

A RENDÉSZETI MUNKÁBAN FELHASZNÁLHATÓ VALLÁSI ÉS ETNIKAI ISMERETEK

ETNOSZOCIOGRÁFIA

ÁROP – 2.2.21 Tudásalapú közszolgálati előmenetel

MAGYARY
PROGRAM

**A RENDÉSZETI MUNKÁBAN
FELHASZNÁLHATÓ
VALLÁSI ÉS ETNIKAI
ISMERETEK**

Etnoszociográfia

Szerkesztette és összeállította:
Kozáry Andrea – Valcsicsák Imre

Nemzeti Köszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Budapest, 2014

Nemzeti Közsolgálati Egyetem – Rendészettudományi Kar

Összeállította és szakmailag szerkesztette:

©Dr. habil. Kozáry Andrea, 2014
NKE RTK Alkalmazott Rendészettudományi Tanszék
(I., II., IV., IX., XII. és XIII. fejezetek)

©Prof. Dr. Valcsicsák Imre, 2014
NKE RTK Magatartástudományi Tanszék
(III., V., VI., VII., VIII., X., XI. és XIV. fejezetek)

Szakmai lektor:

Prof. Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy
címzetes egyetemi tanár

Szerkesztő:

Dr. Molnár Katalin

Kiadja:

©Nemzeti Közsolgálati Egyetem, 2014

Minden jog fenntartva. Bármilyen másoláshoz, sokszorosításhoz, illetve más adatfeldolgozó rendszerben való tároláshoz és rögzítéshez a kiadó előzetes írásbeli hozzájárulása szükséges.

Olvasószerkesztés, tördelés:

Nemzeti Közsolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt.

ISBN 978-615-5305-65-8

Tartalom

Lektori Előszó	7
Rendészeti munka a nemzetiségileg, vallásilag, nyelvileg és kulturálisan sokszínű társadalomban.....	8
I. Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség.....	11
II. Hetednapos Adventista Egyház	19
III. Hit Gyülekezete	23
IV. Magyar Evangélikus Egyház	33
V. Magyar Katolikus Egyház.....	38
VI. Magyarországi Baptista Egyház	52
VII. Magyarországi Jehova Tanúi Egyház.....	56
VIII. Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége.....	63
IX. Magyarországi Muszlimok Egyháza.....	70
X. Magyarországi Református Egyház	77
XI. Magyarországi Ortodox Egyház	88
XII. Magyar Püünkösdi Egyház.....	91
XIII. Országos Lengyel Önkormányzat.....	97
XIV. Országos Roma Önkormányzat	108
1. számú függelék: A Hit Gyülekezete Hitvallása	115
2. számú függelék: A Magyarországi Baptista Egyház Hitvallása.....	124
3. számú függelék: A Magyar Katolikus Egyház hitvallásai.....	128
4. számú függelék: Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége	130

LEKTORI ELŐSZÓ

Tisztelt Olvasó!

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának nevében felkértük a kisebbségek és a bevett egyházak képviselőit, hogy készítsenek magukról rövid leírásokat a Kar hivatásos, fegyveres szolgálatra készülő hallgatói részére.

Köszönet illeti azokat a bevett egyházakat és etnikai kisebbségeket, akik felkérésünkre írásaikkal feltöltötték ezt a jegyzetet.

Az általuk megküldött anyagok tartalmi elemein nem változtattunk, mindössze annyit tettünk, hogy az előzetesen megbeszélte szerkesztési elveknek megfelelően alakítottuk ki a végső szerkezetet.

Fontos szempontunk volt, hogy a szerkesztés során az anyagok hitelesen megőrizték eredetiségüket, ezért az egyes írások terjedelmének eltérőségei, a belső szerkezet különbözőségei, a fontosnak ítélt történelmi vonatkozások egyenetlenségei nem a szerkesztők és a lektor munkájának gyengeségeit tükrözik, hanem az eredetiség megőrzésének mindenek feletti szándékát.

Természetes ezért az is, hogy a jegyzethez megküldött anyagok tartalmaznak olyan megállapításokat, értéktételeket, sajátos történelmi beállításokat, amelyek nemcsak a mi nézeteinkkel ellentétesek, de némelykor, az egyes vallások esetében egymáséival is.

A hallgatók számára azonban az a legfontosabb, hogy ne értelmezésekkel találkozzanak, hanem eredetiben olvassák a kisebbségek és a bevett egyházak önmagukról írt gondolatait. Az már az oktatók feladata lesz, hogy a leírtak sajátos rendészeti interpretációját megadják, a közölt ismereteket kiegészítsék más tudományos ismeretekkel, eltérő nézetekkel és szolgálati tapasztalatokkal.

Minden alapunk megvan arra, hogy sikeresnek ítéljük ezt a kezdeményezést, mert valamennyi olyan ismeret, amely a rendvédelmi szervek társadalmi beágyazottságának elmélyítését szolgálja, eredményesen járulhat hozzá a közösségi rendőri mentalitás erősítéséhez, egymás jobb megértéséhez, a haza közös szolgálatához.

Várjuk azokat az anyagokat a jelen kötetben még nem szereplő egyházaktól és kisebbségektől, amelyek tovább fejleszthetik a tisztjelöltek kisebbségi és vallási ismereteit, a végrehajtó szolgálat intézkedési kultúráját. Kérem az olvasókat, hogy tapasztalataik megosztásával járuljanak hozzá jelen kiadvány gazdagításához, a jegyzet továbbfejlesztéséhez.

Illesse dicséret az együttműködő egyházakat és nemzeti kisebbségeket, a „házi” szerzőket és lektorokat, a kötet szerkesztőit, gondozóit, de mindenekelőtt a Tett és Védelem Alapítvány munkatársait, akiknek az ötletét a BM és az Egyetem vezetői által továbbfejlesztve születhetett meg ez az oktatási segédanyag.

Budapest, 2014. április 27.

*Dr. Janza Frigyes ny. rendőr vezérőrnagy, címzetes egyetemi tanár
NKE Fenntartói Testület miniszteri megbízottja,
BM Oktatási Főszemléző*

RENDÉSZETI MUNKA A NEMZETISÉGILEG, VALLÁSILAG, NYELVILEG ÉS KULTURÁLISAN SOKSZÍNŰ TÁRSADALOMBAN

1.

A magyar rendészet, szervezetével, szakembereivel, sikereivel és eredménytelenségeivel történelmi és egyben – széles értelemben vett – társadalmi „termék”. Erősíti és nyomasztja-korlátozza mindaz, ami az itthoni társadalomfejlődésben az elmúlt 20, 50, vagy akár 100 évben alapvetően lezajlott. Erősíti és megterheli Európába és a világba ágyazottságunk – s egyre erőteljesebben meghatározzák azok a jelenségek, tényezők, tendenciák, amelyek globális természetűek, országhatárokon messze átívelőek. Ennek figyelembevétele nélkül lehetetlen akár a magyar rendészetről, akár a rendészet alapvető gyakorlati tennivalóiról bárminemű értékelő, előremutató szót is szólni.

A rendészet két, egymással összefüggő, nagy feladategyüttesnek próbál folyamatosan eleget tenni. (1) Munkájában, sőt, már az arra történő felkészítésben is érvényesítenie kell azt a domináns, demokratikus európai nézetet, amely szerint a kívánatos, megteremtendő közbiztonság alapvetően társadalmi termék. (2) Ezzel szerves egységben a mindennapi munka természetes részévé kell tennie annak a fel- és elismerését, hogy lényeges társadalmi folyamataink, viszonyaink értelmezhetetlenek, s kezelhetetlenek társadalmunk szociális-kulturális összetettségének szakadatlan figyelembevétele nélkül.

A rendészetért felelősök számára naponta felmerülő kérdés: a munka eredményességének biztosítása, növelése érdekében miként lehet mindezt a mindennapi szakmai tevékenységben folyamatosan, nagy tudatossággal, iránytűként kezelni.

Természetesen fontosak az átfogó, jövőbe ívelő koncepciók. Tudjuk, hogy a rendészet mindennapjainak valamenynyí epizódját meghatározóan befolyásolja, hogy hazánkban még nem született érvényes, szakmailag erős, konszenzuson és szakértelmen alapuló, hivatalos és átfogó rendészeti koncepció.

De legalább ennyire fontosak azok a részletekre fókuszáló gyakorlati elgondolások és lépések, amelyek a rendészeti hivatás produktivitásának nélkülözhetetlen szakmai alapzatai. Ezek folyamatos kialakításával, elterjesztésével és természetessé tételével tudjuk a rendészet hazai működésének eredményességét elősegíteni, biztosítani. Érzékeny tekintettel figyelni az újabb és újabb társadalmi jelenségeket, s értő befogadással reagálni ezekre – ennek jegyében fogtunk hozzá jelen kötetünk összeállításához, közreadásához is.

2.

Lényeges igény, hogy a hazai rendészeti szakemberek hivatásuk művelése során tudják, értsek, hogy a *társadalom domináns összetettsége* – a fontossága és a természete szerint – miként „rajzolja át” közvetlen világunk szociális folyamatait. De legalább ennyire fontos az is, hogy kialakuljanak és formálódjanak azok a szakmai kompetenciák, készségek és jártasságok, amelyeknek az *etnikai, nyelvi, vallási, kulturális sokszínűséggel* (multikulturalitással) *összefüggésben* a *rendészeti szakma nélkülözhetetlen alkotórészévé* kell válniuk. Minden ismeret, minden készség, jártasság, minden szakmai muníció a rendészeti hivatás művelésének mindennapi tevékenységeiben, helyzeteiben, problémakezelésében, „apró” pillanataiban manifesztálódik. Ehhez pedig a szükséges, nélkülözhetetlen szakmai eszközök gazdag arzenálja kívánatos.

És hiába tekintjük közhelynek, hogy a rendészeti munkára készülők, vagy az azt végzők szakmai kompetenciái közül nem hiányozhatnak azok az eszközök, amelyek társadalmi viszonyaink, szociális sajátosságaink értő tekintetbevételén alapulnak – tudnunk kell, hogy ebből újra és újra az oktatás, a rendészeti munka mindennapjainak során tudatosan felépítendő feladatsorok következnek. *Igényes rendészeti felkészítés sem szakközépiskolákban, sem egyetemen nem folyhat a társadalmi összetettséget, benne a látványos multikulturalitást tekintetbe vevő tudás és szemlélet nélkül.*

Minden bizonnyal ez a képzés egyik legérzékenyebb része, azért is, mert a konkrét társadalmi folyamatok, történések, jelenségek e tekintetben változnak a leggyorsabban, s a leginkább konfliktusérzékenyek. Erre tehát nemcsak tudatosan figyelni-reagálni kell, hanem szakmailag nagyon átgondoltan, következetes célirányossággal kell végezni.

3.

Magyarország lakossága nemzetiségi, vallási összetételében történelmileg és aktuálisan is rendkívül sokszínű és gazdag. A 2011-es népszámlálási adatok szerint valamely nemzetiséghez tartozónak kb. 650 ezer, a különböző vallási felekezethez tartozónak pedig közel 5,5 millió ember vallotta magát.¹

Az említett közösségek sok-sok jellemzője viszonyulási kényszereket, kötelezettségeket jelent a társadalom tagjai, szervezetei, intézményei, így a rendészeti munkát végzők számára is. Miközben mindez az értékek változatos és gazdag tárházát adja, s a magyar társadalom fejlődésének egyik lehetséges „motorját” képezheti, társadalmi kihatásaiban, értésében és elfogadásában korántsem problémamentes. *Ezen belül pedig számos alkalommal olyan rendészeti reagálást is igényel, amelyekhez speciális kompetenciák, készségek és jártasságok kellenek.*

A magyar társadalom sokszínűségét erősíti-fokozza a nemzetközi globalizáció, melynek nagyon fontos, egyre inkább terjedő, jelen lévő mozzanata a *nemzetközi migráció*. Ez „összetalálkozik” a magyar lakosság – történeti okokból is táplálkozó – erős intoleranciájával, idegenellenességével. Érthető, hogy ennek vannak és lehetnek megkerülhetetlen rendészeti fellépéseket, beavatkozásokat, reagálásokat igénylő vonzatai. Az is magától értetődő, hogy ezek hozzáértő, konfliktusoldó kezelésére tudatosan fel kell készíteni az érintett szakembereket.

A jó színvonalú, eredményes felkészítés azonban roppant összetett feladat. Ezzel összefüggésben az is látható, hogy olykor e téren (is) igen erős a megkésetttség, a szakmai célirányosság, a megfelelően átgondolt és megtervezett oktatási tudatosságnak szűk a keresztmetszete. Ezért apró elemekből kell építkeznünk, az eddig már megtett lépéseket meg kell erősítenünk – s ehhez hathatós támogatást kell találnunk, kérnünk és kapnunk az érintett hazai közösségektől, szervezetektől, intézményektől.

4.

Ebben a törekvésben és folyamatban, a nélkülözhetetlennek tudott lépések között kialakítottunk egy határozott koncepciót – ennek kezdete a jelen Kézikönyv összeállításának, közreadásának, felhasználásának gondolata.

Mindenekelőtt úgy véljük, hogy a hazai rendészeti munka hatékony végzése nem nélkülözheti a rendészetnek, valamint az etnikai, vallási tényezők intézményeinek, az e területen dolgozó szakembereknek a folyamatos, tudatos együttműködését. Ennek kialakítása, működtetése érdekében mindenekelőtt közös munkára, segítségre kértük az érintetteket.

Azzal fordultunk tehát a hozzáértő szakembereikhez, hogy közös erőfeszítéssel állítsuk össze, majd bocsássuk a rendészeti oktatók rendelkezésére azokat a legfontosabbnak ítélt ismereteket, amelyek – sok más egyéb mellett – nélkülözhetetlenek az eredményes rendészeti tevékenységben. Arra kértük a társadalom életében leginkább szerepet játszó és jelen lévő nemzeti, etnikai, vallási közösségek szervezeteinek, intézményeinek képviselőit, hogy állítsanak össze olyan – általuk fontosnak ítélt – ismereteket tartalmazó, összefoglaló anyagokat, amelyek a rendészeti munka mindennapjaiban szerintük nélkülözhetetlenek.

Már az „odafordulás” is nehézségekkel járt. Nem könnyű ugyanis megjelölni azokat a szilárd, sérelmeket nem okozó szempontokat, amelyek alapján el lehet, s el kellett döntenünk, hogy a terjedelmi korlátok figyelembevételével miként limitáljuk azok körét, akikhez segítségért fordulunk. Ezt számunkra megkönnyítette az a gyors felismerés, hogy a Kézikönyv összeállításával valójában csak elindulhatunk egy szakmai úton. Hamar beláttuk, hogy már a szereplők körének kiválasztása is csak akkor tehető meg jó lelkiismerettel, ha tudjuk, hogy a következő lépés nem lehet más, mint újabb aktorok bevonása, és így újabb kötet/kötetek összeállítása.

Más tényező is erre az elhatározásra készítet bennünket. A munka megkezdésekor mintegy negyven, általunk érintettnek ítélt, potenciális segítőtűhöz fordultunk. Közülük végül 15 megkeresett szervezettől kaptunk jó színvonalú alapanyagot. Ebben persze az is szerepet játszott, hogy több szervezet, intézmény, közösség aktuálisan nem rendelkezik olyan, speciálisan a mi szempontjaink szerint összeállított anyaggal, amely viszonylag rövid idő alatt felhasználható, közreadható lehetne. Számos olyan jelzést is kaptunk, amelyek arra utaltak: ha több időt tudtunk volna biztosítani ezen anyagok összeállítására, többen éltek volna a felkínált lehetőséggel. Ezért határozott szándékunk, hogy elkezdjük a jelen Kézikönyv következő, második kötetének előkészítését, kibővítve az elsőre megszólítottak körét, így lehetőséget biztosítva azoknak is, akik segítettek volna, de rövid volt számukra a rendelkezésre álló idő.

¹ Forrás: KSH Népszámlálás. Országos adatok. KSH Budapest, 2014. 21., 23.

A Kézikönyv összeállításával, megjelentetésével – mint e témában az első professzionális lépéssel – egy jól érzelhető szakmai űr betöltése kezdődik. Ez a munka előzmények nélküli, ezért tapasztalatai kiemelkedően fontosak. Munkánk folytatása azért is értelemes, mert a megszülető tapasztalatokat feltétlenül hasznosítani szeretnénk.

5.

Kezdeményezésünk tehát műfajában előzmény nélküli. Ennek megfelelően alaposan átgondolt formai-szerkesztési megoldásokat kellett kialakítanunk illetve működtetnünk. A szándékolt célkitűzés egyszerű és világos volt: bocsásunk egy olyan igényű és tartalmú kézikönyvet a rendészeti hivatás művelői, s a hallgatók rendelkezésére, amely segíti őket abban, hogy a munkájuk mindennapjaiban, egy-egy erős vallási vagy etnikai sajátossággal is rendelkező helyzetben jó tájékozottsággal tudjanak fellépni, intézkedni. Ne teremtsenek, hanem sokkal inkább oldjanak-hárítsanak egy-egy kialakuló konfliktust. Előzetes, több mint két évtizedes oktatási tapasztalataink alapján elég pontosan tudtuk, hogy ehhez mi az, ami feltétlenül és nélkülözhetetlenül szükséges. Fontos, hogy a rendészeti szakemberek rendelkezzenek kellő tájékozottsággal az adott helyzet sajátos specifikumait illetően, azaz hogy etnikai vagy vallási szempontból milyen tényezők tekintetbevétele nélkülözhetetlen.

Tudjuk, hogy ez elengedhetetlen kiindulópont, ugyanakkor nem elégséges kondíció. Megfelelő ismeretek birtokában viszonyulni az adott helyzethez, cselekvésekhez, magatartásokhoz, majd megfelelő kompetenciákkal rendelkezve fellépni, intézkedni – ez az, ami alapvetően kívánatos. Ebben az összetett folyamatban, mint már említettük, Kézikönyvünk – a maga ismereteket közvetítő igényével – csak egy kezdeti, ám nélkülözhetetlen epizód lehet.

A kötet összeállításában segítséget nyújtó közösségek, szervezetek, intézmények tehát alapján összefoglalták azokat a legfontosabb ismereteket, amelyek a mi kérésünk, s az ő megítélésük szerint a rendészetben dolgozók számára nélkülözhetetlenek. Természetesen tekintettük, hogy ennek megítélésében akkor is lesz az érintettek között véleménykülönbség, ha munkájukat pontosan megfogalmazott szempontrendszerrel próbáljuk segíteni. Mérlegelésünk és döntésünk szerint inkább elfogadtuk a rendelkezésünkre bocsátott szövegek tartalmi, formai, s akár színvonalbeli különbségét, mert úgy ítéltük meg, ezek szakmai értékét inkább erősíti az autentikusság és a hozzáértés, mintsem a kötelező egyenletesség. Gondos szakmai-szerkesztői munkával próbáltunk egy formai, kezelhető egységességet kialakítani, s felvállaltuk a tartalmi színvonalbeli egyenetlenségeket.

A szövegek feldolgozása során derült ki, hogy a nemzeti, etnikai, vallási közösségek szervezeteinek képviselői közül többen azt is fontosnak tartanák, hogy a Kézikönyvben megjelenő legfontosabb információk mellett a rendészeti – leendő és már hivatásukat végző – szakemberek olyan kiegészítő adatokról, adalékokról is tudomást szerezzenek, amelyek a mindennapi munkát segíthetik. Úgy döntöttünk, hogy a Kézikönyvben helyet biztosítunk egy Függeléknek, amely ezeket a hasznosnak, informatívnak ítélt dokumentumokat tartalmazza.

6.

Minden tekintetben köszönet illeti azokat a vallási szervezeteket, etnikai közösségeket, amelyek vezetői, szakemberei Kézikönyvünk összeállításában segítséget nyújtottak. Azonnal megértették és elfogadták kezdeményezésünk gyakorlati fontosságát, s időt-energiát áldozva járultak hozzá a Kézikönyv elkészítéséhez. Kezdetől fogva világos volt a számukra, hogy itt közös érdekeink érvényesítéséről van szó. Nagy türelemmel fogadták a viszonylag szűk, szorító határidőket, konstruktív kezdeményezéseikkel erősítették és gazdagították kezdeti koncepciónkot, s nagy bizalommal tekintettek közös munkánkra. Köszönet érte!

A felelősségünk terhe nagy. Nem csupán egy jó minőségű, felhasználható szakmai segítséget próbálunk Kézikönyvünkkel biztosítani és közreadni, hanem ezen túl azt is feltétlenül ki kell emelnünk, hogy ez csak egy első, szerény mértékű lépés. Az igazi feladat az, hogy ez az értékes eszköz a rendészeti képzésben és munkában *valóban* hasznosuljon, s további termékeny szakmai lépések kezdetévé váljon. A Nemzeti Közszerzők Társasága vezetésével már az indulásnál pályázati kezdeményezésünk – melynek keretében és eszközeiből megszülethetett e kiadvány – mellett állt, és ez a támogatás, valamint a közreműködők folyamatos, töretlen bizalma munkánk továbbfejlesztéséhez látványosan jó előjelül szolgál.

Kozáry Andrea és Valcsicsák Imre

I. EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI IZRAELITA HITKÖZSÉG

A judaizmus

A judaizmus a zsidó emberek vallása, és mivel majdnem 4000 éves, az egyik legrégebbi – ma is működő – vallás a Földön.

A kereszténység és az iszlám is sokat merített a judaizmusból. A kereszténység alapítója, Jézus, maga is zsidó volt, zsidók voltak az apostolok és az első pápák is. A zsidó vallás etikáját tekintve szeretetvallás, legfontosabb tanítása egyezik a kereszténységgel, és így hangzik: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.” (3Mózes. 19, 18 és Máté 22, 39).

A világon hozzávetőlegesen 12 millió zsidó él, közülük mintegy 6 millió Izraelben. A ma Magyarországon élő zsidók többségének ősei évszázadokkal ezelőtt jöttek ide.

Magyarországon a II. világháború előtt 800 ezer zsidó élt. A holokauszt során a náci magyar kollaboránsaik segítségével mintegy 600 ezer zsidót meggyilkoltak. A II. világháború utáni atrocitások és a kommunista rendszer kiépülése miatt sokan elmenekültek. Az ittmaradtak számára az ismert történelmi körülmények miatt sokszor nehézségekbe ütközött a vallás gyakorlása. Ma körülbelül 80-100 ezer zsidó identitású ember él hazánkban, közülük vallási alapon a 2011-es népszámlálás adatai szerint 10 965 fő vallja magát a judaizmushoz tartozónak. A továbbiakban nem a magyarországi zsidóság egészéről, hanem alapvetően a zsidó vallásról és a vallásos zsidókról lesz szó.

A zsidó vallás szerkezete, zsidó vallási irányzatok

Minden nagy vallásnak több ágazata alakult ki az évszázadok során. A zsidóság esetében három fő irányzatot különböztethetünk meg egymástól.

- **Az ortodox zsidók** a legradicionálisabbak; nagyon szigorúan betartják a zsidó vallási törvényt, a *halachát*. Öltözködésük hagyományos. Az ortodox zsidóságon belül is megkülönböztethetünk szigorúan ortodoxokat és modern ortodoxokat. Ez utóbbiak szintén betartják a vallási előírásokat, de jobban integrálódtak a szekularizált társadalomba.
- **A konzervatív zsidóság**hoz tartozók szintén betartják a *halachát*, de úgy gondolják, hogy a törvényeket némileg az uralkodó kultúrához kell igazítani.
- **A reform-, progresszív zsidóság**hoz tartozók tisztelik a Héber Bibliát és a rá épülő szent könyvet, a *Talmudot*, de nem isteni kinyilatkoztatásnak gondolják, hanem emberi gondolatoknak, másképpen interpretálják például a szombattal, ünnepekkel vagy az étkezéssel kapcsolatos szabályokat. Ebben az irányzatban nők is lehetnek rabbik.

A magyarországi zsidóság vallási szerkezete némiképpen eltér a fent leírtaktól. A II. világháború előtt a magyarországi vallásos zsidók létszám szerint legnagyobb csoportja az úgynevezett neológ irányzathoz tartozott.

A neológ irányzat

A neológia egy sajátosan magyar képződmény, a 19. század végén jött létre, amikor a hazafias magyar zsidók a nemzethez való tartozás kifejezésére sok szempontból megreformálták a vallás megjelenési formáit.

Szakítottak a hagyományos zsidó öltözködéssel. A zsinagógákat a korábbi hagyománytól eltérően keresztény templomok mintáját követve építették fel. A neológ zsinagógákban orgona található, ami az ortodox zsinagógában tilos. A neológ zsinagógák (így a szegedi, a budapesti Dohány utcai, a pécsi) a 19. század végi magyar építészet legszebb műemlékei közé tartoznak. **Vallási szempontból a neológok a modern ortodoxok és a konzervatívok között állnak.**

Az ortodox és a status quo ante irányzatok

Az ortodoxok mereven ragaszkodtak az ősi templomi gyakorlathoz és a hagyományos zsidó életformához, a régi öltözködési és étkezési szabályokhoz. A zsidóság egy része, amely sem a neológ, sem az ortodox irányzathoz nem akart csatlakozni, status quo ante néven hozott létre önálló csoportosulást.

A status quo közösségek ugyancsak ortodoxok voltak, de – a vallás reformálása nélkül – nyitottak voltak a modernítésre és a társadalomra. Az ortodox irányzat híveinek zöme Magyarország szegényebb, keleti vidékein élt, és miután a holokauszt során a vidéki zsidóságot szinte teljesen elpusztították, többségük életét veszítette. Az életben maradtak nagy része pedig vagy nem tért vissza, vagy röviddel a háború után elhagyta az országot. **A II. világháború után a kommunista vezetés közös ernyőszerkezetbe kényszerítette a különböző irányzatokat.** A rendszerváltás után a kis számban megmaradt, ortodox vallású közösség új életre kelt, megerősödött és már saját rabbit is avatott.

Ma Magyarországon három bejegyzett zsidó egyház működik:

- a neológ Mazsihisz (*Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége*)
- a haszid-status quo EMIH (*Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség*)
- a budapesti ortodox MAOIH (*Magyarországi Autonóm Izraelita Hitközség*)

Létezik továbbá két reformközösség is (*Szim Salom* és *Bét Orim*), ám ezek a 2011-ben elfogadott egyházügyi törvény szerint *vallási egyesület* státuszban vannak.

A zsidó egyház

Az egyház kifejezést alapvetően a keresztény egyházakkal kapcsolatban használjuk. Amikor a magyar állam a különböző vallási szervezetekkel tárgyal, akkor zsidó részről a *Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége*vel (Mazsihisz) és az *Egységes Magyarországi Izraelita Hitközséggel* (EMIH) áll kapcsolatban. Az EMIH egy új, az ősi értékek és gyökerek után kutató fiatal nemzedék képviselője. Az EMIH a status quo irányzat megújításával az autentikus értékrendet és ortodox hagyományokat egyesíti a korszerű nyitottsággal és dinamikus gondolkodással. Az EMIH országos hatáskörű szervezet, amelyet – a Mazsihiszhez hasonlóan – szintén tárgyalópartnerként fogad el az állam. A Mazsihisz vezetője, a választott civil elnök (jelenleg *Heisler András*). Az EMIH vezetője a választott vezető rabbi (jelenleg *Köves Slomó*).

A hitközség

A középkorban a zsidó közösségek **nemcsak vallási, hanem közigazgatási egységet** is jelentettek; önálló bíraskodással, adószedéssel, saját szociális és oktatási rendszerrel.

A 19. század közepétől azonban az állam saját kezébe vette a jogszolgáltatást és a közigazgatást, így a zsidó közösségek önállósága is megszűnt. A zsidó községek feladatai ettől fogva a hitéleti, vallási kérdésekre szorítkoztak. Ekkortól beszélünk hitközségről. **A hitközség vallási vezetője a rabbi.**

A rabbi nemcsak **papi** funkciót tölt be, hanem **felsőfokú végzettségű szakemberként** részt vesz a vallási bíróságok (*bét din*) működésében is, felügyeli a kóser munkamenetet a mézárszéken, általában dönt kóserügyi kérdésekben, legyen szó boltról, vendéglőről vagy bármi másról, és segít a héber iskoláztatásban is. A magyarországi vallási bíróság (bet din) vezetője *Oberlander Báruch* rabbi.

Zsinagóga és imádság

Minden vallásos zsidó férfinak és fiúnak, ha elmúlt tizenhárom éves, napi három alkalommal imádkoznia kell.

Noha az ima elvégezhető egyedül is, a legtöbb vallásos zsidó férfi jobbnak tartja, ha felkeresi a zsinagógát és együtt imádkozik *legalább tíz férfival*, akik így együtt alkotják a *minjant*. A hajnali imádságra reggel 6 és 9 óra között kerül sor, és 45 percig tart. Az imádkozás idején a vallásos zsidó férfiak kis bőrből készült bibliai szövegeket tartalmazó dobozokat (*tfilin*), valamint egy imasálat (*talit, talisz*) viselnek. A délutáni és esti imák általában 15 percig tartanak. A nők is imádkozhatnak, de nekik nem kell *tfilint* és imasálat viselniük.

A zsinagógaiban szokásos etikett attól a vallási irányzattól függ, amelyikhez a zsinagóga tartozik. Az ortodox zsinagógákban a nők különülten ülnek, akár az emeleti galérián, akár a férfiakkal egy szinten, de nem velük együtt. A férfiak a hagyományos fejfedőiket viselik. A férjhezett nők is befedik a fejüket, kalappal, parókával vagy kendővel, és visszafogottan öltözködnek. A reform- és liberális zsinagógákban a férfiak és a nők egymás mellett ülnek. A *zsidó imádság* hagyományos *nyelve a héber*, és a különböző vallási szolgálatok során is ezt használják, valamennyi zsidó irányzat esetében.

Vallásos zsidó intézmények Magyarországon

A háború előtt több mint 300 zsidó iskolában folyt oktatás Magyarországon, ma csak három ilyen intézmény működik.

- A gyerekek vallásoktatásának fontos helyszíne a *hétvégi vallási iskola (Talmudtóra)*.
- A *Bet Menachem* bölcsőde, óvoda és iskola az *egyetlen két tannyelvű héber–magyar oktatási intézmény* Magyarországon. Itt és a *Maszoret Avot Amerikai Alapítványi Iskolában* ortodox szellemben folyik az oktatás, nevelés. Itt működik óvoda, általános iskola és gimnázium.
- A neológ fiatalok a *Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnáziumba* járhatnak.
- Azok a zsidó diákok, akik nem kívánnak egyházi intézményben tanulni, de zsidó szellemiségű oktatásban szeretnének részesülni, a *Lauder Javne Világi Zsidó Iskolába* iratkozhatnak be.
- Budapesten működik az *Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem (Or-zse)* is, valamint a *Pesti Jesiva*, ortodox rabbiképző. Az *Or-zse* a neológia körébe tartozik, a pesti *Jesivát* az EMIH működteti. Ezekben az intézményekben nemcsak rabbikat és kántorokat képeznek, hanem működtetnek kultúrtörténet, szociális munkás és közösségszervező szakokat is.
- Fontos zsidó intézménynek számít még a rituális fürdő (*mikve*) és a kóser mészárszék.
- A betegséggel és halállal kapcsolatos teendőket az úgynevezett szent egylet, a *hevra kadisa* végzi.

Zsidó érdekvédelem

A *Tett és Védelem Alapítvány* a romló minőségű közbeszéd, a kirekesztés, az antiszemitizmus táptalaját adó ismerethiány, valamint az atrocitások és törvényszegések elleni erélytelen jogi fellépéssel szemben kíván új alternatívát nyújtani, a pozitív zsidó identitás és a közösségi szerveződés stratégiája mentén. Az alapítvány bejegyzett *civil szervezet*, melynek kurátorai a teológiai és világnézeti önmeghatározásuktól függetlenül, a legfontosabb Magyarországon működő zsidó vallási és kulturális irányultságokat kívánják megjeleníteni, ezzel is szimbolikusan kifejezve, hogy az antiszemitizmus elleni fellépés mindannyiunk közös ügye.

Életviteli szabályok

A zsidóság (a *jiddischkeit*) nem annyira teológiai tételekben, mint gyakorlati tennivalókban létezik. **A vallásos zsidók számára rendkívül fontos az életviteli szabályok betartása, zsidóságuk megélésének egyik fontos területe ez.** Itt most néhány kiemelt területtel foglalkozunk.

Öltözködés

A vallásos zsidó férfiak állandóan hordanak a fejükön egy kis sapkát, aminek a neve *jarmulke*, *kipa* vagy *kapedli*. Ortodox zsidók az ingjük alatt viselnek egy felsőruhát, amit *cicit*-nek hívnak. Ennek a négy sarkán szemlélőrojtok találhatóak, amelyek a derekuknál láthatóak is. A vallásos férjzett zsidó asszonyok a szerénység jeleként bekötik a fejüket vagy parókát viselnek. A vallásos zsidó nők visszafogottan öltözködnek, általában nem hordanak nadrágot, rövid ujjú blúzt vagy rövid szoknyát.

A zsidó otthon

Minden vallásos zsidó otthon az első pillantásra felismerhető a jobb ajtófélfán található kis tokról, a *mezúzáról*. Ez két bibliai szöveget tartalmaz, és a lakás legtöbb szobájának ajtajára felelősítik.

Étkezés

A kóser étrend (*kasrut*) szabályai meghatározzák, hogy milyen ételek fogyaszthatóak, miként kell azokat elkészíteni és felszolgálni.

- A kóserégi szabályok szerint a legtöbb *baromfi* engedélyezett, a ragadozó madarak azonban tiltottak. Az egyéb szárazföldi állatok közül az ehető, amelyik kérődzik és hasított patája van. A marhákból és birkákból készített termékek például engedélyezettek, a sertésből készítették azonban nem. A vízben élő állatok közül kóser, amelyeknek uszonya és pikkelye is van. Fontos, hogy a húsokat a kóser vágás (*sehita*) szabályai szerint, megfelelő-

en képzett szakembernek (*sobhet* vagy *sakter*) kell levágnia ahhoz, hogy azok vallási szempontból fogyaszthatóak legyenek. Tiltott bármilyen vér fogyasztása. *Engedélyezettek a zöldség- és gyümölcsfélék, a tojás és a tejtermékek.*

- A vallásos zsidó emberek *nem fogyaszthatnak tejet* vagy tejszármarékot és húst egyszerre. A hűtőszekrényben sem lehet együtt húsos és tejes étel. Még az ember gyomrában sem találkozhat ez a kétfajta étel, ezért hagyomány, hogy a hús vagy baromfi fogyasztása után több órát várnak, mielőtt valamilyen tejből készült terméket fogyasztanak. A tejes és a húsos ételekhez külön edényeket és konyhai eszközöket használnak.
- Azok a zsidók, akik tartják magukat ezekhez a szabályokhoz, csak olyan ételt vagy italt fogyasztanak, amelyet jóváhagyott a rabbinikus hatóság. Minden konyhai felszerelést – az edénytől az evőeszközökig – csak kóser ételhez szabad használni. Vallásos zsidók csak olyan élelmiszert fogyasztanak, és csak olyan étteremben étkeznek, amely ellenőrzötten megfelel ezeknek az előírásoknak. Még a vegetáriánus ételek esetében is előfordulhat, hogy olyan eszközökkel készítették azokat, amelyek nem voltak kóserek, és az ortodox zsidók visszautasítanak, hogy abból egyenek, ezért az ételeken fel kell tüntetni a jóváhagyó hatóság pecsétjét (*hechser*).

Születéstől a halálig

- *Születés.* Minden zsidó kisfiúnak át kell esnie a körülmetélés eseményén, amelyet *brit milá*-nak hívnak (Magyarországon általában *brisz milá*-nak mondják). A kifejezés arra a szövetségre utal, amelyet az Örökkévaló kötött a zsidó nép őseivel, Ábrahámmal. A körülmetélésre a születés utáni nyolcadik napon kerül sor. A körülmetélést a *mohel* hajtja végre, aki egy erre a célra kiképzett szakember, gyakran maga is orvos. A kisfiú nevét általában nem mondják ki a körülmetélésig. A lányok szintén a zsinagógában kapják meg a nevüket, általában a születést követő szombaton.
- *Felnőttté avatás.* A fiúkat a közösség teljes jogú tagjának 13 éves korukat követően tekintik, miután átestek az úgynevezett *barmicva*-ünnepségen (Magyarországon általában *barmicvónak* mondják). A kifejezés (jelentése a parancsolat fia) arra utal, hogy ettől kezdve nem az apa felelős a fiú tetteiért, hanem ő maga, mert mostantól a parancsolatok rá is vonatkoznak. A lányok esetében 12 éves korban tartják a *batmicva*-ünnepséget (jelentése a parancsolat lánya). Mind a lányok, mind a fiúk esetében egy hosszú tanulási folyamat után kerülhet sor erre az alkalomra.
- *Házasság.* A zsidó esküvőre a hét bármelyik napján sor kerülhet, kivéve a szombatot, a zsidó ünnepeket és a sajátos, a zsidó naptárban meghatározott gyászperiódusokat. Zsidó esküvőt bárhol tarthatnak, de hagyományosan a zsinagógában szokás. A zsidó esküvői szertartás nélkülözhetetlen eleme az esküvői sátor vagy esküvői baldachin, a *hüpe*. Alatta áll a vőlegény a menyasszonyra várva, aki lefátyolozva szüleivel érkezik. Amikor az ifjú pár elhagyja a *hüpet*, olyanok, mintha újonnan lennének teremtve, s így minden korábbi bűnűktől megtisztulva kezdenek házasságukat. A hagyomány szerint az ifjú pár barátai és rokonai egy ünnepi ebédet szerveznek egy héten át az esküvőt követően.
- *Halál és gyász.* Ha egy zsidó vallású személy meghal, a holttestet egészen a temetésig a legnagyobb gondossággal és tisztelettel kezelik. A holttestet soha nem szabad egyedül hagyni. Sajátos szabályok léteznek arra vonatkozóan, hogy miként kell a holttestet felkészíteni a temetésre. *A temetésre olyan gyorsan sort kell keríteni, amilyen gyorsan csak lehetséges, gyakran még a halál bekövetkeztének napján. A hamvasztás számos reform- és liberális közösségben gyakorlat, de az ortodox jog kifejezetten tiltja.* Ortodox közösségekben nagy tömeg gyűlhet össze az utcán, hogy gyászolja az elhunytat. A temetés után az elhunyt közvetlen családjáé hét napig gyászol otthon, úgy, hogy nem ül székre vagy ágyra, hanem csak a földre vagy számolyra. Ennek *siva*-időszak a neve. Az elhunyt hozzátartozókról való megemlékezés az első évfordulón a temetés napjára esik, a további években az elhalálozás napjára. Ez a *Jahrzeit*, vagy *jorcájt*.

Ünnepek

A zsidóság számára az ünnep nemcsak vallási, hanem közösségi élmény is. A zsidó naptár sok ünnepet és emléknapot tartalmaz, amelyek részben bibliai parancsolatokon alapulnak, részben pedig a zsidó történelem különböző eseményeit idézik, az év bizonyos szakaszait, részeit ünneplik meg.

A zsidó naptár úgynevezett *hold-naptár*. A zsidó napok nem azonos hosszúságúak, mivel napnyugtától a következő napnyugtáig tartanak, és az évszakok váltakozásával ez az időtartam is változik. A zsidó naptár holdhónapokból áll, amelyek az újhold megjelenésével kezdődnek. Mivel az ünnepek a holdhoz igazodnak, ezért azok a Gergely-naptár szerint mindig más és más időpontra esnek, ahogy a holdhoz igazodó húsvét és pünkösd.

A legtöbb zsidó ünnep alkalmával a vallásos zsidók tartózkodnak minden olyan tevékenységtől, amely a vallás szerint munkának számít. A vallásos zsidók ilyenkor általában a következő tevékenységek elvégzését utasítják

vissza: az üzleti tranzakciók minden formája (a zsidó boltok és üzletek zárva vannak ilyenkor), autóvezetés és utazás (ideértve a liftet is, ha meg kell nyomni az emeletjelző gombot), valamennyi elektronikus eszköz használata, pénz érintése, írás, bármilyen holminak a lakáson kívüli szállítása. **A vallásos zsidóknak ezt a szabályt mindig be kell tartani, kivéve, ha életveszély elhárításáról van szó.**

A legfontosabb zsidó ünnepek

A Szombat

A *sabbat* vagy *sábész* az egyik legfontosabb része a zsidó vallásgyakorlatnak. A Biblia pontosan meghatározza, hogy mit szabad tenni szombaton és mit nem. Szombaton tilos munkát végezni, a szombat a vallásé, a családé, a közösségé. A vallásos zsidók ilyenkor arra emlékeznek, hogy a Teremtés hetedik napján az Örökkévaló megpihent, és ezért semmilyen munkát nem végeznek. A hagyománytisztelő zsidók *sabbat*kor a családjukkal együtt elmennek a zsinagógába, és barátaikkal családi körben ülik meg az ünnepet. Mivel a *sabbat* péntek este kezdődik, ezért a szombattartó zsidóknak idejében el kell indulniuk haza a munkából vagy iskolából, hogy már otthon legyenek, amikor bejön a szombat.

Ros Hasana, a zsidó újév

A *Ros Hasana*t az ősz kezdetekor szeptemberben vagy októberben tartják. Az ünnep két napig tart és arra szolgál, hogy elgondolkodjunk azon, mit tettünk az előző év során. A zsidóság hagyománya szerint ez a nap a világ teremtésének évfordulója. A hagyomány szerint közel hatezer évvel ezelőtt ekkor alkotta meg az Örökkévaló az első embert, Ádámot. Ezért például a 2013–2014-es év a *zsidó* naptár szerinti 5774-nek felel meg. *Ros Hasana* napja, *Tisri* elseje mindig újholdra esik. A *Ros Hasana*t megelőző teljes hónap már a bűnbánat, a megtérés (*tesuva*) jegyében telik el. E felkészítő hónap minden egyes reggelén a zsinagógában megfűjják a kosszarvból készült kürtöt, a *sófárt*. *Ros Hasana* előestéjén a férfiak *kitlit*, azaz fehér színű gyolcsruhát öltenek. Ilyenkor a zsinagógában is a fehér szín az uralkodó. Szokás jókívánságokat mondani (*sáná tová umetuká* – jó és édes év köszöntson mindannyiunkra, vagy *lesáná tová tikátévu vetéhátému!* – jó évre legyetek beírva és lepecsételve!). Közép-Európa-szerre a vallásos zsidóság egy érdekes szokást gyakorol *Ros Hasana* első napjának délutánján – a *taslich* szertartást. A kenyérmorzsát összegyűjtik és délután egy folyóba szórják, így szimbolikusan a vízbe vetik bűneiket, ezáltal tisztán kezdenek meg az új esztendőt. Az ezt követő napokat, egészen *Jom Kippurig*, „bűnbánó napoknak” is hívják.

Jom Kippur, a Bűnbánat Napja

Jom Kippur a legünnepélyesebb nap a zsidó naptárban. Az ünnep neve a bűnbánatra, az engesztelésre utal. *Jom Kippur* magában foglalja az elmúlt év során elkövetett bűneink megbocsátásáért való imádkozást, valamint a megbánás kifejezését. Ilyenkor mindenkinek bocsánatot kell kérnie attól, akit az év során megbántott – ugyanis ezeket a bűnöket csak ők bocsáthatják meg, mivel az Örökkévaló csak az ő parancsolatai ellen való vétkeket bocsáthatja meg. A gyerekeket és a betegeket kivéve minden vallásos zsidó böjtöl, ami azt jelenti, hogy 25 órán keresztül tartózkodik az evéstől és az ivástól is. Az ünnep kezdetekor (előestéjén) hangzik fel hagyományos ősi dallammal, egyre emelkedettebb hangerővel a talán legismertebb zsidó imádság, a *Kol Nidré*.

Szukkot, a sátoros ünnep

Ez az ünnep öt nappal *Jom Kippur* befejeződése után kezdődik. A vallásos zsidók azokra az ideiglenes sátrakra emlékeznek, amelyeket az izraeliták építettek maguknak a pusztában, miután kivonultak Egyiptomból. Ennek a nyolcnapos ünnepnek a során a zsidóknak a valamikori sátrakra emlékeztető építményekben kell lakniuk, vagy legalábbis minél több időt kell ott tölteniük. Ezeket a sátrakat nevezik *szukkán*ak.

Szimhát Tóra, a Törvény ünneplése

Szimhát Tóra rögtön *Szukkot* után következik, ez az egyik legörömtelibb zsidó ünnep. A Tórát egy év alatt olvassák fel a zsinagógákban hétfőn, csütörtökön és szombaton. Szimhát Tóra napján ér véget az olvasás, de rögvést újrazedik, ezzel is jelképezve, hogy a Tóra tanulása sohasem szűnik meg. A leglátványosabb, legszínesebb szokások egyike a zsinagógai körmenet. Ilyenkor az összes Tóratekeresztet kiveszik a frigyszekrényből, és énekelve, táncolva hétszer körbe-

viszik a zsinagógában. A gyerekek zászlókat lengetve kísérik a körmenetet, az asszonyok, lányok cukrokat dobálnak, általános öröm lengi be a zsinagógát.

Pészach

Ez a nyolc napig tartó, *tavaszköszöntő ünnep* gyakran egybeesik a keresztény húsvétal, annak az előképe. Az ünnep tehát márciusban vagy áprilisban van. A zsidók Egyiptomból való szabadulására emlékeznek. A Pészach-hoz számos szokás kapcsolódik. Azért, hogy felidézzék azt a sietséget, amellyel el kellett hagyniuk Egyiptomot, az ünnep ideje alatt semmilyen élesztővel készített ételt vagy ital (például kenyeret, gabonaféléket, sört) sem szabad fogyasztani, árusítani, sőt birtokolni sem. *Ez az egyik legbensőségesebb, legcsaládiasabb ünnep.* Az ünnep első két estéjén a vacsorát sajátos rend (*széder*) szerint bonyolítják le, amelynek során a családfő elmondja az Egyiptomból való kiszabadulás történetét, a *Haggádát*. Ezen az ünnepen sok helyen közösségi *szédert* is tartanak.

Sávuot

Sávuot jelentése „Hetek”, mert az ünnepre hét héttel és egy nappal Pészach után kerül sor, általában május végén vagy június elején. Ilyenkor a zsidók azt ünneplik, hogy az Egyiptomból való kiszabadulás után, a pusztai vándorlás során megérkeztek a Sínai-hegyhez, ahol Mózes átvette az Örökkévalótól a Tórát. Ez az ünnep a keresztény Pünkösöd előképe. Az ünnep két napig tart és általában tejes ételeket esznek ilyenkor.

Hanuka, a Fény ünnepe

A vallásos zsidók Hanukakor azt ünneplik, hogy Júdás Makkabeus vezetésével őseik visszafoglalták Jeruzsálemet és újrászentelték a templomot. Az ünnep decemberben van. Ennek az örömteli fesztiválnak a központi eseménye egy kandeláber meggyújtása. A kandeláber neve *hanukia*. A hanukia nagyon hasonlít az egyik legismertebb zsidó jelképre, a menórára, de míg a menóra hétágú gyertyatartó, a hanukiának kilenc ága van. A nyolcnapos ünnep során minden este eggyel több gyertyát gyújtanak meg rajta, ezért nevezik a Hanukát a „Fény eláradása ünnepének” is. További szokás, hogy ilyenkor olajban sült ételeket esznek, és vendégségeket rendeznek.

Purim, a zsidó farsang.

Ez az egynapos ünnep tulajdonképpen egy *vidám karnevál*. Eszter perzsa királynőre emlékeznek, aki megakadályozta a király egyik gonosz tanácsosának a zsidók meggyilkolására vonatkozó tervét. A zsinagógában ilyenkor felolvassák Eszter történetét, otthon pedig vendégséget tartanak a családok. Ilyenkor gyakran dramatizált formában is előadják Eszter királynő történetét; ezt a maszkokban bemutatott színjátékot *purimspilnek* hívják. Ez az egyetlen ünnep, amelyen kötelező sok bort inni, ilyenkor mindenkinek meg szabad mondani, hogy mit gondol a másíkról, és senkinek sem szabad megsértődni emiatt.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

- *Zsinagóga.* Tisztelet jele, ha egy férfi hivatalos személy sapkát hord a fején, amikor belép egy zsinagógába. Szombaton vagy ünnepi alkalmakkor (különösen az ortodox) zsinagógában tilos fényképeket, video- vagy hangfelvételeket készíteni. Itt jegyezzük meg, hogy vallásos zsidó általában nem ejti ki az Isten szót, sőt még írásban sem használja, szükség esetén így írja le: I-ten. Gyakran még a helyettesítő kifejezésekben is kipontoznak egy-egy betűt. A zsidó szóhasználatban inkább az Örökkévaló az elfogadott.
- *Életviteli szabályok.* Nincsenek az öltözködésre vagy viselkedésre nézve olyan különleges szabályok, amelyeket egy vendégnek be kellene tartania akkor, ha zsidó otthonba lép. Mindazonáltal ortodox férfiak és nők *nem fognak kezét a másik nemhez tartozó személlyel*, és az erre irányuló kezdeményezést udvariasan visszautasítják, ugyanakkor ez nem számít sértésnek.
- Sajátos szabályok vannak érvényben az *abortusszal, szervátültetéssel, szervadományozással, fogamzásgátlással és a termékenységi beavatkozásokkal* kapcsolatban. Ezekon kívül azonban minden orvosi beavatkozás, amely az élet megmentéséhez szükséges – különösen vészhelyzet esetén – minden kérdés nélkül végrehajtható. A zsidó jog szerint a vérátömlesztés engedélyezett, sőt, amennyiben az illető személy jó egészségéhez ez nélkülözhetetlen, akkor kötelező.
- *Ha vallásos zsidó vendéget hívunk*, akkor mindig érdemes érdeklődni, hogy vendégünk milyen álláspontot képvisel a *kóser étkezés kérdésében*. Egy ortodox zsidó csak olyan étteremben hajlandó étkezni és olyan ételt hajlandó elfogyasztani, amelyet a rabbinátus ellenőriz. Előrecomagolt kóser étel lehet szükséges, ha egy őri-

tes vagy letartóztatott személy ezt igényli. Fontos, hogy a hatósági személy engedélye nélkül semmilyen élelmiszert ne vigyen be egy zsidó otthonba. A kósersági szabályokkal (*kasrut*) kapcsolatos kérdésekben mindig célszerű konzultálni egy rabbival vagy ezen a téren felkészült személlyel.

Nagyon sokan, akik év közben nem tartják be szigorúan a vallás törvényeit, az ünnepek idején mégis elmennek a zsinagógába, ahol emiatt nagy tömegre kell számítani; továbbá arra, hogy a zsinagóga környékén levő utcákban nagyobb lesz a forgalom. *Mindegyik ünnepen szükség lehet rendőri segítségre.* A vallásos zsidók az azonnali intézkedést nem igénylő bűneseteket nem jelentik be addig, amíg a szombat vagy az ünnep véget nem ér. Az ortodox zsidók szombaton és a legtöbb ünnepnapon nem hajlandók vallomásokat írni, vagy aláírni a nevüket, nem használják a telefonjukat, nem utaznak járművön és nagyobb távolságra nem hagyják el az otthonukat.

- *Ros Hasana.* Ros Hasanakor nagy tömegre kell számítani mind a zsinagógákban, mind azok környékén. Erre az ünnepre és Jom Kipurra különösen igaz, hogy sok nem vallásos zsidó is ellátogat a zsinagógákba. Sokan közülük autón érkeznek, ezért *forgalmi torlódásra* és *parkolási problémákra* kell számítani. Ilyenkor az ortodox zsinagógák környékén is számítani kell a forgalom feltorlódására. Az ünnep első napjának délutánján (vagy a második napon, ha az első szombatra esik) sok zsidó fog elsétálni egy folyópartra, hogy jelképesen „eldobja” magától bűneit (*taslich*).
- *Jom Kippur.* A zsinagógák egész nap nyitva vannak és rendkívül zsúfoltak, főként este. Sok ember a nap során hazamegy, hogy egy rövid időre megszakítsa az imádkozást, majd újra visszatér a zsinagógába. Ennek következtében a *tömeg folyamatos ide-odaáramlására* kell számítani. Mivel a legtöbb zsidó család reggeltől estig a zsinagógában lesz, a lakásaik a betörők célpontjaivá válhatnak.
- *Szukkot.* Sok vallásos zsidó ezen az ünnepen nagy dobozokat cipel a zsinagógába és onnan haza, amelyekben palmaágak vannak. A zsinagóga területén szintén fel lesz állítva egy sátor (*szukka*).
- *Szimhát Tóra.* Sok család a gyerekekkel együtt felkeresi a zsinagógát, ahol gyakran kültéri partikat rendeznek. Nemcsak a zsinagógák, hanem sok zsidó közösség is ebédeket szervez ilyenkor, ezért a zsinagógák késő délutánig nem zárnak be.
- *Sávuot.* Hagyomány, hogy ilyenkor, az ünnep első estéjének éjszakáján a zsidók együtt tanulnak, ezért még késői órákban is sok emberre lehet számítani az utcán.
- *Hanuka.* Sok családnál szokás ilyenkor a *hanukiát* az ablakba kihelyezni, ami tüzet okozhat. A helyi hatóságokat is figyelmeztetni kell erre a veszélyre. Több zsidó közösség a Hanukát szabad ég alatt tartja.
- *Purim.* Ez az örömmel és a vidámságnak az ünnepe, zsidók gyakran álruhákat és jelmezeket viselnek, időnként nyilvános helyen is. Szokás ilyenkor, hogy a gyerekek átmennek a szomszédokhoz, jótékony célokra gyűjtenek, illetve süteménnyel ajándékozzák meg a barátaikat. Ez az év egyetlen napja, amikor nagy mennyiségű alkoholfogyasztás is megengedett.

Szakirodalom

DEUTSCH Róbert et. al.: *Halljad Izrael. A zsidó vallás alapjai.* MIOK, Budapest, 1988.

Hayim Halevi DONIN: *Zsidónak lenni.* Gönczöl Kiadó, Budapest, 1998.

Simon DUBNOV: *A zsidóság története.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1991.

Naftali KRAUS: *Ősi forrás sorozat. 613 parancsolat.* PolgART Kiadó, Budapest, 2004.

Naftali KRAUS: *Ősi forrás sorozat. Az ősi forrás.* Fórum Rt. Könyvkiadó, Budapest, 1990.

Naftali KRAUS: *Ősi forrás sorozat. Zsidó ünnepek a haszid legenda tükrében.* Chábád Lubavics, Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület, Budapest, 1994.

Zalman I. POSNER: *A zsidó gondolkodásmód.* Chábád Lubavits Nevelési és Oktatási Egyesület, Budapest, 1994.

Honlapok

Tett és Védelem Alapítvány: www.tev.hu

Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség: www.zsido.com

Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége: www.mazsihisz.hu

Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközség: www.szimsalom.hu

Bet Orim Reform Zsidó Hitközség: www.betorim.hu

Elérhetőségek

Tett és Védelem Alapítvány

Kuratórium társelnökei: Bodnár Dániel, Heisler András
1052 Budapest, Semmelweis utca 19.
Tel.: +361 267-5754

Közép- és Kelet Európai Rabbik Tanácsa (KERT)

Elnök: Oberlander Báruch rabbi
Tel.: +361 267-5746
E-mail: kert@zsido.com

Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (Statusquo Ante)

Vezető rabbi: Köves Slomó
1052 Budapest, Károly körút 20.
Tel.: +361 267-5746
E-mail: info@zsido.com

Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség

Rabbi: Weisberger Mose
1074 Budapest, Dob utca 35.
Tel.: +361 351-0525

Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Neológ)

Dr. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi
Deutsch Róbert országos főrabbi
1075 Budapest, Síp utca 12.
Tel.: +361 413-5500

Chábád Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Alapítvány

Rabbi: Oberlander Baruch
1052 Budapest, Károly körút 20.
Tel.: +361 268-0183
E-mail: info@zsido.com

Mikve (Rituális fürdő)

Kapcsolat: Oberlander Batsheva
1075 Budapest, Kazinczy u.

(Dr. Barna Ildikó dr. Köves Slomó rabbi által lektorált írásának szerkesztett változata)

II. HETEDNAPI ADVENTISTA EGYHÁZ

A Hetednap Adventista Egyház észak-amerikai eredetű protestáns felekezet, amely a világ 208 országában tevékenykedik. Az egyház nevében a „hetednap” szó arra utal, hogy az adventisták a hét hetedik napját, a szombatot tekintik az istentisztelet napjának. (2Móz 20, 8–11)

Mivel a hetednap adventisták legszembevetőbb vonása a szombatünneplés, az adventistákat Magyarországon nevezik „szombatistáknak” is. Az adventista név a latin „advent” szóból származik, ami ’eljövetelt’, ’megérkezést’ jelent. A hetednap adventisták azért választották ezt a nevet, mert Krisztus közeli, második eljövetelét várják.

Történeti áttekintés

Az alapítás

A Hetednap Adventista Egyház az úgynevezett „nagy adventmozgalomból” fejlődött ki. A nagy adventmozgalom alapítója *William Miller* (1782–1849), amerikai baptista igehirdető volt, aki a Dániel könyve alapján arra a következtetésre jutott, hogy „Krisztus valamikor 1843. március 21. és 1844. március 21. között visszatér a földre, és magával hozza minden szentjét, és akkor megjutalmaz minden embert cselekedetei szerint.”

Az adventisták története a 19–20. században

Miller 1831-ben előbb egyedül hirdette ezt a hitet, majd 1838-tól számos lelkész csatlakozott hozzá. Amikor a kiszámított idő elmúlt, „nagy csalódás” érte a híveket, ami a mozgalom széthullásához vezetett. *William Miller* követőiből *Joseph Bates* (1792–1872), *James White* (1821–1881) és *Ellen G. White* (1827–1915) munkálkodása következtében jött létre az a csoport, mely 1860-ban felvette a hetednap adventista nevet és Észak-Amerika hat államában egyházterületeket szervezett. 1863-ban az egyházterületek generál-konferenciává egyesültek, s így megalakult a *Hetednap Adventista Egyház*, melynek akkor 3600 tagja volt.

A bevándorlók és az őshazában maradt hozzátartozók közötti levelezés következtében más kontinenseken is fokozatosan nőtt az érdeklődés a hetednap adventisták tanításai iránt, ezért az egyház 1874-ben *John N. Andrews* személyében kiküldte az első külmiszionáriust Svájcba, akit újabbak követtek: 1875-ben Németországban, 1876-ban Franciaországban, 1877-ben Olaszországban, 1885-ban Ausztráliában és Dél-Amerikában, 1887-ben Dél-Afrikában, 1890-ben a Csendes-óceán szigetein és Magyarországon indult meg az adventista misszió.

A Hetednap Adventista Egyház a világ egyik legdinamikusabban fejlődő evangéliumi protestáns vallásfelekezete: taglétszáma 1920-ban 200 ezer, 1940-ben 500 ezer, 1960-ban 1,2 millió, 1980-ban 3,5 millió, 1996-ban 9,5 millió, 2000-ben 12 millió, 2005-ben 14,7 millió, 2010-ben 17 millió, 2013-ban 18 millió volt. A tagság 35%-a Latin-Amerikában, 30%-a Afrikában, 15%-a Ázsiában, 9,5%-a Észak-Amerikában, 4%-a Ausztráliában, 3%-a Európában, 3%-a Kínában és a szovjet utódállamokban található.

Magyarország és az adventisták

Magyarországon az adventista egyház megszervezése az amerikai származású *John F. Huenergardt* (1875–1955) nevéhez kötődik, akit 1898-ban küldtek Kolozsvárra. Az első adventisták Kolozsvárról települtek át a jelenlegi Magyarország területére.

1903-ban előbb Békéscsabán, majd Budapesten alakult adventista gyülekezet. Még ebben az évben Huenergardt is Budapestre helyezte tevékenysége központját. A folyamatos taglétszám-növekedés következtében 1912-ben, miután megszervezték az *Adventista Egyház Duna Unióját*, Budapest lett az adventista misszió központja Bulgária, Románia, Szerbia és a történelmi Magyarország területén.

Az Osztrák–Magyar Monarchia szétesése után a német *Minck Adolf* (1883–1960) vette át az adventisták vezetését a jelenlegi Magyarországon. Tevékenysége az egyház megerősödését hozta magával, így 1932-ben, *Zeiner Alajos*

személyében már magyar vezetőt választottak az egyház élére. Az egyház magyarországi vezetői voltak: *Wentland Mihály* (1935–1936), *Michnay László* (1936–1953), *Pechtol János* (1953–1965), *Szabó Ödön* (1965–1971), *Szakács József* (1971–1980), *Zarka Dénes* (1980–1984), *Szigeti Jenő* (1984–1994), *Szilvási József* (1994–1999), *Mayor Zoltán* (1999–2004), *Szilvási András* (2004–2009) és *Ócsai Tamás* (2009–).

Sarkalatos tanítások

A hetednapos adventisták evangéliumi protestánsok, akik a Bibliát tekintik hitük egyedüli alapjának. (2Pét 1, 20–21, 2Tim 3, 16–17) Az egyház hitének rövid összefoglalását először 1872-ben tették közzé, amit 1931-ben egy újabb huszonkét pontból álló dokumentum követett.¹ Ma a hetednapos adventistáknak huszonnyolc alapvető hitelve van, amiből 27-et 1980-ban, egyet 2005-ben fogadott el az egyház legfőbb döntéshozó testülete, a generál- konferencia plenáris ülése.²

E hitelvek arról tanúskodnak, hogy a hetednapos adventisták tanításaiban jelen van az egyetemes keresztény hitvallások öröksége (az adventisták szentháromsághívők, Krisztust tekintik az ember egyedüli megváltójának, hiszik az egyetemes egyházat, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet), valamint a történelmi protestáns hitvallások tanításának (hit általi megigazulás, keresztség, úrvacsora) számos elemét is.

Specifikus adventista tanítások

- A „feltételes halhatatlanság” tana, miszerint az ember természeténél fogva nem halhatatlan, az örök életet Jézus Krisztus adományaként nyeri el.
- A „szentély tana”, ami azt jelenti, hogy a mennyben van szentély (Zsid 8, 1–2). Jézus Krisztus e szentélyben közbenjár az emberért, mint pap és főpap.
- Krisztus szolgálatának szerves része a „vizsgálati ítélet”, melynek során feltárul, hogy kik azok, akik valóban elfogadják Jézus Krisztust mint személyes megváltójukat, és e hitükkel összhangban is éltek.
- Sajátos hetednapos adventista tanítás az is, hogy az istentisztelet napja a Tízparancsolatban szereplő szombat, ami a hét hetedik napja. E nap a teremtés emlékünnepe, olyan szövetségi jel (Ezékiel 20, 20), amivel kifejezzük a Teremtő Isten és a Megváltó Jézus Krisztus iránti hűségünket és elkötelezettségünket.
- Az adventista életmódnak szintén vannak más keresztény felekezetektől eltérő vonásai, amit „egészségügyi reformnak” neveznek.
- Hit abban, hogy az üdvösség egyedüli forrása Jézus Krisztus megváltói szolgálata, és abban is, hogy e megváltói szolgálat gyümölcseit a Jézus Krisztusba vetett hit által nyerhetjük el. A hit azonban cselekedetekben mutatkozik meg (Jak 2, 14–26), ezért „okos istentiszteletként” az ember odaszánja magát Istennek „élő és szent áldozatul” (Rm 12, 1–2), elfogadva, hogy nemcsak lelke, de teste is „a Szentlélek temploma”, ezért dicsőítenie kell Istent testében (1Kor 6, 19–20).
- A hetednapos adventisták tartózkodnak a tisztátalannak nevezett ételektől (3Móz 11), az alkoholtól, a dohánytól, a kábítószerektől, az egyház számos tagja vegetáriánus életmódot folytat.

A második eljövétel

A hetednapos adventisták, ahogy nevük is mutatja, hisznek Jézus Krisztus második eljövételében. Ezt az egyetemes keresztény hittételt az egyes felekezetek eltérő módon közelítik meg, a hetednapos adventisták a megváltott ember és a teremtett világ teljes helyreállítását látják benne.

Hiszik, hogy Jézus Krisztus valóságosan, személyesen és láthatóan (Jel 1, 7) tér vissza a földre, és amikor eljön, feltámadnak a halott szentek, és az élő igazakkal együtt a mennybe ragadtatnak (1Thess 4, 13–18). Krisztus második eljövételét követi a millennium (Jel 20, 1–6), ami a meghalt gonoszok feletti vizsgálati ítélet ideje. Amikor ennek az ítéletnek vége lesz, a gonoszok feltámadnak, hogy megkapják méltó büntetésüket (Jel 20, 11–14), a teljes megsem-

1 A hetednapos adventisták hitelvi nyilatkozatait magyar fordításban megtaláljuk az alábbi kiadványban: *SZILVÁSI József: A hetednapos adventizmus eredete és fejlődése.* (Az adventista teológiatörténet kiskönyvtára, 2.) Adventista Teológiai Főiskola, Budapest, 1997, 34–66. old.

2 E hitelvek részletes magyarázata: Uő (szerk.), *A hetedik napot ünneplő adventisták hitelvei. A 27 alapvető hitelv bibliái magyarázata,* Advent Kiadó, Budapest, 1997, 413. old.

misülést. Így a világegyetem örökre megszabadul a bűntől és a bűnösöktől. Isten örökkévaló otthont, az örök élethez tökéletes környezetet biztosít a megváltottaknak (Jel 21, 1–7).

Adventista istentisztelet

Az adventista hitélet központi eseménye a szombati istentisztelet, amit csoportos bibliatanulmányozás (szombatiskola) vezet be. Az istentisztelet központjában az igehirdetés áll, amit imádság, ének és zenei szolgálatok egészítik ki. A liturgia kötetlen, de főbb elemeiben megegyezik az evangéliumi protestáns istentiszteleti renddel: közös ének, ima, adománygyűjtés, ének vagy zene, igehirdetés, ima, közös ének és áldásmondás.

Az adventista gyülekezetek általában negyedévente tartják a keresztséget és az úrvacsorát. E két szertartáson csak az egyház felszentelt lelkészei és presbiterei szolgálhatnak. Más istentiszteleti cselekményt bármelyik gyülekezeti tag végezhet. Az úrvacsora két szín alatt történik, kovásztalan kenyérral és erjedetlen szőlőlével. A hívek az úrvacsorára egymás lábának megmosásával készülnek. *A férfiak és a nők külön-külön teremben gyakorolják a krisztusi alázatnak ezt a szimbolikus cselekményét* (Jn 13).

Az újszülötteket az evangéliumokból ismert módon „bemutatják” a gyülekezetben, ami azt jelenti, hogy a lelkész a gyülekezet előtt imádkozik a kisgyermekért, és kézzel megáldja őt. Az egyházban a kézzel megáldást gyakorolják a diakónusok, a presbiterek és a lelkészek felszentelésénél is.

Az egyház legfőbb ünnepe a szombat, amit az adventisták péntek naplementétől, szombat naplementéig teljes munkaszünettel ünnepelek meg. Az adventisták megemlékeznek az üdvtörténeti ünnepekről (karácsony, húsvét, pünkösd) is, de ezeken nem tartanak a szombathoz hasonló teljes munkaszünetet.

Adventista egyházszerkezet

A Hetednapi Adventista Egyháznak az egész világot átfogó egységes szervezete van, ami képviseleti elven nyugszik. Az egyházszerkezetnek négy lépcsőfoka van: helyi gyülekezet, egyházterület, unió, generál-konferencia.

Az alsóbb szervezet küldöttei választják meg a felsőbb szervezet végrehajtó bizottságát, melyben a lelkészek és a laikusok aránya megközelítőleg 50–50%. A végrehajtó bizottságot az elnök vezeti, akit a titkár, a pénztáros, valamint az osztályvezetők támogatnak munkájában. Az osztályvezetők feladata az egyházi szolgálat egy-egy szakterületének (nevelés, misszió, hitoktatás, ifjúsági, gyermek és családi szolgálat, kommunikáció, vallásszabadság stb.) művelése.

- **Magyarországon 115 gyülekezet, két egyházterület (a Dunamelléki Egyházterület budapesti, a Tiszavidéki Egyházterület debreceni központtal) és egy unió van. Az unió központja Pécelen található.**

Az egyházterületek vezetőit háromévenként választják meg a gyülekezetek küldöttei, az unió vezetőit ötévente választják meg az egyházterületek küldöttei. Az uniók küldötteiből álló generál-konferenciai ülés ötévente választja meg a világszervezet vezetőit. A világszervezet – a misszió hatékonyságának növelése érdekében – tizenhárom divíziót (regionális képviseletet) hozott létre. **A Hetednapi Adventista Egyház Magyar Uniója a londoni székhelyű, Transzeurópai Divízióhoz tartozik.**

Az összehangolt ügymenet érdekében a gyülekezetek életét a világon mindenütt egységes „Gyülekezeti kézikönyv”, az egyházterületek, az uniók és a generál-konferencia tevékenységét pedig azonos minta alapján készült egyházi Alkotmány és Munkarend szabályozza. Ezek a dokumentumok publikusak.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

Az esetleges rendőri intézkedésnél érdemes figyelembe venni az alábbiakat:

- A hetednapi adventisták demokratikus, jellegzetesen kisközösségi keretek között tevékenykednek. *Az egyház tagjai „testvérnek” vagy „nővérnek” szólítják egymást, és szoros összetartás van közöttük.* Az egyház tagjai a lelkészeket is „testvérnek” szólítják, külső személyek általában a „lelkész úr”, vagy „lelkész nő” megszólítást követhetik.
- Amennyiben fogva tartásra kerül sor, érdemes figyelembe venni azt, hogy a hetednapi adventisták a szombatot – péntek este naplementétől szombat este naplementéig – teljes munkaszünettel ünneplik, csak az életmentő és teljességgel halaszthatatlan (az előre elkészített ételek felszolgálása, állatok etetése, életveszély elhárítása)

dolgokat végzik el. **Ezért sértheti a fogya tartott vallás- és lelkiismereti szabadságát, ha szombaton dolgoztatják.**

- Érdemes figyelembe venni a hetednapos adventisták táplálkozási szokásait is: egyesek *vegetáriánus életmódot folytatnak*, nem fogyasztanak se húst, se állati zsiradékot. Mások, akik kevésbé szigorú étkezési szabályokat követnek, tartózkodnak a sertéshús és a sertézsír fogyasztásától, de fogyasztanak baromfit, bizonyos halfajtákat és marhahúst.
- Hitét gyakorló hetednapos adventista alkoholt nem fogyaszt, és sokan tartózkodnak a kávétól, valamint a koffeintartalmú teáktól és üdítőitaloktól is.

Szakirodalom

SZILVÁSI József: *A Hetednapos Adventista Egyház Budapest*. Adventista Teológiai Főiskola, Pécel, 2011. 74 old.

Honlap

<http://www.adventista.hu/>

(Szilvási József rektor – Adventista Teológiai Főiskola – írásának szerkesztett változata)

III. HIT GYÜLEKEZETE

A Hit Gyülekezete a kereszténység protestáns ágazatához tartozó püünkösdi-karizmatikus egyház, mind teológiai hitvallása, vallásgyakorlata, mind szervezeti gyökerei és nemzetközi kapcsolatrendszere tekintetében.

A 2000 éves kereszténységnek és egyetemes egyháznak azt a reformirányzatát képviseli (nem kizárólagosan), amire az 1900-as évek elején – az Amerikai Egyesült Államokban újtára indult – **püünkösdi mozgalom** (püünkösdiszizmus) tesz újra nagy hangsúlyt. A püünkösdi irányzat a korai kereszténység, a kereszténységet előbbre vivő megújulási mozgalmak és a reformáció talaján építkezve képviseli a kereszténység továbbélését a bibliai egyházminta helyreállítása felé, amihez feltételnek tartja a Szentlélek bibliai szerepének és a kereszténység természetfölötti dimenziójának helyreállítását a keresztény életben és szolgálatban. Emiatt – **a protestantizmus új hullámához tartozó más keresztény irányzatokkal együtt – a püünkösdi irányzatra a neoprotesztáns (újprotestáns) elnevezést is alkalmazzák.**

A püünkösdi irányzat igyekezett megőrizni **mozgalmi jellegét**, aminek következtében nem öltött merev, egységes szervezeti formát: korábban és jelenleg is számos, szervezetenként önálló egyházat alkot mind külföldön, mind pedig hazánkban. Ezek egyike a Hit Gyülekezete.

Alapítás

A Hit Gyülekezete 1979-ben, Budaörsön jött létre egy imacsoportból. Alapító vezető lelkésze és jelenlegi vezetője Németh Sándor, akit 1980-ban szentelt fel hivatalosan lelkészi szolgálatra a Fort Lauderdale-i (Florida) püünkösdi-karizmatikus Good News Church presbitériuma.

A közösség a pártállami évek során illegálisban működött. Rendezvényeit, vezetőit a kommunista titkosszolgálat megfigyelés alatt tartotta. A gyülekezet először 1983-ban kísérelte meg egyházi státusza állami elismertetését, kérelmét azonban 1984 decemberében az Állami Egyházügyi Hivatal elutasította. **A Hit Gyülekezete végül 1989-ben nyerte el hivatalosan is az egyházi jogállást a vallás szabad gyakorlásáról szóló 1895. XLIII. törvénycikk alapján.** Egyházi státuszát mind a későbbi 1990. évi IV., mind pedig a jelenleg hatályos a 2011. évi CCVI. törvény „bevett egyházként” megerősítette. Bár a Hit Gyülekezete **jogilag és szervezetenként önálló egyház**, ugyanakkor fenntartja a kétezer éves kereszténységgel és egyetemes egyházzal, továbbá annak 110 éves püünkösdi-karizmatikus ágazatával való folytonosságát és szellemi egységét. Az egyetemes keresztény egyházzal való egységet hivatott kifejezni az egyház elnevezésében található „Gyülekezet” kifejezés, amivel a közösség arra utal, hogy a Hit Gyülekezete az egyetemes keresztény egyház része, annak egyik gyülekezete a sok közül.

Helyi gyülekezetek

1998 óta az egyszázalékos adófelajánlások száma alapján a Hit Gyülekezete – mint országos kiterjedésű egyház – **a negyedik leglátogatottabb Magyarországon.** Kizárólag Magyarországot tekintve az **ország több mint 200 településén működnek** helyi közösségei (gyülekezetei és csoportjai).

Az egyház országos központja (anyaggyülekezete) a budapesti gyülekezet, amelyik a mintegy tízezer fő befogadására alkalmas budapesti Hit Csarnokban tartja istentiszteleteit. *Ez mára a püünkösdi-karizmatikus neoprotesztantizmus legjelentősebb nemzetközi központjai közé tartozik.*

Nemzetközi tagozódás és viszonyrendszer

A Hit Gyülekezetének tevékenysége kiterjed az ország határain túlra is. Valamennyi szomszédos országban, valamint Németországban, Svájcban és az Egyesült Államokban is vannak helyi közösségei, illetve testvérgyülekezetei. Ezek az adott állam nemzeti jogrendszerében biztosított jogi státuszban, független szervezeti struktúrában, de a magyarországi Hit Gyülekezettel együttműködve tevékenykednek.

Az egyház által kiküldött misszionáriusok többször szolgáltak már Kirgizisztánban, Kambodzsában és több afrikai országban is. *Szervezeti alá- és fölérendeltség nélkül a Hit Gyülekezete számos külföldi püünkösdi-karizmatikus, továbbá*

teljes evangéliumi egyházzal ápol partneri kapcsolatokat. Az egyház vendégei között szerepeltek olyan nagy befolyású, nemzetközi elismertséggel bíró keresztény vezetők, mint *Derek Prince, Mahesh Chavda, Rodney Howard-Browne, Marilyn Hickey, Jerry Savelle, Morris Cerullo, Claudio Freidzon és Lester Sumrall.*

Az egyház vezető lelkésze, Németh Sándor tagja a pünkösdi és karizmatikus egyházak nemzetközi hálózatának kiépítésére létrehívott *Empowered 21* elnevezésű nemzetközi egyházi világszervezet vezetőségének.¹ A Hit Gyülekezete partnere a felekezeti Jeruzsálemi Keresztény Nagykövetségnek (Christian Embassy in Jerusalem) is.

Hitvallás

A Hit Gyülekezete a 2000 éves egyetemes keresztény egyház részeként valamennyi keresztény felekezettel egységben vallja, hogy *egyetlen Isten létezik, aki három személyben (Atya, Fiú, Szentlélek) nyilatkozta ki Önmagát az emberiségnek (Szentháromság).* Elfogadja és vallja a teljes – Új- és Ószövetségből álló – Bibliát (a protestáns egyházakhoz hasonlóan a héber kánon szerinti Ószövetséggel), valamint az ún. Apostoli, illetve Nikaiai-Konstantinápolyi Hitvallás (az ún. „Hiszekegy”) valamennyi hittételét, amit a keresztény hit alapkritériumának szokás tekinteni. Az egyetemes keresztény egyházon belül a Hit Gyülekezete a valamennyi felekezeten belül is megtalálható, ún. pünkösdi-karizmatikus mozgalomhoz tartozik, amely a Szentlélek (Szent Szellem) természetfölötti megnyilvánulásainak (az ún. karizmáknak: természetfölötti gyógyulások, csodák, nyelveken szólás, prófétálás stb.) a helyreállítását tűzte ki céljává.

Ebből fakad a Hit Gyülekezete egyéni és közösségi hitgyakorlatának speciális jellege: **a megszokottnál jóval szabadabb, kötetlenebb liturgiájú istentiszteleteiken gyakorta előfordulnak az átlagosnál intenzívebb érzelmi kitörésekkel** (sírás, nevetés, kiáltás, leborulás stb.), **eksztatikus állapottal járó események.** Bár az ilyen és hasonló jelenségek váltakozó gyakorisággal mindig is együtt jártak a mindenkori vallásgyakorlással, mégis esetleg szokatlanok lehetnek egyes kívülállók számára, ezért a hatóságoknak esetleges intézkedésük során ügyelniük kell arra, hogy tiszteletlenséggel vagy megütközéssel semmiképp ne zavarják vagy sértsék sem egyéni, sem közösségi viszonylatban a hívők e lelkiismereti szabadságát vagy vallásgyakorlatát.

Célkitűzések, tevékenység

A Hit Gyülekezete céljai

- Jézus Krisztus minden embernek szóló örömmüzenetének (az evangéliumnak), az ember megváltására, megigazítására, teljes személyiségének felépítésére és megdicsőítésére, továbbá az egész teremtett világ isteni rend szerinti helyreállítására vonatkozó isteni programnak a hirdetése és minél több emberrel való megismertetése.
- Az élő Isten dicsőítése és szolgálata.
- Az egyház tagságának szellemi, lelki gondozása és nevelése a Szentírás szellemében.
- A bibliai szellemi, erkölcsi értékek képviselése, támogatása, azok megőrzéséhez és erősítéséhez való hozzájárulás.

A fenti célok elérése érdekében a Hit Gyülekezete elsődlegesen **hitéleti, vallási tevékenységet végez (főtevékenység)**, de ennek mentén a közjó iránti felelősségtől vezérelve a lehetőségeihez és erejéhez mérten **közcélt tevékenység** végzésével is részt vállal a társadalom értékőrző és értékteremtő munkájában (**társadalmi szerepvállalás**).

Hitéleti tevékenység

Az egyház elsődleges tevékenységét a hitéleti, vallási tevékenység képezi. A gyülekezet istentiszteleteit rendszeresen látogató hívek száma meghaladja a 70 ezer főt. Hitéleti tevékenységéhez az egyház **a hagyományos formák** (istentiszteletek, hitoktatás, lelki gondozás, misszió, hitéleti kiadványok stb.) **mellett fölhasználja a modern kommunikációs eszközöket**, és él a szabad véleménynyilvánítás (utcai evangelizálás és más közterületi megjelenések) egyéb törvényes

¹ <http://empowered21.com/about/leadership/>

eszközeivel is. Az egyház hétvégi, budapesti istentiszteleteit *Vidám Vasárnap* címmel több, mint egy évtizede sugározza a Magyar ATV.

Az egyház a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával kötött megállapodás alapján a börtönlelkészi szolgálatban, továbbá az egyes felsőoktatási intézményekkel kötött megállapodások alapján az egyetemi lelkészi szolgálatban is részt vesz. A Hit Gyülekezete részt vesz a korábban önkormányzati, jelenleg állami fenntartású közoktatási intézményekben (általános és középiskolákban) zajló hit- és erkölcsi oktatásában. Több mint négyszáz iskolában működnek hitoktató csoportjai.

Az egyház teológiai és hitéleti időszaki folyóirata az *Új Exodus* 1989 óta jelenik meg. A Hit Gyülekezete a bibliai alapokon álló, **önfenntartó egyházmodell híve**. Intézményeinek kiépítése és fenntartása döntően híveinek és támogatóinak önkéntes adományaiból valósul meg. Az egyház kiadója eddig több mint egymillió példányszámban jelentetett meg a hitélet elmélyítését szolgáló könyveket ismert keresztény szerzők tollából.

Tekintettel arra, hogy az egyház ki van téve a különböző szélsőséges, kisebbségellenes csoportok fenyegetéseinek, az istentiszteletek zavartalanságának és a résztvevők biztonságának szavatolására kénytelen volt megszervezni **saját biztonsági szolgálatát**, amely – szükség esetén – **a rendőrséggel együttműködve végzi feladatát**.

Közcélú tevékenység

A Hit Gyülekezete több mint húsz éve vesz részt a szabad és értékteremtő magyar oktatás ügyének előre viteleiben, és ez alatt hazánk egyik legkiterjedtebb oktatási tevékenységet folytató egyháza lett, jelenleg mintegy 6000 diáknak biztosítva a képzést.

Intézményhálózatában – az óvodától a felsőoktatásig – az oktatási intézmények teljes választékában tanulhatnak a diákok. Az egyház köz- és felsőoktatási intézményei alaptevékenységük mellett felnőttoktatást és iskolarendszeren kívüli képzést is folytatnak.

A Hit Gyülekezete hittudományi képzést folytató felsőoktatási intézménye az állam által akkreditált *Szent Pál Akadémia*. A mesterképzést is nyújtó főiskolán több jelentős tudományos műhely működik, többek között teológiai, társadalomtudományi, egyháztörténeti, egyházjogi és filológiai kutatások folynak. Az elmúlt évek egyik legkiemelkedőbb eredménye egy új magyar nyelvű bibliafordítás folyamatos publikálása.

Az egyház jelenleg **15 helyszínen**, köztük több megyeszékhelyen (Pécsen, Debrecenben, Nyíregyházán, Salgótarjánban és Kecskeméten) **működtet közoktatási feladatokat ellátó intézményeket** (iskolákat, illetve óvodákat). A budapesti *Bornemisza Péter Gimnázium* mintegy 1800 tanulóval Budapest egyik legnagyobb közoktatási intézménye.

A Hit Gyülekezete kiterjedt, az országhatárokon is átnyúló szociális és karitatív szolgálatot végez. Erre szakosodott országos szervezete a Hit Gyülekezete Szeretetszolgálat (HISZ). Élelmezési, ruhaellátási, téli tüzelő programok, gyermekétkeztetés, gyermeküdültetés, hajléktalanok ellátása, krízishelyzetekben való segítségnyújtás, ingyenes jogi tanácsadás egyaránt megtalálhatóak az eszköztárban. Az egyház szociális szolgálatát több hozzá kötődő civil szervezet is előmozdítja, melyek többek között a **gyermek-, ifjúság- és családvédelemre, szenvedélybetegek** (drog- és alkoholfüggők) **gyógyítására** koncentrálnak.

A Hit Gyülekezete és intézményei (pl. a Szent Pál Akadémia) jelentős **kulturális missziót** töltenek be azzal, hogy kiterjedt könyvkiadásuk révén a bibliai ismereteket és a keresztény erkölcsi értékeket népszerűsítik.

- A közösség legkülönbözőbb *zenei* irányzatú – keresztény értékeket közvetítő – CD-i, kazettái százezres nagyságrendben keltek el. Az egyház keretein belül színjátszó kör, több könnyűzenei együttes, valamint kórus és – *Vidám Szimfonikusok* néven – szimfonikus zenekar működik és koncertezik országszerte.
- A *magyar anyanyelv megőrzése és ápolása* érdekében az egyház magyar anyanyelvű irodalmi műveket juttat el az arra igényt tartó határon túli magyar iskolákba. Istentiszteleteinek műholdas közvetítése révén előmozdítja, hogy a külföldi magyarság a szomszédos országokban is, illetve a világ bármely részén, anyanyelvén hallgathassa Isten Igéjének hirdetését.
- A Hit Gyülekezetében a fiatalok szabadidejének értelmes eltöltését, testi egészségét a *sportolás* lehetőségének egyesületi szinten való biztosításával is igyekszik előmozdítani a *Szent Pál Akadémia FC*. Az egyesületben *összesen 6 sportágban működik szakosztály*, ebből a labdarúgó, kosárlabda, szertorna-akrobatika, asztalitenisz szakosztályokban folyik a versenyzés, a szabadidősport területén tevékenykedik a jégkorong és az ökölvívó szakosztály.

Jelképek, szimbólumok

A Hit Gyülekezete hitgyakorlatában a jelképeknek, szimbólumoknak nincs annyira kiemelt jelentőségük, mint számos más felekezetben vagy vallásban: vallásgyakorlata nem irányul szimbólumok kifejezett, középonti tiszteletére. Nem utasítja el, de nem is követeli meg a kereszt használatát, de pusztán díszítőelemként gyakran él a Dávid-csillag, a hétágú gyertyatartó (menóra) stb. motívumaival is.

Hitgyakorlata mindössze négy szimbolikus cselekvéssort alkalmaz rendszeresen és gyakran vagy kötelezően: (1) a döntésképes korban végrehajtott vízkeresztiséget (melynek során a megkeresztelt egész teste víz alá merül ima kíséretében), (2) az úrvacsorát (kovásztalan kenyér és bor közös fogyasztása), (3) a kézrátételt a hívők megáldásakor vagy a lelkészek felszentelésekor és (4) a betegek olajjal való megkenését. Esküvők, temetések stb. szertartásain jelentősen nem tér el az átlagos magyarországi polgári szokásoktól (jegygyűrű, fátyol, anyakönyv stb.)

Közösségi szabályok, egyházi törvények

A Hit Gyülekezete mint vallási (tehát elsősorban szellemi és erkölcsi) közösség alapvetően a *Bibliában* leírt szabályoknak megfelelően, ezek közül is kiemelten a Biblia Újszövetség részében az egyházra – mint a hívők közösségére – vonatkozóan megfogalmazott előírások alapján szervezi életét. A hívek (vezetők és egyháztagok) magatartási szabályait is elsősorban a bibliai erkölcsi, szellemi normák és előírások szabják meg. Az egyház tehát nem törekszik speciális „egyházjog” megalkotására. Csak annyiban alkot belső szabályokat, amennyiben azt az állami jogszabályok előírják, illetve az egyház és az egyházi intézmények szervezetszerű működtetése praktikusán szükségessé teszik. A Hit Gyülekezete belső normáit ennek megfelelően javarészt szervezeti, igazgatási és technikai jellegű szabályok alkotják.

Az Alapszabály

Ez tartalmazza többek között:

- az egyház nevét, székhelyét és alapvető tevékenységeit;
- az egyház viszonyát más egyházakhoz és szervezetekhez;
- az egyház képviseletét;
- a tagsági viszony létrejöttére és megszűnésére;
- a tagok jogaira és kötelezettségeire;
- az egyház szervezetének felépítésére és ezen belül a helyi gyülekezetek szervezeti felépítésére;
- az egyház által alapított és fenntartott intézményekre, melyek közül a belső egyházi jogi személyeket az alapszabály melléklete nevesíti;
- a képzésre és a karitatív tevékenységre;
- az egyház gazdálkodására;
- a fegyelmi rendre vonatkozó általános előírásokat.

A gazdálkodás és pénzkezelés szabályozása

Külön szabályzat rendelkezik a gazdálkodásról és a pénzkezelésről, valamint a fegyelmezésről. Előbbi az egyházi pénzügyek és gazdálkodás törvényességét és ellenőrzését hivatott biztosítani. Ez rögzíti az adománygyűjtés és kezelés szabályait is, melyeknél alapul az önkéntesség és az anonimitás.

Házirend

Külön szabályzat, az ún. Házirend rendelkezik az egyház által istentiszteleti célból használt helyiségek használatáról. Ez a szabályzat az egyház szellemi és erkölcsi céljainak megvalósulása, a közösség személyiségi jogainak és a tulajdonában álló vagyonnak a megvédése érdekében foglalja össze az egyház tulajdonában lévő vagy általa bérelt ingatlanokban tartott istentiszteletek, rendezvények résztvevőire vonatkozó fontosabb viselkedési szabályokat.

Hierarchia-szintek (funkciók) és tisztségviselők elnevezései

Az egyház országos vezető tisztségviselői – egyúttal önálló, általános képviseleti joggal rendelkező képviselői – **a vezető lelkész és az országos hivatal vezetője** (akit a vezető lelkész nevez ki). Köztük munkamegosztás áll fenn: előbbi az egyház szellemi vezetését és általános irányítását látja el, utóbbi pedig az egyházszervezet szervezeti működtetését (adminisztrációs, gazdasági, pénzügyi és számviteli feladatok ellátásnak megszervezése, irányítása) végzi főszabályszerűen.

Az egyház országos hatáskörrel rendelkező testületi szervei az országos értekezlet és az országos vezetőség.

- Az *országos értekezlet* az egyház konzultatív és döntéshozó testülete, amelyben szavazati joggal vesznek részt az egyház helyi gyülekezeteinek a vezetői.
- Az *országos vezetőség* a vezető lelkész által vezetett tanácsadó és döntéshozó testület, mely Magyarország régiói figyelembevételével, az országos értekezlet által megválasztott tagokból áll. Az országos vezetőséget annak tagjai közül a vezető lelkész által kinevezett *ügyvezető igazgató* képviseli.
- Az egyház szervezetszerű működéséről az egyház *országos hivatala* gondoskodik. Ezen belül különböző szakirányú főigazgatóságok és irodák találhatóak (pl. adminisztrációs, oktatási, jogi, gazdasági, pénzügyi, könyv- és számviteli stb.), melyek élén a vezető lelkész által kinevezett szakemberek, a főigazgatók állnak.
- Az egyház *helyi gyülekezeteiből* épül fel, melyek működését helyi tisztségviselők és testületi szervezetek vezetik és segítik. A helyi gyülekezetek nem rendelkeznek önálló jogi személyiséggel.

A helyi gyülekezet tisztségviselői a *pásztor*, a *presbiterek* és a *diakónusok*, akiknek a megnevezése és feladatuk, továbbá a velük szemben támasztott alkalmassági követelmények (szellemi, jellembeli, családi, szolgálati) a bibliai előírásokon alapulnak.

- A helyi gyülekezet vezetője a *pásztor*, akit a vezető lelkész nevez ki és ment fel. A pásztor a *presbiterek* segítik, akik önálló – elsősorban lelkészi – szolgálatot is ellátnak a helyi gyülekezetben.
- A *diakónusokat* a pásztor javaslatára a helyi gyülekezet választja a tagjai közül. A diakónusok feladata a helyi gyülekezet működésének gyakorlati segítése.
- A helyi gyülekezet általános hatáskörű vezető szerve a *presbitérium*, mely a pásztorból és a pásztor által – a vezető lelkész egyetértésével kinevezett – presbiterekből áll.
- A helyi gyülekezet tisztségviselőiből áll *az értekezlet*, amely a helyi gyülekezet konzultatív fóruma.

Megszólítások, tisztségviselők megnevezései

A világi és hivatalos kapcsolatokban a vallási, hitéleti feladatokat végző tisztségviselőkre (pásztorokra) a protestáns hagyományoknak megfelelő *lelkész megszólítás alkalmazandó*. A szervezeti, igazgatási feladatokat végző tisztségviselőkre a tisztségük szerinti megnevezés a használatos, például *hivatalvezető, főigazgató, igazgató* stb.

Kulturális jellemzők (művészetek és kommunikáció)

Kulturális-kommunikációs tekintetben a Hit Gyülekezete korszerűsége törekszik, valamennyi modern kommunikációs eszközt igénybe véve (mobiltelefon, internet, e-mail, közösségi oldalak, televíziós közvetítés, újságok, folyóiratok, elektronikus hangszerekes zene stb.).

Kifejezetten fontosnak tartja a legmodernebb technikai eszközök, stílusok, imázs alkalmazását. A kultúra és kommunikáció lehetőségei és termékei közül az egyház és a hívek csak azoktól tartják határozottan távol magukat, amelyek valamilyen bibliai értelemben vett bűnhöz kötődnek (például okkultizmus/ezotéria, pornográfia vagy más szeméremsertő, illetve perverz magatartások, rasszizmus, istenkáromlás, gyűlöletkeltés stb.).

Öltözködés

A szolgálattevők öltözködése nem tartalmaz semmilyen megkülönböztető jelzést a laikusokéhoz képest, azaz nincs semmilyen speciális hivatali öltözetük (palást, talár, stóla stb.). Mind a hívők, mind a szolgálattevők esetében azonban kívánatosnak tartja az egyház a tiszta, tisztességes, erkölcsös, méltó öltözködést, különösen az istentiszteleteken, amelyeknek dress code-ja a bankszektorban dolgozókéhoz hasonló (férfiaknak öltöny, de legalább zakó kívánatos; nőknél kerülendő a miniszoknya, mély dekoltázs, vagy bármilyen szexuálisan kihívó öltözet). Ezeket leszámítva elmondható, hogy az egyháznak nincsenek a normál polgári szokásoktól eltérő öltözködési jellemzői.

Étkezés

A Hit Gyülekezetében az étkezésnek sincsenek a magyar társadalom illemszabályaitól jelentősen eltérő szokásai. Étkezésük előtt a hívők általában imában hálát adnak Istennek eledelükért, de ettől eltekintve a bevett társadalmi normákat követik. Vért azonban, vagy kifejezetten vért tartalmazó ételeket (pl. véres hurka) a Hit Gyülekezetének tagjai – a bibliai tilalom okán (Apostolok cselekedetei 15:20+29) – *nem fogyasztanak*.

Érintkezési szokások, tabuk

A Hit Gyülekezete nem törekszik a magyar társadalom megszokott, pozitív normáitól való jelentősebb eltérésre az érintkezési szokások területén. Nem vár el speciális köszöntési formákat, bár sokan köszönnek az „*Aldjon az Úr!*” mondattal, de ez inkább csak megszokás, semmiképp sem elvárás. A hívők gyakran tegezik egymást, de a magázódás sem ismeretlen. A trágár beszéd nem megengedhető, de ez természetes is. Általánosságban a polgári illemszabályok követendőek minden tekintetben. A „*szeresd embertársadat*” parancsolatból kiindulva az egyház tisztelettudó, segítőkész magatartást vár el híveitől az emberi kapcsolatokban. Tabuként kezelt témák nincsenek.

Születéstől a halálig

A Hit Gyülekezete – az érintett belátási képességének hiányában – nem tartja érvényesnek a csecsemőkori vízkeresztséget, ezért ezt nem gyakorolja. Életvezetésükben a hívők minden tekintetben a bevett, társadalmilag elfogadott normákat, szokásokat követik. A vízkeresztségre döntésképes korban, saját elhatározást követően kerülhet sor. Az esküvők és a temetések szintén a magyar társadalomban megszokott módon zajlanak, kiegészítve az alkalomhoz illő istentiszteleti énekek eléneklésével, imával és igehirdetéssel.

Ünnepek, emléknapok, hagyományos rendezvények

A Hit Gyülekezetében istentiszteletre általában hetente kétszer kerül sor, egyszer a hét végén (szombaton vagy vasárnap), egyszer pedig a hét közepén, de néha sűrűbben is. Az istentiszteletek hosszabbak a hazánkban általában megszokottnál, akár 3–4 órák is lehetnek, tartalmuk általában: ima, Istent dicsőítő éneklés, igehirdetések és adománygyűjtés; eközben nem ritkák a fentebb már említett eksztatikus vagy erős érzelmekkel járó viselkedésformák, megnyilvánulások. A Hit Gyülekezete sem szombaton, sem vasárnap nem kötelezi tagjait a munkától, pénzügyektől vagy vásárlástól való tartózkodásra, bár egészségi, családi és lelki okokból ajánlja a hétfégi pihenést, családi életet.

A Hit Gyülekezete semmilyen csak rá jellemző, speciális, kiemelt ünnep- vagy emléknappal nem rendelkezik, saját történelméből kiemelt emléknapjai nincsenek. Istentiszteletein megemlékezik a megszokott, főbb keresztény ünnepekről (húsvét, pünkösd, karácsony), de azok speciális vallásgyakorlattal történő kötelező megünneplését nem alkalmazza. Hozzájuk illő jelentőséget tulajdonít a nemzeti és társadalmi ünnepeknek is, speciális vallási tartalom híján azonban a hívők maguk döntenek el, hogy milyen módon és intenzitással ünneplik meg ezeket családi körben, társadalmi közegükben.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

A vallási tevékenység végzését Magyarország Alaptörvénye és a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (Ehtv.) is védelemben részesítik.

- A jogi védelmet élvező vallási tevékenységek közül az egyház alapvető és elsődleges tevékenységei sorában külön kiemelendő Jézus Krisztus minden embernek szóló örömmüzenetének (az „evangéliumnak”) hirdetése, és ennek közvetítésével az emberek megtérésre való felhívása, továbbá Isten dicsőítése. Ezeket az egyház heti rendszerességgel végzi helyiségeiben és az időjárástól függően közterületeken is. Ezek a tevékenységek jogszabályi védelmet élveznek.

Az evangélium hirdetése mások döntési szabadságának tiszteletben tartásával történik. Ennek nem mond ellent, nem jelent zaklatást, kényszerítést vagy rémhírterjesztést, sőt szervesen beletartozik a vallásszabadság és a véleményszabadság körébe az emberek Isten nélküli, a bibliai diagnózis szerinti „bűnös” állapotára és annak következményeire (az elkárhozásra) való rámutatás és az abból való kiút, a Jézus Krisztusban felkínált váltás (az ún. „megtérés”) ismertetése.

- A vallás- és a véleményszabadság okán az egyháznak joga van arra, hogy emberi magatartásformákról, cselekedetéről, nézetekről, a társadalom, a világ dolgairól hitelvei, valláserkölcsei normái, az isteni törvény alapján foglaljon állást, ítéljen egyes dolgokat jónak vagy rossznak, helyesnek vagy helytelennek, bűnnek. A *bibliai értékítéletet hordozó vélemény nem képez „gyűlöletbeszédet,”* nem alapozhat meg hatósági eljárást.

A vallási identitás védelmet élvez, így az egyházaknak joguk van a közösségeikben, intézményeikben előírni és betartatni, híveik körében elvárni a *sajátos valláserkölcsei normák követését,* ez senkivel szemben nem jelent „*diszkriminációt.*”

A közterületen történő evangelizáció – a bírósági gyakorlatnak megfelelően – a gyülekezési jogról szóló törvény (Gytv.) hatálya alá tartozik, így azt kizárólag az illetékes rendőrkapitányság részére kell bejelenteni, arra külön engedélyt sem az önkormányzattól, sem a rendőrségtől kérni nem kell, nem függ közterület-használati engedélytől sem. A rendőrségnek a Gytv. alapján a törvényesen bejelentett rendezvény szervezőit és résztvevőit védelemben kell részesítenie, és a rendezvény sikeres lebonyolítása érdekében kell eljárnia.

Az Istent dicsőítő énekek hangos, zenés kísérettel való éneklése része a bibliai vallásgyakorlatnak. Bár alkalmas lehet a közelben lakók nyugalmanak megzavarására, mégis hasonló megítélés alá kell esnie, mint egy győztes csapat sporteseményen való ünneplésének, vagy a harangzúgásnak; önkényesen nem korlátozható mások pihenéshez való jogára való hivatkozással.

Az egyházi épület vagy rendezvény szomszédságában élők tűrési kötelezettségének mértéke – a sportpályák, illetve rendezvénycsarnokok közelében lakókhhoz hasonlóan – az átlagosnál magasabb mértékű. Ettől függetlenül a Hit Gyülekezete együttműködésre törekszik a rendezvények közelében élőkkel, s kerüli mások nyugalmanak aránytalan megzavarását.

- Mivel a vallási tevékenység a „természetfelettire” irányul (Ehtv. 6.§ (3) bekezdés), annak során *természetfeletti megnyilvánulások* történhetnek, amelyek szokatlan, heves, akár eksztatikus fizikai, érzelmi reakciókkal járhatnak. Különösen áll ez a pünkösdi-karizmatikus gyülekezetekre, melyek hitelveikből eredően éppen a Szentlélek bibliai szerepének és a kereszténység természetfölötti dimenziójának helyreállítását szorgalmazzák. Az ilyen jelenségek, reakciók (amennyiben azok nem valósítanak meg bűncselekményt) nem kriminalizálhatók, nem szolgáltathatnak okot az érintett személyek és gyülekezetek megbélyegzésére, kigúnyolására, diszkriminálására.

A pünkösdi-karizmatikus vallásgyakorlat részét képezi a szükséghez képest az arra igényt tartó hívők *Szentlélekkel való betöltekezéséért, vagy rossz szellemtől (démonoktól) való megszabadulásáért való imádkozás.* Ennek során is természetfölötti megnyilvánulásokra kerülhet sor, amit a szóban forgó szellemek váltanak ki, ezért az imádkozó nem vádolható kényszerítéssel, jogellenes pszichikai ráhatással. Tekintettel arra, hogy a vallásgyakorlás az önkéntességen alapul, az ilyen megnyilvánulások nem sértik az érintett személyiségi jogait, emberi méltóságát sem.

- A teljes evangélium hirdetésébe beletartozik a Jézus Krisztusba, mint gyógyítóba vetett hitből való gyógyulásnak a hirdetése, az arra igényt tartó *betegekért való imádkozás* is. Mivel ez nem helyettesíti az egyébként indokolt orvosi kezelést, nem minősül kuruzslásnak, megtévesztésnek.
- Külön védelmet biztosít a jog a hívők által *az egyháznak adott adományokkal* kapcsolatban. A hitéleti tevékenység anyagi hátterét – a bibliai elvek alapján – elsődlegesen az érintett egyház tagjainak önkéntes támogatása biztosítja. Ezért az önkéntes adományok – pénzben és önkéntes munka keretében – nyújtása és gyűjtése jogi védelmet élvez, az egyháznak és a hívőknek ezzel kapcsolatban sem bejelentési, sem elszámolási kötelezettsége nincs az állami szervezetek felé. Az állami szervezetek ezen adományok gyűjtését, felhasználását nem ellenőrizhetik (Ehtv. 23.§ /1/ bekezdés).

- Az egyházhoz való tartozása egy hívőnek olyan *különleges adat*, amelynek felhasználásához az érintett kifejezett, írásbeli hozzájárulása szükséges. E nélkül állami szervezetek nem vezethetnek és tarthatnak nyilván adatokat hívőkről, illetve nem tehetik közzé az érintettek vallási adatait. Az Ehtv. 5.§.-a ezt az általános adatvédelmi szabályt kiegészíti azzal, hogy „a lelkiismereti és vallásszabadság jogával összefüggésben állami hatóság által különleges adat nem gyűjthető.” Erre tekintettel a hatósági eljárás során nem rögzíthető, és az eljárásról szóló esetleges híradásokban nem közölhető az eljárással érintett személy vallási hovatartozása.

Az előző pontban írtak figyelembevételén túl általános elvárás, hogy az eljáró hatóság képviselője tartsa tiszteletben az intézkedésbe bevont személyek emberi méltóságát, a lelkiismereti és vallásszabadságát. Az Alaptörvény XV. cikke tiltja a vallási alapú diszkriminációt. Az Ehtv. 11.§ (3) bekezdése nyomatékosítja, hogy „a bevett egyházakat azonos jogok illetik, és azonos kötelezettségek terhelik.”

- Az intézkedések, a jogalkalmazás során a hatóságok kötelesek a vallási kisebbségeket és híveiket is a többségi valláshoz tartozókkal egyenlő, előítélet-mentes elbánásban részesíteni. Kerülniük kell a sértő kifejezések (például a jog által nem tartalmazott, kifejezetten pejoratív tartalmú „szekta, szektatag, szektás” stb.) használatát. Az állami intézményeket érintő egyházi tevékenység során (pl. börtönlelkészi szolgálat) is biztosítani szükséges a vallási kisebbségekhez tartozó lelkészek, illetve hívek számára a többségi egyházakat is megillető jogokat, lehetőségeket.

Az Ehtv. 19/C.§ értelmében a vallási közösség, a vallásgyakorlásra rendelt hely fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelemben részesül. Ezt a fokozott jogvédelmet az Ehtv. 13.§ (3) bekezdése az egyházi személyre is előírja. Ezért az illetékes hatóságok vegyék komolyan az egyházi közösségeket, személyeket ért fenyegetéseket, és tevékenyen működjenek közre a biztonságuk megőrzésében, következetesen vizsgálják ki a felmerült panaszokat. Mivel a Hit Gyülekezete saját biztonsági szolgálatot is működtet, ilyen esetekben működjenek vele együtt.

- Az intézkedés során tiszteletben kell tartani, hogy az Ehtv. 13.§ (2) bekezdése szerint az egyházi személy a hitéleti szolgálata során birtokába került – személyiségi jogokat érintő – információkat nem köteles az állami hatóság tudomására hozni.

Az úrvacsora (ami csak alkalmasszerűen fordul elő) kovásztalan kenyér és bor közös fogyasztása révén történik. Az elfogyasztott bor mértéke ugyan minimális (maximum egy-két korty), de elvileg felmerülhet ennek alkoholszondával való kimutatása. Ebben a nem várt esetben a közlekedésbiztonságot a vallásszabadság sem veszélyeztetheti, ezért célszerű a fogyasztást követően legalább harminc percig tartózkodni a vezetéstől.

Tapasztalatok

- A hatóságok részéről többször tapasztalható előítéletes hozzáállás, diszkrimináció – például a magukat „történelminek” nevező egyházak tagjaival, egyházi személyeivel való elbánáshoz képest.
- Példa erre, hogy az egyik magyarországi megyeszékhelyen a rendőri vezető arra tekintettel nem engedélyezte a Hit Gyülekezete rendezvényének közterületi megtartását, hogy abban a városban egy adott „történelmi” egyház rendelkezik „kizárólagossággal.” Külön jogi eljárás után sikerült csak az evangelizációt megtartani.
- A börtönlelkészi szolgálatban diszkriminációt jelent, hogy a Hit Gyülekezete lelkészei gyakorlatilag a katolikus, református és evangélikus börtönlelkészek alá vannak rendelve. Utóbbiak vannak megbízva a rajtuk kívüli más egyházak szolgálata iránt jelentkező igények „koordinálásával,” ami gyakran vezet a Hit Gyülekezete szolgálatának ellehetetlenítéséhez. Ez az ún. „kettős alárendeltséget” tükröző gyakorlat jogellenes, beleütközik a Börtönlelkészi Szolgálatról szóló 13/2000. (VII. 14.) IM rendeletbe is.
- A börtönlelkészi szolgálat során problémát jelent az is, hogy a két szín (kenyér és bor) alatti úrvacsorát, továbbá a test teljes alámerítésével járó vízkeresztiséget nem lehet megvalósítani, mivel a szertartáshoz szükséges kellékek (bor és az alámerítéshez szükséges kád) biztosítása akadályokba ütközik. Ugyancsak akadályokba ütközik a hitélet elmélyítését szolgáló könyvek, kiadványok átadása is a fogva tartottak részére.
- Többféle hatósági eljárásban a Hit Gyülekezetehez tartozó személyek képviselőit ellátó jogi képviselők azzal szembesültek, hogy amennyiben az ügyfélről kiderült, hogy a Hit Gyülekezetehez tartozik, illetve hogy ezen egyház Biblián alapuló nézeteit vallja, onnantól az eljáró hatóság tagjai „szektatagként” tekintettek rá, és emiatt hátrányos megkülönböztetésben volt része.
- Nem érvényesül megfelelő hatósági eltökéltség az egyházat, illetve képviselőit becsmérlő, rágalmozó, fenyegető levélküldők, blogbejegyzést készítő stb. személyazonosságának felderítésére, ami akadályozza a velük szembeni jogi fellépést.

Szakirodalom

- Átalakuló kereszténység.* Hetek 2007. 02. 16.
http://hetek.hu/fokusz/200702/atalakulo_keresztenyseg
- GRÜLL Tibor: *A karizmák és az egyház.* Hetek, 1999. 05. 22.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/199905/a_karizmak_es_az_egyhaz
- HALAVÁCS Judit: *Derek Prince (1915–2003)* Új Exodus, 2003. 12. 20.
<http://www.ujexodus.hu/index.php?cikk=563>
- HALAVÁCS Judit: *Kenneth E. Hagin (1917–2003)* Új Exodus, 2003. 12. 20.
<http://www.ujexodus.hu/index.php?cikk=564>
- Stephen MANSFIELD: *Derek Prince.* Új Spirit Kiadó, 2006.
- MORVAY Péter – SZÖLLŐSI Tibor: *Százszoros növekedés – Az újkori reformáció hajtóereje a Szentlélek.* Hetek, 2000. 06. 10. http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200006/szazszoros_novekedes
- NÉMETH Sándor: *A hit botránya.* Új Spirit Kiadó, 2001.
- NÉMETH Sándor: *A szél fúj I. rész – Milyen egyház és kereszténység született pünkösdkor?* Hetek, 1999. 05. 15.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/199905/a_szel_fuj
- NÉMETH Sándor: *A szél fúj II. rész – A 20. századi pünkösd mozgalom rövid áttekintése.* Hetek, 1999. 05. 22.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/199905/a_szel_fuj_ii_resz
- NÉMETH Sándor: *A Szentlélekkel való betöltekezés minden hívő ember számára elérhető ígéret – Gondolatok pünkösdkor.* Hetek, 1998. 05. 23. http://hetek.hu/fokusz/199805/a_szentlekekkel_valo_betoltekezés_minden_hivo_ember_szamara_elerhető_igeret
- NÉMETH Sándor: *Élő és égő valóság.* Hetek, 2008. 05. 09.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200805/elo_es_ego_valóság
- NÉMETH Sándor: *Hit és szabadság.* Hetek, 1999. 07. 03.
http://hetek.hu/fokusz/199907/hit_es_szabadsag
- NÉMETH Sándor: *Hitjelenségek és a borzalom.* Hetek, 1999. 07. 24.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/199907/hitjelenségek_es_a_borzalom
- NÉMETH Sándor: *A hit és a gyülekezet.* Hetek, 1997. 07. 31.
http://hetek.hu/fokusz/199907/a_hit_es_a_gyulekezet
- NÉMETH Sándor: *Második reformáció?* Hetek, 1998. 04. 18.
http://hetek.hu/fokusz/199804/masodik_reformacio
- NÉMETH Sándor: *Mi a karizmatikus kereszténység?* Hetek c. hetilap, 2000. 02. 12.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200002/mi_a_karizmatikus_keresztenyseg
- NÉMETH Sándor: *Manifesztációk és botrány.* Hetek c. hetilap, 2000. 03. 11.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200003/manifesztaciok_es_botrany
- NÉMETH Sándor: *Nem részegek ezek – A pünkösd aktualitása.* Hetek, 2001. 06. 02.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200106/nem_reszegek_ezek
- NÉMETH Sándor: *Pünkösd most.* Hetek, 2006. 06. 02.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200606/punkosd_most
- NÉMETH Sándor: *Pünkösd tegnap és ma.* Hetek, 2000. 06. 10.
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200006/punkosd_tegnap_es_ma
- RÁKÓCZI István: *A latin-amerikai ébredés (a neoprotesztáns felekezetek dél-amerikai térnyerése a katolikus egyházzal szemben).* Új Exodus, 2005. 06. 10.
- RUFF Tibor: *Egy fantasztikus nyár eleji nap – Mi az igazi pünkösd?* (Hetek, 2003. 06. 06.) http://hetek.hu/hit_es_ertekek/200306/egy_fantasztikus_nyar_eleji_nap
- RUFF Tibor: *A pünkösd üzenet a 20. században.* Hetek, 1998. 05. 30.
http://hetek.hu/hatter/199805/a_punkosdi_uzenet_a_xx_szazadban
- SZÖLLŐSI Tibor: *A karizmatikus kereszténység 2000 éve.* (Új Exodus Teológiai és hitéleti folyóirat, 2001. 01. 26.)
<http://ujexodus.hu/index.php?cikk=32>
- SZÖLLŐSI Tibor: *Szentlélek a kritikák keresztútjában.* (Hetek, 1999. 06. 26.)
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/199906/szentlelek_a_kritikak_keresztutjeben
- SZÖLLŐSI Tibor: *Színes pünkösd.* Új Exodus, 2002. 05. 25.
- SZÖLLŐSI Tibor: *Tűzet hoztak.* (Hetek, 2011. 08. 09.)
http://hetek.hu/hit_es_ertekek/201108/tuzet_hoztak

Internetes források

A Hit Gyülekezete honlapja: www.hit.hu

A Hit Gyülekezete bemutatása: www.hit.hu/sajtoanyagok/egyhaziunkrol

A Hit Gyülekezete Hitvallása: <http://hit.hu/hitvallas>

A Hit Gyülekezete vezető lelkészének honlapja: www.nemethsador.hu

A Hit Gyülekezete vezető lelkészének életrajza: www.nemethsador.hu/eletrajz

Nemzetközi hálózat: <http://empowered21.com>

A pünkösdi-karizmatikus mozgalom történetének rövid összefoglalása: <http://empowered21.com/about/history>

Szakirodalom angol nyelven

Stanley M. BURGESS (ed.): The New International Dictionary of Pentecostal Charismatic Movements. Zondervan, 2003.

Vinson SYNAN: The Century of the Holy Spirit. 100 Years of Pentecostal and Charismatic Renewal. Thomas Nelson Publishers, Nashville, 2001

Elérhetőségek

A Hit Gyülekezete székhelye

Németh Sándor vezető lelkész

Petrőcz László hivatalvezető

1103 Budapest, Gyömrői út 69.

Tel.: +36 1 432-2700

Fax: +36 1 260-3717

E-mail: hit@hit.hu

Internet: www.hit.hu

*(Dr. Mészáros István rektorhelyettes – Szent Pál Akadémia –,
dr. Németh Tibor jogtanácsos és dr. Ruff Tibor teológus írásának szerkesztett változata)*

IV. MAGYAR EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

Történeti áttekintés

Az evangélikus egyház fél évezredes történelmét szokták emlegetni, holott a kétezzer éves kereszténység egyik ága az evangélikusság. *Martin Luther*¹ Ágoston-rendi szerzetes, wittenbergi biblikus teológiai professzor tudományos és hitbéli felismerései alapján nem tudta elfogadni az egyház 16. századra már sok területen deformálódott tanítását és torzult gyakorlatát. Ezért megújulási mozgalmat indított el. Nem kívánt új egyházat alapítani, nem akart újabb egyházszakadást előidézni (addigra már fél évezrede megtörtént a kelet-nyugati egyházszakadás²), azt pedig végképp nem akarta, hogy a reformmozgalma nyomán a közösséget róla nevezzék el (lásd: lutheránusok³).

Jóllehet a tanítása és egyházat tisztogató munkája nyomán a reformáció közösségei kénytelenek voltak kiválni Róma fennhatósága alól, s maga Róma kiátkozta Luthert és tanítását, mégis a reformátor önmagát élete végéig katolikusnak⁴, azaz az egyetemes egyházhoz tartozónak érezte, tudta.

Luther reformációjának kezdetét 1517-re datálják, amikor mint wittenbergi professzor az egyetemi város vártemplomának kapujára október 31-én – mindenszentek ünnepének előestéjén – 95 vitatételt szegezett ki.⁵ Ezekben az egyház, s benne az egyes hívő ember megújulásának bibliai alapjairól írt. *E dátum alapján beszélnek ma a 2017-es évvel kapcsolatban a reformáció félévezredes jubileumáról.*

Luther reformációja nyomán a római egyház is jelentős belső reformon ment át, ennek egyértelmű nyomait mutatja a Tridenti (Trentói) zsinat.⁶ Luther számos területen végzett kiemelkedő teljesítményű munkát: teológiai műveiben, irodalmi alkotásaiban, az egyház szervezésében, a társadalmi élet megformálásában, a munkaetika területén és a gazdasághoz való viszony megújításában. Hatással volt kora politikai életére az egész kontinensen. A német bibliafordítás megteremtette a német irodalmi nyelv alapjait.

A kereszténység a Kárpát-medencében már a 2. század elején jelen volt, tárgyi emlékei közül sok Pécsen megtekinthető. A népvándorlás korában Cirill és Metód szláv missziója is nagy hatással volt a területen. Az egyház-szervezet⁷ az államalapítás után kiépült, kolostorok és püspökségek jöttek létre. Az Európa más területein ébredő elő-reformáció szele elsősorban a huszitákkal ért ide, ekkor készült a legrégebbi – töredékes – bibliafordításunk is.

Magyarországi történelem

Magyarországon a reformáció igen korán gyökeret vert. Ennek számos oka közt kettő megemlítendő: a Magyarországon élő német nyelvű uraságok közt hamar híre ment a wittenbergi eseményeknek, s Luther tanai követőre találtak. Ugyanakkor sok diák tanult az európai egyetemeken, többek közt Wittenbergben, ahol az egyetem anyakönyvében számos bejegyzést találunk ezzel a jelzővel: „hungarus”. A diákok hazatérve itthon a reformáció szellemében kezdtek el munkálkodni. A 16. század első felében – főként ferences – szerzetesek is lutheri szellemben prédikáltak.

A reformáció tanítása tehát már néhány évvel a kezdetek után elért Magyarországra, főurak, diákok, ugyanakkor katonák és kereskedők közvetítésével is. Buda elesésekor írta Luther a „*Tartsd meg Urunk, szentigédben*”

1 Eisleben 1483, + Eisleben 1546

2 Kelet-nyugati egyházszakadás: 1054

3 Az evangélikus egyházat sok helyen így nevezik, pl.: Evangelisch-lutherische Kirche, Lutheran Church stb. Az evangélikus világszövetség angol nyelvű elnevezése: Lutheran World Federation stb.

4 A „katholikus” görög jelző ’egyetemes’-t jelent és nem ’Rómához tartozó’-t, ahogyan sokat használják. Az egyházszakadások előtti nagy hitvallások ebben az értelemben használják a kifejezést, s ezért ezek magyar fordításában nem egyszer félreértik, hogy a „hiszek az egy szent katolikus és apostoli egyházban” mondat a római katolikus egyházra vonatkozik, pedig éppen az egész (világ) kereszténységet foglalja magába felekezetre való tekintet nélkül. Ezért az ún. ökumenikus fordításban így is szerepel: „hiszem az egyetemes anyaszentegyházat”.

5 Megfelelő magyar fordításban olvasható az OSZK honlapján, Dr. Zsigmondy Árpád munkája: <http://mek.oszk.hu/00200/00203/00203.htm>

6 1545–1563

7 Az egyházmegyék rendje és azok felosztásának alapelvei.

kezdetű éneket.⁸ Kis idő alatt sok gyülekezet alakult, könyvek jelentek meg, biblia-fordítás készült.⁹ **Az egyházi szerveződés nyelvi alapokon indult, a lutheri és helvét irányok közti szakadás a 16. század végén következett be.** Az ellenreformáció módszeresen az iskolák elvételével, templomok bezárásával, istentiszteletek tiltásával, lelkészek ellehetetlenítésével indult.

A gyászévtized¹⁰ után a császári területeken megyénként két-két faluban és a szabad királyi városokban lehetett istentiszteleteket szervezni. A német telepesek részére megígért szabad vallásgyakorlat miatt III. Károly király szabályozta az egyház életének külső kereteit. **A nagy lépést II. József türelmi rendeletével tette meg,¹¹ amely nyomán megsokszorozódott a gyülekezetek száma. A teljes jogi egyenjogúságot a 19. század végén érte el az evangélikusság. A 20. században az államhatár-módosítások, kitelepítések, lakosságcsere csökkentette jelentősen az egyház tagjainak, gyülekezeteinek és intézményeinek számát.**

Az evangélikus egyház helyzete a 20. században

A 20. század nehéz időszakot jelentett a Magyarországi Evangélikus Egyház számára. A szekularizáció mellett a kommunista diktatúra tizedelte tagságát. 1948-ban elvették iskoláit, s az egyetlen történelmi egyház maradt, amelynek évtizedeken keresztül nem volt oktatási intézménye. A hitéletet a templomok és egyházi épületek falai közé szorítva élhették, ifjúsági munkájuk korlátozott volt, lelkészi szolgálatukat az államvédelmi hatóságok állandóan kontrollálták.

A szocializmus diktatúrájából az első nyitás 1984-ben történt, amikor a világ evangélikusságának (akkor 80 millió evangélikus) képviselőiben a Lutheránus Világszövetség Budapesten tartotta nagygyűlését. Ez egyfajta ablaknyitás volt a világra, ugyanakkor a külföldről érkezett vendégek sokasága megismerhette a magyar evangélikusság életét. Ez a rendezvény mind a mai napig hatással van az evangélikusság életére.

1989 után az egyház visszakerete és visszakapta számos iskoláját, újakat alapított, és így ismét kialakíthatta oktatási-nevelési hálózatát. Kibővült a szocializmus idején egyedül megtűrt egyházi munkaág is: a szociális munka – fogyatékosok, idős emberek gondozásával, hajléktalan-ellátással, anyaóvó intézményekkel, roma felzárkóztató programokkal stb. (evangélikus szóhasználatban a gyűjtőfogalom: *diakónia*). A rendszerváltást követően új templomok sora épült és számos értékes épületet tataroztak.

Míg a reformáció korában, a 16. század második felében az ország jelentős része lutheránus volt, addig a protestáns kettéválás, az ellenreformáció és a történelem viharai nyomán¹² az evangélikusság a 20. század közepére fél millióra csökkent. **A 20. század végi népszámlálás 305 ezer, a 2011-es népszámlálás 216 ezer evangélikust regisztrált.**¹³

Jellemzők

A lutheránus közösség jelentős személyiségek sorát adta a magyar társadalomnak. Közéjük tartozott *Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Bornemissza Péter, Thököly Imre, Tessedik Sámuel, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, Ordass Lajos, Sztehló Gábor, Weöres Sándor, Szokolay Sándor.*

Az evangélikusság teológiai, etikai, viselkedésformai tradícióiban fontos helyet foglal el a nyílt, őszinte, demokratikus gondolkodás. Az egyház egészének és részközösségeinek struktúrája, cselekvési rendszere, berendezkedése ezeken alapul. De így gondolkodik és él az evangélikus egyén is.

Az evangélikusság a protestantizmus családjának „első gyermeke”. A protestáns kifejezést identitásában azonban nem a *'valami ellen való protestálás, ellentmondás, szembeszegülés'* értelmében fogalmazza meg, hanem a szó eredeti

8 „Erhalt uns Gott bei deinem Wort” magyar fordítása: *Evangélikus Énekeskönyv* (1982) 255. ének.

9 Ezek közt kiemelkedő szerepe van az 1580-ban kiadott „Vizsolyi Bibliának”, amelyet Károlyi Gáspár gönci prédikátor fordított, megteremtve az irodalmi magyar nyelv alapjait.

10 Gyászévtizednek az 1671–81 között levő tíz évet nevezzük. Ebben az időben a magyarországi protestáns lelkészeket és tanítókat a Nádasdy–Zrínyi-féle összeesküvéssel kapcsolatba hozva megvádolták. A pozsonyi bíróság elé idéztették őket, és hitük vagy hivataluk és hazájuk elhagyására próbálták kényszeríteni mindegyiküket. A hitüket meg nem tagadókat gályarabságra elhurcolták.

11 1781.

12 A trianoni békeszerződés nyomán az evangélikusság jelentős része – mintegy kétharmada – a határon kívülre került.

13 Mindkét népszámlálás esetén a vallási hovatartozásról nem volt kötelező nyilatkozni, az csak felkínált lehetőségként szerepelt.

latin értelmében: *pro testálás* – azaz *'valamiért való tanúskodás'*. Az evangélikus név az evangéliumra,¹⁴ azaz az 'Isten szeretetéről szóló jó hírré' utal. Az ember – evangélikus gondolkodás szerint – abból és aszerint él, hogy a végső valóság, az Isten nem közömbös és nem rosszindulatú az ember iránt, hanem kegyelmes, irgalmas és meg akarja menteni minden rossztól, az értelmetlen és zsákutca lételettől. Ez a pozitív életszemlélet az, ami példaértékű lehet a rossz hírekre berendezkedett média-világban és a pesszimizmusra, panaszkodásra, keseredésre hajlamos magyar valóságban.

Az evangélikus rendszerszemlélet alapján véve demokratikus, de nem veti el a tekintélyelvét sem – elsősorban a Szentírás alapján értelmezhető tekintély elvét. Ezért döntéseiben a közösségi gondolkodást és döntéshozatalt preferálja. Ez természetesen azt a veszélyt hordozza magában, hogy a vezetés egyéni felelőssége nem kap elég hangsúlyt.

Az evangélikus ember és a lutheránus közösségek gondolkodásmódja bizonyos tekintetben eltér a kereszténység többi közösségétől. A vallások világában – a keresztény és a nem keresztény vallások többségére gondolhatunk – a cselekvés motivációja az, hogy az ember minden próbálkozásával igyekszik az Isten világának törvényeit betartani, hiszen fél a fellelte való isteni hatalomtól, illetve annak retorziójától. Az evangélikus ember és egyháza számára mindez fordítva működik. Nem azért igyekezünk a jóra, mert félünk a büntetéstől, hanem azért tesszük a jót, mert Isten megbocsátó szeretete felszabadít a jó cselekvésére. Nem kiérdemelni szeretnénk Isten jóindulatát, hanem az Isten jóindulata tesz szabaddá a rossz cselekvésének kényszerétől. Az a bizalmas viszony Isten és ember között (hit=bizalom), amely az evangéliumból fakad, természetes és felszabadult életstílust jelent, ahol működik a megbocsátás, nem jellemző a haragtartás, ismert az egészséges nagyvonalúság. Az Isten iránti bizalom készségesebbé tesz az emberek iránti bizalomra is.

A történelmi tényezőkből adódó sajátosság a szórvány és a kisebbségi helyzet. Mindkettő meghatározza a 21. századi magyarországi evangélikus létet. Az evangélikusság aránya az összmagyar lakosság 2–3%-a között mozog. Ez a kisebbség azonban szétszórva – három nagyobb fehér foltot leszámítva (Szolnok és Szeged között, Miskolc és Sárospatak között, illetve Nyíregyházától keletre a szabolcsi, beregi részen) – jelen van az egész országban. Ez a kisebbségi és szórvány lét meghatározta az evangélikusok identitását, rugalmasságát, alkalmazkodóképességét, többi egyházhoz való viszonyát. De meghatározza a nagyobb összetartozás érzésének igényét is, ezért **fontosak a regionális és országos találkozások az egyházon belül**, s ezért fontos a működőképes hálózatos szervezettség.

A kultúrára vonatkozó ismeretek

Az evangélikus közösség igényes közösség. Ez a kultúrájában is megjelenik. **Mivel a reformáció szorosan kötődik az írásbeliséghez, könyvnyomtatáshoz, ezért az evangélikusság olvasó közösség volt.** Ez természetesen elsősorban a Biblia rendszeres olvasását jelentette, (illetve a vallásos irodalmat, imádságkönyveket), de ennek nyomán más, nem csupán egyházi irodalom használatát is.

Az evangélikusság életében – akár egyéni, akár közösségi létében – jelentős szerepe van a zenének, azon belül is az éneknek. Ennek a reformációba visszanyúló tradíciója van. Első renden Luther praktikus megközelítése: a korábbi egyházi gyakorlatban egyre inkább minden szerep a papokra tolódott, s a gyülekezet, a hívek kimaradtak a szertartásból, az egyház hivatalos életéből. Luther – aki maga is gyakorló muzsikus volt – az egyháztagok reaktivizálását a zene eszközén keresztül is próbálta megvalósítani.

A zeneszeretnek és aktív gyakorlatnak azonban teológiai alapjai is vannak. Elsősorban az, hogy a zenének, kiváltképp az éneknek igehordozó és igehirdető szerepe van, azaz a Biblia szavait és Isten élőszóban felcsendülő¹⁵ kinyilatkoztatását viszi a fülekbe és a szívekbe a hangok által. Tehát a zenének nem aláfestő, hangulateltelő értelme és haszna van, hanem az az igehirdetés eszköze. Az evangélikus korálokban így szólal meg együtt a Biblia szava, az imádság, a tanítás. Ugyanakkor Luther egy szellemi-lelki-élettani hatásról is beszél, amikor így fogalmaz: a zene ördögöt űz. Bibliái és tapasztalati példával illusztrálva tanítja, hogy a zene kiűzi az elkeseredettséget, az idegességet, a rossz gondolatokat, a kísértések ördögét. Ezért a zenét a teológia után Isten második legnagyobb ajándékának tekinti. Így a zene evangélikus értelmezése eljut olyan magasságig, amelyet a legnagyobb evangélikus zeneszerző: Johann Sebastian Bach mutatott meg. **Az irodalom, a képzőművészet és az építőművészet is jelentős szerepet játszott az evangélikusság életében.**

A lutheránus ember viselkedéskultúrája is említésre méltó. Ebben a nyitottság és a humor döntő szerepet játszik. A nyitottság a fentebb vázolt hitből fakadó bizalomból származik, illetve abból a tudatból, hogy mi magunk is bűnbocsánatból élünk, tehát empatikus magatartással tartozunk embertársainknak is. A humor pedig abból a hitbeli op-

14 A görög „euangelion” szó 'jó hírt', 'örömhírt' jelent.

15 A prédikáció ugyanis több biblia-magyarázatnál, vagy kegyes gondolatok közlésénél. Az igehirdetés az evangélikus teológia szerint a bibliai írott szó megelevenedése az igehirdetőben tevékeny Szentlélek munkája nyomán, s ezáltal a prédikáció emberi szavai Isten élő igéjévé válnak (ld. „igehirdetés” kifejezés) – ez a „viva vox evangelii”.

timizmusból és biztonságból, amely Isten kegyelmére épít. Ha Isten kezében tudjuk az életünket, akkor biztonságban vagyunk, s a pusztulás és a semmi helyett az Isten készítette jövő vár ránk. Ebben a biztonságban lehet fáradozni a jelen és a jövő emberhez méltó jólétén.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

- A fentiek alapján az evangélikus attitűd és a lutheránus magatartásformák ismerete mind a gondok, bajok, nehézségek elhordozásában, mind pedig a konfliktusok kezelésben segítséget jelenthetnek – nem csak az egyénre önmagára nézve, hanem környezetére, az embertársakra tekintve is. Az evangéliumi lelkület, a jézusi életmodell eredményes problémamegoldó és válságkezelő magatartáshoz vezethet. E tekintetben kiemelendő az evangéliumban olvasható arany szabály: „amit magadnak kívánsz, azt tedd másokkal”, továbbá azok a jézusi történetek és példázatok, amelyek a megőlegett szeretetről, bizalomról és az új kezdés lehetőségéről szólnak.
- A kisebbségi helyzetből fakadó rugalmasság, alkalmazkodás is a produktív konfliktuskezelés képességét fejlesztették ki az evangélikus emberben.
- Az evangélikus egyház sok évszázados demokratikus berendezkedése és gondolkodásmódja is háttérbe szoríthatja az önző, individuális, ezáltal társadalom- és közösségromboló életstílus veszélyeit. Az önálló, de a közöset figyelembe vevő döntési gyakorlat jó konstruktív példát jelenthet a környezet számára.
- Ehhez tartozik a sajátos teológiai alapállásból és Magyarországon a kisebbségi helyzetből is értelmezhető **ökumenikus magatartás**. Az evangélikusság mindig egyfajta híd szerepet töltött be az egyházak közti párbeszédekben, közösségépítő kísérletekben, egységépítésben, azaz az ökumenikus mozgalomban.

Tapasztalatok

Az 1989 előtti tapasztalatok nem tartoznak a jelen kontextusban tárgyalandók köré, ezért a következőkben a rendszerváltás utáni tapasztalatokat és az azokból fakadó következtetéseket fogalmazzuk meg:

- Az evangélikus egyház – rendezvényei, programjai kapcsán – pozitív tapasztalattal rendelkezik a rendészeti munkát végzők tevékenységével kapcsolatban. A rendezvények segítése, biztosítása során működőképes munkakapcsolat alakult ki akár helyi, akár országos szintről beszélünk.
- Volt rá számos példa, hogy országos, illetve nemzetközi rendezvényeken a biztosítást végző személyek olyan szintű empátiával végezték feladatukat, hogy az előkészítésben konstruktív jelenlétükkel, a rendezvény ideje alatt pedig láthatatlanul, mégis elérhető és proaktív módon vettek részt a szervező-rendező munkában.
- Arra is van példa, hogy katasztrófa helyzetekben az evangélikus egyház tagjait, lelkészeit, önkénteseit hívták segítségül, mert mentalitásuk, szakismeretük, stílusuk alkalmassá tette őket erre.

Negatív tapasztalat csupán abból adódott, hogy idő hiányában nem volt lehetőség a rendészeti munkában tevékenykedőket felkészíteni a helyi sajátosságokra: a megfelelő szavak, megszólítások, kifejezések használatára, viselkedési módzatokra, a szabad mozgásterület helyes használatára. Ezek azonban mind az egyház, mind pedig a rendészeti szervezetek számára tanulságosak voltak. Kiderült, hogy az egyházi programok, rendezvények, ügyintézés specális ismeretek átadását teszik szükségessé, részben általánosan (ahol folyamatos, rendszeres munkakapcsolat alakul ki), részben pedig az aktuális, egyszeri és nem megisméltendő helyzetre vonatkozóan. Ez azonban időben elvégezve, megfelelő időráfordítással és kölcsönösen megőlegett bizalommal (a közös érdek felismerésével) megoldható.

Ez egyben javaslat is az egyházi és rendészeti szervezetek folyamatos vagy egyszeri közös feladatvégzése kapcsán: a jó előkészítettség egyik feltétele a kölcsönös információáradás, amely kiterjed az adott szervezet számára természetes, de a partner számára szokatlan ismeretekre is.

Javaslatok

Alkalmi vagy/és folyamatos együttműködés esetén szükséges a következő minimális információk cseréje, átadása, feldolgozása:

- szóhasználat;
- megszólítások;
- egymás tevékenységi köreinek bemutatása, mozgásterének ismertetése;
- öltözködési és viselkedési szokások;
- alaphelyzetben és különleges helyzetben való reagálási módok;
- protokollszabályok ismertetése és figyelembevétele;
- a szervezet struktúrájának alapismeretei a működés és a konfliktuskezelés segítéséhez;
- a felelősség megosztásának lehetséges módjai.

Metodikai szempontból fontos:

- a háttér információk rövid, írásos összefoglalása;
- a szükséges vezetői szintű egyeztetés;
- a közös tervezés;
- a feladatban részt vevők értékorientált figyelemfelkeltése, érdek-meghatározása;
- szükség esetén viselkedési módozatok bemutatása, kipróbálása, gyakorlása.

Oktatás, tapasztalat-feldolgozás, rendezvények

- Érdemes lenne a rendészeti és egyházi szervezetek részére két- vagy háromévenként szélesebb körben meghirdetett, de a rendszeresen érintettek bevonásával zajló konferencia szervezése, ahol az oktatás és a tapasztalat-csere egyaránt hangsúlyt kaphatna.
- Felállítandó egy olyan közös bizottság, ahol személyes szakmai érintettség okán a felek jól ismerhetnék egymást, és félszavakból érve a másik gondolatait, elképzeléseit rövid, de hatékony egyeztetésre gyűlhetnének össze rendszeresen (kb. félévente), illetve ad hoc jelleggel egy konkrét ügy vagy feladat kapcsán.
- Fel kellene használni mind a rendészeti, mind az egyházi szervezetek oktatási intézményeit arra, hogy bizalom erősítő, információt átadó alkalmakkal építsenek hidakat egymás érdekében vagy éppen egy harmadik fél érdekében.
- Mindehhez elengedhetetlen megfelelő szinteken kapcsolattartó személyek megnevezése és szükség esetén megbízása.

Elérhetőség

Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ

Dr. Hafenschner Károly PhD. Habil. ev lelkész, igazgató, egyetemi oktató, a MEE Zsinatának lelkészi elnöke
8253 Révfülöp, Füredi út 1.
+3620 989-6796

(A Magyar Evangélikus Egyház által összeállított írás szerkesztett változata)

V. MAGYAR KATOLIKUS EGYHÁZ

Történeti áttekintés

I. Árpád-kor

A magyarok a kereszténységgel már vándorlásuk során találkoztak. A 10. század közepén az Erdélyben letelepült törzs feje Bizánctól térítópüspököt hozott. Géza fejedelem 972-ben követeket küldött *I. (Nagy) Ottó* császárhoz és hithirdetőket kért tőle. Örökösének és utódának fiát, Vajkot jelölte ki, aki a keresztységben az István nevet kapta. A pogány magyarok *I. (Szent) István* (1000/1001–1038) uralkodása alatt tértek a keresztény hitre. Az egyházszervezet az államszervezettel párhuzamosan épült ki. István király nevéhez tíz egyházmegye alapítása kötődik.

Törvényeiben ő rendelte el a falusi templomok építését, a tizedfizetést, a vasárnapi templomba járás kötelezettségét, a böjtöt. Uralkodása kezdetétől alapított bencés monostorokat, közülük a legtekintélyesebb a még Géza idején, 996-ban alapított pannonhalmi Szent Márton-apátság lett. A szervezőmunkában külföldről érkezett szerzetespapok (pl. a velencei Gellért) és a hazai születésű papság (pl. Boldog Mór) támogatták.

Az egyházszervezet és a keresztény szokásrend véglegesen *I. (Szent) László* (1077–1095) és *Könyves Kálmán* (1095–1116) uralkodása alatt szilárdult meg. Rendezték például az egyházi intézmények vagyoni viszonyait, összeírták a vagyonukat. Törvényeikben szabályozták többek között a keresztény ünneprendet, és foglalkoztak a papi nősilés kérdésével. 1083-ban történt a magyar föld első szentjeinek sírjuktól való felemelése, szentté avatása is. A 11. századi Magyarországon a bencéseken kívül csak néhány keleti rítusú szerzetesközösség működött.

A 12. században jelentek meg az országban a nyugat-európai monasztikus reformmozgalom első hullámai.

- A premontrei rend először 1131-ben telepedett meg Váradhegyfokon.
- A cisztercieket *II. Géza* (1141–1162) telepítette le elsőként Cikádon (1142), de igazi felvirágzásuk *III. Béla* uralkodása (1172–1196) alatt következett be. Az uralkodó – francia kapcsolatait felhasználva – számos ciszterci monostort alapított, és külön oklevélben ismerte el a rend kiváltságait.
- Ugyancsak a 12. században jelentek meg Magyarországon a lovagrendek közül a templomosok és a johanniták.
- Sőt, *II. Géza* maga is alapított a Szentföldön egy Szent Istvánról nevezett (stefanita) lovagrendet, melynek központja később Esztergomba került át.

A premontreiek és a lovagrendek házai – a káptalanok és a bencés monostorok mellett – hiteleshelyként jelentős szerepet játszottak az ország jogéletében. A ciszterciek virágzását mintaszerű gazdálkodásuk és központosított szervezetük biztosította. Ők lettek a korai gótikus építészeti stílus meghonosítói Magyarországon.

A 13. század elejétől a kollektív vallási igények helyett a lelki gondozás egyéni formái kerültek előtérbe. Emiatt a monasztikus rendek javára tett új alapítások száma elapadt, meglévő monostoraikat a tatárjárás tizedelte meg. *II. András* idejében jelentek meg az országban a koldulórendek. Előbb a *domonkosok*, majd valamivel később a *ferencesek* telepedtek meg a magyar városokban és váltak igen népszerűvé. Mindkét rend a lelkipásztorkodással foglalkozott. A harmadik koldulórend – az *ágotonos remeték* – elterjedését az akadályozta, hogy a magyar püspökök a szétszórtan élő remetéket a magyar alapítású pálos rendbe gyűjtötték össze a 13. század derekán.

II. 14–15. század

Az Árpád-kor végén a királyi hatalom meggyengült, veszélybe került az állam egysége. Az Árpád-ház kihalását (1301) követő – interregnumnak nevezett – évtized során az állam fennmaradását a főpapság támogatása és a szilárd püspöki szervezet biztosította.

A püspökök gyakorta a királyság ügyeivel voltak elfoglalva, ezért feladataikat helyettesekre, joghatóságukat a káptalan jogtudó kanonokjai közül választott helynökökre, szentelő-hatalmukat pedig segédpüspökökre bízta. A főpapok felszentelésük előtt írásban hűségesküvet tettek a pápának. Ígéretet tettek arra, hogy háromévente meglátogatják őt, és beszámolnak egyházmegyéjük állapotáról.

A külföldi egyetemeken magas szintű képzettséget szerző papok idehaza a művelődés támogatói és előmozdítói lettek. Ők voltak azok, akik – a hagyományos egyházi írásbeliség és a kancelláriai munka nyomán – a 15. század végén felismerték a könyvnyomtatás jelentőségét. A tudós főpapok közül a legismertebbek Vitéz János esztergomi érsek és Janus Pannonius pécsi püspök, akik a humanizmus elterjesztői voltak hazánkban.

A pápák a 15. század közepétől felismerték a Magyar Királyság és az Egyházi Állam egymásra utaltságát a *török veszélyt* illetően. IV. Jenő pápa *Cesarini* bíborost küldte legátusként a polgárháborús viszonyok között vergődő országba, aki 1444-ben a várnai csataterén esett el. Utóda, *Carvajal* bíboros is sokat tett a török ellen, de az 1456-os nándorfehérvári győzelemben nála sokkal nagyobb szerepet játszott az itáliai ferences szerzetes, *Kapisztrán János*. *Mátyás királyt* a pápák rendszeres pénzsegéllyel támogatták, amelyet azonban a király saját uralkodói tervei érdekében használt föl. A Jagelló- királyok is élvezték a Szentszék támogatását a török ellenében.

III. Az egyház a török hódoltság idején

A mohácsi vész és az azt követő polgárháborús évtizedek teljesen átrajzolták hazánk vallási térképét. A folytonos török támadások és a két király (*I. Ferdinánd és Szapolyai János*) egymás elleni harcai kedvező körülményeket teremtettek a reformáció terjedésének. Németországi kapcsolataik révén először főleg a szászok lakta szepességi és erdélyi városokban jelentek meg a lutheri tanítások. Ezeken a területeken néhány évtized leforgása alatt alulról építkezve megszerveződött az *evangélikus egyház*.

- Zsinatokat rendeztek, ahol új hitvallási formulákat, istentiszteleti és liturgikus szabályokat fogadtak el.
- A protestáns felekezetek a kora újkor folyamán nemcsak a vallási és a politikai életre voltak döntő hatással, hanem jelentős értékekkel gazdagították a magyar kultúrát. Több száz alsó- és felsőfokú iskolát működtettek. A leghíresebbek közé tartozott a bártfai, a debreceni, a sárospataki, a pápai és a nagyszebeni kollégium. A magyarországi fő- és köznemesség, a városi és mezővárosi polgárság tekintélyes része kapott ezekben az iskolákban színvonalas képzést. Bártfán, Debrecenben, Kolozsvárott és még további huszonhat helyen nyomdát létesítettek. A magyar nyelvfejlődés irányát *Károli Gáspár* bibliafordítása határozta meg.

A reformáció szinte akadálytalan térhódítását követően a magyarországi katolikusok számára *Pázmány Péter* sokoldalú tevékenysége hozta el a kedvező fordulatot. Pázmány felismerte, hogy erőszakmentesen, a szellem fegyvereivel küzdve sokkal eredményesebb lehet az egyház újjászervezésében, mint a fegyveres ellenreformációt is támogató elődei. Kiemelkedő írói tehetségét kamatoztatva beszédei, vitairatai, hittani művei révén számos főnemesi családot és rajtuk keresztül egész vármegyényi területeket vezetett vissza a katolikus hitre.

- A papi utánpótlásról iskolák és szemináriumok létesítésével gondoskodott. Nagy figyelmet fordított a katolikus világi értelmiség nevelésére, kiépítette a szegényebb tanulók támogatásának intézményrendszerét is. Érseksége alatt hatalmas összegeket fordított a katolikus nevelésügy előmozdítására.
- Az egyetemes magyar kultúra szempontjából legfontosabb cselekedete a *nagyszombati egyetem megalapítása volt 1635-ben*.

IV. A katolikus egyház a 18–19. században

- A korszakban új erőre kapó szerzetesrendek közül a trienti (ismertebb nevén tridenti) reform legelkötelezettebb képviselői, a főként oktatással foglalkozó *jezsuiták* emelkedtek ki. Az önálló magyar rendtartományt nem alkotó, hanem az osztrák provinciához tartozó magyarországi jezsuiták száma a század folyamán majdnem megkétszereződött. A rend 1773. évi eltörlésekor az ország ötven településén csaknem ezer jezsuita szerzetes működött.
- A *ferences rend* három ágában (obszervánsok, minoriták, kapucinusok) a század második felében mintegy háromezer szerzetes tevékenykedett az ország minden részén főként a lelkipásztorkodás terén.
- A jezsuitákhoz hasonlóan szintén az oktatásban jeleskedtek a *piaristák*. A kegyes tanítórendnek is nevezett szerzetes tagjai a jezsuitáktól eltérően, a korszakhoz igazodva a számtan, a történelem és az élő nyelvek oktatására is nagy hangsúlyt fektettek. A jezsuiták 1773. évi eltörlésekor a piaristáknak Magyarországon már 25 intézményük volt.
- A középkori alapítású szerzetesrendek közül a *bencések*, a *ciszterciek* és a *premontreiek* külföldi anyaapátságok segítségével települtek vissza Magyarországra. A hazai bencés apátságok többsége a század folyamán a panonhalmi Szent Márton-főapátság irányítása alá került, a ciszterci apátságok és a premontrei prépostságok azonban egy kivétellel külföldi tulajdonban maradtak.
- A magyarországi alapítású *pálosok* a lelkipásztorkodás, a tudományok, de később az oktatás területén is jeleskedtek. A 18. század végén a rendnek több mint háromszáz tagja volt.

Mária Terézia egyházügyi reformjai mindenekelőtt a lelkipásztorkodás hatékonyabbá tételét szolgálták. Ez jelenik meg az egyházmege reformjában is.

- 1776-ban a nagy kiterjedésű Esztergomi Főegyházmegyéből kihalította a szepesi, rozsnói és besztercebányai püspökségeket, 1777-ben pedig felállította a Székesfehérvári és a Szombathelyi Egyházmegyéket. A görög katolikus hívek lelkipásztori ellátásának érdekében megszervezte a nagyváradit és a körösi püspökséget, valamint újraalapította az addig tisztázatlan egyházi helyzetben lévő Munkácsi Egyházmegyét, melynek székhelye hamarosan Ungvárra került. Az új egyházmegyékben számos új plébániát is alapított.

A Habsburg Birodalom államegyházi törekvéseinek csúcspontját II. József uralkodása jelentette. Ő valláspolitikáját is összbirodalmi terveinek szolgálatába kívánta állítani. 1781-ben adta ki a református, az evangélikus és az ortodox felekezetűeknek szinte szabad vallásgyakorlatot biztosító türelmi rendeletét.

- E rendelet lehetővé tette az e felekezetekhez tartozóknak a szabad hivatalviselést, és szabályozta a vegyes házasságok kérdését. A Katolikus Egyház ellenőrzését szolgáló intézkedései közül a *királyi tetsvényjog* bevezetése, az egyházmegyei papnevelő intézetek helyett központi szemináriumok felállítása, valamint az istentiszteleti rendet, búcsúkat, körmeneteket szabályozó rendeletei voltak a legjelentősebbek.

A Habsburg Birodalomnak, így Magyarországnak Katolikus Egyházának is a legnagyobb megrázkódtatást a szerzetesrendek működését korlátozó rendeletei okozták.

- 1782-től kezdve több hullámban *feloszlatta a haszontalannak ítélt szerzetesi intézményeket*, azzal az indoklással, hogy az államnak csak oktatással, lelkipáztorkodással, betegápolással vagy a tudományok művelésével foglalkozó szerzetesekre van szüksége. A feloszlalt szerzetes-közösségek között azonban számos „hasznos” tevékenységet folytatót is találunk. A rendházak vagyonának legnagyobb része a *Vallásalapba* került, melynek jövedelmét jórészt új plébániák alapítására és a papság fizetésére fordították.
- Az utolsó rendi országgyűlés az 1848. *áprilisi törvényekkel* elfogadta a reformkori követelések jelentős részét.

A katolikus túlsúlyú rendi állam helyébe a polgári állam lépett, amely teljes jogegyenlőséget hozott a vallások kapcsolatába. Így megszűnt a katolikus vallás államvallás jellege. Ezzel a protestáns felekezetek régi követelése teljesült.

Az egyházi rend lemondott a tizedről, és bár a kártalanítást törvény mondta ki, arra a szabadságharc leverése miatt nem került sor. Ugyanakkor az egyházak hitéleti és iskolai költségeinek fedezését az állam vállalta. A törvények megfosztották kiváltságaitól a Katolikus Egyházat, de önkormányzatot nem biztosítottak számára, hanem továbbra is a kormányzattól való függés állapotában hagyták.

A király főkegyúri jogát a felelős magyar minisztériumon keresztül gyakorolhatta, a főpapokat a személye körüli miniszter az ő hozzájárulásával nevezhette ki. A Katolikus Egyház felett immár nemcsak a király, hanem a magyar kormány befolyása is érvényesült. A nézetkülönbségek ellenére a katolikus főpapok és az alsópapság többsége kiállt a Batthyány-kormány mellett. A különböző egyházak lelkészei jelentős szerepet játszottak a hatalmi szervezetek kiépítésében, a társadalmi stabilitás megőrzésében és a nemzetőrség megszervezésében. A Katolikus Egyház állásfoglalásában a császári seregek 1848. decemberi támadásának sikere és Pest-Buda osztrák kézre kerülése után állt be fordulat, amikor úgy látszott, hogy a szabadságharc elbukik. A katolikus papság nem reagált egységesen. A püspökök egy része behódolt *Ferenc József*nek, mások igyekeztek a háttérben maradni, néhányan pedig az alsópapság nagy részével együtt végig határozottan kiálltak a szabadságharc mellett.

V. A katolikus megújulás az 1848–1849-es szabadságharctól a II. világháborúig

A szegények és elsősorban a munkások társadalmi helyzetének javítását szorgalmazó *Rerum novarum* pápai körlevél eszméit elsősorban *Prohászka Ottokár* és *Giesswein Sándor* ismertette meg a hazai közvéleménnyel. *Prohászka Ottokár* Rómában tanult *XIII. Leó* pápaságának kezdetén. Később fordításai és cikkei révén nagy szerepe volt a reformpápa eszméinek hazai terjesztésében. Részt vett a Katolikus Néppárt munkájában, de programja mélyebb változásokra tört. Programadó cikkeiben a szociális és munkáskérdés fontosságát hangsúlyozta. Következétesen képviselt meggyőződése volt, hogy az Egyháznak saját előjogait is félretéve kell fellépnie a társadalmi problémák megoldása érdekében – más-különbön pusztító, ateista megoldási kísérletek következnek. 1905-től székesfehérvári püspökként is puritán életvitelével, személyes szociális érzékenységével tűnt ki. Megalakulásától kezdve támogatta a *Szociális Missziótársulatot*.

Sűrgette az egyházi vagyongazdálkodás reformját. Az I. világháború alatt örökbérlet-tervezetet készített, saját püspöki birtokán földosztást is végzett. Tevékenysége általános elismertségnek örvend a katolikus „megújulás” leghatásosabb képviselőjeként, azonban társadalom-reformáló és ideológiai szerepe erősen vitatott. Míg *Prohászka* elsősorban teológus és igehirdető volt, gyakorlati téren messzebbre jutott kortársa, *Giesswein Sándor* győri kanonok, társadalomtudós. *Giesswein* megpróbálta a gyakorlatba is átültetni az osztályok kiengesztelődéséről szóló elveit. Eleinte a Katolikus Néppártban politizált, tettei azonban túlmutattak a párt korlátain: keresztényszocialista szellemű egyesületet és szakszervezetet alapított, lapot szerkesztett.

A trianoni békeszerződés következtében Magyarország területének kétharmadát elvesztette, a magyar lakosság egyharmada idegen uralom alá került. A határváltozások jelentősen befolyásolták az egyházak életét is. Az ország területének változása átalakította a lakosság vallási viszonyait. A katolikusok aránya kétharmadra nőtt, a reformátusoké szintén növekedett, míg az evangélikusok aránya kis mértékben csökkent. Az 1938 és 1941 közötti területi visszacsatolások nyomán a görög katolikusok és az ortodoxok aránya emelkedett látványosan. Az 1920-ban bekövetkezett határváltozások az egyházak számára számos nehézséggel jártak együtt. A Katolikus Egyház 29 egyházmegyéjéből csak öt maradt érintetlenül az új magyar állam területén, hat püspökség székhelye Magyarországon maradt, viszont területének egy része az utódállamokhoz került.

Ezekhez a veszteségekhez járult, hogy az Egyház földbirtokainak és egyéb vagyonának mintegy fele az utódállamok területére esett. A magyarországi református egyház a határváltozások miatt tagjainak felét és iskolahálózatának jelentős részét elvesztette. A magyarországi evangélikus egyházon belül kétharmadra nőtt a magyar nemzetiségű egyháztagek száma a szlovák és német evangélikusok elcsatolása következtében. Ezen kívül tanintézetekinek nagy többségét is elvesztette.

A Katolikus Egyházban a megújulást mutatta a két világháború közötti időszakban új plébániák alapítása, új templomok építése, a hitbuzgalmi, karitatív, szociális és kulturális egyesületek számának és munkájának megerősödése.

- *A szerzetesi élet felvirágzott*, amelynek egyik jele a szerzetesek létszámának növekedése, új rendek megalapítása, magyar alapítású közösségek keletkezése volt, másik jele pedig a szerzetesek társadalmi és hitéleti téren egyaránt megmutatózó fokozottabb szerepvállalása.
- *A katolikus sajtó jelentős fejlődésnek indult*, közel ötven hitbuzgalmi, kulturális és politikai lap és folyóirat jelent meg, köztük két országos napilap. A katolikus könyvkiadás és tudományos élet központi műhelye a Szent István Társulat maradt. A különböző tudományok terén számos neves katolikus tudós – köztük nemzetközi hírű kánonjogászként *Serédi Jusztinián* hercegprímás – fejtette ki tevékenységét, és az egyházművészet is megújulásnak indult.
- *A katolikus autonómia helyi szervei* az egyházközségek 19. századi előzmények után először Budapesten alakultak meg, szabályzatukat 1920-ban hagyta jóvá *Csernoch János* hercegprímás. Az egyházközségek és a katolikus egyesületek munkájának összefogására állította föl 1932-ben a püspöki kar az Actio Catholicát, amelynek célja a világi hívek bevonása volt az egyház munkájába. Az egyházközségek keretében a hívek a plébános vezetése alatt, választott képviselőik útján részt vehettek bizonyos ügyek intézésében. Az 1920-as évek végétől az egyházközségek alapítása vidéken is megkezdődött. A püspöki kar 1929-ben hozott határozatot arról, hogy minden plébánia mellett kötelező egyházközséget létrehozni.
- A Katolikus Egyház erejét mutatta az 1938-ban, a *Szent István* halálának évfordulójához kapcsolódóan Budapesten megrendezett *eucharisztikus világtalálkozó*. Ez az ünnepségsorozat nemcsak a hívek vallásos buzgóságát erősítette, de az egész nemzet számára jelentős esemény volt. Nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Magyarországról külföldön pozitív kép alakuljon ki.
- A katolikus és protestáns egyházak az 1930-as évektől kezdve *népfőiskolákat szerveztek* a parasztfiatalok képzésére és a falusi vezető réteg kinevelésére.
- A korszak legjelentősebb szociális mozgalma, az 1935 és 1946 között működő *KALOT* (Katolikus Agrárfűségi Legényegyesületek Országos Testülete) *is az agrárfűség szervezete* volt. Az egyházak szociális téren, karitatív munkájukkal jelentős szerepet tölthettek be. A különféle egyesületek és szerzetesrendek részt vettek a szegénygondozásban, az alsó társadalmi rétegek és hátrányos helyzetű csoportok életkörülményeinek javításában.

XII. Piusz pápa megválasztása után minden erővel arra törekedett, hogy elhárítsa egy lehetséges világháború ki-robbanását.

- Miután 1939. szeptember 1-jén a német csapatok lerohanták Lengyelországot, a pápa igyekezett legalább Olaszországot távol tartani a háborútól. Fáradozásait azonban itt sem koronázta siker. A háború idején számos megnyilatkozásában, köztük a nevezetes karácsonyi beszédekben hangsúlyozta az igazságos béke fontosságát.
- 1943-tól kezdve, amikor a szövetségesek megkezdték előrenyomulásukat a Földközi-tenger térségében, *XII. Piusz* egyik legfontosabb törekvése az lett, hogy megoltalmazza Rómát a bombázásoktól. A háború utolsó időszakában ismét megpróbált békeközvetítőként fellépni. A mielőbbi békekötés miatt ellenezte, hogy a németektől a szövetségesek feltétel nélküli megadást követeljenek. Ők azonban ragaszkodtak ehhez, és elutasították a pápai közvetítést.

VI. Az egyház a II. világháború idején

A II. világháború kirobbanásakor a pápa a *semlegesség* álláspontjára helyezkedett. Többek között azért, mert úgy vélte, hogy ez teszi lehetővé a Szentszék számára a későbbi békeközvetítést. Ezen kívül diplomataként nagyobb sikert várt a háttérben zajló tárgyalásoktól, mint a nyílt fellépéstől. A pápa különösen kényes helyzetbe került 1943-ban, amikor Rómát német csapatok szállták meg. A náci Németország ugyan tiszteletben tartotta a Vatikán semlegességét és szuverenitását, de a Szentszék mozgástere nagymértékben leszűkült.

A Szentszék a németekkel szövetséges államokban többször sikerrel lépett föl az üldözött zsidóság védelmében. Így jelentős mértékben a vatikáni befolyásnak köszönhető, hogy leállították a szlovákiai deportálásokat. Ugyancsak a Szentszék közbenjárására sikerült megmenteni a római zsidóság nagy részét. A diplomáciai lépések mellett más módon is igyekezett a Szentszék segíteni az üldözötteken. A fogolytáborokba adományokat küldött, illetve egy hadifoglyokkal és eltűntekkel foglalkozó kereső- és híradószolgálatot működtetett. 1944-ben pedig *XIII. Piusz* utasítására olasz zsidók ezreit bújtatták kolostorokban.

Magyarországon *Angelo Rotta*, budapesti nuncius követelte a deportálások leállítását a Sztójay-kormánytól, ám sokáig hiába. Kérésére a pápa 1944 júniusában tiltakozó levelet írt Horthynak, és ez hozzájárult a budapesti zsidóság megmeneküléséhez. Az 1944. októberi nyilas hatalomátvétel után Rotta nuncius tevékenyen részt vett a budapesti zsidóság mentésében, sorsának enyhítésében.

- A többi semleges ország (mint Svájc és Svédország) követségével együtt Rotta sikerrel járt közben *Szálás*nál a deportálások leállításának ügyében. Azt is elérték, hogy a budapesti zsidóság egy részét valamelyik semleges állam védelme alá helyezhessék. A vatikáni, úgynevezett védett házakban több ezer zsidó talált menedéket. A Német Birodalom irányába indított halálmenetekből is sikerült Hegyeshalomnál több száz embert kiemelnie az ő megbízásából tevékenykedő személyeknek.
- Amikor Magyarország 1941-ben belépett a II. világháborúba, az egyházak nyilvánosan nem foglaltak állást. A Szovjetunió elleni háborúra sokan úgy tekintettek, mint az ateista kommunizmus elleni kereszties hadjáratra. A háború idején megerősödött az egyházak karitatív tevékenysége, elsősorban a fronton harcolók, illetve az elesettek családtagjainak nyújtottak anyagi segítséget és lelki vigaszt.
- A német megszállás után meginduló gettósítás és *deportálás* idején *Szerédi Jusztinián* esztergomi érsek, *Ravasz László* református és *Raffay Sándor* evangélikus püspök eleinte csak a Sztójay-kormánytól tiltakoztak szóban és írásban a zsidóellenes intézkedések ellen. Bár az összes üldözöttért felemelték a szavukat, elsősorban a zsidó származású keresztényeket igyekeztek védelmezni. Csak a vidéki deportálások lezárulásával vált világossá számukra, hogy a nyilvánossághoz kell fordulniuk, ha eredményt akarnak elérni.
- Más püspökök, így *Apor Vilmos* győri és *Márton Áron* erdélyi katolikus püspök már korábban is nyilvánosan – bár eredménytelenül – tiltakoztak. A keresztény egyházak első számú vezetői csak 1944 júniusára határozták el, hogy körlevélben fordulnak híveikhez. A hívek tájékoztatására azonban általában mégsem került sor. A kormány ugyanis tudomást szerzett arról, mi készül, és megegyezett az egyházi vezetőkkel, hogy – a deportálások leállításáért és a kikeresztelkedett zsidóknak adott további mentességekért cserébe – lemondanak a körlevelek felolvasásáról.
- A nyilas hatalomátvétel után az egyházi vezetők folyamatosan ostromolták a Szálasi-kormányzatot a zsidók sorsának javítása végett, és az egyházi *embermentés* is komoly méreteket öltött. Szerzetesek, papok, protestáns lelkészek, illetve más egyházi személyek rendkívüli bátorsággal és találmánysággal keltek az üldözöttek védelmére. Jelentős szerepet játszottak ebben a kikeresztelkedett zsidók érdekeit védő, de másokon is segítő egyházi szervezetek: a katolikus *Magyar Szent Kereszt Egyesület* és a protestáns *Jó Pásztor Bizottság*. A magyar egyházak zsidókat segítő és mentő munkáját támogatták a külföldi követségek és a *Nemzetközi Vöröskereszt* is.

VII. A kommunista diktatúra évtizedei

A II. világháború után az egyházak minden erejükkel igyekeztek részt venni az ország anyagi és szellemi-lelki újjáépítésében. Külföldi kapcsolataiknak köszönhetően sok adomány érkezett az országba. Ugyanakkor az egyházak több tehertétellel léptek át a II. világháború utáni rendszerváltozásba.

Számos szállal kötődtek a Horthy-rendszerhez, bár nem azonosultak vele, sőt egyházi körökből is voltak kezdeményezések annak megreformálására. Egy gyökerében új rendszer színre lépése amúgy is eleve magában hordozta az egyházak és az állam közötti konfliktusok lehetőségét. A kommunista párt pedig az egyházakat a proletárdiktatúra akadályának, és ezért ellenségnek tekintette.

Az egyházaknak működésüket *korlátozó intézkedések* sorával kellett szembesülniük:

- Ilyen volt az *1945-ös földreform*, amely elvette az egyházak önállóságát biztosító anyagi alapot. Bár a földreform a Katolikus Egyházat érintette a legérzékenyebben, a katolikus püspökök – így *Mindszenty József*, az új hercegprímás is – elfogadták.
- Valamennyi egyházat sújtotta 1946-ban számos egyesület betiltása. A *Rajk László* belügyminiszter által elrendelt feloszlítás érintette a felekezeti alapon szerveződő társadalmi egyesületeket (például a KALOT-ot), valamint az egyházakkal együttműködő *Cserkészszövetséget* is.
- A legnagyobb csapás azonban a *felekezeti iskolák államosítása volt 1948-ban*. Ezzel az egyházakat megfosztották társadalmi befolyásuk egyik legfontosabb intézményétől.

Mindszenty a katolikus iskolák védelmében már 1945-ben felállította a Katolikus Szülők Vallásos Szövetségét. 1947-ben a koalíciós pártok felvetették, hogy a kötelező hitoktatást váltsa fel a fakultatív. *Mindszenty* élesen ellenezte ezt, és – a protestáns egyházakat is megnyerve – tiltakozó mozgalmat indított, amelynek hatására a tervet átmenetileg ejtették. 1948-ban a kommunista párt nyomására a kormány elhatározta az egyházi iskolák államosítását. A terv ellen számos helyen tiltakoztak, így Pócsperiben is, ahol egy rendőr saját fegyverétől életét veszítette. A „gyilkosokat” statáriális bíróság elé állították, és az egyik vádlottat kivégezték. 1949-ben azután fakultatívvá tették az iskolai hitoktatást, majd rövidesen teljesen ellehetetlenítették.

A protestáns egyházak és az izraelita hitfelekezet kitértek a kilátástalannak ítélt konfrontáció elől, és kényszeredetten bár, de az állammal kötött *1948-as egyezményekben* hozzájárultak iskoláik átadásához. Ugyanebben az évben az egyházak éléről eltávolították azokat a vezetőket, akik szembeszálltak a kommunistákkal. Tisztségéből elmozdították *Ravasz László* református püspököt, koholt vádak alapján két évre ítélték és bebörtönözték *Ordass Lajos* evangélikus püspököt. *Mindszenty* bíborost is letartóztatták, majd 1949-ben egy koncepciós perben életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték.

1950 nyarán – Tito-ellenes légkörben – több ezer szerzetest telepítettek ki. A szerzetesrendek érdekében ült tárgyalóasztalhoz a püspöki kar küldöttsége a pártállam képviselőivel. A kommunisták úgy is nyomást akartak gyakorolni a püspökökre, hogy elősegítették a békepapi mozgalom beindítását. Végül *Grósz József* kalocsai érsek a katolikus püspöki kar nevében aláírta a magyar állam és a Katolikus Egyház közötti *egyezményt*. A püspökök kénytelenek voltak tudomásul venni, hogy a szerzetesrendek működését az állam nem engedélyezi. Kivételt – korlátozott létszámmal – az a négy szerzetesrend jelentett, amelyre a nyolc visszaadott középiskola ellátása várt. Közel tizenegyezer szerzetesnek kellett elhagynia közösségét, és megélhetését világi foglalkozásokban keresnie. Csak 460 szerzetes papot vehettek át az egyházmegyék. A püspöki kar beleegyezett abba is, hogy a papság esküt tegyen az alkotmányra. Ez az egyezmény – ahogy a többi egyházzal kötött 1948-as megállapodások is – az 1989–1990-ben lezajlott rendszerváltozásig érvényben maradt.

1951-ben az MDP határozatot hozott az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) felállításáról, és döntött arról, hogy a magasabb egyházi tisztségekre való kinevezéshez, felmentéshez, nyugdíjazáshoz, előléptetéshez az ÁEH előzetes hozzájárulása szükséges. Az egyházpolitika elvi kérdéseiben továbbra is a pártközpont döntött. Ennek kivitelezése lett az ÁEH feladata. Az ÁEH minden egyházmegyei központba és minden megyébe megbízottakat küldött, akik felügyelték az egyházak működését.

Az ÁEH felállításával egy időben letartóztatták, és 15 évre ítélték *Grósz* érseket. Rajta kívül 1951–1953 folyamán számos papot és szerzetest is internáltak vagy börtönbe zártak. 1951 nyarán közzétették a megfélemlített katolikus püspöki kar nyilatkozatát: elítélnék minden államellenes tevékenységet, betartják az egyház és állam közti megállapodást. A püspöki kar – *Czapik Gyula* egeri érsek vezetésével – letette az esküt a Magyar Népköztársaság alkotmányára.

1956 májusában szabadon engedték *Grósz* érseket, hogy *Czapik Gyula* egeri érsek halála után átvehesse a katolikus püspöki kar vezetését. Október elején előbb állami, majd egyházi részről is rehabilitálták *Ordass Lajos* evangélikus püspököt. A forradalom napjaiban számos egyházi személy szabadult ki börtönéből, köztük *Mindszenty* bíboros is. *Mindszenty* november 3-án elmondott rádióbeszédében a törvényességre szólította föl az ország népét. Kérte az egyházi intézmények visszaadását, de nem kívánta az egyházi nagybirtokok visszajuttatását. A forradalomban a papok és lelkészek elsősorban a sebesültek ellátásában és az emberek lelki gondozásában vettek részt.

Mindszenty november 4-én az USA nagykövetségére menekült, ahol 1971-ig maradt. Ő és püspöktársai igyekeztek elmozdítani helyükről a békepapokat. Ebben segítségükre volt *XII. Piusz* pápa, aki egyébként a forradalmat több megnyilatkozásában is támogatta. 1957 folyamán a Szentszék több békepapot elmozdított hivatalából. Ezen kívül kiközösítés terhe alatt megtiltotta, hogy papok vagy szerzetesek országgyűlési képviselői vagy más közéleti funkciót vállaljanak.

Az 1956-os forradalom után az állam ismét keményebben lépett fel az egyházakkal szemben. 1957-ben kiadtak egy törvényerejű rendeletet, amely kimondta, hogy a jelentősebb egyházi állások betöltéséhez állami hozzájárulás szükséges. Majd több püspököt internáltak, illetve visszavonulásra kényszerítettek. Számos, a forradalom alatt szabadult papot ismét bebörtönöztek, és újabb letartóztatások is történtek.

1961. február 6-ról 7-re virradó éjszaka több száz helyen tartottak házkutatást, és ifjúsági, kisközösségi munka miatt közel száz személyt tartóztattak le. Több perben számos katolikus papot és világit ítéltek hosszabb-rövidebb börtönbüntetésre. Bár 1963-ban a bebörtönzöttek amnesztiával szabadultak, a 60-as évek második felében, sőt a 70-es évek elején is kerültek börtönbe papok „államellenes” tevékenységük miatt. Ugyanakkor a forradalom leverése után lassan konszolidálódó politika az egyházakat már nem kikapcsolni akarta, hanem hasznossá tenni a párt érdekei szerint. A pártállam kiváltképpen a mezőgazdaság szocialista átalakításában igényelte az egyházak pozitív állásfoglalását. Továbbra is megmaradt a vallásellenesség, de eszközei lassan finomodtak.

A Katolikus Egyház hierarchiája 1976-ban ismét teljessé vált. Az új esztergomi érsek, *Lékai László* célját úgy fogalmazta meg, hogy a szocialista állammal szemben lojálisan, tárgyalások útján kell lépésről lépésre bővíteni az egyház lehetőségeit. Így például sikerült a templomi hitoktatás kereteit kibővíteni, és az állam eltúrta a fiatalokkal foglalkozó lelképászorok által szervezett nagymarosi és más ifjúsági találkozókat is.

1969-ben vezetik be a *II. vatikáni zsinat* reformjait követő mai *liturgiát* a katolikus egyházban. Legnagyobb hatású újításai: a *misézés* ezentúl *latin* helyett a nép nyelvén történik, a miséző pap nem a híveknek háttal, hanem a néppel szemközt állva vezeti a szertartást, a *szentírási* olvasmányok háromévenként visszatérő rendben (A, B és C év) követik egymást, egyszerűsödik, és érthetőbbé válik a liturgia.

VIII. A rendszerváltozás óta

1989. június 30-án az Elnöki Tanács jogutód nélkül megszüntette az Állami Egyházügyi Hivatalt, egyúttal az egyházi állásokhoz való állami hozzájárulás kötelezettségét is (bizonyos kivételekkel, például a püspöki kinevezések esetében). Július 1-jén megszűnt az egyházi kiadói tevékenység és a sajtótermékek ellenőrzése. 1990. február 6-án *Paskai László* bíboros és *Németh Miklós* kormányfő közös nyilatkozatban bontották fel az 1950. augusztus 30-án aláírt egyezményt.

1990. június 6-án az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény alapján nyilvántartásba vették a Magyar Katolikus Egyházat. Az év folyamán Magyarország diplomáciai kapcsolatot létesített a Szentszékkel, a püspöki kar pedig „A keresztények részvétele a társadalmi megújulásban” című körlevelében összegezte az egyház előtt álló feladatokat. 1991-ben az Országgyűlés törvényben szabályozta az államosított egyházi ingatlanok tulajdonviszonyának rendezését. *II. János Pál pápa* 1991-ben apostoli látogatást tett Magyarországon, melynek állomásai a következő városok voltak: Budapest, Esztergom, Pécs, Máriaócs, Debrecen, Szombathely.

1993. május 30-án kelt *Hungarorum Gens* kezdetű apostoli konstitúciója lefektette a magyarországi katolikus egyházmegyék jelenlegi határait, több egyházmegye határai módosultak, két új egyházmegye (a debrecen-nyíregyházi és a kaposvári) és egy új érsekség (a veszprémi) jött létre. A pápa 1996-ban újra Magyarországra látogatott, és felkereste az 1000 éves fennállását ünneplő Pannonhalmi Bencés Főapátságot. 1992-ben létrejött a Pázmány Péter Katolikus Egyetem. 1994-ben újra felállították a tábori püspökséget.

1997-ben a Vatikán és a Magyar Köztársaság megkötötte a Vatikáni szerződést, amely szabályozza az egyházi intézmények állami finanszírozását és az ingatlankárpótlás lezárását. 2014-ben ezt a szerződést módosították, a megváltozott magyar állami törvényekhez igazították.

Jelképek – szimbólumok

A katolikus egyház legfőbb jelképe a kereszt, ez látható a katolikus templomok tornyain. III. Béla király óta használták a kettős keresztet is. A görög katolikusok a Kárpát-medencében régebben általában az egyenes alsó szárú keresztet használták, amely megkülönböztette őket vizuálisan is az ortodoxoktól. Újabban azonban inkább az ortodoxoknál is szokásos ferde alsó szárú keresztet használják. A kereszt alsó szára a lábtámasz volt. Régi hagyomány szerint ez kissé ferdén állt.

A Magyar Katolikus Egyház fontos intézményei

- Budapesti Katolikus Egyetemi és Főiskolai Lelkészség
- Katolikus Hivatásgondozó Intézet
- Katolikus Karitás: Egyházi jogi személyiségű, humanitárius szervezet. Alszervezetei:
  1. „Rév” Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat
  2. Karitás Támogató Alapítvány
  3. Szakápolási Szolgálat
  4. Támogató Szolgálat
- Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet
- Központi Papnevelő Intézet
- Magyar Katolikus Újságírók Szövetsége
- Magyar Kurír Szerkesztősége és Kiadóhivatala
- Liturgikus Intézet
  - Harmat Artúr Központi Kántorképző
  - Országos Karnagyképző Tanfolyam
- Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Hitoktatási Bizottsága
- Országos Magyar Cecília Egyesület (OMCE)
- Országos Katolikus Gyűjteményi Központ
- Országos Lelkipásztori Intézet (OLI)
- Pápai Magyar Intézet
- Pápai Missziós Művek
- Pázmány Péter Katolikus Egyetem: államilag elismert egyházi egyetem öt karral: Budapest, Piliscsabán és Esztergomban
- Római Katolikus Szeretetszolgálat
- Szent Gellért Lelkigyakorlatos Ház
- Új Ember Katolikus Hetilap: a magyar katolikus egyház hetilapja

Az egyház által végzett szakpasztoráció legfőbb ágai a következők:

- Kórházasztoráció
- Börtönasztoráció
- Cigánypasztoráció
- Táborigasztoráció
- Iskolasztoráció
- Drogasztoráció

Egyházi tisztségviselők

- A Magyar Katolikus Egyház élén az Esztergomi Érsek áll. Ő az ország Prímása, vagyis a legelső egyházi méltóság. Általában az esztergomi érsek egyben bíboros is. Nagyobb ünnepeken, a Szentszékkal és az állammal folytatott tárgyalásokon ő képviseli a Magyar Katolikus Egyházat. Nemzeti zsinatot hívhat össze, és azon elnökölhet, érseki bíróságán kívül külön harmadfokú rendes bírósága van. Az esztergomi érsek nem feltétlenül a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, a konferencia elnökét a konferencia öt évente szabadon választja.
- A második legfontosabb tisztség a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöki tisztsége. A Püspöki Konferencia elnöke vezeti a konferencia üléseit. Őt segíti a Püspöki Konferencia titkára.
- A Szentszéket (a római pápát) Magyarországon az apostoli nuncius képviseli. Az ő feladata az új püspökök kinevezésekor személyi javaslatot tenni a (Szentszéki) Püspöki Kongregáció felé.

- Az érsekségek élén érsek áll. Az érsek a saját egyházmegyéje irányításán túl az érseki tartomány egyházmegyéiben a hit- és egyházfegyelem felügyelője, az esetleges problémákat ő jelezheti a Szentszékeknek.
- Az egyes egyházmegyégek élén megyéspüspök áll. A megyéspüspök az egyházmegyéje minden ügyében döntési hatáskörrel rendelkezik.
- Az egyházmegyégek esperesi kerületekre oszlanak, amelyek élén az esperes áll. Az esperes ellenőrzi a hozzá tartozó plébániák működését, anyagi ügyeit, a plébániák átadását irányítja.
- Az egyes plébániák élén plébános áll. A plébános dönt a plébánia területén folyó hitélet minden kérdésben, hacsak a megyéspüspök közvetlenül nem rendelkezik az adott ügyben. A plébánost segítő pap a káplán.
- A papok különböző megtisztelő címeket is kaphatnak a Szentszéktől, vagy a megyéspüspöktől (például pápai káplán, kanonok, címzetes apát, címzetes prépost stb.).
- A szerzetesrendek legfőbb magyarországi (illetve rendtartományi) elöljáróját általában tartományfőnöknek nevezik. Ő helyezi az adott tartomány különböző rendházaiba a szerzeteseket, irányítja az intézményeket. A szerzetesházak (kolostorok) vezetőjét általában házfőnöknek hívják.

A tisztségviselők megszólítása

- A *bíboros* teljes megszólítása: *Eminenciás Bíboros, Prímás, Érsek Úr!* Lehet azonban egyszerűbben csak így megszólítani: *Főtisztelendő Bíboros Úr!*
- Az *érsekeket* és *püspököket* így szólítják meg: *Excellenciás és főtisztelendő Érsek/ Püspök Úr!* Lehet azonban egyszerűbben így megszólítani: *Főtisztelendő Püspök Úr!*
- A *papokat* így szokás megszólítani: *Főtisztelendő Esperes/Apát/Plébános/Káplán Úr!* Családiasabban lehet így megszólítani: *Kedves/Tisztelt XY (vagy: Plébános) atya!*
- A *szerzeteseket* így szokás megszólítani: *Főtisztelendő Tartományfőnök/Házfőnök Úr (vagy: atya)!*
- A katolikus egyházban szokásos köszöntés ez: *Dicsértessék a Jézus Krisztus!* Erre így válaszol a pap: *Mindörökké, Amen.* Ezt a köszöntést hívő emberek szokták használni, a hitüket fejezik ki vele. A hittől távolabb álló emberek esetében helyesebb a szokásos civil köszöntéseket (*Jó napot!, Jó estét!* stb.) használni. A görög katolikus egyház szokásos köszöntése: *Dicsőség Jézus Krisztusnak!* Erre a pap így válaszol: *Dicsőség mindörökké.* Húsvét idején (a húsvétot követő hetekben) pedig így köszönnek: *Krisztus feltámadt!* Erre a válasz: *Valóban feltámadt!*

Kulturális jellemzők – öltözködés – étkezés

- A papok és szerzetesek leginkább reverendában, illetve rendi ruhában (habitus) jelennek meg, különösen a templomban. Sokszor azonban papi civilben vannak. A papi civil ruha (kis fehér műanyag gallérutánnal) jelzi, hogy valaki pap, vagy papnövendék. A püspök papi civil ruhán is viseli (a nyakába akasztva) a mellkezesztet.
- A szentmisék és más szertartások alkalmával a püspökök és a papok általában fehér albát, azon pedig az ünnepnek megfelelő színű miseruhát viselnek. Az arany és a fehér szín a legnagyobb ünnepeket jelzi (karácsony, húsvét, a Szűzanya ünnepei, húsvét és karácsony utáni idő napjai stb.). A piros a vértanúk ünnepeit, pünkösödöt és nagypénteket jelzi. A lila a bűnbánati, készületi időket (advent és nagyböjt) és sokszor a gyászmiséket (ahol a lila helyett használható a fekete szín is), a zöld pedig az évközi időt jelzi.

A katolikus egyház minden pénteken emlékezik Jézus kereszthalálára, ezért pénteki napokon a katolikusok nem esznek húst. Ezt a böjtöt nagyböjt idejében mindenképpen a hústilalommal tartják meg, ezen kívül azonban a hústól való tartózkodás helyett bárki választhat egy másik bűnbánati cselekedetet is. A legszigorúbb böjti napok a hamvazószerdá (a nagyböjt kezdete húsvét előtt 40 nappal) és a nagypéntek. Nagyböjt idején a katolikusok nem vesznek részt vidám, táncos, zenés mulatságokon.

Születéstől a halálig

- A katolikus család a gyermeket nem sokkal születése után elviszi megkeresztelni. A gyermeknek keresztszülőket választanak, akik segítik a gyermek vallásos nevelését.
- 8–9 éves kora körül a gyermek megfelelő hitoktatás után gyónik, majd elsőáldozó lesz. Az elsőáldozáskor a gyerekek életükben először vehetik magukhoz Krisztus testét az Eukharishtiában.
- A katolikus ember minden vasárnap részt vesz a Szentmisén. Évente legalább egyszer (de lehetőleg többször) gyónik, és amikor a lelke tiszta, akkor a Szentmisén áldozik is. Vasárnap megterhelő fizikai munkát súlyos szükséghelyzetet kivéve nem végez.

- 14–18 éves korban a fiatalok megbérmálkoznak. A bérmálást általában a püspök végzi. A bérmálás megerősíti a fiatalt a hitében, a Szentlélek ajándékát közvetíti a számára. A bérmáláskor a bérmálkozó fiatal bérmaszülő is kap.
- A katolikus ember házasságát a templomban is megköti. Az egyházi esküvőt jegyesoktatás előzi meg. Az esküvőn két tanú is jelen van az ifjú pár mellett. Vallásukat gyakorló párok általában nászmisés esküvőt kérnek.
- A súlyos betegekhez elhívják a papot, hogy a betegek szentségével erősítse meg őt.
- Aki papnak jelentkezik, az a szemináriumban (papnevelő intézetben) készül a papi hivatására. 6 éven át tanulja a teológiát. Először beöltözik a reverendába, aztán lektorra (felolvasóvá), majd akolitussá (áldoztatóvá) avatják. Ezután szentelik diakónussá, majd pappá. Ha valakit a pápa püspökké nevez ki, őt püspökké szentelik.
- Ha valaki szerzetesnek jelentkezik, először jelölt, majd novícius lesz. Egy idő után beöltöztetik a rendi ruhába, majd ideiglenes fogadalmakat, végül örök fogadalmat tesz arra, hogy szegénységben, tisztaságban, engedelmességben fogja követni Krisztust.
- Ha valaki meghal a családban, szokás közösen is imádkozni érte. Sok helyen él még a halottért való virrasztás szokása. A halottat egyházi temetéssel helyezik a sírba, így imádkoznak érte, és adják meg a testének kijáró tiszteletet. A halottért szokás gyászmisét mondani.

Ünnepek – emléknapok – hagyományos rendezvények

1. Az egyházi év advent első vasárnapjával kezdődik (karácsony előtt 4 héttel). A 4 adventi vasárnap után következik karácsony, Jézus születésének ünnepe (dec. 25). Karácsony ünnepét az éjféλι szentmisével szokták elkezdni, amelyet sok templomban nem dec. 24-én éjfélikor kezdenek, hanem néhány órával korábban. Szintén parancsolt ünnep jan. 1. (Szűz Mária Isten Anyjának ünnepe) és jan. 6. (Urunk Megjelenésének ünnepe, más néven vízkereszt). A karácsonyi idő után az évközi idő első rövidebb szakasza következik.
2. A húsvéti ünnepkör hamvazószerdával, a nagyböjt első napjával kezdődik. Ezután következik a nagyböjt idő. Nagyböjt péntekjein keresztutakat szoktak végezni, sok esetben szabadtéri keresztutaknál, kálváriáknál is. A húsvét előtti vasárnap neve virágvasárnap. Ezzel a nappal kezdődik el a nagyhét. Az egyházi év legfontosabb napjai a Szent Háromnap: nagycsütörtök, nagypéntek és nagyszombat (beleértve ebbe húsvét vigíliáját is). Ekkor ünnepeljük Jézus kereszthalálát és feltámadását. Húsvétkor sok templom körül, vagy a környező utcákban húsvéti körmenetet is tartanak. Ez történhet vagy nagyszombaton este, vagy húsvét vasárnap délelőtt. Húsvét-tól pünkösdig tart a húsvéti idő.
3. A húsvéti időt lezáró nagy ünnep pünkösd, a Szentlélek eljövételének ünnepe. A pünkösd utáni második vasárnap úrnapja, Krisztus Testének és Vérének ünnepe. Ezen a napon is gyakori a körmenet. Sokfelé virágszönyeget készítenek a körmenethez.
4. Pünkösd után következik az évközi idő második, hosszabb szakasza egészen az egyházi év végéig. Az egyházi év utolsó vasárnapja Krisztus Király ünnepe.
5. Az egyházi évben az itt felsorolt ünnepeken kívül még a következők a legjelentősebbek:
  - március 19. Szent József, a Boldogságos Szűz Mária jegyese
  - március 25. Urunk születésének hírüladása (Gyümölcsoltó Boldogasszony)
  - Jézus Szentséges Szíve (Úrnapját követő péntek)
  - június 24. Keresztelő Szent János születése
  - június 29. Szent Péter és Szent Pál apostolok
  - augusztus 15. Szűz Mária Mennybevétele (Nagyboldogasszony)
  - augusztus 20. Szent István király
  - október 8. Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya
  - november 1. Mindenszentek
  - december 8. A Boldogságos Szűz Mária szeplőtelen fogantatása
  - továbbá a helyi fővédősztent (ezt az ünnepet nevezik búcsúnak vagy templombúcsúnak) és templomuk felszentelésének évfordulója.
6. Augusztus 20-án a budapesti Szent István Bazilika előtt szabadtéri szentmise van, ezt követi a Szent Jobb körmenet.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

- A papot a legszigorúbban köti a gyónási titok, így nem nyilatkozhat semmi olyasmiről, ami a gyónással bármilyen kapcsolatban van, vagy amiből a gyónásra következtetni lehet.
- A templom szent hely. Katolikus ember térdet hajt, ha olyan templomba belép, ahol őrzik az Oltáriszentséget (ezt jelzi az Örökmécses – egy kis piros lámpa a Tabernákulum, a Szentségház mellett). A templomban lehetőleg őrizzük az imádság csendjét.
- Az egyházi anyakönyvek bizalmas jellegű információkat is tartalmazhatnak. Csak bizonyos feltételek mellett van joga az illetékes hatóságoknak ezekbe betekinteni.
- A helyi plébánosnak bizonyos helyzetekben a püspök utasítását kell kérnie és követnie. Meg kell adni a lehetőséget és az időt, hogy a megfelelő utasításokat, vagy esetleg engedélyeket megkapja.
- Intézkedés során a templomban és más szent helyen kellő tisztelettel mozogjon a hivatalos személy. Kérdezze meg, mielőtt valamit kinyit, odébb tesz stb., hogy mit tehet meg ő, mit kell a papnak tennie.
- Ha szertartás alatt történik a riasztás (például egy ittas, a szentmisét megzavaró egyént kell kivezetni a templomból), igyekezzen azt gyorsan és csendesen megtenni.
- Az egyes felmerülő problémák esetén nagyon sokat segít, ha az intézkedő hivatalos személy beszél az egyházi közösség vezetőivel (pap, az egyházközségi képviselőtestület elnöke, sekrestyés, kántor stb.).
- A templom környékét beszennyező, a misét megzavaró személyekkel kapcsolatos hatékony eljárást nagyban segítheti, ha az egyház képviselői informálják a hatósági személyeket, és közösen keresnek megoldást a problémára. Betörés vagy más rongálás esetén nagyon sokat segít a gyors helyszínre érkezés.

Tapasztalatok

Az egyházi személyek és a hivatalos szervezetek közti jó kommunikáció rengeteg probléma megoldását könnyítette meg, tette lehetővé.

Szakirodalom

SZÁNTÓ Konrád: A katolikus egyház története I-III. Ecclesia, 1985.

Honlapok

<http://uj.katolikus.hu/>
<http://www.plebania.net/>
<http://miserend.hu/>
<http://plebania.lap.hu/>
<http://templom.lap.hu/>
<http://www.csaladjaink.hu/>
<http://www.karitasz.hu/>
<http://www.magyarKurir.hu/>

Név és képviselet

Magyar Katolikus Egyház / Római Katolikus Egyház

- Legfelsőbb magyarországi képviselete a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia. Ennek egy választott elnöke van, és egy titkára, aki a konkrét ügyintézést vezeti.
- A Magyar Katolikus Egyház egyházmegyékre van felosztva, amelyeket egy-egy megyéspüspök vezet.
- A Római Katolikus Egyházba beletartozik a latin rítuson kívül a Görögkatolikus Egyház és az Örmény Katolikus Egyház is.
- A világegyház feje a római pápa, akinek magyarországi képviselője az apostoli (vagy pápai) nuncius, röviden nuncius.

Elérhetőségek

Magyar Katolikus Püspöki Konferencia

Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Titkársága

1071 Budapest, Városligeti fasor 45.

Levélcím: 1406 Budapest, Pf. 79

Tel.: +3630742-4441, +3630 742-4443, +361 342-6959

Fax: +361 342-6957

Központi e-mail cím: pkt@katolikus.hu

Görögkatolikus Egyház

(Hajdúdorogi Egyházmegye)

4401 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 5. Pf. 60

Tel.: +3642 415-901

Fax: +3642 415-911

Örmény Katolikus Lelkészség

1117 Budapest, Orlay u. 6.

Tel.: +361 365-1766

Szerzetesrendek

1052 Budapest, Piarista köz 1.

Tel.: +361 315-1452

E-mail: iroda@szerzetesrendek.hu

A Magyar Katolikus Egyház egyházmegyékből áll, amelyek önálló vezetéssel rendelkeznek. Az egyházmegyék négy érseki tartományba tartoznak: esztergomi, kalocsai, egri, veszprémi. Ezeken kívüli egységek a Pannonhalmi Főapátságához tartozó területi apátság és a katonai ordinariátus.

1. Esztergomi érseki tartomány:

Esztergom-Budapesti főegyházmegye

1014 Budapest, Úri u. 62.

Tel.: +361 225-2590; +361 225-2591; +361 225-2599

Fax: +361 202-5458

Győri egyházmegye

9002 Győr, Káptalandomb 1. Pf. 60

Tel.: +3696 550-740

Fax: +3696 550-741

Hajdúdorogi egyházmegye

4401 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 5. Pf. 60

Tel.: +3642 415-901

Fax: +3642 415-911

Miskolci Apostoli Exarchátus

3526 Miskolc, Szeles u. 59.

3503 Miskolc, Pf.: 111

Tel.: +3646 500-260 és +3630 503-4348

Fax: +3646 500-263

Székesfehérvári egyházmegye

8001 Székesfehérvár, Városház tér 5. Pf. 178

Tel.: +3622 510-690

Fax: +3622 510-699

2. Kalocsai érseki tartomány:

Kalocsa-Kecskeméti főegyházmegye

6301 Kalocsa, Szentháromság tér 1. Pf. 29

Tel.: +3678 462-166

Fax: +3678 465-279

Pécsi egyházmegye

7601 Pécs, Szent István tér 23. Pf. 113

Tel.+36 72 513-030

Fax: +3672 513-031

Szeged-Csanádi egyházmegye

6701 Szeged, Aradi vértanúk tere 2. Pf. 178

Tel.: +3662 420-932

Fax: +3662 312-947

3. Egri érseki tartomány:

Egri főegyházmegye

3301 Eger, Széchenyi u. 1. Pf. 80

Tel.: +3636 517-589; +3636 517-750; +3636 516-813

Fax: +3636 517-751

Debrecen – Nyíregyházi egyházmegye

4002 Debrecen, Pf. 230.

Tel.: +3652 431-631

Fax: +3652 431-632

Váci egyházmegye

2601 Vác, Migazzi K. tér 1. Pf. 167

Tel.: +3627 814-100

Fax: +3627 814-101

4. Veszprémi érseki tartomány:

Veszprémi főegyházmegye

8201 Veszprém, Vár u. 16. Pf. 109

Tel.: +3688 426-088

Fax: +3688 426-287

Kaposvári egyházmegye

7400 Kaposvár, Zárda u. 4.

Tel.: +3682 511-718

Fax: +3682 511-718

Szombathelyi egyházmegye

9701 Szombathely, Berzsenyi D. tér 3. Pf. 41

Tel.: +3694 312-056

Fax: +3694 318-538

Pannonhalmi „exempt” (vagyis az érseki joghatóság alól kivett és közvetlenül a Szentszék alá tartozó) egyházmegye:

Pannonhalmi Bencés Főapátság

9090 Pannonhalma, Vár 1.

Tel.: +3696 570-115

Fax: +3696 570-116

Katonai ordinariátus (tábori püspökség)

1054 Budapest, Szabadság tér 3.

Tel: +361 474-1270

Fax: +361 354-1625

A külföldön élő magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott püspöki hivatal:

1053 Budapest, Papnövelde u. 7.

Tel/Fax: +361 266-4515

E-mail: cserhati@katolikus.hu

(Székely János esztergom-budapesti segédpüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációval megbízott püspöke írásának szerkesztett változata)

VI. MAGYARORSZÁGI BAPTISTA EGYHÁZ

Kik a baptisták?

A kétezzer éves kereszténység törzsén, a reformáció időszakában jött létre az a bibliai alapelveket követő evangéliumi ébredési mozgalom, melynek mai utódainak valljuk magunkat.

Magyarországra 1523-ben érkeztek Svájcból az első baptista hitelveket valló misszionáriusok, akik közül sokan hitük miatt mártírokká lettek. A baptisták meggyőződéssel hisznek a Szentírás Istentől való ihletettségében. Hiszik és vallják, hogy Isten teremtette a világot, benne a földi életet. Mivel az ember fellázadt Teremtője ellen, élete boldogtalan és kilátástalan lett. Isten azért küldte el egyszülött fiát, Jézus Krisztust, hogy isteni hatalmánál fogva legyőzze ősi ellenségünket, a Sátánt, és halálból való feltámadása által örök életet kínáljon minden elveszett ember számára.

A népegyházi protestáns hittestvéreiktől a baptistákat az különbözteti meg, hogy a csecsemőkeresztséget elvetik, és a bibliai eredeti gyakorlathoz visszatérve, a hitüket önként felvállaló felnőtteket – Jézus példáját és parancsát követve – vízbe való teljes alámerítéssel keresztelik meg. Innen kapták az újszövetségi görög nyelvből eredő nevüket is, mivel a *baptista* kifejezés a hitvalló keresztiségre, azaz *bemerítő* gyakorlatukra utal.

Az úrvacsorai közösségben is csak az élő hitre jutott, bemeřitkezett és a Krisztus követésében elkötelezett gyülekezeti tagokat részesítik, amit általában havonta egyszer gyakorolnak. Hiszik és vallják, hogy az Istenhez térő, bűneit őszintén megbánó embert Szentlelkével újjászüli, átformálja, betölti és ingyen való kegyelméből az örök élet ajándékában részesíti.

Világviszonylatban a baptisták létszámukat tekintve a legnépesebb protestáns irányzattá váltak az elmúlt évszázadok alatt, számuk – családtagjaikkal együtt – megközelíti a 110 milliót. Legnagyobb lélekszámban a baptisták az amerikai kontinensen élnek.

Hazánkban, a reformációt követő kegyetlen üldözés és számkivetés után, 1846-ban indult meg újból, szervezetesebb formában a modernkori baptista misszió. A Magyarországon legutóbb végzett népszámlálási adatok szerint közel 20 ezren vallották a baptista egyházhoz tartozóknak magukat. Jelenleg 250 ezer főre becsülhető a Kárpát-medence területén élő magyar és más nemzetiségű hitvalló baptisták és hozzátartozóik létszáma.

Történeti áttekintés

A mai baptisták első úttörői Európában azok az üldöztetésük miatt Angliából Hollandiába menekült hitvallók voltak, akik a bemeřités bibliai igazságát felismerve hitük megvallására 1609-ben, Amszterdamban hitvalló bemeřitésben/keresztségekben részesültek.

Egy részük visszatért Angliába, és 1612-ben Londonban megalapították a jelenkori első baptista gyülekezetet. Az egyháztörténet azonban igazolja, hogy a kereszténység kétezzer éves története során mindig voltak olyan evangéliumi csoportok, amelyek a baptisták által ma is vallott legfőbb bibliai igazságokat hirdették. Így a baptisták joggal látják úgy, hogy tanításuk és hitéletük gyakorlati forrása az Újszövetség és az őskeresztyény gyülekezetek példája.

Elnevezésüket másoktól kapták, de elfogadták a magukénak. A „baptista” kifejezés bemeřitőt jelent, s az Újszövetség eredeti görög szövegéből (baptidzo: bemeřiteni, bemártani) származik, utalva arra, hogy a baptisták hitvallás alapján és bemeřitéssel keresztelnek Jézus Krisztus rendelkezésének és az újszövetségi gyakorlatnak megfelelően.

A baptista közösségek a kereszténység protestáns felekezeteinek sorába tartoznak. A mai baptista tanítását és gyülekezeti gyakorlatát a reformáció idején a harmadik ágat képviselő anabaptista mozgalmak mérsékelt, biblikus csoportjai közelítették meg legjobban. Szokás a baptistákat a szabadegyházak között is említeni. A szabadegyházak történetileg az államegyház vagy a népegyház intézményének elutasítása jegyében jöttek létre. Az állam és az egyház szétválasztásának hívei. A személyes döntésen alapuló, önkéntesen vállalt tevékeny gyülekezeti tagság elvét vallják. Nagy hangsúlyt helyeznek a Bibliához való ragaszkodásukra, amely összekapcsolja a szabadegyházakat a reformáció egyházaival, a reformáció egyik legfontosabb alapelveként, a Sola scriptura elvének vállalásában, amely azt fejezi ki, hogy egyedül a Szentírás hitük és életük zsinórmértéke.

Újabban a történelmi egyház megnevezéssel is illetik a Magyarországi Baptista Egyházat, utalva ezzel arra, hogy a baptista tanítás megjelenése itt a Kárpát-medencében immár 490 esztendőre tekint vissza. A baptistákkal szellemi rokonságban álló, hitelődeknek tekinthető anabaptisták ugyanis már 1523-ban megjelentek országunkban.

1546-ban anabaptista hutteriták csoportjai telepedtek meg a Felvidéken, majd Nyugat-Magyarországon. Kezdetől fogva üldözések érték őket. Erdélyben *Bethlen Gábor* fejedelem – ő a vallási türelem híve volt – telepítette le a hutteritákat (akiket habánoknak is neveztek) 1621-ben. A habánok hozzájárultak Erdély iparának felvirágzásához és komoly művészi értéket képviselő kerámiáikról is híressé váltak. Az anabaptista közösségek *Mária Terézia* uralkodása idején szűntek meg Magyarországon. Egy részük kényszerből katolizált, más részük Oroszországba menekült, majd onnan sokan Amerikába vándoroltak ki.

A baptisták száma hazánkban a századfordulón növekedett jelentősen. 1883–1907 között a magyarországi baptisták gyarapodása százalékosan csaknem annyi volt, mint Európa másik 17 országában együttesen. Az 1895. évi XLIII. tc. alapján a baptista közösség 1905-ben államilag elismert felekezet lett. Az első világháború után az elcsatolt területekre került a baptisták több mint kétharmada. Ma is többen vannak magyar anyanyelvű baptisták a környező országokban, mint az anyaországban. A két világháború között a trianoni határokon belül maradt gyülekezetek tagjainak létszáma az eredményes misszió folytán megduplázódott. A második világháborút követően néhány évig további növekedés volt tapasztalható, majd a 40 évig tartó ateista diktatúra, jelentős létszámcsökkenéshez vezetett. Az utóbbi évtizedekben viszont öröndetes növekedés tapasztalható ismét a baptisták körében.

Kulturális jellemzők

Összefoglalóan szólva a baptisták legfőbb sajátosságaikról, elsőként kell említünk a Szentírás kizárólagos tekintélyének elismerését. Nem fogadják el, hogy bármilyen egyházi hagyomány a Bibliával (a teljes Írással) egyenrangú, vagy azt meghaladó tekintélyre tarthatna igényt. Ez nem jelenti azt, hogy ne lennének például hitvallásaik, melyeket tiszteletben tartanak, ezek azonban nem állhatnak az Ige fölött. Egyébként a közös keresztyén örökség részeseként elfogadják az Apostoli Hitvallásban és a Nicea-Konstantinápolyi Hitvallásban megfogalmazott alapvető és általános hitigazságokat.

A baptisták az Újszövetségi Szentírásból megismerhető önálló gyülekezetekben élnek. Gyülekezeti tag csak megtért, önkéntesen csatlakozó, hitéről vallást tévő és bemeztített személy lehet. Vallják az egyetemes papság elvét, gyakorolják a gyülekezeti fegyelmet a lelki élet tisztaságának megőrzése érdekében. A gyülekezetek lelki és anyagi ügyeiket önállóan intézik. A gyülekezeti élet fenntartása az önkéntes adakozásra épül. Istentiszteleitek bensőségesek, melynek középpontjában az igehirdetés áll.

A baptisták egész történelmük során küzdöttek a lelkiismereti és a vallásszabadság megvalósulásáért, a „szabad államban szabad egyház” eszméjének hirdetői. Szellemi célkitűzéseik eléréséért való tevékenységük során mind a múltban, mind a jelenben mindig erőszakmentességet hirdettek, és a bibliai meggyőződésükkel egyező állami törvények tiszteletben tartására törekedtek. Ebben a baptisták egyik nemzetközileg is ismert példaképe a Nobel békedíjas vértanúvá vált *dr. Martin Luther King* baptista lekipásztor.

A baptista egyház felépítése

A baptista egyház Magyarországon 1905 óta törvényesen bevett vallásfelekezetként működik. Az egyház bel- és külföldi egyházi szervezetekkel való kapcsolatát nem szervezeti alárendeltség, hanem a kölcsönös tisztelet és megbecsülés elvei határozzák meg.

A *Baptista Világszövetség*hez (Baptist World Alliance) a világ közel 200 országában, több mint 48 millió baptista keresztyén tartozik, akikkel – ha a családtagokat is hozzászámoljuk – 110 milliónál is nagyobb „baptista családot” képezünk. Így az egyik legnagyobb protestáns felekezet vagyunk a világon. A Baptista Világszövetség célja: világszerte segíteni az evangélium hirdetését, szociális segítséget nyújtani a rászorultaknak, és szót emelni az emberi jogok védelmében.

A Magyarországi Baptista Egyház missziós, hitéleti és gyakorlati szolgálata az ország területén mintegy 350 önállóan szervezett helyi gyülekezet szintjén szerveződik. A gyülekezetek szövetsége képviseleti rendszerben hozza meg általános hatályú hitvallási és szervezeti döntéseit.

A Magyarországi Baptista Egyház Istentől kapott küldetését a Magyarországi Baptista Egyház Szervezeti és Működési Szabályzatában meghatározott jogokkal felruházott gyülekezetekben és a következő egyházvezető szervezetekben tölti be:

- Országos Közgyűlés
- Országos Tanács – OT
- Elnökség
- Egyházkerületi Közgyűlés
- Egyházkerületi Tanács

Az egyház négyévenként választott vezető tisztségviselői:

- Egyházelnök
- Főtitkár
- Missziói igazgató
- Gazdasági igazgató

A Magyarországi Baptista Egyház a következő egyházi szervezetek tagja:

- Baptista Világszövetség (Nemzetközi) – BWA
- Magyar Baptisták Világszövetsége – MABAVISZ
- Európai Baptista Szövetség – EBF
- Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa – MEÖT
- Magyar Evangéliumi Szövetség – Aliansz

Az egyház jelentősebb intézményei

A Baptista Teológiai Akadémia

A rendszeres baptista teológiai oktatás 1906-ban kezdődött Budapesten. Az oktatás helyszíne többször változott. 1926 őszétől a budai rakparton, az Országházzal szemben levő épület lett a szeminárium otthona. Ekkorra az intézet Kelet-Európa legjelentősebb baptista szemináriumává fejlődött. Az épületet 1944 decemberében lebombázták.

A háború után különböző bérleményekben folyt az oktatás. 1949-ben külföldi segítséggel az intézmény mai helyére, a Benczúr utcába költözött. Sajnos az épületet a kommunista állam 1950 nyarán kisajátította a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság nagykövetsége részére. Viszontagságos évek után 1959-től a Bimbó úton működött a főiskola.

A rendszerváltással a főiskola előtt is lehetőség nyílt az újbóli kibontakozásra. Az 1992-ben, romos állapotban visszakapott Benczúr utcai ingatlan felújítása és bővítése után az oktatás régi-új helyén folytatódhat 1995 szeptemberétől. 1998-tól folyamatosan bővül a főiskola képzési kínálata. Mára két alapszakon (teológia BA és kántor BA), és 2010-től mesterszakon is (teológia MA) folyik oktatás.

A kántor szak-képzési irányaihoz kapcsolódóan 2008-tól két szakirányú továbbképzési szakon (gospel zenész és gyülekezeti egyházzenesz) van lehetőség az ismeretszerzésre. 2012-ben három szakirányú továbbképzési szak (baptista hitoktató, biblikus vallásismeret, illetve keresztyén hospice lelki gondozó) indítására kapott engedélyt az intézmény. Az iskolarendszeren kívüli képzés területén igen népszerű a Gospel Stúdió.

A régi hagyományokat felelevenítő bibliaiskolai képzés keretében gyülekezeti munkásokat és gyülekezeti bibliaköri tanítókat oktat a főiskola. A hallgatói létszám 2012-re megközelítette az 500 főt. Az iskola nyitott bármely keresztyén felekezet tagjai előtt. A hallgatók több mint a fele a fenntartó Magyarországi Baptista Egyházon kívülről érkeznek: mintegy húsz egyházból és felekezetből.

A Baptista Szeretetszolgálat

A *Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány* 1996-ban jegyezték be a Fejér Megyei Bíróságon. Alapítója a Magyarországi Baptista Egyház, „kitalálója” és jelenleg is elnöke *Szenczy Sándor* baptista lelkész. Az alapítvány célja – az alapító okirat tanúsága szerint – kezdetektől fogva az volt, hogy Jézus Krisztus szeretetparancsa alapján segítsen a rászorulókon itthon és külföldön. Az első ötezer forintos adomány óta eltelt hosszú évek alatt a Baptista Szeretetszolgálat mára az egyik legnagyobb magyarországi segélyszervezetté érett. 2300 főállású munkatárssal, több száz önkéntessel dolgozó, kiemelkedően közhasznú szervezatként, munkánk értéke ma már milliárdokban mérhető.

A Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány a világ 18 országában nyújt rendszeres segínyt, ételmezt, humanitárius és lelki segítséget, és hajt végre fejlesztési programokat szükséglet szenvedő és szociálisan perifériára szorult emberek számára, így könnyítve nehéz helyzetükön, lehetőséget biztosítva számukra egy emberibb élethez. A Szeretetszolgálat célja – származástól, nemzetiségtől, vallástól és bőrszíntől függetlenül – a hazánkban és más országokban élő rászoruló emberek lelki és anyagi szükségleteinek alkalmi és rendszeres kielégítése.

A Baptista Szeretetszolgálat tevékenységi köre a humanitárius segítségnyújtástól a katasztrófát szenvedettek mentésén, a hátrányos helyzetű romák, menekültek, drogfüggők megsegítésén át a fogyatékkal élők rehabilitációs programjáiig (FLAME program) számos egyéb humanitárius és fejlesztési szakterületet fog át (rászorulókat támogatása, katasztrófa sújtotta személyek támogatása, családsegítés, időskorúak gondozása, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, üdültetés, menekültek segítése, integrációjuk támogatása).

Mindezek megvalósítása érdekében a Baptista Szeretetszolgálat Magyarországon és nemzetközi téren is versenyképes és jól képzett szakembergárdát állított fel, akik folyamatosan biztosítják a Szeretetszolgálat fejlődését, ezáltal pedig humanitárius segélyezési és fejlesztési tevékenységük újabb célcsoportokra és célországokra való kiterjesztésének lehetőségét is.

A baptista közoktatási intézmények

Jelenleg a Magyarországi Baptista Egyház és a Magyar Baptista Szeretetszolgálat közös fenntartásába 43 közoktatási intézmény tartozik. Ez közel 17 000 diákot, és 2000 pedagógust jelent. Az intézmények között vannak óvodák, általános iskolák, alapfokú művészeti intézmények, gimnáziumok, szak- és szakközépiskolák. A diákok 36 %-a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű. Vannak olyan intézmények, ahol ez az arány 95%. De ahol a hiányok vannak, ott vannak elrejtve a lehetőségek is.

Az egyház által létrehozott Baptista Oktatási Központ célja, hogy keresztény értékeket képviselve az iskola több legyen, mint oktatási intézmény. Ezért szervezünk tábortokat, kulturális programokat, klubfoglalkozásokat, színházi előadásokat, kiállításokat, s ebbe a gyülekezeteiket is igyekszünk bevonni bármilyen eszközzel, ami segítheti egy iskolának a működését.

Elérhetőségek

Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány

1391 Budapest, Pf. 241.

Adószám: 18485529-1-07

Tel.: +36 1 466 5978

E-mail: hbaid@hbaid.org

Sajtó, kommunikáció: Révész Szilvia

kommunikacio@baptistasegely.hu

Országos Központi Iroda

1068 Budapest, Benczúr utca 31.

Tel.: +361 352-9993, +361 343-0618

E-mail: baptist@baptist.hu

Honlap: www.baptist.hu

Baptista Teológiai Akadémia

1068 Budapest, VI. ker. Benczúr u. 31.

Tel.: +361 342-7534, +3620 886-0847 (titkárság)

E-mail: bta@bta.hu

(A Magyarországi Baptista Egyház

által készített összeállítás szerkesztett változata)

VII. MAGYARORSZÁGI JEHOVA TANÚI EGYHÁZ

Történeti áttekintés

A Jehova Tanúi egy keresztény vallás, és jelenkori történelme több mint száz évre nyúlik vissza. Az 1870-es évek elején az Egyesült Államokban egy kicsiny csoport elkezdte tanulmányozni a Bibliát a Pennsylvania államban levő *Allegheny*-ben, amely ma Pittsburgh része. *Charles Taze Russell* volt a csoport fő szervezője.

1879 júliusában megjelent a *Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presence* (Sioni Őrtorony és Krisztus jelenlétének hírnöke) című folyóirat első kiadása. 1880-ra ebből a kis biblia-tanulmányozó csoportból több tucat gyülekezet jött létre a közeli államokban. 1881-ben megalakult a Zion's Watch Tower Tract Society, amelyet 1884-ben törvényes testületként jegyezték be. Az elnöke *Russell* volt. A szervezet nevét később Watch Tower Bible and Tract Societyra változtatták. Sokan házról házra tanúskodtak, bibliai irodalmat kínálva fel.¹

1909-re a munka nemzetközivé vált, és a vallásszervezet központja a jelenlegi helyére, a New York-i Brooklynba költözött. Nyomatott prédikációk jelentek meg egyszerre több újságban is. 1913-ra pedig már több ezer újság közölt ilyen cikkeket négy nyelven az Egyesült Államokban, Kanadában és Európában. Európában az 1800-as évek vége óta gyakorolják a vallásukat.

A világon a Jehova Tanúi 239 országban van jelen, összesen 7 538 994 fővel, Olaszországban például – a katolikus után – a második legnagyobb vallási felekezetet alkotják.²

Magyarországi történet

A Jehova Tanúi 1898-ban kezdték meg tevékenységüket Magyarországon, amikor több magyar származású Tanú hazatért az Egyesült Államokból. 1911-ben Marosvásárhelyen munkájuk megszervezésére létrehoztak egy hivatalt, majd az ezt követő években 42 kisebb bibliatanulmányozó csoportot tartottak nyilván országszerte, beleértve a jelenleg Románia területén lévő Erdélyt is. Az első budapesti gyülekezetük a volt Tisza Kálmán téren (ma II. János Pál Pápa tér) volt. Kolozsvárott 1924-ben egy nyomdát létesítettek, ahol egy éven belül a nyomtatott könyvek példányszáma 226 075 volt. Az 1995-ben megjelentetett könyvek példányszáma 129 952, valamint *Az Őrtorony és az Aranykorszak* című folyóiratot több mint 175 000 példányban nyomtatták ki és terjesztik román és magyar nyelven.³

1932. március 26-án jegyezték be először a cégbírószágon a Watch Tower Society budapesti fiókhivatalát. Magyarországon a Jehova Tanúi számára a törvényes elismerés nem tartott sokáig, ugyanis 1939. december 2-án betiltják a tevékenységüket. A katonai szolgálat lelkiismereti okból történő megtagadása miatt azt mondják róluk, hogy veszélyeztetik a honvédelem érdekeit.

1942 augusztusában Tanúk százait tartoztatják le és ítélik el, majd 1943 júliusában 160 Tanút a bori rézbányába, Szerbiába deportálnak.⁴ A vészkorszak ezen időszakában többeket koncentrációs táborokba hurcoltak, másokat pedig kivégeztek, mivel lelkiismereti okokból megtagadták a katonai szolgálatot.

Magyarország kormánya 1946. június 5-én feloldja az 1939-es betiltó rendeletet. Ennek köszönhetően 1947. február 7-én újra bejegyzik a budapesti fiókhivatalat. A nyilas rendszer idején a Jehova Tanúit kommunistáknak bélyegezték, míg a kommunista diktatúra időszakában „imperialista kémek” voltak a kormány szemében, ezért ismét betiltották őket.

1 *Jehova Tanúi évkönyve. 2013.* Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2013. <http://wol.jw.org/hu/wol/d/r17/lp-h/302013019>

2 *Jehova Tanúi évkönyve. 1996.* Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1996.

3 *Jehova Tanúi évkönyve. 1996.* Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1996.

4 CSAPODY Tamás: *Bori munkaszolgálatosok. Fejezetek a bori munkaszolgálat történetéből.* Vince Kiadó, Budapest, 2011. 15., 89., 90. old.

A rendszerváltás utáni időszak

A szabadság időszaka Magyarországon 1989. június 27-én jött el a Jehova Tanúi számára, amikor újból bejegyezték őket elismert vallásként. Ekkor közel 10 000 Tanú volt Magyarországon. Ezt az elismerést az Országgyűlés megerősítette azzal, hogy 2012. február 27-én a Jehova Tanúit bevett egyházként ismerte el.

Jelenleg Magyarországon a Jehova Tanúinak 178 Királyság-terme (istentiszteleti helye) van, és a helyigény miatt továbbiak építése van kilátásban. **A 2011-ben megtartott népszámlálás adatai szerint Magyarországon 31 727-en mondták magukról, hogy Jehova Tanúi, ugyanakkor az egyház belső statisztikái azt mutatják, hogy évenként megtartott Úr Vacsorán az elmúlt 10 évben átlagosan 40 000 fölött mozgott a jelenlévők összlétszáma az országban.**⁵ Ez a létszám országosan 292 gyülekezet között oszlik meg, ahol rendszeresen tartanak bárki által látogatható összejöveteleket Istentisztelet és bibliaoktatás céljából.

Jehova Tanúi főbb hitelvei

A Jehova Tanúi egyistenhívő keresztények. Hitük szerint csak egy igaz Isten van, aki az ég és a föld teremtője, és akinek a magyar, illetve más nyelvekben meghonosodott neve Jehova. (Zsoltárok 83, 18; Károli Zsoltárok 83, 19)

A Jehova Tanúi neve is innen ered. Komolyan veszik azt a feladatukat, hogy tanúskodniuk kell, követve ezzel Jézus példáját, akit a Biblia hű és igaz tanúnak nevez. (Ézsaiás 43, 12; Jelenések 3, 14) Jehova Tanúi hisznek Jézus Krisztusban, mint aki Isten Fia, és akinek a halála és a feltámadása lehetővé teszi a megmentést és az örök életet. Vezetőjüknek tekintik Jézus Krisztust. (Máté 23, 10; János 3, 16) Hitük szerint Isten Királysága egy kormányzat, melyet Jehova Isten hozott létre, és Jézus Krisztust tette meg a Királyává. Abban hisznek, hogy ez a kormányzat a földre is kiterjeszti uralmát, amit béke és igazságosság jellemez majd.⁶ (Máté 6, 9, 10; Jelenések 11:15).

Jehova Tanúi szervezeti felépítése

A Jehova Tanúi esetében a lépcsőzetes szervezeti elrendezés érvényesül, amely az 1. századi keresztények szervezeti mintáját követi. Az átfogó irányítás a Vezető Testülettől, a Brooklynban (New York) levő központból indul ki.

A Vezető Testület közvetlen kapcsolatban van az egy vagy több országot felügyelő fiókhivatalokkal. A fiókhivatalokban fiókbizottságok szolgálnak, melyeknek taglétszáma három-hét fő. A fiókbizottságok a hatáskörük alá tartozó országok munkája fölött gyakorolnak felügyeletet. Az ország vagy terület, melyet egy-egy fiókhivatal kiszolgál, kerületekre van osztva, a kerületek pedig körzetekre. Mindegyik körzethez körülbelül 18 gyülekezet tartozik.⁷

Minden gyülekezetnek, melynek létszáma általában 40-től 150 főig terjedhet, kinevezett vénei vannak, akik a gyülekezet szellemi vezetéséről gondoskodnak és testületként működnek a helyi fiókhivatal irányítása alatt.

Jehova Tanúi társadalomban betöltött szerepe

A Jehova Tanúi között a legkülönbözőbb társadalmi háttérű, családi állapotú, nemzetiségű és iskolai végzettségű ember megtalálható. A legtöbb szempontból olyanok, mint bárki más. Nem tekintik magukat különlegesnek vagy felsőbbrendűnek, nem vallják azt, hogy életük minden mozzanatát természetfölötti erő irányítja, és nem is csálhatatlanok. Életükre a jelenlegi társadalmi problémák ugyanúgy hatással vannak, mint bárki másra, még akkor is, ha szigorúan vett Biblia értelmezésük folytán ragaszkodnak annak magas erkölcsi mércéjéhez.

Hitük gyakorlása mindennapi életük szerves részét képezi. Ezért egész életüket a Bibliára építik fel. A Biblia alapelveit igyekeznek alkalmazni a gyermeknevelésben, családi életben, emberi, társadalmi kapcsolataikban. Ennek

5 A népesség vallás, felekezet és fontosabb demográfiai ismérvek szerint, 2011 http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_002.1.7.1 – Frissítve 2013.07.17.

6 Jehovah's Witnesses – Your Neighbors and Fellow Citizens; The European Association of Jehovah's Christian Witnesses.

7 *Jehova Tanúi a huszadik században.* Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1990, 25.

megfelelően igyekeznek minden emberrel békében élni, és mindenkivel jót tenni. (Galácia 6, 10; Róma 12, 17–21) A Jehova Tanúi nagyra értékelik a családi életet, és fontosnak tartják a családi kötelek erősítését.

Társadalmi beilleszkedésüket tekintve figyelemre méltó a természeti katasztrófák utáni segélyakciók és újjáépítések megszervezésében tanúsított gyors reagálásuk. Ellentétben más szervezetekkel, ahol a segélyezést és a konkrét elhárítási munkákat általában egy speciális segélyszervezetre bízzák, Jehova Tanúi az egész közösségüket megmozgatják a mentési és helyreállítási időszakban. Nagyobb természeti csapások esetén ez külföldi szakemberek bevonását is jelenti.⁸

- A Tanúk leginkább evangelizációs szolgálatukról vagy vallásgyakorlatukról ismertek, melynek során közterületen vagy lakásaikban felkeresik az embereket az általuk megjelentett és díjmentesen felkínált bibliai irodalommal, amelynek két legismertebb példánya *Az Örtorony* és az *Ébredjetek!* folyóiratok. Azoknak, akiket érdekel, felkínálják a Biblia tanulmányozásának lehetőségét (Máté 28, 19, 20).

A Jehova Tanúi Jézus Krisztushoz hasonlóan „nyilvánosan és házról házra” járva megosztják másokkal a Biblia üzenetét (Cselekedetek 20, 20). A szentírási jó hír (evangélium) hirdetése minden egyes Tanú vallásgyakorlatának szerves része. Mivel a Jehova Tanúi meg vannak győződve arról, hogy a Biblia üzenete jó hatással van az életükre, a szeretet indítja őket arra, hogy azt másokkal is megosztják.

Törvényi háttér

A Tanúk által végzett evangelizációs szolgálatot mind az Emberi Jogok Európai Egyezménye, mind pedig Magyarország Alaptörvénye, illetve a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (Ehtv.) garantálja.

Az Ehtv. 1. § (2) bekezdése szerint a „lelkiismereti és vallásszabadság joga magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa”. Majd a (3) bekezdés kijelenti, hogy a „lelkiismereti vagy vallási meggyőződés megválasztása, elfogadása, kinyilvánítása és megvallása, továbbá annak megváltoztatása, illetve gyakorlása miatt senkit előny vagy hátrány nem érhet”.

A Jehova Tanúi esetében tehát a házról házra járván végzett vallásgyakorlat egy törvény által védett tevékenység.

Miközben Jehova Tanúi élnek ezzel a jogukkal, tiszteletben tartják, ha valaki nem szeretne vallásos témákról beszélgetni. Szolgálatuk végzése közben igyekeznek békés kapcsolatokat kiépíteni másokkal, és kerülni a konfliktusokat. Ezért, ha valaki nem kívánja őket meghallgatni, egyszerűen továbbmennek, és nem erőltetik rá másokra a véleményüket (Máté 10, 14).

Annak ellenére, hogy a Jehova Tanúi maximálisan a béke megőrzésére törekcszenek, nyilvános szolgálatuk irritálhat másokat, sőt a kevésbé toleráns személyek részéről konfliktust válthat ki. Időnként előfordul, hogy a jogban kevésbé járatos önkormányzati tisztviselők – vagy éppen egy település polgármestere – próbálja korlátozni a Jehova Tanúi ezen vallásgyakorlatát. Ehhez néha rendőri intézkedést is igénybe próbálnak venni. Ugyanakkor esetenként a bűnözéstől való félelem is arra készíthet embereket, hogy értesítsék a rendőrséget, amikor idegenek járkálnak a környékükön. Az esetek többségében a járőrök jogszerűen járnak el intézkedésük során. Néhány esetben azonban ők maguk is korlátozzák a Tanúk vallásgyakorlatát, elküldve őket a közterületről, sőt a konkrét településről.

Jehova Tanúi összejövetelei

A Jehova Tanúi az első századi keresztények példáját követve rendszeresen tartanak a nyilvánosság számára is látogatható összejöveteleket, vagy istentiszteleteket (Zsidók 10, 23–25). A legtöbb gyülekezetük az úgynevezett Királyság-teremben gyűlik össze heti két alkalommal. Ezenfelül évente háromszor tartanak kongresszusokat, ahol rendszerint több százan vagy több ezren is részt vesznek.

Ezeket a rendezvényeket rendszerint sportszarnokokban, stadionokban vagy saját kongresszusi termeikben tartják. A Jehova Tanúi Királyság- és kongresszusi termei tervezésénél a funkcionalitás az elsődleges szempont. A tervek

8 <http://www.jw.org/hu/hirek/regioik/aszia/fulop-szigetek/haiyan-szupertajfun/>,
<http://www.jw.org/hu/jehova-tanui/tevenysegek/tarsadalmi-tevenyseg/katasztrofa-segely/>

úgy készültek, hogy alkalmasak legyenek az imádat gyakorlására és bibliai oktatásra. A Tanúk összejöveteli nem szertartások. Ehelyett inkább a Biblia tanulmányozásán van a hangsúly, és azon, hogyan lehet a Biblia alapelveit a mindennapi életben alkalmazni. A belépés díjtalan, nincs perselyezés vagy pénzgyűjtés. Az épületek és az itt folyó istentiszteletek fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelem alatt állnak.

Jehova Tanúira vonatkozó speciális szabályok

Egészségmegőrzés és orvosi ellátás

A Jehova Tanúi értékes, Istentől kapott ajándéknak tartják az életet, melyet nagyra becsülnek és óvnak. Ebből adódóan mindent megtesznek egészségük megóvása érdekében. Nem dohányoznak, nem használnak kábítószeret, nem fogyasztanak mértéktelenül alkoholt és nem folyamodnak abortuszhoz. Ezzel együtt megbetegedhetnek, amikor nekik is orvosi ellátásra van szükségük. Ilyen esetekben arra törekednek, hogy a lehető legjobb orvosi ellátásban részesüljenek gyermekeikkel együtt.

A modern orvostudomány számtalan beavatkozása közül a Jehova Tanúi egyedül az allogén vér transzfúzióját utasítják vissza.

- A Tanúk ezt mélyen gyökerező vallásos meggyőződésük miatt teszik, amelyet a bibliai Cselekedetek könyvében található parancsra építenek, mely felszólítja a keresztényeket, hogy tartózkodjanak a vértől (Cselekedek 15, 29; 21, 25). A Jehova Tanúi ugyan tartózkodnak a vértranszfúziótól, de mindent megtesznek annak érdekében, hogy megkaphassák a szükségleteiknek megfelelő vér nélküli kezelést.⁹
- A Jehova Tanúi vérrel kapcsolatos álláspontját illetően két alapvető szempont fogalmazódik meg a külső szemlélőben. (1) Az egyik *orvosi*, azaz van-e létjogosultsága a vér nélküli ellátásnak; (2) a másik pedig *jogi*, tudniillik van-e joga a betegnek visszautasítani az orvosok által „életmentőnek” ítélt beavatkozást. Kezdve a jogi területtel a Moszkvai Jehova Tanúi kontra Oroszország perben az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) kijelentette: „Az önrendelkezés és a személyi autonómia elvének szempontjából elválaszthatatlan az ahhoz való jog, hogy valaki elfogadjon, vagy elutasítson egy bizonyos orvosi kezelést, vagy alternatív kezelési módot válasszon. Például egy cselekvőképes, felnőtt beteg eldöntheti, hogy aláveti-e magát egy műtétnek vagy kezelésnek, vagy – ugyanilyen alapon – elfogadja-e a vértranszfúziót. De a szabadságjog csak akkor érvényesül, ha a betegnek joga van olyan döntéseket hozni, amelyek összhangban vannak a nézeteivel és értékeivel.”¹⁰

Nagyon ritka esetben előfordul, hogy a kórházi személyzet nem érti a Jehova Tanúi álláspontját, és a rendőrség segítségét kéri, amikor a Tanú szülők transzfúziót helyettesítő eljárások alkalmazását kéri gyermekeik számára, vagy azt, hogy a kórház gondoskodjon a beteg átszállításáról egy olyan fogadó gyógyintézetbe, ahol vér alkalmazása nélkül tudnák őt kezelni.

Hasonló eset történt 2007. október 30-án az egyik budapesti kórházban, ahova a szülők beutaló alapján vitték 16 éves fiúkat. Miután az ügyeletes orvos közölte, hogy a beteg anémiáját csak transzfúzióval tudják kezelni, a szülők kérték, hogy próbálják meg vér felhasználása nélkül gyógyítani gyermeküket. Mivel a kórház ezt a kérést nem volt hajlandó figyelembe venni, a szülők a Jehova Tanúi által működtetett Kórházi Összekötő Bizottságon keresztül felvették a kapcsolatot egy másik kórházzal, ahol vállalták a vér nélküli kezelést. Az ügyeletes orvos viszont nem volt hajlandó átszállíttatni a beteget, helyette értesítette a rendőrséget, azzal az indokkal, hogy a szülők veszélyeztetik a gyermeküket. A kiérkező járőrök semmilyen szabálytalanságot vagy büntetetre utaló jelet nem találtak a szülőkkel kapcsolatban, amit rögzítettek is a jegyzőkönyvben. A kórház ennek ellenére feljelentette a szülőket, és ezt követően az ügyészség 2009-ben vádat emelt a szülők ellen kiskorú veszélyeztetése büntetének kísérlete (Btk. 195. § (1) bekezdés) miatt. Tekintettel arra, hogy a szülők még csak kísérletet sem tettek az orvosok munkájának megakadályozására, a bíróság a szülőket felmentette. Az ítélet indoklásában a következőt jelentette ki: „Az a tény, hogy a vádlottak – és kiskorú gyermekük is – Jehova Tanúi, és ezen okból a vértranszfúziót még az életveszély elhárítása esetén is elutasítják, továbbá ebből az okból vértranszfúzióhoz beleegyezésüket nem adták, szülői kötelezettségességnek nem tekintendő, ez a kérdés ugyanis az ember vallási-, lelkiismereti szabadságjoga körébe tartozik”.¹¹

⁹ Jehovah's Witnesses – Your Neighbors and Fellow Citizens. The European Association of Jehovah's Christian Witnesses.

¹⁰ Jehovah's Witnesses in Moscow v. Russia, no. 302/02. § 135, 136. (2010. június 10.)

¹¹ Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.IX.25465/2009/22 számú ítélete.

A másik lényeges kérdés, hogy van-e egyáltalán alternatíva a vértranszfúzió helyett. Egy a nyak- és fejsébeszettel foglalkozó neves orvosi szaklap a következőt állapítja meg erről: „A vér nélküli sebészet mára jól bevált gyakorlatnak számít, és a jövőben nagy valószínűséggel ez lesz az elfogadott módszer”.¹² Az utóbbi években több helyen is elismerték, hogy a Jehova Tanúi a vér nélküli orvosi kezeléshez való ragaszkodásukkal úttörő szerepet vállaltak. Ez a magyarországi orvostársadalom esetében is igaz. Az egyház rendszeresen kap felkérést orvostikai előadások megtartására orvos-szakmai konferenciákon és egyetemeken.

Politikai semlegesség

Mivel lelkiismeretesen betartják azt a szentírási parancsot, hogy rendeljék alá magukat „a felsőbb hatalmaknak”, a Jehova Tanúi törvénytisztelő állampolgárok, akik megfizetik az adót, és együttműködnek a kormány jóléti erőfeszítéseivel (Róma 13:1). Ugyanakkor nem folynak bele politikai kérdésekbe vagy kormányzati ügyekbe.

Szellemi értékrendjükből fakadóan nem lobbiznak, nem vesznek részt tüntetéseken, polgári engedetlenségi mozgalmakban, sem olyanokban, melyeknek célja a hatalomátvitel, illetve az, hogy változás következzen be a kormányzásban vagy a törvényekben. Jehova Tanúi nem kampányolnak a választások ellen, és együttműködnek a megválasztott hatóságokkal, de szigorúan semlegesek maradnak a politikai ügyekben (Máté 22:21; 1Péter 3:16).

A katonai szolgálat lelkiismereti okból történő megtagadása

Az első századi keresztényekhez hasonlóan Jehova Tanúi ragaszkodnak ahhoz a szentírási útmutatáshoz, hogy „kardjaikat ekevasakká kovácsolják”, és hogy ne tanuljanak többé „hadakozást” (Ézsaiás 2, 2–4). Ennek következtében a II. világháború alatt a Tanúk minden országban semlegesek maradtak. A náci uralom éppen ezért megpróbálta eltörölni a Jehova Tanúit, mint szervezetet, mert visszautasították, hogy Hitler háborús törekvéseit támogassák. A Jehova Tanúi az egyetlen olyan vallási csoport volt, amelynek tagjai a koncentrációs táborokban külön megkülönböztető jelet, a lila háromszöget viselték.¹³

A kötelező sorkatonai szolgálat megszűnésével Magyarországon is feloldódott az a feszültség, amely a katonai szolgálat lelkiismereti okból történő megtagadásából táplálkozott. 2009. december 1-jén lépett hatályba a Lisszaboni Szerződés részeként az EU Alapjogi Chartája (2000), melynek 10. cikk 2. pontja kijelenti: „A katonai szolgálat lelkiismereti okból történő megtagadásához való jogot, az e jog gyakorlását szabályozó nemzeti törvények szerint el kell ismerni.”¹⁴ Ennek megfelelően 1996-tól az Európa Tanács új tagállamaitól elvárják, hogy azoknak, akik a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadják, biztosítsanak lehetőséget alternatív polgári szolgálatra.

Ünnep

Az egyetlen különleges ünnep, aminek a megtartásához a Jehova Tanúi ragaszkodnak, Jézus halálának emlékűnnep, melyre Emlékűnnepként szoktak utalni és ’az Úr vacsorájának’ felel meg. (1Korintusz 11, 20; Máté 26, 26–28)

Jézus a következő parancsot adta ezzel az ünnepel kapcsolatban: „Ezentúl ezt cselekedjétek a rólam való megemlékezésül.” (Lukács 22, 19) Ezért Jehova Tanúi számára fontos, hogy minden évben a zsidó naptár szerinti Niszán hó 14-én megtartsák ezt az ünnepet egy istentiszteleti összejövetel keretében, mely alkalommal körbeadják a Jézus testét jelképező kovásztalan kenyeret és a vérét jelképező bort.¹⁵

Jelképek, szimbólumok

A Jehova Tanúi semmiféle szobrot vagy ikont nem használnak az imádatukban. A Királyság-termeikben nincsenek „szenteket” ábrázoló ikonok, valamint Jézus- vagy Mária-szobrok. A Jehova Tanúi engedelmeskednek Isten azon útmutatásának, hogy semmilyen képmást nem szabad használni az imádatban (2Mózes 20, 4, 5; Ézsaiás 42, 8).¹⁶

12 Adelola, O. A., Ahmed, I., Fenton, J. E.: *Management of Jehovah's Witnesses in otalaryngology, head and neck surgery*. In: *American Journal of Otalaryngology—Head and Neck Medicine and Surgery* 2008; 29: 270–278.

13 Hans HESSE: *„Am mutigsten waren immer wieder die Zeugen Jehovas”: Verfolgung und Widerstand der Zeugen Jehova sin Nationalsozialismus*. Ed. Temmen, Bremen, 1998.

14 Charter of Fundamental Rights of the European Union. 2010/C 83/02. Article 10.

15 *Mit tanít valójában a Biblia?* In: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2005. 55–56.

16 *Az Őrtorony*. In: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2009. február 1. 30. <http://wol.jw.org/hu/wol/d/r17/lp-h/2009094>

Megszólítások, tisztségviselők megnevezései

A Jehova Tanúinál nincsenek különleges címek, melyeket alkalmazni kellene a megszólítások során. Ez igaz a gyülekezetek szellemi vezetésére kinevezett vénekre és az egyház képviselőire is.

Öltözködés, viseletek

A Biblia nem ad különleges útmutatást modern korunkra a ruházatkodást, viseleteket illetően. Ezért a Jehova Tanúi nem viselnek megkülönböztető ruhadarabokat vagy kiegészítőket. Helyette mindig az adott kultúrájának és alkalomnak megfelelően öltözködnek, figyelve arra, hogy megjelenésük méltóságteljes és ízléses legyen.

Érintkezési és magatartási szabályok, tabuk

A Jehova Tanúira jellemző, hogy kiadványaikban a Biblia tanulmányozása révén megszerzett információt közvetítik a jelenlegi társadalmi kérdésekre vetítve. Ennek eredményeként elmondható, hogy nincs olyan témakör, amely tabu lenne, így a kiadványaikon keresztül igyekeznek az élet minden területére a Biblián alapuló gyakorlatias tanácsokat adni. Ugyanakkor tiszteletben tartják az egyén lelkiismeretét, megadva neki a szabad döntés lehetőségét.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

Jehova Tanúi nem igényelnek különleges bánásmódot a különböző hatóságokkal való találkozáskor. Minden esetben együttműködnek a hivatalos személyekkel, nem hátráltatják azok munkáját, eleget tesznek a felszólításoknak.

Ennek ellenére ragaszkodnak a Magyarország Alaptörvényében lefektetett jogaikhoz, melyek garantálják, hogy a vallásgyakorlatuk részeként megosztják a hitüket azokkal, akik ezt igénylik: a környezetükben élőkkel, akár a közterületeken, akár házról házra járva. Ez a tevékenység vallásgyakorlatuk része, nem pedig gazdasági tevékenység. Éppen ezért joggal várható el, hogy az intézkedő szerv ne akadályozza Jehova Tanúit a szabad vallásuk szabad gyakorlásában.

Tapasztalatok**Pozitív tapasztalatok**

Sok pozitív tapasztalata van az egyháznak a különböző köz- vagy rendészeti feladatokat ellátó szervezetekkel, valamint azok dolgozóival való együttműködésről.

- Sikertült jó kapcsolatot kialakítani a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával, melynek eredményeként az ország szinte mindegyik büntetés-végrehajtási intézményével közös megállapodás született. Mindez lehetővé teszi az egyház börtönmissziós tevékenységben való részvételét (hitoktatást, egyéni lelki gondozást, egyéb hitéleti tevékenységet) az érdeklődő fogva tartottak számára. Az itt végzett munka arra irányul továbbá, hogy javuljon a szabadulók társadalmi reintegrációjának esélye. A program sok éve sikeresen működik, ami a két fél eredményes kommunikációjának is köszönhető.
- A 2013-as árvízvédelemi munkák során eredményes kapcsolat alakult ki az egyház helyi vénei (lelkipásztorai), hívei, valamint a védelemben részt vevő katasztrófavédelmi és rendészeti dolgozókkal.
- Jehova Tanúi vallásgyakorlata időnként ellenséges érzéseket vált ki a kevésbé toleráns személyekből. Elsősorban vidéken fordult elő, hogy a lakosság bejelentést tett, mert zaklatónak, házalónak, vagy „gyanús személyeknek” vélték az embereket felkereső Tanúkat. Ilyenkor a rendőrséghez vagy a polgármesterhez fordultak. Dicséretes, hogy az esetek többségében a kikerülő rendőrfőőrök, hatáskörüket tiszteletben tartva jártak el, igazoltatták a Tanúkat, majd miután tisztázódott, hogy kik ők, és milyen szolgálatot végeznek, tiszteletben tartva a Tanúk alkotmányos jogát, távoztak. Egyes esetekben a kevésbé tájékozott polgármester számára is segítettek tisztázni, meddig terjed a hatásköre.
-

Negatív tapasztalatok

- Előfordulnak ugyanakkor olyan esetek is, melyekről az egyház helyi vénei (lelkipásztorai) számolnak be, amikor a rendőrség munkatársai túllépi hatáskörüket, és az egyház jogi osztályának hivatalos megkeresésben kell tisztázni egy-egy félreértést. A legtöbb esetben a helyi polgármester vagy jegyző a tagok vallásgyakorlatát

az általa kiadott engedélyhez kívánja kötni, ami ellentmond a Magyarország Alaptörvényében, valamint az Ehtv.-ben biztosított magasabb rendű jogoknak.

- Sajnos, néhány rendőrjárőr – valószínűsíthetően tájékozatlansága miatt – a helyszínen, illetve a település elhagyására szólítja fel a Tanúkat, akik a béke megőrzése érdekében eleget tesznek ennek. Ezekben az esetekben az egyház hivatalos úton keresi meg a helyileg illetékes polgármesteri hivatalt, rendőri intézkedés esetén az illetékes rendőr-főkapitányságot az incidens tisztázása érdekében. A rendőrség a hivatalos válaszában általában kitér arra, hogy tájékoztatja a körzetébe tartozó rendőröket a jogszerű eljárásról. Néha azonban igyekszik bagatellizálni az ügyet, úgy tüntetve fel az intézkedést, mint ami jogszerű volt.

Honlapok

Jehova Tanúi hivatalos honlapja: www.jw.org

Kik cselekszik Jehova akaratát? <http://www.jw.org/hu/kiadvanyok/konyvek/jehova-akarata/>

Elérhetőség

Magyarországi Jehova Tanúi Egyház

Magyarországi központ

1163 Budapest, Kövirózsa u. 1.

Tel.: +361 401-1100

E-mail: co.hu@jw.org

Hivatalos honlap: www.jw.org

Képviselők: A mindenkori fiókbizottsági tagok¹⁷

(A Magyarországi Jehova Tanúi Egyház által készített összeállítás szerkesztett változata)

¹⁷ <http://www.kormany.hu/hu/dok?type=314#!DocumentBrowse>

VIII. MAGYARORSZÁGI KRISNA-TUDATÚ HÍVŐK KÖZÖSSÉGE

Történeti áttekintés

Az Indiában szentként tisztelt iratok (a védikus írások) szerint a bennük foglalt tanítások időtlen, isteni törvények, melyek lejegyzése körülbelül ötezer éve történt. *A védikus írások minden típusában* (például a Védákban, az upanisadokban, a puránákban és a Mahábháratában) *találunk Krisnára, mint az Istenség Legfelsőbb Személyiségére vonatkozó utalásokat*, vagy Róla szóló részletes leírásokat. India legnépesebb vallási irányzata a *vaisnava hit*, amely a hinduizmus világvallásának része. A vaisnavák Krisnát, vagy az Ő különböző megjelenési formáit tisztelik. A vaisnava hívők létszámát félmilliárdra becsülik, legnagyobb részük természetesen Indiában él.

Az egyistenhívő vaisnava hit tartalmazza a lélekvándorlás, a karma (tettek arányos visszahatása), a vegetarizmus és a tanítómester-tanítvány kapcsolatáról szóló tanításokat. A vaisnava hitnek négy fő iskolája, tanítványi láncolata van, amelyek kiemelkedő tanítóikról kapták nevüket. A nyugaton ismert Krisna-hit a Brahmával (az élőlényeket teremtő félisten) kezdődő láncolat része.

A 15. században a vaisnavizmus kultúrája Kelet-Indiában, Bengálban virágzott leginkább (ebből kifolyólag a vallás ezen ágát bengáli, vagy helyi elnevezéssel gaudíja vaisnavizmusnak szokás nevezni). Itt, Bengálban jelent meg minden idők legnagyobb vaisnava tanítója, *Srí Csaitanja Maháprabhhu* (1486–1534), akit követői Isten inkarnációjaként, Krisna földi megjelenéseként tisztelnek. *Srí Csaitanja* mellett, hogy mély filozófiai tanításokat hirdetett, az önmegvalósítás legfőbb útjaként a *Haré Krisna mahá-mantra* egyéni és közösségi éneklését ajánlotta. A Krisna iránti önzetlen odaadással átitatott missziója lelki forradalmat hozott a középkori India életébe.

Srí Csaitanja örökségét hat legbensőségesebb követője, a *Gószvámik* vitték tovább. Tevékenységük nyomán kétszázötvenkilenc könyv és számtalan feljegyzés született *Csajtanja* életéről és a vaisnava tanítások lényegéről, amelyek az Istenről szóló tudomány legszerteágazóbb és legrendszerezettebb gyűjteményei a világon.

A 19. század kiemelkedő lelki tanítómestere *Sríla Bhaktivimóda Thákura* volt (1838–1914). Jelentőségét az is növeli, hogy egy angol nyelvű műve révén 1896-ban a nyugati világba is eljuttatta a vaisnava tanítások első szikráját, hazájában pedig fellendítette Krisna imádatának gyakorlatát.

Eltávozása után fia, *Sríla Bhaktisziddhánta Szaraszvatí Thákura* lépett apja örökébe (1871–1937). Egy egész Indiára kiterjedő vaisnava szövetséget hívott életre, és angol nyelvű könyveket írt, illetve fordított. *Bhaktisziddhánta Szaraszvatí* megbízta egyik tanítványát, hogy ismertesse meg a nyugati világgal *Srí Csajtanja* tanítását, a Krisna-tudatot. Ez a tanítvány később *A. C. Bhaktivedánta Szvámí Prabhupáda* néven vált világhírűvé. *Prabhupáda* magyarázatot írt a leghíresebb szanszkrit szent irat, a Bhagavad-gítá verseihez, és köztiszteletben álló lelki tanítóvá vált hazájában. 1965-ben – közel hetvenéves korában – élete legnagyobb és legkockázatosabb vállalkozásába fogott. Egy teherhajó fedélzetén elindult az Amerikai Egyesült Államokba, hogy megismertesse a vaisnava lelki elveket az egyre inkább elanyagiasuló nyugati világgal. Rendkívüli erőfeszítéseinek, lelki erejének és tiszta odaadásának köszönhetően 1966 júliusában sikerült létrehoznia a *Krisna-tudat Nemzetközi Szervezetét* (International Society for Krishna Consciousness, ISKCON). Élete hátralévő részében hatvankötetnyi angol nyelvű könyvet írt és fordított le, világszerre több mint száz templomot alapított meg, iskolákat és farmközösségeket hozott létre, valamint ötezer tanítványt részesített lelki avatásban. Küldetését így siker koronázta: nemcsak megismertette a világgal az addig szinte ismeretlen Krisna-hitet, hanem hatására szerte a világon több százezer ember változtatott – forradalmi módon – az életvitelén, és fogadta el, hogy élete végső célja a Krisnához való visszatérés. *Prabhupáda* eltávozása után a világon mindenütt tanítványai és követői vállalták át mesterük küldetését.

A magyarországi Krisna-tudatú Hívők története

Az első magyar hívők az 1970-es évek közepén kezdték el gyakorolni a Krisna-tudatot, akkor még illegalitásban. Sríla Prabhupáda egyik magyar származású tanítványának, Sivaráma Szvámínak köszönhetően jött létre évek múltán a szerzetesekből és gyülekezeti tagokból felépülő Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége (MKTHK), amely 1989-ben vált hivatalosan bejegyzett vallássá, majd 1990-ben egyházzá.

- Jelenleg a közösség két templom, számos városi központ, valamint a somogyvámosi *Krisna-völgy*, Indiai Kulturális Központ és Biofarm révén képviseli Magyarországon a vaisnava filozófiát és kultúrát. A Krisna-hívők által alapított államilag elismert felsőoktatási intézmény a *Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola*.

Hitvallás

A *Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége* (MKTHK) a hinduizmus több ezer éves vaisnava irányzatát követi – amely a hinduizmus legnagyobb ága, mivel a hinduk mintegy 70%-a vallja magáénak –, azon belül a bengáli vagy gaudíja-vaisnava tradíció képviselője, amely egyértelműen monoteista, egyistenhívő vallás. Ezt a hiteles vallási tradíciót Ó Isteni Kegyelme A. C. Bhaktivedánta Szvámí Prabhupáda, a Krisna-tudat Nemzetközi Szervezetének alapító ácsárjája (lelki tanítómestere) ismertette meg a világgal „Krisna-tudat” néven.

Sríla Prabhupáda a megszakítatlan *vaisnava* tanítványi láncolat tagjaként az ősi vallási tradíciót lényegi változtatás nélkül, ugyanakkor a modern korban megérthető és gyakorolható módon tette hozzáférhetővé. Az MKTHK elkötelezett az ő tanításainak és iránymutatásainak követése mellett. Vallásunk alapját az összefoglalóan védikus írásoknak nevezett könyvek képezik, melyeket kinyilatkoztatott, az emberi tudás felett álló, tévedhetetlen tudásgyűjteményként fogadunk el. Ezek közé tartoznak például a négy Veda, az *upanisadok*, a *puránák*, a Védántaszútra, a Mahábhárata és a Rámájana, valamint egyéb kiegészítő írások. Leghangsúlyosabban a Bhagavad-gítát, a Srímad-Bhágavatamot és a Csaitanja-csaritámritát tanulmányozzuk és tanítjuk. A Bhagavad-gítá a Mahábhárata filozofikus tartalmú részlete, és a hinduizmuson belül széleskörű ismertségnek és elfogadottságnak örvend. A Srímad-Bhágavatam a puránikus irodalomba tartozik, azon belül a legkiemelkedőbb gyöngyszemnek tartják. A Csaitanja-csaritámrita pedig a 15–16. században a Földön járt *Srí Csaitanja Maháprabhu* életét és tanításait mutatja be, aki Krisna legutóbbi megjelent inkarnációja, evilági megjelenése volt.

Istent ugyanakkor sokféle néven lehet szólítani, ezek közül a legbensőségesebbnek a Krisna nevet tekintjük, de elfogadjuk, hogy ugyanezt a Legfelsőbb Lényt mind a hinduizmuson, mind más vallásokon belül másféle módokon is megnevezik. Krisna az Istenség Legfelsőbb Személyisége, ugyanaz az Isten, akit minden monoteista vallás, mint a világmindenség eredetét mindentudó és mindenható lényt tisztel. A Legfelsőbb Személy örök, rendkívül vonzó lelki formával és tulajdonságokkal rendelkezik. Személyes formájában a teremtetlen, örökké létező lelki világban él, az Ő örök szerves részét képező, ám önálló egyéniséggel rendelkező társaival, a parányi lelkekkel együtt.

A parányi lelkek a lelki világban Krisna örömteli odaadó szolgálatát végzik, ám döntési szabadságuk lehetővé teszi, hogy felfüggeszék ezt a szolgálatot, és elforduljanak a Legfelsőbb Lénytől. Az ilyen módon önzővé vált lelkek számára teremtette Krisna az anyagi világot, mint saját alsóbbrendű, anyagi energiájának megnyilvánulását. Az anyagi világ létezése ideiglenes, ám elpusztulása után újra megteremtésre kerül egy örök, ciklikus világfolyamat részeként.

Az anyagi világba került lelkek 8 400 000 féle testet kaphatnak vágyaik és tetteik következményeképpen. Így hosszasan vándorolnak az anyagi világon belül. Az emberi test különleges lehetőséget biztosít számukra a lelki felemelkedésre, ugyanakkor tetteik következtében kedvezőbb és kedvezőtlenebb helyzetbe is kerülhetnek.

Az erkölcsös viselkedés szabályainak megtartása, különösen pedig négy etikai szabály követése segíti őket a tisztulásban: a húsmentes táplálkozás, a szerencsejáték és a kábító-, mámorítószerek kerülése, valamint a csak házasságon belül, gyermeknemzés céljából gyakorolt szexuális élet. A lelki tökéletesedést pedig legfőképpen a védikus írásokban több helyen kinyilatkoztatott mahámantra (ima) rendszeres éneklése, ismétlése biztosítja: Haré Krisna, Haré Krisna, Krisna Krisna, Haré Haré, Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré.

A lélek eredeti tevékenysége Krisna, Isten szolgálata. Annak érdekében, hogy a parányi élőlény az anyag fogságából visszatérhessen elfelejtett otthonába, a lelki világba, újra meg kell tanulnia a Legfelsőbb Személy szeretetteljes szolgálatát. A Róla való rendszeres ismeretszerzés és az Ő dicsőítése mellett mindenki számára számtalan lehetőség nyílik, hogy saját személyiségének megfelelő módon odaadó szolgálatot végezzen a gyakorlatban, olyan tettekkel, amelyek elégedettséget okoznak az Istenség Legfelsőbb Személyiségének. Az odaadás kultúrájának elsajátítása érdekében a törekvő lelki gyakorlókat lelki tanítómesterek segítik az Istenhez vezető úton. A lelki gyakorlatok részét képezi az is, hogy a hívők másokkal is megismertetik a védikus tudást és életmódot, természetesen tiszteletben tartva eközben mások szabad akaratát.

*Az emberi élet végső célja, hogy megtisztuljunk az önzés, a kéjvágy, a mohóság, a düh rossz tulajdonságaitól és újraélesz-
szük tiszta szeretetünket Srí Krisna iránt. Ha a lélek élete végére eléri ezt az állapotot, akkor teste elhagyásakor hazatér a
lelki világba, vissza Istenhez.*

Jelképek, szimbólumok

Mindig virágokból font füzér díszíti az Istenség Legfelsőbb Személyiségét, és az imádat szertartásos folyamatában ilyen füzerekkel díszítik az Istenséget teljességében megjelenítő *múrtikat*, Istenszobrokat. A tisztelet kifejezésére virág-füzért helyeznek a lelki tanítómesterek, valamint a szentírások alapján előadást tartó hívők nyakába is. Krisna-völgy oltárán látható *Srí Rádhá Sjámaszundara*, vagyis Krisna, és örök társnője, *Rádháráni múrti* formája. Ez a forma az Istenség Legfelsőbb Személyiségének eredeti formája, amelyből minden más isteni forma, valamint a lelki és az anyagi világ származik. Az *Úr Dzsagannátha* Krisna egyik formája, amelyet akkor mutat meg, amikor rendkívül elégedetté teszi Őt hívei szeretete.

- Egy Indiában régóta megrendezett karnevál mintájára, az MKTHK évente *szekérfesztivált* rendez. E felvonulás során Dzsagannátha formáját a hívők egy hatalmas szekérre ültetik, majd énekelve, táncolva kísérik. Dzsagannátha mosolygó arca ennek köszönhetően vallásunk, illetve közösségünk egyik közismert vizuális képviselőjévé is vált.
- Az MKTHK által használt egyik legfőbb jelkép a gaudíja-vainavák által Indiában és világszerte megszokott *tilaka jel*. Ez egy vékony, hosszúkás U alakot formál, az U alak alsó részéhez pedig egy lefelé hegyesedő levélforma csatlakozik. E jelnek több teológiai magyarázata is van. A tilaka jelet a hívők szent tavak és helyek tisztított agyagával festik fel a homlokukra, valamint a felsőtest 12 másik pontjára. A test ezzel megszentelődik és a lélek templomává válik, melyben a lélek Istent szolgálja.
- A mindennapi életben leggyakrabban, köszönésképpen használt kézmozdulat a tenyerek összetétele, a *namaszkára*. Ez a barátságosságot kifejező mozdulat Indiában és a hinduizmus különböző ágait követő közösségekben világszerte használatos.
- Az *óm jel* – melyet nem csak a Krisna-hívők, hanem más hindu irányzatok és a buddhisták is használnak – az Abszolút Igazság, Isten személytelen aspektusát, mindent átható lelki energiáját képviseli.
- A *Haré Krisna mahá-mantra* a Krisna-hívők által legfontosabbnak tartott, Istent dicsőítő imádság: Haré Krisna, Haré Krisna, Krisna Krisna, Haré Haré, Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré. E mantra leírt formái képviselik ezt a legkiemelkedőbb imádságot.
- A *tehén* (illetve hím párja, a bika vagy az ökör) több szempontból *kiemelkedő állat* a vaisnava hagyományban. Mivel a tehén tejével gondoskodik az emberekről, az anyának kijáró tiszteletet érdemel, a földművelésben segédkező ökröknek pedig az apát megillető tisztelet jár. A bika négy lába emellett a vallásosság négy alapelveinek: a kegyességnek, az igazmondásnak, a lemondásnak és a tisztaságnak is a jelképe.

Közösségi szabályok, egyházi törvények

A Krisna-hívők közössége egy nagyobb elkötelezettséget, teljes idejű szolgálatot végző belső körből, valamint egy szélesebb gyülekezeti-szimpatizánsi rétegből áll. Általánosságban véve a közösség működését a hinduizmus vaisnava irányzatának szokásrendszere szabályozza. A vaisnava etikett kiterjed a hívők egymás közötti és másokhoz való helyes viszonyulására, a megjelenési, öltözködési szokásokra, a templomokban való helyes viselkedésre, az étkezés elvi és gyakorlati kérdéseire, valamint a lelki gyakorlatok végzésének módjára.

Az egyházi törvénykezés azokra a hívőkre érvényes, akik az ún. *tanácsadói rendszer* (a gyülekezet szervezésének intézménye) tagjaivá válnak. A törvényeket az egyház vezető testületei hozzák, praktikus, alkalmazható formát teremtve ezzel a védikus íráskor tanításainak.

Hierarchia-szintek (funkciók) és tisztségviselők megnevezései, megszólítások

Az intézményt egy több fős Vezető Testület (VT) irányítja. A VT vezetője a VT-elnöke, tagjai az egyes központok Igazgató Tanácsaiból (IT), valamint Tanácsadó Testületeiből (TT) kerülnek ki.

- Egyházuk vezető lelkésze *Sivaráma Szvámi*
- Egyházuk ügyvezető elnöke: *Szilaj Péter*
- A vezető lelkész megszólítása: *őszentsége*, vagy *maharádzsa*.
- Az ügyvezető elnök megszólítása: *elnök úr*.
- A Krisna-hívők megszólítása: férfiak esetében: *prabhu* (mester), nők esetében: *mátádzsi* (anya)

Kulturális jellemzők

A Krisna-hívők nem csak filozófiájukban, hanem kultúrájuk minden területén az indiai vaisnava hagyomány alapelveit követik. Az elvhűség ugyanakkor nem zárja ki a helyi viszonyokhoz való rugalmas alkalmazkodást.

Művészetek

A képzőművészet terén például az alkotások tárgya általában Krisnának, valamely inkarnációjának, illetve valamelyik hívének életéből vett epizód. Ugyanakkor a ma készülő alkotások általában nem a több ezer évvel ezelőtti, hanem modernebb stílusban készülnek. A *vaisnava* zene fő célja Isten dicsőítése, amely leginkább a Haré Krisna *mahá-mantra* éneklését és zenei kíséretét jelenti. Hagyományosan az irodalom, valamint a tánc- és színművészet célja is a Krisnáról szóló történetek feldolgozása, ezáltal a Rá való emlékezés elősegítése.

Kommunikáció

A gyakorló Krisna-hívők közötti kommunikáció alapja a tiszteletadás kifejezése, amely megnyilvánul a megszólításokban, a kezek összetételével való köszönésben, illetve a magas rangú lelki tanítók előtti, leborulással kifejezett hódolatban.

Öltözködés

A megjelenés tekintetében a férfiak kopaszága, illetve a tarkójukon viselt hajtincs szimbolikus jelentésű. A haj leborotválása az anyagi életcélokról való lemondást, míg a (kisebb vagy nagyobb) hajtincs – amelyet sikhának neveznek – a Krisnához fűződő szeretetteljes ragaszkodásukat jelképezi. A hajviselet ezáltal a személyes egyistenhit kinyilvánítását is jelenti. A Krisna-hívő hölgyek a védikus tradíciót követve hajukat gyakran befonva hordják, fejüket pedig a ruhájukként is szolgáló hagyományos szári végével fedik be. A haj befonása és a fej fedettsége az erényességet, hűséget hirdeti.

A Krisna-hívők nyakláncja a *kanthi-málá*, amelynek láncszemei a szent *tulaszi* növényből készülnek. Általában a nem avatott hívők egy vagy kétsoros, míg az avatott hívők háromsoros láncot viselnek. A kanthi-málá viselése áldást jelent tulajdonosa számára, az élet végén pedig segítséget nyújt a léleknek a lelki világba való visszatérésre.

A házasság nők homlokának közepén vörös pont – *bindi* – jelzi családi állapotukat. A házasság, illetve házassáulandó férfiakat pedig ruhájuk fehér színe különbözteti meg a szerzetesként élő férfaktól, akik sáfrányszínű öltözetet viselnek.

A hívők meditációs eszköze a *dzsapa-lánc*, amely 108 darab, fonalra fűzött golyóból áll. A meditáció során a hívők minden egyes láncszemen elismélik a Haré Krisna mahá-mantrát. Az avatott hívők így minden nap 16 kört ismételnék el a mantrából. A dzsapa-láncot egy kis, kézre húzható zsákban tartják.

Étkezés

A Krisna-hívő étkezési mód lényege a minimális erőszakra való törekvésből fakadó *vegetarianizmus*. Ez magában foglalja nem csak a hústól és halféléktől, hanem a tojástól, valamint tisztatlanságuk miatt a hagymától és a gombától való tartózkodást is.

A hívők az ételeiket fogyasztás előtt ima formájában felajánlják Istennek, és az általa elfogadott ételt megszenteltnek (szanszkritul *praszádamnak*) tekintik. Az ilyen étel fogyasztása és mások ezzel történő megkínálása áldásos tett. Számtalan indiai recept áll rendelkezésre vegetáriánus alapanyagokból, ugyanakkor a hívők étrendjében ezek váltakoznak olyan európai ételekkel, amelyek nem szegik meg a fentebb említett étkezési tilalmakat.

Érintkezési és magatartási szabályok, tabuk

A Krisna-tudat gyakorlatán belül a nemek közötti kapcsolat a leginkább szabályozott.

A templomokban a szertartások során a férfiak az egyik, a nők a másik oldalon állnak. A teljes idős szolgálatot végző hívők esetén a nem házasságú nők és férfiak közötti kommunikáció minimális, a fizikai érintkezés nem megengedett. A világi hívők körében ezeknek a szabályoknak a követése a hívők elkötelezettségének mértékétől függ, az avatott

hívók esetében azonban világi élet esetén is elvárt. A hívók többsége házas, vagy idővel megházasodik, ezek után a házaspár önálló háztartásban él. A vaisnava etikett szabályai szerint azok a hívók, akik több évet töltöttek a közösségben, vagy magasabb avatási fokozatuk van, nagyobb fokú tiszteletet kapnak a többiektől, mint a közösség újabban csatlakozott tagjai. A hívók közötti kölcsönös tisztelet, udvariasság ugyanakkor mindenkitől elvárás.

A már említett vegetáriánus étkezésen túl a Krisna-hit általános erkölcsi elve a józanság, ami a kábítószer, az alkohol és a kávé kerülését is magában foglalja. A szerencsejátékok sem megengedettek, mivel az anyagi önzést, mohóságot fokozhatják. Az avatott, házas hívók csak gyermeknemzés érdekében lépnek nemi kapcsolatba, a nem avatott hívók számára a házastársi hűség az elsőrendű alapelv. A válás nem támogatott a védikus kultúrán belül, esetenként azonban előfordul a Krisna-hívók között is.

Születéstől a halálig

Az emberi életet a védikus íráskor *négy életkorszak* szerint tagolják.

- Az első huszonöt éves korig terjed, amely a *tanulás, a lelki önművelés és szakmaszerzés időszaka*. Ennek példaként a somogyvámosi Krisna-völgyben a hívók hagyományos „gurukula” iskolát működtetnek, ahol a közismereti tárgyakon kívül a tanulók a védikus ismereteket és szokásokat is elsajátítják. Az ország más tájain élő hívók gyermekei általában a helyi általános iskolát látogatják vagy magántanulók, és szüleik révén ismerik meg a Krisna-hit tanításait és azok mindennapi életben való alkalmazását. A gyermekkor során a hívók gyermekei életkoruknak megfelelően különböző vallási szertartásokon mennek keresztül, mint amilyen például az első hajvágási ceremónia.
- A második életszakasz a *házasság időszaka*, ami körülbelül huszonötötől ötven éves korig terjed. Ebben az időszakban a hívók kisebb része teljes idős közösségi szolgálatot, míg többségük az egyháztól adminisztratív szempontból független munkát végez, és önkéntes adományaikkal támogatják a közösség missziós tevékenységeit, például a könyvterjesztést, az ételosztást, rendezvények szervezését, vagy új létesítmények létrehozását. A hívók többsége egy, vagy néhány gyermeket vállal, akikért nemcsak anyagi felelősséget érez, hanem arra is törekszik, hogy ők, mint örök lelkek olyan nevelést kapjanak, amely közelebb viszi őket a mindenség személyes forrásához, Srí Krisnához.
- Körülbelül ötven éves koruk után, amikor gyermekeik felnőttek és önálló életet kezdtek, a szülők, anyagi kötelességeik javától felszabadulva több időt fordítanak lelki gyakorlataikra, például a szentírások olvasására, meditációra, illetve szent helyek látogatására. Ez az életszakasz már egy *felkészülés a lélek elkerülhetetlen eltávolítására* az anyagi testből, és a visszatérésére a lelki világba.
- A hívő férfiak egy kis hányada élete utolsó részében vándorszerzetesi (*szannjász*) fogadalmat tesz, és e tanítói rendbe lép. A *szannjász* általában sokat utaznak, rendszeresen előadásokat tartanak, prédikálnak, képzésben részesítik a közösség fiatalabb, kevésbé tapasztalt tagjait. A jelenlegi gyakorlat szerint közülük kerül ki az avató lelki tanítómesterek (*guruk*) többsége is, bár kisebb számban vannak házasságban élő avató lelki tanítómesterek is.

Ünnepek¹

Az egyházi ünnepek Krisna és különböző formái, valamint kiemelkedő hívei evilági megjelenéséhez és cselekedeteihez kötődnek. Az alább felsorolt, legjelentősebb eseményeket Budapesten vagy Somogyvámoson közösen ünneplik a hívek, énekléssel, tánccal, előadások meghallgatásával, esetenként böjttöléssel, illetve lakomával.

Gaura-púrnimá

Ez a fontos gaudíja-vaisnava ünnep *Srí Csaitanja Maháprabh*u (Krisna legutóbbi földi inkarnációja) megjelenési napja. Ezen a napon *Srí Csaitanja* szülőhelyén, a nyugat-bengáli Srídháma Májápurában nagy ünnepséget tartanak, amelyre körülbelül negyedmillió ember látogat el. Ezt az ünnepet a *gaudíja-vaisnavák* világszerte megünnepelik.

¹ Évenkénti naptári időpontjaik aktuálisan megtalálhatók a közösség honlapján: www.krisna.hu

Ráma-navami

Az Úr Ráma, mint tökéletes fejedelem, az Úr Krisna inkarnációja. *Líliját*, azaz kedvteléseit Rávana démon megölésével és az erkölcsi tisztaság példaképeként mutatta be királyságában. Transzcendentális kalandjainak hősi történetét a Rámájana szentírás beszéli el, melyben az Úr Ráma felesége, Szítá iránti, akadályt nem ismerő szeretetéről, valamint a családtagjaihoz, különösen hű fivéréhez, Laksmanához fűződő testvéri kapcsolatáról olvashatunk. Az Úr Ráma megjelenésének évfordulója nagyon népszerű Indiában, ahol sok ember az Úr Rámacsandra hívője. Az ISKCON-ban az Úr Rámát mint Krisna inkarnációját tisztelik.

Nriszimha-csatúrdasi

Ez a *vaisnava* fesztivál az Úr Nriszimhadéva megjelenésének évfordulójáról emlékezik meg, aki félig oroszlán és félig ember formában szállt alá. Krisna e formáját és cselekedeteit a Srímad-Bhágavatam című könyv dicsőíti és írja le részletesen.

Dzsanmástami

Ez a fesztivál Krisna több mint ötezer évvel ezelőtti földi megjelenésének ünnepe. Az ünnepség részeként a hívők éjfélig böjtölnek. A templomokat feldíszítik, Krisna *múrtiját* pedig egy látványos ceremónia keretei között megfürdetik, majd egy különlegesen szép, új ruhát ajánlanak fel számára. Krisna megjelenésének örömteli eseményére egész napos ünnepléssel emlékeznek Krisna-völgyben. Zene, tánc és több előadás zajlik éjfélig, majd lakoma következik a megszentelt ételekből.

Góvardhana-púdzsá

Ezt a fesztivált annak emlékére rendezik, hogy Krisna esernyőként felemelte a Góvardhana-hegyet, hogy megvédje falujának lakóit Indra félisten pusztító eső formájában megnyilvánuló haragjától. A Góvardana-hegy ünneplésének legfontosabb része a sokféle édesség elkészítése és felajánlása.

Az ünnepek a holdnaptárt követik, ezért a Gergely-naptárban változó napokra esnek. Az adott évben az ünnepek időpontját a www.krisna.hu weboldalon lehet megtalálni.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

- A Krisna-tudat missziójának része a védikus irodalom emberiséget felemelő tanításainak, illetve az ezeket hordozó könyveknek a terjesztése. **A magyarországi jogrend biztosítja az egyházak számára szent könyveik nyilvános helyeken (utcán, parkolóknak, stb.) történő terjesztését.**
- A Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége nagyszabású *vegetáriánus ételosztó tevékenységet folytat* az „Ételt az életért” program keretein belül. Az ételosztások közterületeken, illetve szociális intézményekben *engedéllyel történnek.*
- A *vaisnava* vallási hagyomány egyik legfontosabb eleme Isten neveinek nyilvános, utcai éneklése, dicsőítése. Ez a hangszerrel kísért éneklés gyakran a hívők színes, táncos felvonulásával egybekötve történik a belváros utcáin.
- A hívők olykor templomukon kívül is vallásuk ruhájában és külsőségeivel jelennek meg: a hölgyek *száríban*, a férfiak nadrágszerű *dhótiban*, illetve egyszerű szabású ingben. A házas hölgyek homlokán piros pötty jelzi családi helyzetüket. A házas férfiak fehér, míg a szerzetesek sáfrányszínű ruhát viselnek. *Megtisztelő, ha az intézkedő személy felismeri az illetők vallását, és esetleg érti a külsőségek jelentését.* A hívők nagy örömmel fogadják, ha a „Haré Krisna”, vagy „Góringa” szavakkal üdvözlik őket a találkozáskor. *Semmiképp ne tegyen az intézkedést végző gúnyos megjegyzést a hívők megjelenésére, hanem tartsa tiszteletben azt a sok ezer éves hagyományt, amit a lelki gyakorlók, illetve külsőségeik képviselnek.* Máskülönben a hívők tisztában vannak állampolgári kötelességeikkel, nem igényelnek egyedi bánásmódot.
- Esetleges *hosszabb időtartamú „intézkedés” esetén ne kényszerítsék a hívőt lelki fogadalmi megszegésére, azaz hús, hal, tojás, alkohol, kávé, fekete tea fogyasztására.*

Tapasztalatok

Az elmúlt évek során gördülékeny volt az együttműködés a hatóságokkal Budapesten, valamint a vidéki központokban is. Jó viszonyt ápolunk mind a VIII. kerületi rendőrökkel, akikkel a Blaha Lujza téri vagy a Teleki téri ételosztások során találkozunk, mind azokkal a kollégákkal, akik nyári Szekérfesztiválunkat biztosítják. Minden egyéb esetben is azt tapasztaltuk, hogy a hívókkal szemben tiszteletet mutatnak, segítőkészek, amit ezúton is köszönünk.

A tágabb értelemben vett rendészeti dolgozók közül a közterület-felügyelőkkel fordul elő nézeteltérés, akik néhány esetben – az idevágó jogszabályok ismerete hiányában – a közterületi adománygyűjtésünket kifogásolták. A jogorvoslati eljárás keretében azonban ezekben az ügyekben az illetékes fórum (szabálysértési hatóság, bíróság) minden esetben egyházunk javára döntött.

Szakirodalom

BANYÁR Magdolna (Maharani Devi Dasi): Vaisnava etikett elmélete és gyakorlata. Jegyzet, Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola, Budapest, 2013.

DRUTAKARMA Dasa (Cremo, M. A.): Mayapura: A béke és ökológiai harmónia mandalája. In: Tattva, X. évfolyam, 2007/1. 97–114. old.

FARKAS Judit: Ardsuna dilemmája: Reszocializáció és legitimáció egy magyar Krisnahitű közösségben. MTA Néprajzi Kutatóintézete, PTE Néprajz-Kulturális Antropológia Tanszék–L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2009.

ISVARA-KRSNA Dasa (TASI István): Táncoló fehér elefántok. In: Tattva, IV. évfolyam, 2001/1.

KAMARÁS István: Krisnások Magyarországon. Iskolakultúra, Budapest, 1998. A könyv internetes elérhetősége: <http://mek.oszk.hu/09100/09127/09127.pdf>; Rövidebb tanulmány formájában: <http://tereless.hu/keletkultinfo/kamaras.html>

Kérdések és válaszok a Krisna-tudatról. Bhaktivedanta Book Trust, Budapest, 2002.

KESAVA Dasa: A vaisnavizmus története és irodalma. Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola, Budapest, 1996.

Klaus K. KLOSTERMAIER: Bevezetés a hinduizmusba. Akkord Kiadó, Budapest, 2001.

www.krisna.hu

www.tattva.hu

Elérhetőségek

Magyarországi Krisna-tudatú Hívók Közössége

1039 Budapest, Lehel u. 15–17.

1301 Budapest, Pf. 43.

Tel.: +36 1/212-6270

iroda@krisna.hu

www.krisna.hu

Legfontosabb hazai központok

Krisna-völgy Indiai Kulturális Központ és Biofarm

8699 Somogyvámos, Fő u. 38.

+3685 540-002

E-mail: info@krisnavolgy.hu

www.krisnavolgy.hu

Budapesti Haré Krisna Oktatási és Kulturális Központ

1039 Budapest, Lehel u. 15–17.

+361 391-0435

E-mail: budapest@pamho.net

Haré Krisna Központ Eger

3300 Eger, Széchenyi u. 64.

+3636 313-761

E-mail: eger@pamho.net

www.lepnikell.hu

Haré Krisna Központ Debrecen

4029 Debrecen, Magyar u. 2.

+3636 986-4273

E-mail: debrecen@pamho.net

(Fodor Kata és Tasi István írásának szerkesztett változata – előzetesen szakmailag lektorálta Dr. Banyár Magdolna)

IX. MAGYARORSZÁGI MUSZLIMOK EGYHÁZA

Történeti áttekintés

A vallás elnevezése

Az iszlám szó az arab *szalama* szótöből származik, jelentése *béke* és *engedelmesség*. Az iszlám szó vallási értelemben Istennek való engedelmességet, Isten akaratába való belenyugvást jelent. Az iszlám vallás követője a *muszlim*.

Korán

Az *iszlám szent könyve*, tanításainak és törvényeinek forrása, amit a muszlimok Isten végső kinyilatkoztatott szavának tartanak. A hit alapjaival, az erkölccsel, az emberiség történetével, az imádsággal, a bölcsességgel, az Isten és ember kapcsolatával, valamint az emberi viszonyok különböző formáival foglalkozik.

Szunna

Mohamed Próféta életmódja, tanításai és jóváhagyásai. Lejegyzett formája a *hadiszok* (a prófétára visszavezethető, hiteles közlések). Ez az iszlám tanításainak és törvényeinek másik forrása, amely a Korán általános rendelkezéseit a gyakorlatban magyarázza.

Az iszlám öt pillére

Az iszlám lelki értékrendje öt alapvető fizikai kötelelességen, ún. pilléren nyugszik, amelyek teljesítése minden muszlim hívő számára kötelesség. Ezek: *Tanúságtétel (sehede)*, vagyis az Isten (arabul: Allah) egyedülvalóságának és Mohamed prófétaságának tanúsítása. *Ima (szala)*, amelyet naponta ötször kell elvégezni a megadott időben. *Böjt (szaum)*, amelyet a muszlim közösség minden tagjának kötelező megtartania évente egyszer egy hónapig (Ramadán hónapban). Kötelező adakozás (*zakát*) a szegények részére. *Zarándoklat Mekkába (haddzs)*, ha a hívő képes rá. **Dzsihád**

A dzsihád „szent háborúként” való értelmezése nem tükrözi a szó eredeti jelentését. *A dzsihád a legvégsőkig való fúradozást jelent Isten elégedettségének elnyerése érdekében*. Nagyobb része az ember saját rossz lelki része ellen folyik, de dzsihád az is, ha a muszlim idegen támadóktól megvédi országát, vallását.

Mohamed Próféta élete

Az iszlám hit szerint Isten utolsó prófétája és küldötte a próféták hosszú sorában (melynek tagjai Ádám, Noé, Ábrahám, Mózes, Jézus stb.), aki i. sz. 570 körül született Arab-félsziget közepén fekvő Mekkában. (Abban az évben, melyet az arabok az Elefánt éveként ismertek, és amikor megkísérelte – sikertelenül – *Abraha* abesszin kormányzó az Ábrahám prófétához fűződő mekkai szentély, a *Kába* lerombolását.) Apját (*Abdullah*) még születése előtt, édesanyját (*Amina*) öt éves korában vesztette el. Árvaként nőtt fel, előbb nagyapja, majd annak halála után nagybátyja, a Kurajs törzs egyik vezetője (*Abu Tálib*) gondoskodott róla. Ifjú korában pásztorkodással, majd kereskedéssel foglalkozott. Huszonöt évesen feleségül vette az özvegy *Khadizsát* (aki ekkor negyvenéves volt). Hat gyermeke született tőle, két fiú és négy leány.

Mohamed írástudatlan ember volt, s nem ismerte a korábban kinyilatkoztatott szent iratokat. Prófétasága 610-ben, negyvenéves korában vette kezdetét. Három évig titokban, majd nyilvánosan hirdette az iszlám vallást. Mohamed Próféta 622-ben az ellene tervezett merénylet elől Medinába (a korábbi Jathrib) vándorolt, s az ottani törzsek támogatásával létrehozta az iszlám államot. 630-ban hatalmas sereg élén, harc nélkül vonult be Mekkába. Lerombolta a bálványokat, és megtisztította a Kába szentélyét a politeizmustól. 632-ben halt meg Medinában.

Halála után az iszlám államot a *kalifák* (helytartók) vezették. A kalifák közül kiemelkednek az *igaz úton vezetett (rasíd)* kalifák, akik nem tértek el az államvezetésben az iszlám elveitől. Név szerint: *Abu Bakr* (632–634), *Omar* (634–644), *Oszmán* (644–656), *Ali* (656–661) és *Omar ibn Abdul-Aziz* (717–720).

Szunniták és síiták

- A *szunniták* Mohamed Próféta életmódját, a Szunnát követő muszlimok.
- A *síiták* Ali (a Próféta unokatestvére és veje, aki később kalifa lett) pártján álló muszlimoknak vallják magukat. Ali vér szerinti utódait imámnak, és titkos tudással bíróknak tekintik. Ezáltal az iszlám öt pilléréhez hatodikként hozzáteszik az *imámátust*, melynek lényege, hogy az imámok tévedhetetlenek, a rejtett dolgokat ismerik, és a közösséget csak ők vezethetik.

A korábban perifériának számító Arab-félszigeten az új iszlám állam (kalifátus) kialakulását és megerősödését sem a bálványimádó arab törzsek, sem pedig a környező nagyhatalmak, a Kelet-Római Birodalom (Bizánc) és Perzsia, nem nézték jó szemmel. A muszlim államnak először a mekkai Kurajs törzs vezette bálványimádó arab törzsek támadásait kellett visszavernie. Mekka elfoglalásával az arab törzsek letették a fegyvert, felvették az iszlám vallást és csatlakoztak az iszlám államhoz. Ezt követően – Bizánc és Perzsia sorozatos támadásaira válaszolva – az iszlám állam kiterjesztette határait Perzsia és Bizánc területeire is. Ezzel Észak-Afrika, illetve Nyugat- és Belső-Ázsia a kalifátus fennhatósága alá került. Ezeken a területeken a korábban üldözött keresztény felekezetek, illetve a zsidóság vallásuk szabad gyakorlására, illetve a Szentföldre (Palesztina) való zarándoklásra kapott jogot. A vallási türelem, a tudományos fejlődés, illetve az anyagi jólét jelentős növekedésének hatására az elkövetkező évszázadokban a lakosság tömegesen vette fel az iszlám vallást.

Az iszlám Magyarországon

Az iszlám és a magyarság kapcsolata több mint ezeréves, de alapvetően négy szakaszra osztható.

- **A Honfoglalástól az Árpád-ház kihalásáig.** Az ősi magyar törzsek Közép-Ázsiából érkeztek a Kárpát-medencébe i. sz. 895–896 között, miután három muszlim törzs csatlakozott hozzájuk a kabarok nemzetségéből. *Abú Hamid Al-Garnáti*, 12. századi muszlim utazó megemlíti feljegyzéseiben, hogy miként éltek a muszlimok Magyarországon, és hogy vallásukat szabadon és nyíltan gyakorolták. *Az Árpád-házi királyok megengedték számukra vallásuk és az arab nyelv tanulását.* A 13. század kezdetén sok muszlim kereskedő élt Pesten, amelyről a British Múzeumban található, abban az időben forgalomban lévő pénzermék tanúskodnak – amelyeken szerepel az *Allah* név és a *tasabhud* (imában mondandó fohász).

A magyar politikát az Árpád-ház kihalását követően a 14. században a muszlimok elleni erőszak jellemezte, miután Magyarország az Anjou dinasztia uralma alá került. A muszlimokat a keresztény hitre való áttérésre, vagy az ország elhagyására kényszerítették.

- **Török hódoltság.** A 16. század elején a meggyengült királyi hatalom nem volt képes megállítani az oszmán-török hódítást, s az 1526-ban Mohácsnál elszenvedett vereséget követően kezdetét vette a török hódoltság Magyarországon. 1541-ben Buda is az oszmánok kezére került *Nagy Szulejmán* szultán uralkodása idején. Magyarország három részre szakadt. Az egyik – a legnagyobb – rész másfél évszázadra az Oszmán Birodalom uralma alá került, a másik rész az osztrák császárság részévé vált, míg a harmadik rész – Erdély – a török porta vazallusaként a magyarok uralma alatt maradt, amely virágzó fejedelemséggé vált.

Az oszmán uralom alatt lévő területeken az iszlám újra megerősödött, emelkedett a muszlimok száma, mecsetek, vallási iskolák, fürdők és várak épültek. Az ipar és a kereskedelem is fejlődött, ahogy az országrész bekerült a hatalmas Oszmán Birodalom gazdasági vérkeringésébe. Erdély a török porta vazallusaként élte aranykorát. 1686-ban az egyesült európai hadak a Habsburg császár vezetésével véget vetettek az oszmán török uralomnak, de ezzel Magyarország a Habsburg Birodalom részévé, a Habsburg család tulajdonává vált.

- **Osztrák–Magyar Monarchia (Bosznia annektálásától Trianonig).** A kiegyezést követően Bosznia-Hercegovina 1878-as elfoglalásával ismét megjelentek a muszlim lakosok az Osztrák–Magyar Monarchiában, majd 1916-ban az iszlám elismert vallássá vált.
- **Az 1980-as évektől napjainkig.** A múlt század nyolcvanas éveiben az iszlám fokozatosan tért vissza Magyarországra az iszlám országokból érkező diákok, illetve migránsok hatására. A hazánkban tanuló muszlim diákok 1987-ben megalakították a *Muszlim Diákok Egyesületét*, majd 1988-ban létrejött a *Magyar Iszlám Közösség*. Ez utóbbi a 90-es évek közepétől nem látta el feladatát, ami új szervezetek megjelenéséhez vezetett.

2000. szeptember 22-én a *Magyarországi Muszlimok Egyháza* azzal a céllal alakult, hogy megkönnyítse az országban élő muszlimok vallásgyakorlását, illetve olyan társadalmi-kulturális légkört biztosítson számukra, amelyben vallási identitásuk megtartása mellett pozitív szerepet tölthetnek be a magyar társadalomban.

A Magyarországi Muszlimok Egyházát a Magyar Köztársaság 2012. április 5-én a 2011. évi 206. törvény (új egyházi törvény) alapján bevett egyházként ismerte el.

Az egyház szerteágazó tevékenységével arra törekszik, hogy szorosabbra fűzze a különböző csoportokhoz tartozó muszlim egyének közötti kapcsolatot, javítsa a Magyarországon működő alapítványok és iszlám szervezetek kapcsolatát, valamint együttműködjön az állami szervezetekkel és a civil szervezetekkel, a muszlimok törvényes jogainak gyakorlása és megőrzése érdekében.

A Magyarországi Muszlimok Egyháza megalakulásakor integrálta az első magyarországi iszlám szervezet, az 1987-ben alapított Iszlám Diákok Egyesülete tapasztalatait. Működése első évtizedének végére Magyarország legnagyobb iszlám szervezete lett. Jelenleg Budapesten az alábbi két imahelyet tartja fenn:

- Budapest Mecset (XI. kerület, Fehérvári út 41.);
- Al-Huda Mecset (VIII. kerület, Dobozi u. 21.).

Továbbá imahellyel rendelkezik Szegeden (Gogol u. 23.), illetve szervezi a hitéletet Pécsen a Jakováli Hasszan Mecset Múzeumban (Rákóczi út 2.), valamint megbízottal rendelkezik Salgótarjánban, ahol szintén ellátja a hitélet szervezését.

Hitvallás, célkitűzések

A Magyarországi Muszlimok Egyháza a Magyarországon élő muszlimok alapították azzal a céllal, hogy vallásukat, az iszlámot, a Mindenható és Egyedüli Isten – Allah – kinyilatkoztatott szava (a Korán), s az Isten küldötte, Mohamed Próféta (béke legyen vele) ihletett tanításai szerint gyakorolják.

„Hitünk lényege Isten egyedüliségének és Mohamed Próféta (béke legyen vele) küldetésének tanúsítása. Hiszünk Allah mindenhatóságában, angyalaiban, könyveiben és prófétáiban, akik sorát Mohamed Próféta (béke legyen vele) zárta. Hiszünk az Ítélet Napjában és a Sorsban, legyen az jó vagy rossz. Hitünk gyakorlati megmutatkozása az Istennek való teljes alávetettség önkéntes és tudatos vállalása, illetve az ennek megfelelő életvitel.”

A Magyarországi Muszlimok Egyházának céljai:

- A fenti hittételeknek megfelelő életvezetés elősegítése.
- A vallások közötti párbeszéd előmozdítása.
- A nem muszlim magyarokkal az iszlám vallás és a muszlimok meg- és elismertetése.
- A muszlimok és a nem muszlimok kapcsolatának erősítése, s ezáltal a társadalmi és a gazdasági kapcsolatok fejlesztése, illetve a jószág, az erkölcsösség terjedésének elősegítése a magyar társadalomban.
- A békés egymás mellett élés és a társadalmi béke előmozdítása, részvétel a társadalmi életben.

Minden muszlimnak lehetőséget kell biztosítani:

- a napi öt ima megszabott időben való elvégzésére;
- az adakozás előírt kötelességének (jótékonykodás) gyakorlására;
- minden évben az Áldott Ramadan hónapban az előírások szerinti böjtölésre;
- hogy élete során egyszer teljesítse a mekkai zarándoklatot, ha ebben más körülmények nem akadályozzák meg.

A felvázolt feladatok teljesítése érdekében a Magyarországi Muszlimok Egyháza vallási, oktatási, jóléti és ismeretterjesztő tevékenységet folytat.

Jelképek

Az iszlám vallásban nincsenek hivatalos jelképek. Szokták alkalmazni a holdsarlót, illetve a szabályos nyolcszöveget, illetve a zöld színt. Ezek vallási tartalmat vagy szentséget nem hordoznak.

Hierarchia

Az iszlám nem hierarchikus felépítésű vallás, hiszen a hatalom forrása Isten. A vallási életben az alapvető dolgokkal a kinyilatkoztatás foglalkozik, így ezek esetében a Korán és a Szunna parancsai irányadóak, azokat felülírni, hatályon kívül helyezni nem lehet.

A másodlagos kérdésekben az alapvető forrásokon alapuló vallásjogi vélemények érvényesek (ez a *fiqh*), amelyek koronként, területenként stb. változhatnak. E tartományban jöttek létre a vallásjogi iskolák, amelyek döntéseit bizonyítékokkal felül lehet bírálni. Ide tartoznak a vallástudósok, vallásjogászok vallásjogi döntései (*fatwa*, *fatwák*), azok nem kizárólagosak, megfelelő képzettség birtokában felül lehet bírálni őket.

A Magyarországi Muszlimok Egyháza saját vallásjogászokkal rendelkezik (imám vagy sejk, ezek közül a vezető imám a mufti), de figyelemmel kísérik a meghatározó tudásközpontok vallásjogászainak munkásságát, bár azok a döntések nem kötelező érvényűek ránk nézve, mivel a Magyarországi Muszlimok Egyháza független szervezet, így joga van önálló vallásjogi mérlegelésre és döntésre a magyar helyzetnek megfelelően az iszlám vallás határain belül.

Az iszlám kultúra legfontosabb elemei

Az iszlám vallás a muszlimok életében meghatározó kultúraalakító tényező. Az iszlám kultúrája számos vonatkozásban hasonló a többségi magyarság kultúrájához, ezért inkább a különbségek kiemelésére törekszünk.

- *Ima.* A muszlimok naponta ötször imádkoznak. Az imát tisztálkodás előzi meg. Az imának adott ideje és menete van, amit néha nem muszlimok jelenlétében, nyilvános helyen kell elvégezni.
- *Vallási tisztaság.* A muszlimoknak a napi öt ima elvégzésekor a vallási tisztaság állapotában kell lenniük. Vizelet, széklet, gáz kibocsátása, alvás, eszméletvesztés után mosakodni kell, mert ezek megszüntetik a vallási tisztaságot. Magömlés, házasélet, menstruáció, gyermekágyi vérzés után teljes fürdést (hajmosással) kell végezni, hogy a muszlim ember újra a vallási tisztaság állapotába kerüljön.
- Szintén a vallási tisztasághoz tartozik, hogy az illemhely használatát követően az érintett testrészt, ahonnan a salakanyag távozott, ajánlatos megmosni. Ezért a muszlimok a WC-be valamilyen edényben vizet visznek, amivel megmossák a megfelelő testrészeiket.

A kutya nyála, illetve testnedvei a vallási tisztaságot megszüntetik. A kutya által megnyalt ruhában nem lehet imádkozni, sem a mecsetbe belépni. A ruhát ilyen esetben vízzel ki kell mosni. Ha egy kutya belenyal egy ételes edénybe, az edényt hétszer kell kimosni, ahol az első mosáshoz földet, a többihez vizet kell használni.

- *Szemérem fontossága.* A muszlim férfiak esetében a szemérem (amit mások elől el kell takarni) a köldök és a térd közötti terület (a köldököt és a térdet is beleértve). A muszlim nő – ha a serdülőkort elérte, vagyis már menstruál – esetében idegen férfiak előtt (idegen az, aki nem férj, testvér, gyerek, após, nagypapa, nagybácsi) az arc, a kézfejek és a lábfejek kivételével az egész testet takarni kell. Nők előtt a köldök és a térd közötti területet (a köldököt és a térdet is beleértve) kell eltakarni.
- *Férfiak és nők viszonya.* Az iszlám nem engedi meg a nemek szabad keveredését. A szabad keveredés itt az idegen férfiak és nők ok nélküli együttes időtöltését jelenti.

Az idegenek nem foghatnak kezét egymással, nem érinthetik egymást, ha már a serdülőkort elérték. Sok esetben az orvosi vizsgálatnál – ha férfi az orvos – a muszlim férfiak végig jelen vannak feleségük vizsgálatánál, nehogy szükségtelen és illetéktelen legyen egy érintés.

- *Körülmetelés.* A muszlim férfiak/fiúk körül vannak metélve. Ez kötelező. A nők esetében az iszlám vallásjogi vélemények csak azt a fajta női körülmetélést engedik meg, amikor a klitorisz bőréből 1–2 mm nagyságú távolítanak el. Ezt nem minden vallásjogi iskola követi, így általában nem alkalmazzák. Az ennél nagyobb rész eltávolítását az iszlám csonkításnak tekinti és tiltja.
- *Érkezési előírások.* A muszlimok nem fogyasztanak alkoholt, illetve alkoholt akár minimális mennyiségben tartalmazó ételeket (pl. rumaromát tartalmazó gesztenyepürét). Nem fogyasztanak disznóhúst, illetve nem fogyasztanak nem kivézetéssel levágott állatok húsból vagy az azokat tartalmazó ételekből (például nem fogyasztanak ipari szalonnát tartalmazó halászlé konzervet, de a nem kivézetéssel levágott pulykából készült sonka sem fogyasztható). Halat fogyasztani korlátozás nélkül lehet.

A muszlimok nem szednek alkoholt tartalmazó gyógyszereket, ha rendelkezésre áll és könnyen beszerezhető ugyanolyan hatóanyagú gyógyszer, amely nem tartalmaz alkoholt.

- *Mohamed Próféta tisztelete.* A Muszlimok számára *Mohamed Próféta* tisztelete és szeretete fontosabb saját családjuk szereteténél. Isten ugyanis Mohamed Próféta keresztül nyilatkoztatta ki az iszlámot, s a Próféta élete során minden tetteivel az iszlámot mutatta meg a gyakorlatban. Az iszlám öt pillére közül az első – a tanúságtétel – Isten egyedülvalóságáról és Mohamed Próféta-ságáról tett tanúbizonyság. Ezért *Mohamed Próféta* kigúnyolása a muszlim ember számára elfogadhatatlan. (Ugyanígy a többi prófétát sem lehet kigúnyolni az iszlám szerint.)
- *A Korán tisztelete.* A vallásjogi vélemények szerint a Koránt nem muszlim ember nem foghatja meg, mert nem tudja biztosítani a vallási tisztaság feltételeit. A Korán a kizárólag a Kinyilatkoztatás eredeti arab szövegét tartalmazó kötet.

Tabuk

- Vallás gyakorlásában akadályozás (imában, böjtölésben, tisztálkodásban stb.)
- Idegen nők érintése.
- Szemérem felfedése nem megfelelő személyek előtt.
- Korán megbecstelenítése.
- Mohamed Próféta kigúnyolása.
- Nem megfelelő étel fogyasztására kényszerítés.
- Cipővel bemenni imahelyre vagy muszlim ember lakásába.
- Kutya bevitele imahelyre vagy muszlim ember lakásába.
- Halott indokolatlan felboncolása, nem érintett területek vizsgálata, halott elhamvasztása.

Születéstől a halálig

- Az iszlámban fogamzásgátlást szabad alkalmazni, de a terhességet megszakítani nem szabad. (A terhesség például az anya életének védelme érdekében vagy más fennálló vallásjogi okból megszakítható, de ezt csak erre szakosodott muszlim orvosokból és vallásjogászokból álló bizottság hagyhatja jóvá.)
- A gyermeknek jó hangzású és jó jelentésű nevet kell választani. (Az iszlámban az árvát adoptálni nem lehet, mert joga van a származásához és a nevéhez. Így egy árva nevelése esetén a nevét megváltoztatni nem lehet.)
- A csecsemőt 2 éves koráig szoptatni kell, ha az anya képes erre.
- A gyermeket megilleti a jó nevelés és oktatás – a vallási nevelést is beleértve. A gyermeket 7 éves korától kell tanítani az imára, 10 éves korától pedig számon kell kérni tőle. A gyermek vallási felelőssége a serdülőkorral veszi kezdetét (lányoknál a menstruáció beindulása, fiúknál a magömlés vagy legkésőbb a 15. életév betöltése). A vallási cselekedetek serdülőkortól kötelezőek, a Ramadán havi böjt is csak ekkortól válik kötelezővé.
- Az iszlám szerint a társadalom alkotóeleme a család, amelynek minősége meghatározza a társadalom minőségét. A család alapja a házasság (ami a férfi és a nő együttélésének az egyedüli módja). A házasságban a férfi feladata a család eltartása, a nő szerepe a családi fészek melegének ápolása. Ezért a nő munkára nem kötelezhető, vagyonaival szabadon rendelkezik, nem köteles a családi költségvetésbe beszállni. A nő dolgozhat (ha feladatait a családban emellett is el tudja látni), de keresetével saját belátása szerint rendelkezik.
- A házasságon kívüli kapcsolatot az iszlám parázsnak tartja és tiltja. A házasság csak férfi és nő között köthető. Házasságkötés az iszlámban nem lehetséges a család akarata ellen, ugyanakkor senkit sem lehet házasságra kényszeríteni olyan emberrel, akivel nem akar házasodni.
- Az iszlám megengedi a válást, amit a férj vagy a feleség is kezdeményezhet. Az elvált ember szabadon házasodhat, a gyermekekről való gondoskodás mindvégig az apa feladata és felelőssége marad.
- Az iszlám megengedi a többnejűséget, de megköveteli a feleségek azonos kezelését, ellátását. Ugyanakkor a többnejűséget lehetőségnek tekinti, amellyel bizonyos társadalmi problémák kezelhetők, illetve megelőzhetőek.
- Az iszlám szerint muszlim férfi házasodhat egyistenhívő nővel (zsidó vagy keresztény), de muszlim nő nem házasodhat nem muszlim férfival (mert ebben az esetben a muszlim nő jogai nem biztosíthatók, pl. eltartási jog).
- Az iszlámban nagyon fontos a szülők tisztelete. A vallási jog a szülők bántalmazását a gyilkoságnál súlyosabb bűnnek tartja. Az iszlámban a szülők tisztelete, illetve a nekik való engedelmesség nem ér véget a nagykorúsággal. Ugyanakkor a szülőknek való engedelmesség nem jelentheti a vallási előírások megsértését. *Mohamed Próféta* azt mondta: „Nincs engedelmesség egy teremtménynek a Teremtőnek való ellenszegülésben.” Ha szülő Istennek való ellenszegülést kér, a jó bánásmód, a szép beszéd akkor is megilleti, csak a kérését nem szabad teljesíteni. A szülők közül az édesanyának van nagyobb joga, hiszen *Mohamed Próféta* szerint a „Mennysorság az édesanyák lába alatt van.”
- Muszlim ember halála esetén a halottat felboncolni nem szabad, lehetőleg két napon belül el kell temetni földbe. A halottat a temetés előtt meg kell mosdatni, halotti lepelbe kell csavarni, imádkozni kell a halotti imát, majd el kell temetni muszlim temetőbe. (Muszlim ember csak muszlim temetőbe temethető, illetve nem muszlim halottat nem lehet muszlim temetőbe temetni.) Az iszlám előírásai szerint a sír egy arasz magas lehet, s egy kővel kell megjelölni.

Ünnepek

Az iszlám vallási ünnepeket a holdnaptár szerint határozzák meg, ezért a Gergely-naptár szerint minden évben kb. 10 nappal korábban vannak. A holdhónapok kezdete az újhold megpillantása, ezért a hónap elején nem lehet biztosan tudni, hogy az 29 vagy 30 napos lesz.

Az ünnepek időpontjai tehát a számításoktól eltérhetnek. Minden évre a valószínű dátumokat dátum konverterrel lehet megkapni.¹

• *Savvál hónap 1–3. A Böjt Megtörésének Ünnepe (Eid al-Fitr)*

Az iszlám két nagy ünnepének egyike, mely a Ramadán havi böjt végén, három napig tart. Az ünnep gratulációja: Áldott ünnepet kívánok! (nemzetközileg: Eid Mubarak!)

• *Dhúl-hidzsa 10–13. Áldozati Ünnepe (Eid al-Adha) vagy Zarándoklati Ünnepe*

A két nagy iszlám ünnep közül a második. A mekkai zarándoklaton részt vevők ilyenkor Miná völgyében elévzik az előírt állatáldozatot. Minden szabad muszlim, aki megteheti, hogy áldozati állatot – fejenként 1 birkát, illetve 1–7 fő közösen 1 tevét vagy marhát – vásároljon, ekkor mutatja be áldozatát. Az áldozati állatok

1 Az alábbi linken elérhető: <http://www.islamicfinder.org/dateConversion.php>

közül a legjobb a teve, aztán a marha, majd a birka. (Ennek oka, hogy az áldozati állat húsának egészét vagy nagyobbik részét a szegények között osztják szét, s a nagyobb állat áldozásával több hús jut a szegényeknek.) Az áldozati állatnak sem a vére, sem a húsa nem jut el Istenhez. Az állat levágásának célja Isten parancsának való engedelmesség, illetve emlékezés Ábrahám (béke legyen vele) történetére, aki kész volt elsősülte fiát, Izmaelt feláldozni, majd Allah egy kos feláldozását rendelte el számára. Az ünnep gratulációja: Áldott ünnepet kívánok! (nemzetközileg: Eid Mubarak!)

Nevezetes napok

- **Ramadán hónap (iszlám holdnaptár 9. hónapja)**

A Ramadán havi böjt időtartama 29 vagy 30 nap, a hold állásától függően. Ebben a hónapban a muszlimok hajnalhasadtától – azaz, amikor egy fehér és egy fekete cérna színe elválik egymástól – napnyugtáig böjtölnek. Ez nem csak az evésről és ivásról való lemondást jelenti, a hívők emellett tartózkodnak a házasságtól, dohányzástól, rossz beszédtől, haragtól stb.

A Ramadán hónap gratulációja annak kezdetekor: Áldott Ramadánt kívánok!

- **Az Elrendelés Éjszakája (Leilatul-Kadr)**

Ez a különleges nap Ramadán hónap utolsó tíz napjára esik, pontosan azonban nem lehet tudni, melyikre. *Mohamed Próféta* (béke legyen vele) tanítása szerint páratlan nap, tehát 21, 23, 25, 27, vagy 29-e. A legvalószínűbb mindezek közül: Ramadán 27. Az Elrendelés Éjszakáján a Korán lejött a hetedik égből az első égbe, majd innen kapta meg *Mohamed Próféta* a kinyilatkoztatást Gábrriel (Dzsibríl) angyalon keresztül 23 év alatt. Az Elrendelés Éjszakájáról azt mondja Allah a Koránban: „Az Elrendelés Éjszakája jobb, mint ezer hónap” (97:3), azaz ezen az éjszakán imádkozni és virrasztani többet ér, mint ezer hónapig folyamatosan imádkozni. Pontos időpontját pedig azért nem árulta el Isten, nehogy az emberek csak erre az időre korlátozzák a szolgálatot. Ezen az éjszakán lejönnek az angyalok különböző parancsokkal. Az Elrendelés Éjszakáján békesség van egészen hajnalig.

- **Dhúl-hiddzsa 9. – Arafat napja**

A mekkai zarándoklat központi eseménye, amikor a zarándokok a Mekka közelében fekvő Arafat fennsíkron tartózkodnak, s a déltől napnyugtáig terjedő időszakban elvégzik az előírt imádságokat és folyamatosan fohászolnak Istenhez. Ha valaki Arafat napján böjtöl, akkor az Isten megbocsátja 2 évi bűneit.

- **Muharram 10. – Ásúra napja**

Ezen a napon mentette meg Isten Mózes (béke legyen vele) a Fáraótól.

Ásúra böjtölésével kapcsolatban Allah Küldötte (béke legyen vele) azt mondta: „Ásúra napjának böjtje egy elmúlt évet engesztel ki (tesz jóvá).” (Muszlim). Ajánlatos még e nap előtt és után 1-1 napot böjtölni, vagy a kettő közül az egyiket. Allah Küldötte (béke legyen vele) azt mondta: „Ha még megmaradok a következő évig, böjtölni fogom kilencedikét is (tizedikével együtt).” (Muszlim)

Ásúra napja a síta muszlimoknál gyásznap, mivel ekkor halt meg Husszein (Mohamed Próféta unokája a kerbalai csatában). Ezen a napon lehet látni önostorozó, magukat karddal vagy késekkel vagdaló fanatikus síitákat az iszlám világ síita dominanciájú területein. A szunnita tanítás szerint Mohamed Próféta (béke legyen vele) az önkínzást, illetve mások kínzását is tiltotta, ezért a Magyarországi Muszlimok Egyháza az ilyen cselekedetektől elhatárolódik.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

- Nagyon fontos a nemek viszonyáról, az érintésről, az öltözködésről korábban írottak figyelembevételével (pl. ellentétes neműek érintése tilos).
- Korán érintésének kerülése. (Jobb megkérni a muszlim embert, hogy ő nyissa ki és lapozza végig, ha szükséges.)
- Ugyancsak kerülendő a családi fényképek átnézése (itt lehetnek képek nőrokonokról kendő nélkül, amit az illető idegen férfinak nem akar megmutatni, de például egy nő megnézheti).
- Törekedni kell az étkezési szokások tisztelőben tartására (megfelelő étel, ami nem keveredik nem megfelelő étellel).
- A rendészeti intézkedés során csak nagyon indokolt esetben használjanak kutyát.
- Ha a muszlim ember éppen imádkozik, meg kell várni, amíg befejezi (kb. 5–10 perc az egész ima).

Rendészeti intézkedések során szerzett tapasztalatok

A tapasztalatokat illetően rengeteg esetet lehetne felsorolni. A továbbiakban csak néhány kiragadott esetet említünk (több negatív, mivel ez a jellemzőbb).

Pozitív tapasztalatok

Az intézkedő szervezet vallásjogi véleményt kért a Magyarországi Muszlimok Egyházától.

Koránt kért az illetékes szervezet a közösségi szálláson őrzöttek számára.

Menekültek dicsérték a magyar rendőröket, határőröket becsületességük miatt. Nem vettek el semmit tőlük, vagy ha el is vették, visszaadták.

Negatív tapasztalatok

Lenézés (pl. határátlépéskor).

Kérdés: Miért kell ennyit várni? Válasz: Olyan helyen születél, hogy ennyit kell várnod.

Étkezés (pl. börtönben).

A disznóhúsmentes ételt látványosan ugyanazzal a kanállal tálalták, mint a disznóhúsosot.

Közlekedés

- Muszlim kisgyereket elütött egy szabályosan közlekedő autó egy mecset előtt, s a rendőrség túl nagy erővel vonult ki (mert az olaszliszkaihoz hasonló lincselésre számítottak), pedig az iszlám tiltja az önbíráskodást. A gyerek apja nyugtatta a vezetőt, hogy nem ő volt a hibás, hiszen a gyerek tépte ki magát az anyja kezéből.
- Pályaudvaron egy keleti ruhát viselő magyar muszlimmal a peronon kipakoltatták a táskáját igazoltatás közben.
- Intézkedés során megkérdezték a szabálysértőt, hogy milyen vallású (aki nehezményezte ezt), s csak azután válaszolt, amikor a rendőrök megígérték, hogy ez nem fogja befolyásolni az ügyet.
- Közlekedési balesetnél a kendőt viselő (magyar) muszlim nőt marasztalták el, pedig ő volt a sértett, s lényegében meg sem hallgatták, a tényállást sem rögzítették pontosan.

A muszlim emberek – mint bárki más – megérik a jó szándékot. Sokan eleve bizalmatlanok a hatóságokkal szemben, mert negatív elbírálásra számítanak vallásuk miatt, vagy úgy érzik, hogy az intézkedés (pl. igazoltatás) egyetlen kiváltó oka a vallásuk volt. Egy esetleges őrizetbe vételkor sokan kínzásra, kínvallatásra számítanak (lásd Guantanamo).

Szakirodalom

Magyarországi Muszlimok Egyháza könyvei és írásai: www.iszlamweb.hu

Elérhetőségek

Magyarországi Muszlimok Egyháza

Vezető: Sulok Zoltán Szabolcs (elnök)

1119 Budapest, Fehérvári út 41.

1241 Budapest, Pf. 268.

Tel.: +361 208-4040

Fax: +361 208-1552

Mobil: +3620 216-0171

E-mail: mmehungary@gmail.com

(Sulok Zoltán Szabolcs írásának szerkesztett változata)

X. MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ

Történeti áttekintés, földrajzi jellemzők, nemzetközi tagozódás

A Magyarországi Református Egyház a – protestáns szóhasználatnál élve – keresztyén egyházak nagy családjának tagja, amely Jézus Krisztus kereszthalála és feltámadása után ötven nappal a Szentlélek kitöltése után jött létre, és az apostolok missziós tevékenységének következtében terjedt el az évszázadok alatt az egész világon.

Az egyházat a Biblia tanítása és a keresztyén hitvallások szerint többször megkísérelték megújítani, majd a 16. században a legfőképpen *Luther Márton* (*Martin Luther*) és *Kálvin János* (*Johannes Calvinus*) wittenbergi és genfi működése következtében Európa-szerte megalakultak a később protestáns gyülekezeteknek/egyházaknak nevezett közösségek.

A reformáció németországi és helvét irányja szerint beszélünk két fő irányzatról:

- az evangélikus (lutheri) és a
- református (helvét/kálvini) reformációról, amelyek számos alapelvben megegyeznek, szertartási és némely tanításbeli kérdésben azonban különböznek. A reformáció irányzatai a 16–17. században szilárdultak meg, különültek el és fokozatosan létrejött a két egyházszervezet.

Magyarországon a sajátos történeti tragédiák következtében gyorsan terjedt a reformáció tanítása, amely a korabeli egyház megújítását tűzte ki célul, valamint az anyanyelvű istentisztelet, lelki gondozás, népművelés, iskoláztatás előmozdítására törekedett. Mind a németországi, mind a helvét irányzat jelen volt, a külföldön tanuló diákok és a könyvnyomtatás elősegítette a reformáció tanainak terjedését.

A reformáció két ágának magyarországi elkülönülése később ment végbe, a 16–17. század fordulójáig óprotestáns időszakról beszélünk.

Az evangélikus és református gyülekezetek, egyházmegyéik, egyházkerületek kialakulása a felekezeti elkülönülés következtében szilárdult meg. A magyar anyanyelvű vidékeken és a magyar ajkú parasztság között a helvét reformáció befolyása erősebb volt. A református reformáció egyik szellemi központja Debrecen volt, de ugyanilyen fontos szerepet játszottak a református kollégiumok (iskolák; például Sárospatak, Nagyenyed, Kolozsvár, Pápa stb.). Az erdélyi helvét irányú reformáció szintén jelentős vezető szerepre tett szert, amit erősített a református fejedelmek működése is.

Az ellenreformáció és a barokk, valamint a gyülekezetek, lelkészek üldözése, illetve a protestáns egyházak, iskolázás jogi helyzetének ellehetetlenítésére való törekvés visszaszorította a református népesség és gyülekezetek számát. A protestáns közösségek, így a református egyház jogi emancipációja évszázadokon keresztül tartott, az egyenjogúsítás csak a 19. században ment végbe.

A történeti nehézségek ellenére több-kevesebb létszámban a magyarság történeti területén mindenütt találhatóak reformátusok, illetve református gyülekezetek és közösségek, amelyek igazodnak az adott régió/terület településszerkezetéhez is.

Megfigyelhető, hogy a reformátusság számaránya az ország középső részében, illetve keleti felében jelentősebb, ami részben a nyugati országrész Habsburg és katolikus befolyásával is magyarázható, valamint azzal is, hogy a református egyház bástyái a török hódoltság területén és Erdélyben alakultak ki, ahol a magyar királyság vagy a birodalom befolyása nem, vagy kevésbé érvényesült. A reformáció terjedése és a protestáns hit megtartása függött a földbirtokos (köz)nemességtől is, hiszen az alattvalók általában uraik vallási meggyőződését követték.

A református egyház történeti bázisa a magyar ajkú parasztság körében volt, valamint a földbirtokosok mellett jelentős szerepet játszottak a mezővárosok is a felekezet megmaradásában.

Magyarország I. világháború utáni területvesztései negatívan befolyásolták a magyar reformátusság életét. A határok mentén az utódállamokban jelentős létszámú református lakosság szakadt el a történeti értelemben összefüggő területektől, így ezekben az országokban jogi értelemben új egyházak és egyháztestek keletkeztek. Ezek a közösségek az anyaországi egyházzal együtt elvi és gyakorlati szabadságjogaikat – a szabad vallásgyakorlás, intézményfenntartás jogát – a II. világháború után elvett, államosított intézményeik/épületeik egy részét csupán 1990 után nyerhették vissza. A magyar református egyházak különféle jogi környezetben és lehetőségek között élnek az adott állam jogrendje szerint. 2009-ben a magyar ajkú református egyházak közös akaratával a közös történeti hagyományok és örökség megőrzése érdekében létrehozták a Magyar Református Egyházat, amely összefogja a különböző államok területén élő magyar református egyháztesteket, amelyek továbbra is autonómok és az adott ország jogrendje szerint élnek és működnek.

Szükséges megemlíteni a nyugati országokban és Ausztráliában lévő jelentős magyar református gyülekezeteket, illetve szórványokat, amelyek egy része külön magyar református egyházba/egyháztestbe tömörülnek.

A 19. század óta egészen a közelmúltig különféle történeti és/vagy gazdasági okok miatt szinte folyamatosan érkeztek/érkeznek a nyugat-európai, amerikai és ausztráliai vidékekre magyar reformátusok, akik vallási és kulturális értelemben a magyar reformátusság részeként értelmezik magukat, és a Magyarországi Református Egyház különös figyelemmel kíséri az emigráns gyülekezeteket és egyházakat.

A Magyarországi Református Egyház a magyarlakta területek nemzetközi és nemzetközi jogi kapcsolatain túl évszázados és szoros kapcsolatot ápol a református egyházak európai és világméretű közösségével. Különösen fontos a jelentős helvét szellemű (református) lakossággal és hagyománnyal rendelkező országokkal és területekkel való testvéri-hitbeli, tudományos kapcsolattartás, így különösen Hollandiával, Svájcjal, Németországgal, valamint Skócia, Észak-Amerika és újabban Korea református/presbiteriánus egyházaival, gyülekezeteivel, oktatási intézményeivel (elsősorban egyetemeivel).

Jelentősek még a protestáns egyházakkal ápol hazai és nemzetközi kapcsolatok, szervezeti tagságok, így különösen a lutheránus egyházakkal való kapcsolat. A Magyarországi Református Egyház hazai és nemzetközi szinten részt vesz az ökumenikus kapcsolatok ápolásában és az Egyházak Világtanácsa munkájában.

Hitvallás, célkitűzések

A református egyház a reformáció nyomán létrejött protestáns egyházak sorába tartozik. A protestantizmus a keresztyénségnek az az ága, amely a 16. században azzal a céllal született, hogy a Szentírás alapján helyreállítsa a hiteles keresztyén tanítást és életvitelt.

Röviden rá kell mutatnunk, hogy a magyar nyelvben létező *keresztyén* és *keresztény* görög-latin eredetű szóalak egy és ugyanaz a kifejezés, amelynek jelentése az, hogy *Krisztushoz tartozó, krisztusi*. Az első nyelvtörténetileg régebbi, és azt inkább a protestánsok, a másodikat inkább a római és görög katolikusok használják. Ettől függetlenül a nyelvhasználatban eltéréseket tapasztalhatunk.

A reformátusokat szokták kálvinistáknak is nevezni. Ám a kifejezés megtévesztő lehet, mert ugyan a reformáció ezen egyháza nagymértékben épít *Kálvin* tanítására, szellemi öröksége annál sokrétűbb, hogysem egyetlen embert lehetne alapítójának nevezni. *Kálvin* mellett olyan jelentős teológusok voltak hatással a református tanítás kialakulására, mint *U. Zwingli*, *M. Bucer*, *H. Bullinger*, *Th. Beza*, *Z. Ursinus* és még sokan mások.

A református hit alapvető tanításai abból a közös örökségből nőttek ki, melyet a keresztyén egyház a korai századokban – különösképpen az első négy egyetemes zsinaton – a Szentírás alapján igaznak ismert fel és fogalmazott meg. A századok során sok ponton eltávolodás történt a szentírási alapoktól, számos olyan elem jelent meg, melynek forrása a Biblián kívüli, sok esetben ellentmondásokat tartalmazó egyházi hagyomány volt.

A reformáció egyházai egységesek voltak abban, hogy a tanítás és az ebből fakadó megfelelő életgyakorlat helyreállítása érdekében vissza kell térni az eredethez: a Szentíráshoz. Ebben a tekintetben szerves részét képezték annak a szellemtörténeti folyamatnak, amelyet humanizmus néven ismerünk, s amely a nyugati-európai kulturális gyökerekhez, a görög-római kulturális örökséghez tért vissza, mint forráshoz. A reformátorok felismerésüket néhány alapelvben fogalmazták meg és foglalták össze, amely alapelvek mind a mai napig tükrözik a protestáns – így a református – hit jellegzetességeit. Ezek a reformáció *sola*-tétélei.

A *sola* kifejezés jelentése: *egyedül*. Azokra az egyedüli, kizárólagos és alapvető tétélekre vonatkozott, melyeknek elfogadása vagy elutasítása jelentette, hogy mennyiben felel meg vagy tér el az egyház tanítása Isten kijelentésétől. S hogy nem pusztán elvi kérdésekről van szó, azt a későbbiekben látni fogjuk.

- Az első ilyen alaptétel: *sola Scriptura* – *egyedül a Szentírás*. Ez az alapelv azt a meggyőződésünket tükrözi, hogy hitünknek, tanításunknak és életünknek egyedüli hiteles forrása és zsinórmértéke a Szentírás. A Szentírást, ismertebb nevén a Bibliát, Isten ihletett kijelentésének, Isten szavának tekintjük. (Ilyen szempontból ez nagyban hasonlít arra, ahogyan az iszlám a Koránra vagy a zsidóság a Tórára tekint.) A protestáns egyházak hangsúlyozzák, hogy a Biblián kívül más nem tekinthető kijelentés-forrásnak vagy olyan eszköznek, melyen keresztül Isten szól. A református álláspont ebben a tekintetben nem csak a katolikus és ortodox egyházak tanításától különbözik, amelyekben az egyházi hagyomány is a Szentíráshoz hasonló tekintéllyel bír, hanem minden olyan, napjainkban létező ezoterikus vallási irányzattól is, amely azt tanítja, hogy Isten új, közvetlen vagy közvetítők – akár emberek, akár angyalok általi – kinyilatkoztatásokat, üzeneteket küld. A reformáció felismerése szerint a Szentírás nemcsak elégséges, de szükséges eszköze is annak, hogy Istent, az Ő akaratát és Krisztusban írántunk tanúsított kegyelmes tettét megismerjük.

Amikor Szentírásról beszélünk, akkor az Ó- és Újszövetség egységét is hangsúlyozzuk, mivel mind az ószövetségi próféták, mind az újszövetségi apostolok Jézus Krisztusról tanúskodtak. Előbbiek úgy, hogy Krisztusról – mint megígért Messiásról – jövendöltek, utóbbiak pedig már szemtanúként és tanítványként beszéltek tanításáról, haláláról és feltámadásáról. Mondhatni, a Biblia egésze arról beszél, mint tesz Isten a világot és benne különös módon az emberért. Ebből az egységből kifolyólag a református egyházban igen gyakran prédikálnak a lelkészek az Ószövetség alapján is. Egyébiránt a protestáns egyházakban használt Szentírás 66 könyvből áll, ebből az ószövetségi rész 39 könyv, amely a héber kánon könyveit tartalmazza és kissé szűkebb, mint a római katolikus és keleti ortodox egyházakban használt bővebb alexandriai kánon követő bibliakiadások.

A Szentírás tehát Isten szavának megismerése szempontjából megkerülhetetlen. A hit az embernek erre az isteni szóra adott válasza, amely azonban nemcsak elhívés, hanem Isten iránti mélységes bizalom és hűség is.

A Szentírás alapján hiszünk a *Szentháromság Istenben*, aki Atya, Fiú, Szentlélek. E hitünket közösen valljuk meg katolikus és ortodox hittestvéreinkkel is az *Apostoli* és a *Nicea-konstantinápolyi Hitvallásban*. A református egyházban különösképp az *Apostoli Hitvallás* (közismertebb nevén a Hiszekegy...) a különféle istentiszteleti szertartások szerves része.

E közös hitvallás alapján hiszünk a mindenható Atyában, aki annak a világnak a Teremtője, amit az ember otthonául szánt. A teremtett világra így, mint jó teremtésre tekintünk, amelyet Isten az ember gondoskodó használatába adott úgy, hogy eközben Ő nem szűnt meg az egész teremtett világ Gondviselője lenni. Ezért az ember egyszerre felel Isten és embertársai előtt világnak állapotáért. (A természetvédelem ezért teremtésvédelem.)

Hiszünk Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki a mi bűneink váltságáért adotta magát halálra, s támadt fel harmadik napon. A megváltásra az ember romlása – bibliai szóhasználat szerint: bűne – miatt volt szükség. Bűn alatt a Szentírás nemcsak a vétkes emberi tetteket érti, hanem a bűnös hajlamot és természetet is, amit az ember egyedül nem képes jóvátenni. Ez a megromlott természet pedig megakadályozza az embert abban, hogy Isten szándéka szerinti rendeltetését betöltse. Isten azonban úgy szerette a világot és benne az embert, hogy egyszülött Fiát küldte, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen (Jn 3, 16). Isten az embert a maga igazi emberségébe akarja visszaállítani, s ezért Jézus Krisztusban maga Isten veszi fel az ember ügyét, s viszi célba. A református hitvallások hangsúlyozzák, hogy Isten Jézus Krisztus önként vállalt áldozatos haláláért bocsátja meg hibáinkat, vétkeinket és tekint ránk úgy, mintha soha semmi bűnünk nem lett volna.

- Ezzel egy újabb fontos protestáns alapelvhez értünk: *sola gratia* – *egyedül kegyelemből* van mindez. A kifejezés azt a Biblia alapján megértett meggyőződést foglalja össze, hogy Isten bocsánatát és irántunk való szeretetét sem jó cselekedetekkel, sem önmegtartóztatással, sem másfajta kegyes erőfeszítéssel vagy életvitellel kiérdemelnünk nem lehet. Ez Isten ajándéka, amelynek egyedüli okát irántunk való jó szándékában találjuk. Isten szeretetteljes hatalma átvállalja a bűnös ember ügyét. Jézus Krisztus váltságáért Istennek a bűnös embert felmentő ítélete.
- Az isteni kegyelem elsődlegességét és kizárólagosságát emberi részről a reformátorok egy következő alapelvvel egészítették ki: *sola fide* – *egyedül hit* által fogadhatom el Isten ajándékát. A hívő felismeri egyrészt azt, hogy az ember megváltása, helyreállítása, üdvözítése teljes egészében Isten munkája. Krisztus evangéliuma az, hogy az élet nem teljesítményből áll, hanem elfogadásból. Az Isten szeretetét így elfogadni tudó ember pedig az élet egészére, mind napos, mind árnyékos oldalára Isten ajándékaként tekint.
- A felsorolt alapokat foglalja össze és koronázza meg a *solus Christus* – *egyedül Krisztus* elv. Ez az alapelv kifejezi azt az evangéliumi meggyőződést, hogy nincs más Megváltó és Közbenjáró az Atyához, csak Jézus Krisztus. S ez nemcsak más vallási meggyőzések, „utak” lehetőségét zárja ki, hanem minden egyéb közbenjáró személy szükségességét is. A protestáns egyházak ezért utasították el a szentek és Mária közbenjárásának lehetőségét, bár utóbbit az ógyházi dogmának megfelelően Istenszülőnek nevezték. Krisztus által minden hívőnek közvetlen kapcsolata lehet Istennel. Ez szükségtelenné teszi a közvetítő papi rendet is az egyházban, s ez a felismerés gyökeresen alakította át az egyház közösségi képét. A protestáns egyházak szinte mindegyike a keresztyének egyetemes papságát vallja. A református egyházban ebből kifolyólag nem papok, hanem lelkészek vannak, akiknek elsődleges feladata az igehirdetés, a gyülekezet tanítása és gondozása.

A megváltás hit általi elfogadása és ennek hangsúlyozása nem jelenti azt, hogy a reformátusok ne tulajdonítanak nagy jelentőséget az emberi felelősségnek, tetteknek és cselekedeteknek. Ám a jócselekedetekre nem tekintenek úgy, mint amelyekkel érdemeket lehetne szerezni, hanem azokat hálából teszik mindazért, amit Istentől kapnak. Ez a hálából Istennek szentelt élet a református etika alapja, amely a mindennapok minden területét áthatja. Ez azt is jelenti, hogy az Istennek hálával odaszentelt élet egyben Isten akaratát kereső élet is. Ezért a személyes kegyesség szempontjából is központi jelentősége van a Szentírásnak, amely nemcsak hitünk, hanem életvezetésünk mércéje is. A Bibliából tudhatjuk meg, „mi az Isten akarat, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” Ám a református hívő még a jó felismerését és cselekvését sem tulajdonítja elsősorban saját magának, hanem vallja, hogy a *Szentlélek* az, aki őt erre ösztönzi.

A református hit nemcsak az egyén hitbeli életére, kegyességére, hanem az egész világra úgy tekint, mint ami Isten gondviselő és szerető uralma alatt áll. Ebből a látásmódból következik, hogy a reformátusok önmagukra, mint a társadalom felelősségteljes tagjaira tekintenek. A református egyház szeretne Krisztus tanúja lenni a társadalomban. Ezt a tanúságtételt a Magyarországi Református Egyház mind egyéni, mind közösségi/intézményi szolgálatok szintjén is igyekszik megvalósítani, hogy Urának hű szolgája legyen. Mindezért pedig nem magunknak, hanem egyedül Istennek tulajdonítjuk a dicsőséget: *Soli Deo Gloria!*

A református egyházban – hasonlóan az evangélikus egyházhoz – két szentség, ún. *sákramentum* van, amely látható módon is kifejezi, mit tett értünk Isten Jézus Krisztus által:

- a keresztség és
- az úrvacsora.

Ezek olyan szent cselekmények, melyek célja a hit megerősítése. A szentségek számában a reformátusok különböznek a katolikus és ortodox egyházaktól, melyek a két említett mellett még öt, azaz összesen 7 szentséget gyakorolnak.

A konfirmáció (a római katolikus egyházban: bérmálás), a házasság, illetve a házasságkötés megáldása, a bűnbánat gyakorlása, a lelkészszentelés vagy lelkészavatás, a betegek lelki gondozása a protestáns egyházakban nem szentség, hanem egyházi cselekmény. A protestánsok nem imádkoznak, nem járnak közben a halottakért, nem vallják a Purgatórium (tisztító tűz) és a köztes állapotban lévő lelkek tanítását.

A Magyarországi Református Egyháznak két hivatalosan elfogadott hitvallási irata van, amelyek összefoglalják és részletesebben kifejtik az általunk vallott hittételeket. Ez a *Heidelbergi Káté* (1563) és a *II. Helvét Hitvallás* (1562). Mindkét hitvallási irat közös szimbóluma, jelképe a világ bármely részén élő református egyházaknak.

Jelképek, szimbólumok, közösségi szabályok, egyházi törvények

A református templomokban és egyéb kultuszhelyeken bibliai és hitvallási okok miatt nincsenek emberi alakot vagy istenséget ábrázoló szobrok és/vagy festmények. A reformátusok törekszenek az épületek díszítésében az egyszerűsége, ami nem dísztelenséget vagy igénytelenséget jelent.

A kazettás mennyezetek, festett padok, művészi igényességgel kialakított, sokszor nonfiguratív ábrázolások, növényi díszítéseket ábrázoló berendezési tárgyak, népi(es) díszítőelemek, az orgonák szekrényei a református ízlésvilágot tükrözik, amelyek korábban mindenképpen a települések összképét és a mindennapos és ünnepi használati tárgyak kép- és színvilágát is meghatározták.

A bibliai történetekre utaló szimbólumok különösen sokszor fordulnak elő a templomokban vagy templomokon.

- A kereszt egyetemes keresztyén jelkép, a korpusz (azaz Krisztus teste) nélküli kereszt nem esik tilalom alá, de Magyarországon történeti okok miatt a református közösségek, templomok tartózkodóak voltak e jelkép használatával kapcsolatban. Újabb templomokban felfedezhető ez az egyetemes jelkép.
- Gyakori a templomtornyok tetején a csillag, amely a betlehemi csillagra, azaz a Jézus Krisztus születését hírül adó csillagra utal, valamint a kakas, amelyet Péter apostol tagadásával hoznak összefüggésbe. Az adott templom építészeti stílusától függően magyar(os) és/vagy népi(es) szimbólumok és díszítőelemek sokasága jelenhet meg a templomokon.
- A berendezési tárgyakon, így a székeken korai keresztyén szimbólumként a kitért szárnyú anyamadar is sűrűn megjelenik, amely általában három fiókáját saját testéből táplálja. Ez az Anyaszentegyház szimbolikus megjelenítése.
- Úrvacsorai kelyheken és címerekben a zászlós bárány biblikus eredetű jelképként a feltámadott, megdicsőült Krisztusra utal. A nyitott könyv, amely rendszerint a görög ábécé első és utolsó betűit (alfa és ómega) is megjeleníti – szintén bibliai szimbólumként – a Szentírás és Jézus Krisztus szimbóluma. Főleg barokk korból származó jelkép a háromszög, amely sokszor napsugárszerű kisugárzó részekkel látható, a Szentháromság szimbóluma. Ez is közös katolikus-protestáns szimbólum.

A gyülekezetek és különféle egyháztestek címerei és ezek alapján a helyi közösség díszítőelemei további szimbólumokat vonulathatnak fel.

A közösségi szabályok alapvetően a kölcsönös tiszteletadáson és megbecsülésen alapulnak. A templomokban, temetőben, gyülekezeti helyszíneken az adott alkalomhoz illő általános emberi viselkedés szabályai elvártak, az öltözködésben ugyanígy az általános európai, nem kihívó megjelenési és öltözködési szabályok érvényesülnek.

Helyi szokáson alapuló egyedi viselkedési, magatartási, ülésrendi (pl. férfiak, nők, ifjak, gyermekek ülésrendje; leülés és felállás szokásai; ravatalozóban való ülésrend a rokonsági fokozat szerint; bevonulási, kivonulási rendek stb.) törvényszerűségek, szokások gyülekezetenként, közösségekként eltérő módon érvényesülhetnek.

A Magyarországi Református Egyháznak részletes, a Zsinat által megállapított törvényei vannak. A különféle szervezeti szintek szabályrendeleteket, szervezeti és működési szabályzatokat alkothatnak, amelyek területi értelemben az adott vagy alacsonyabb szabályozási szinten érvényesek. Az egyház egész közösségére nézve a Zsinat alkothat törvényeket, valamint állapíthatja meg az istentiszteleti cselekmények rendjét, az ünnepeket, a hitvallásokat stb.

A Magyarországi Református Egyház társadalmi szerepvállalása

A Magyarországi Református Egyház Isten iránti hálából és felelősségből igyekszik felvállalni a világ terheit. Ez nagyfokú szerepvállalást jelent az oktatás, a szociális és betegellátás, humanitárius segítségnyújtás területén.

- A Magyarországi Református Egyház teljes iskolahálózattal rendelkezik, és nem csupán felsőfokú lelkészképző intézményei, teológiai-hittudományi főiskolái/egyetemei vannak, hanem széles körű képzési kínálatú egyeteme is, amelyet két 19. századi alapítású egyházi intézményre – mint jogelődre – építve 1993-ban alapítottak. A *Károli Gáspár Református Egyetem* jelenleg négy karral (Állam- és Jogtudományi Kar, Bölcsészettudományi Kar, Hittudományi Kar és Tanítóképző Főiskolai Kar) működik.
- A református egyház mindemellett igen sokrétű, intézményi háttérű szakszolgálatot tart fenn és működtet, amelyek némelyikével a rendészeti szervezetek dolgozói is találkozhatnak. E szolgálatokat a zsinati irányítás alá tartozó *Református Missziói Központ* koordinálja, felügyeli. A Missziói Központ munkája az ország egész területére és a társadalom minden rétegére kiterjed. A következőkben felsorolunk néhányat e szakszolgálatok közül, és ismertetjük célkitűzéseiket.
  - (1) A *Magyarországi Református Egyház Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió Drogterápiás Otthonának* célja, hogy keresztyén értékek hangsúlyozásával, professzionális és emberi segítséget nyújtson a szenvedélybetegségekből való megszabadulásban és kábítószermentes életvitel kialakításában. Munkájukhoz elő- és utógondozó program, hozzátartozói csoport, félutas ház és prevenció program kapcsolódik. Elektronikus elérhetőség: www.drogterapia.hu
  - (2) A *börtönmisszió* célkitűzése többretű. A börtönlelkészek egyrészt a fogva tartottak körében végeznek igehirdetői és lelki gondozói szolgálatot, másrészt, a misszió szabadulóknak igyekszik segítséget nyújtani lakóotthonok, félutas házak létrehozásával. E-mail: bortonmisszio@rmk.hu
  - (3) A *cigánymisszió* szolgálatában fontosnak tartja, hogy az előítélet falait lebontva és felelősséget érezve minden Magyarországon élő cigány emberért segítséget nyújtson az életvezetés, egészségmegőrzés, bűnmegelőzés és tanulás terén, előmozdítsa a cigányság egyházi integrációját. E-mail: ciganymisszio@rmk.hu
  - (4) A *hajléktalanmisszió* célkitűzése, hogy a családi és gyülekezeti közösség nélkül élők megtapasztalják a szeretet gyógyító erejét, segítsék a hajléktalanok gyülekezeti betagozódását és társadalmi reintegrációját. A szolgálat számos nagyvárosban üzemeltet hajléktalanszállót vagy nappali melegedőt. E-mail: hajlektalanmisszio@rmk.hu
  - (5) A *házasság- és családsegítő szolgálat* a válságba kerülő házasság, a kezelhetetlennek tartott gyermek, családi konfliktusok, beteg gyermek nevelése krízishelyzeteiben végez tanácsadást és lelki gondozást. E-mail: lelkiigondozas@rmk.hu
  - (6) A *Református Iszákosmentő Misszió* a Magyar Kékkereszt Egyesülettel közösen végzi szolgálatát a szenvedélybeteg családokért. A misszió szolgálattelvői hiszik, hogy az evangélium üzenete Jézus Krisztus által gyógyulást ad a depressziós és függőségben élőknek, helyreállítja családi életüket. E-mail: rim@rmk.hu
  - (7) A *kórházlelkészi szolgálat* küldetése, hogy a betegség próbájában, kétségek közt lévő, szenvedő embernek nyújtson támogatást a segítő, vigasztaló, bátorító szeretet megélésére, a kegyelmes Isten jelenlétének, vezetésének felfedezése által. E-mail: korhazmisszio@rmk.hu
  - (8) A *menekültmisszió* a rendészeti szervezetekkel együttműködve segíti a Magyarországon menedékkérők és az idegenrendészeti központokban elhelyezett külföldiek lelki és fizikai szükségleteinek jobb kielégítését. Az egyház ezt a szolgálatot többek között iskolai és lakhatási integrációs, valamint intenzív magyar nyelv- oktatási program keretében végzi. E-mail: menekultmisszio@rmk.hu
  - (9) A *repülőtéri misszió* más felekezettel való ökumenikus összefogásban a repülőutak miatt fellépő nyugtalanság, szorongás oldásában kínál segítséget lelki gondozói beszélgetések, istentiszteleti alkalmak keretében. A Magyarországi Református Egyház képviselőjében egy lelkész végzi ezt a szolgálatot Ferihegy II. Terminálon. E-mail: repulotermiszi@rmk.hu

- (10) A *siketmisszió* szolgálatának középpontjában Isten Jézus Krisztus által közölt szeretetének hirdetése áll. A misszió célja, hogy az egészséges egyháztagok ne feledkezzenek meg hallássérült testvéreikről, valamint segítséget nyújtsanak a hallássérülteknek kegyességük és hitéletük gyakorlásában.
E-mail: siketmisszio@rmk.hu
- (11) A *telefonos lelki gondozás* prevenciós szolgálat, melynek célja, hogy a bajba jutott embereket hozzásegítsék problémáik megoldásához. Krízisvonal (minden nap 17–21 óráig): +36 1 201 0011 Honlap: www.telefon-lelki-gondozas.hu; www.skype-lelki-gondozas.hu
- (12) A *vakmisszió* a csökkent látásképességű embereknek nyújt segítséget tanácsadás, lelki gondozói beszélgetések és istentiszteleti, gyülekezeti alkalmak keretében. E-mail: vakmisszio@rmk.hu
- (13) A *lepramisszió* tagja a Nemzetközi Lepramisszióknak. Elsősorban imádság és pénzadományok gyűjtésére veszi ki részét azon szolgálatban, amelynek célja a világ különböző országaiban élő leprás betegek gyógyítása, rehabilitációja, oktatása, otthonhoz juttatása.
- (14) Külön meg kell említenünk a *Bethesda Gyermekkorházat*, amely a közép-európai régió egyedüli egyházi fenntartású gyermekkorháza, ahol a legfontosabb gyermekbetegségekkel foglalkoznak 18 éves korig. Országos hatáskörű, kiemelt profilja az égéssérült gyermekek ellátása. Az intézményben működik az Égés-sérült Gyermekeket Ellátó Országos Központ. <http://www.bethesda.hu/>

A Magyar Református Szeretetszolgálatnak a Kárpát-medencében és a világ számos pontján vannak segélyezési és fejlesztési programjai. Ez a munka elsősorban adománygyűjtéseket jelent, de küldetésének tekinti felmutatni és felkínálni azt a többletet, amit a Krisztust követő emberek képesek adni.

Hierarchia-szintek (funkciók) és tisztségviselők elnevezései, megszólítások

A Magyarországi Református Egyházban a zsinat-presbiteri vagy presbiter-zsinati elv érvényesül, ami azt jelenti, az egyház szervezete alulról felfelé történő delegálás, választás alapján szerveződik, a különféle szintek kölcsönhatásban vannak, hiszen a felsőbb testületek az alsóbbakra nézve jogszabályt, illetve szabályzatot alkothatnak. Különös jelentőségű a paritás elve, ami a vezetői tisztségek és magasabb egyházi testületek lelkészi és világi jellegű személyek közötti egyenlő és egyenrangú megosztását jelenti.

- (1) *Egyházközség* (jogi fogalom), gyülekezet (általános értelmű kifejezés). Az egyházközség az egyháztagokból áll, akik a 18. életévük betöltése után tisztségekre választhatóak és választójoggal rendelkeznek, ha más kizáró ok nem áll fenn.

Az egyházközség döntéshozó testülete az egyházközségi közgyűlés, amely megválasztja az egyházközség lelkipásztorát/lelkipásztorait, valamint a presbitériumot, a gondnokot/gondnokokat és/vagy a főgondnokot.

A presbitérium az egyházközség irányító testülete, amit az egyházközségi közgyűlés országosan egységes hatéves ciklusra választ meg. Presbiterek lehetnek férfiak és nők egyaránt. A presbitérium létszáma eltérő, függ az egyházközség lélekszámától és egyéb történeti okoktól. Vannak olyan helyek, ahol történeti és egyéb teológiai megfontolásból csak férfiakat választanak a presbitériumba.

A helyi egyházközség vezetője a lelkipásztor és a gondnok vagy főgondnok. Az egyházközséget hivatalos ügyekben közös, kettős képviselői joggal a lelkipásztor és a gondnok vagy főgondnok együtt képviseli. A református egyházban férfiak és nők egyaránt lehetnek lelkipásztorok. A lelkipásztor megszólításai a következők lehetnek: *lelkész úr/asszony/nő, lelkipásztor úr/asszony/nő, nagytiszteletű úr/asszony, tiszteletes úr/asszony, nagytiszteletű lelkipásztor/lelkész úr/asszony*. A gondnok vagy főgondnok megszólítása: *gondnok úr/asszony, főgondnok úr/asszony*.

A gyülekezeti lelkész, intézeti lelkész, beosztott lelkész, segédlelkész különféle kinevezési fokozatok, a megszólítás tekintetében nem játszanak szerepet. A gyülekezeti lelkészt nevezik még parókus lelkésznek is. A *parókus* (vagy *parochus*) mint olyan inkább a görögkeleti és/vagy ortodox lelkészek/papok megnevezése és megszólítása, megszólításként protestáns közegben nem használjuk. A *plébános úr/asszony, atya, atyám, rabbi, pap úr/asszony* megszólításokat kerüljük, nem illendők és akár sértőek is lehetnek. A *pap* köznyelvi fogalom, a protestáns egyházakban a lelkész vagy lelkipásztor a hivatalos megnevezés, jelölés. Ugyanígy nem használatos, sőt sértő a *református mise* vagy *mise* kifejezés használata, amennyiben a *református istentisztelet*-ről beszélünk. Szintén kerüljük a református gyakorlattól idegen szavak használatát, például *oltáriszentség, szenteltvíz, ostya* stb. Ha valamely berendezési tárgy, cselekmény, jelenség bevett szakkifejezését nem ismerjük, bölcsebb és ajánlatosabb körülírni a beszéd vagy a kérdés tárgyát, vagy egyszerűen rákérdezni, hogy az adott közösségben mi a neve annak a tárgynak, cselekménynek stb.

Az egyházközség életében fontos tisztséget látnak még el a hittanoktatók, vallásánárok, kántorok, az egyházközség intézményeinek tisztségviselői.

Az *egyházközség, plébánia* kifejezéseket ne használjuk protestáns kontextusban, mivel azok nem adekvátak. Protestáns és református közegben a hívek, az érintettek és az egyéb intézmények ügyintézésének helyszíne a Lelkészi Hivatal. Számos egyházközségben az egyházközségi temető ügyintézése is a Lelkészi Hivatalban folyik.

- (2) *Egyházmegye.* Adott összefüggő területen élő gyülekezetek közössége és szervezete, amely történeti okoknál fogva nem minden esetben esik egybe a közigazgatási megyehatárral. Az egyházmegyék területének nagyobb átrendezésére, illetve az adott helyzethez való igazítására az 1950-es években került sor.

Az egyházmegye élén az adott területen lévő presbitériumok választása alapján és a paritás elve szerint országosan egységes hatéves ciklusokban lelkészi vezetőként az *esperes*, világi vezetőként az *(egyházmegyei) gondnok áll.* Az esperes helyettese a lelkészi főjegyző, az egyházmegyei gondnoké a világi főjegyző.

Az esperes megszólítása: *nagytiszteletű esperes úr/asszony*, a gondnoké: *gondnok úr/asszony*.

Az egyházmegye életét országosan egységes hatéves ciklusokban a paritás elve alapján konstituált és választott egyházmegyei közgyűlés, valamint egyházmegyei tanács irányítja.

- (3) *Egyházkerület.* Adott összefüggő területen élő egyházmegyék és gyülekezetek szervezete, amelyek földrajzi elhelyezkedését történeti okokra vezethetjük vissza. Négy egyházkerület van Magyarországon (nyugatról keletre haladva): Dunántúli, Dunamelléki, Tiszáninneri, Tiszántúli.

Az egyházkerület élén az adott területen lévő presbitériumok választása alapján és a paritás elve szerint országosan egységes hatéves ciklusokban lelkészi vezetőként a *püspök*, világi vezetőként az *(egyházkerületi) főgondnok* áll. A püspök helyettese a lelkészi főjegyző, az egyházkerületi főgondnoké a világi főjegyző.

A püspök megszólítása *főtiszteletű püspök úr* – és amennyiben a jövőben lelkésznőt választanak püspökké – *asszony*, a főgondnoké *főgondnok úr/asszony*. Kerüljük az *eminenciás/excellenciás úr, bíboros úr, érsek úr/atalasszony, püspök atya, szentséges atya, szentséged, pápa úr* megszólításokat és kifejezéseket, amelyek illetlenek és sokszor sértőek.

Az egyházkerület életét országosan egységes hatéves ciklusokban a paritás elve alapján konstituált és választott egyházkerületi közgyűlés, valamint egyházkerületi tanács irányítja.

- (4) *Zsinat.* A Magyarországi Református Egyház legfőbb képviselői és törvényhozó szerve a 100 tagú Zsinat. A négy egyházkerület megállapított számarányai alapján a zsinati tagok részben hivatalból, részben választott tisztségükönél fogva vesznek részt a Zsinat munkájában, a többi tagot a meghatározott számarányoknak megfelelően az egyes egyházkerületek területén lévő presbitériumok egyházmegyei bontásban választják meg. A zsinat mandátuma az országosan egységes hatéves ciklusokhoz igazodik. A legközelebbi általános tisztújítás – a presbitériumok kivételével – 2014 őszén lesz a Magyarországi Református Egyházban, az új ciklus 2015. január 1-jén kezdődik.

A Zsinat elnökségét és tisztségviselőit saját hatáskörben és a Zsinat tagjaiból választja. A Zsinat lelkészi elnöke az egyik egyházkerület püspöke, a világi elnök az egyik egyházkerület főgondnoka. Helyetteseik szintén egy püspök és egy főgondnok. A Magyarországi Református Egyházat a Zsinat elnöksége, illetve a Zsinat lelkészi elnöke képviseli – különös tekintettel az állammal való kapcsolattartásra.

Szükséges megemlíteni a *Protestáns Tábort Püspökség* szolgálatát is. A református és evangélikus egyházak közös szervezeti egységben végzik a katonák közötti lelkipásztori szolgálatot. A protestáns tábort püspöki tisztséget felváltva látja el az evangélikus és a református egyház; az evangélikus püspök helyettese református, a reformátusé evangélikus lelkész. A református tábort püspököt a Zsinat választja.

Kulturális jellemzők (művészetek és kommunikáció), öltözködés, étkezés

A református életvitelt, gondolkodást, kifejezőmódot markánsan meghatározta és jellemzi a puritanizmus, a puritánság, ami nem azonosítható az igénytelenség jelenségével.

A protestantizmus a művészetek szélesebb körben való megjelenését is elősegítette. A református ember életvitelére jellemző, hogy a mindennapi munkát Istentől rendelt feladatként fogadja, az eredményeket és sikereket pedig Isten áldásának tekinti, Isten és emberek előtti felelősséggel, önfegyelmel végez munkáját, lehetőleg pontosan, precízen.

Mindez összefüggésben van a hittani tanítással, hitvallással, a református etika fentebb vázolt alapelveivel. Ez a hitvallásos alapokból fakadó életforma és közösségértelmezés hozzájárult a „modern Európa” és a „modern világrénd” megszületéséhez, valamint a demokratikus politikai rendszerek kialakulásához Európa- és világszerte.

- A protestantizmus, így a református egyház számára fontos a tanulás, a művelődés, a kultúra ápolása, amit az Isten tiszteletéért, illetve tágabb értelemben vett istentiszteletnek, kötelességnek tekint. Az iskolázás, az iskolázottság, a műveltség közvetítése – ahogyan a református kollégiumok történeti szerepe mutatja – a felemelkedés, a társadalmi ranglétrán való – nem származási alapon, hanem a megszerzett tudás alapján történő – előrelépés eszköze volt. A mai magyar kultúra, irodalom, nyelv, művelődés, közélet értelmezhetetlen a megelőző évszázadok református művészei, alkotói, közéleti személyiségei és örökségük nélkül. Gondoljunk csak a református *Kölcsey Ferenc*-re, *Arany János*-ra, *Ady Endre*-re és megannyi református művészre, politikusra, közéleti személyiségre.
- A médiumok, a könyvnyomtatás, a sajtó és újabban az elektronikus médiumok használata természetes és magától értetődő a református egyház számára. Ezen csatornákat a Szentírás és a hitvallásokon alapuló keresztyén élet és életértelmezés kommunikálására használta és használja fel az egyház közössége: a gyülekezeti-egyházi híreken túl a közélet és a nagyvilág híreinek, történéseinek hiteles közlésére, valamint a keresztyén élet, együttélés segítése céljából. Az országos egyház, az egyházkerületek fórumainak, de a gyülekezetek és egyházi intézmények szinte mindegyike rendelkezik önálló honlappal, illetve nyomtatott sajtótermékkel, kiadványokkal, esetlegesen hírlevelekkel. Az egyház országos hetilapja a *Reformátusok Lapja*, de megannyi egyházkerületi, egyházmegyei, szakspecifikus, gyülekezeti időszakos és rendszeres kiadvány létezik. A különféle testületek különféle célközönségeknek szánt tudományos kiadványokat és honlapokat is megjelentetnek, illetve működtetnek.
- A református kommunikáció, közbeszéd az általános emberi kommunikáció keretein belül és szabályai figyelembevételével történik, mindazonáltal természetesen a vallási-egyházi terminológia – tekintettel a célközönségre – általában különféle magyarázatok nélkül, a maga természetességében jelenik meg.

Öltözködés

Az öltözködés és a megjelenés szintén az általános normákat követi, mindenesetre általános a kihívó, másokat megbántó (megbotránkoztató) viselkedés, öltözködés, egyéb kiegészítők kerülése. Az öltözködés, viselkedés, egyéb kiegészítők használata alapvetően kulturális kérdés, és a református gondolkodás szerint az egyén szabadságába tartozik. Nagy általánosságban azonban elmondható, hogy a hívő emberek megjelenésükkel általában kerülnek a feltűnést.

Falusi, zártabb közösségekben az ottani szokások szerint akár szigorú öltözködési szabályok (népviselet) érvényesülhetnek. Egyházi-templomi szertartásokon rövidnadrágban, túl rövid szoknyában, egyéb nem illendő ruházatban nem szokás megjeleneni.

Az ékszerhasználat általában szintén visszafogott, a keresztyén szimbólumok itt is megjelenhetnek, például nyakláncokon a test (korpusz) nélküli kereszt vagy speciális protestáns szimbólumként a hugenotta kereszt, kítűzőként a nyolcágú csillag. Tárgyakon, autókon viszonylag sűrűn előfordul az őskeresztyén korból származó *hal* szimbólum (görögül: ICHTYS), a görög szó ugyanis akrosztikon és a Jézus Krisztus, Isten Fia, Megváltó szavakat rejti. A férfiaknál nem bevett a fülbevaló használata, illetve a templomokban, istentiszteleti cselekményeken a férfiak (beleértve a konfirmált, vallási szempontból már önálló 12–13 év fölötti fiúkat is) fedetlen fővel vesznek részt. A férfiak a fejfedőket a templomba lépéskor leveszik, valamint fegyvert sem vittek és visznek be a templomokba. E két szokás betartását a vallásos közösségek elvárják.

Étkezés

A reformátusok étkezési rendje szintén az általános étkezési szokásokat követi, az ünnepi időkre az adott időszakra jellemző ételek kerülnek az asztalra, így például karácsonykor, húsvétkor. Tájégségenként, családonként különféle szokások érvényesülhetnek.

Nagypénteken több családban fogyasztanak a gyászra utaló szimbólumként mákos ételt. Különösebb étkezési tilalom nincs, a húsvét előtti nagyböjt inkább spirituális felkészüléssel párosul, általában nem különleges étkezési szabályok érvényesülése jellemzi ezt az időszakot.

Érintkezési és magatartási szabályok, tabuk

Az emberek érintkezése a kölcsönös emberi tiszteletadáson alapul és az általános, megszokott szabályokat követi.

- Legjellemzőbb érintkezés a kézfogás, zártabb, összeszokottabb közösségekben és emberi kapcsolatok részeként megjelenik az arcok összeérintése, illetve egymás megcsókolása, amit köznyelvileg puzinak neveznek. Kerülendő a feltűnő, felháborodást, illetve botránkozást keltő, másokra nem tartozó testi érintkezés mindenféle formája vallási cselekmények közben, egyházi épületekben (így a templomban, ravatalozóban).
- A vallási cselekményeken, szertartásokon különféle, olykor helyenként eltérő szabályok érvényesülnek a testtartásra nézve (felállás, leülés, meghajlás, kezek összekulcsolása, mozgások a templomon belül stb.), amit az összegyűlt közösség megszokott. Résztevéőként ajánlatos és elvárt ezeket a mozgásokat követni, illetve együtt mozogni a közösséggel.
- Kerülendő a vallási cselekmény, szertartás bárminemű megzavarása beszélgetéssel, felesleges mozgással, járkálással, telefonálással, beleértve minden más hivalkodó viselkedést is. A mobiltelefonokat a templomba lépve, illetve a vallási cselekmény kezdetekor ki kell kapcsolni, vagy minden jelzőhangot el kell némítani. Ugyanez érvényes az egyéb készülékek jelzőhangjaira (például a digitális fényképezőgépek jelzőhangjaira is felvételkészítés közben).
- Lehetőleg kerüljük a fényképezést és az egyéb hang- és képrögzítési eljárásokat is, mert – részben történelmi tapasztalatok miatt – a közösség lefényképezése bizalmatlanságot és nyugtalanságot válthat ki a vallási esemény résztvevőiben. Bizonyos közösségek számára az általános, céltalannak tűnő fényképezés, hang- és képrögzítés kimondottan sértő és gyanús lehet. Minden ilyen szándékot szükséges tehát előzetesen az adott gyülekezet vezetőségével, a szertartást vezető lelkésszel egyeztetni.
- Ha valaki az egyházi cselekmény közben rosszul lesz, az ott lévő előljárók vagy felügyelők – a személy állapotától függően – általában kikísérik, vagy kiviszik a templomtérből az előcsarnokba, egyéb alkalmas helyre, ahol – amennyiben szükséges – orvosi ellátásban részesül.

Születéstől a halálig

A református keresztyén ember – mint Krisztus szolgálatának részese – arra hivatott, hogy hitéről, meggyőződéséről maga is vallást tegyen. E vallástétel átfogja az emberi élet egészét, ami egyházi szertartások keretében is kifejezést nyer.

- A *keresztelés* sákramentuma szövetségi jel, amelyet a gyülekezet közösségében szolgáltatunk ki. A keresztelés jele és cselekménye azt ábrázolja, hogy Jézus Krisztusért Isten megbocsátotta bűneinket, és mi hálából elkötelezzük magunkat, hogy népének tagjaként Neki élünk. A keresztelést kiszolgáltatjuk mind gyermekeknek, mind felnőtteknek. Mivel a keresztelési szertartás szerves része a hitvallástétel, ezért ezt az erre még nem képes gyermekek helyett a szülők és keresztszülők mondják el, ugyanakkor fogadalmat is tesznek, hogy a gyermeket úgy nevelik és neveltetik, hogy hitéről majd ő maga is vallást tegyen.
- A *konfirmáció* szó jelentése megerősítés. A konfirmáció során a megkeresztelt, hitre jutott ember a gyülekezet nyilvánossága előtt tesz bizonyosságot Krisztus iránti személyes elkötelezettségéről. Ezt egy fogadalommal erősíti meg, melyben kinyilvánítja, hogy Jézus Krisztusnak igaz követője, a református keresztyén anyaszentegyháznak egész életében hűséges, úrvacsorával rendszeresen élő, szolgáló és áldozatkész tagja lesz. A református egyház szokásrendje szerint a konfirmációval válik a vallást tevő a gyülekezet úrvacsorai közösségének tagjává. Konfirmálni legkorábban 12–13 éves korban vagy később lehet, s ezt a szertartást minden esetben – elsősorban tanbeli – felkészítés előzi meg.
- A református egyház rendtartása szerint a keresztyén *házasságot* a felek a polgári hatóság előtt kötik meg, amelyre – mivel azt a Szentírás alapján Isten és az Ő népe szövetségi kapcsolata képeink tekintjük – istentisztelet keretében Isten áldását kéri, amikor hálát adnak Isten gondviselő szeretetéért, és Isten segítségét kéri, hogy házasságukat Tőle kapott hivatásuként élhessék meg.
- A református egyházi *temetés* a végtisztességtételnek azon módja, melynek keretén belül hálaadással megemlékezünk az elhunyt életútjáról, a hozzátartozók pedig méltóképpen elbúcsúznak elköltözött szerettüktől. Ugyanakkor a temetés olyan gyászszertartás, melynek keretében a gyászolóknak a feltámadás vigasztaló örömhíret hirdetik, a gyülekezet megvallja az örök életről és feltámadásról vallott hitét, s megmutatja szeretetét az elhunyt és a gyászolókat iránt.

Ünnepek, emlénapok, hagyományos rendezvények

A református egyházban a keresztyénség ünnepköreibe rendeződő ünnepeit tartják meg, amelyeket javarészt egyébként általában ismer a társadalom, mivel munkaszünettel társulnak. Ezek elsősorban üdvtörténeti ünnepek, azaz Jézus Krisztus életéhez és megváltói működéséhez kötődnek, azokra emlékeztetnek.

Karácsony

Jézus Krisztus születésének, testet öltésének ünnepe. A december 25–26-án tartott népszerű ünnepet négy héten keresztül az *adventi* időszak vezet be. Karácsonyhoz kapcsolódik a (polgári) új esztendő kezdete (január 1.), amely egyébként Krisztus nyolcadik napon való körülmetélésének emlénapja, ezt a napot nevezik még *kiskarácsonynak* is.

Vízkereszt (Epifánia; január 6.)

Elhalványult ősi ünnep, inkább csak a karácsony utáni egyéb szokásokból ismert. A vízkereszi idő a karácsonyt követő időszak átfogó neve.

Nagyböjt, nagyhét

A negyven napos *nagyböjt* Krisztus szenvedésének, halálának és feltámadásának időszakára és ünnepére készít fel. Többek között Jézus Krisztus negyvennapos böjtjére emlékeztet, a nagyböjti időszak az önvizsgálat, bűnbánat alkalma.

A *nagyhét* és *húsvét* az egyházi év csúcspontja. A nagyhetet – a húsvétot megelőző vasárnap – *virágvasárnap* vezet be, amely Jézus Krisztus jeruzsálemi bevonulására emlékeztet. A nagyhét végén három megkülönböztetett nap a megváltás nagy titkát foglalja össze: *nagycsütörtök* az utolsó vacsora és Krisztus elárulásának, elfogatásának, majd kihallgatásának emlékezte; *nagypéntek* az elítélés, keresztre feszítés, kereszthalál, keresztről való levétel és eltemetés, majd *nagyszombat* a sírban nyugvás ünnepe.

Húsvét

Krisztus feltámadásának nagy örömmünnepe, amely a keresztyén reménység kifejeződése is. Az ünnep úgynevezett mozgóünnep (a nyugati keresztyénség területén március 22. és április 25. közé eshet), időpontját ugyanis a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte határozza meg.

A húsvétot a *húsvéti időszak* követi, a húsvét utáni negyvenedik napon, *mennybemenetel ünnepén* (vagy *áldozócsütörtökön*, ami nem állami ünnep) ünnepeljük Krisztus mennybemenetelét, a húsvét utáni ötvenedik napon *pünkösdöt*, azaz a vigasztaló és megerősítő Szentlélek eljövetelét, apostolokra való kitöltését és a keresztyén egyház alapítását.

Reformáció ünnepe

Egyháztörténeti jellegű ünnepnap a *reformáció ünnepe* (október 31-én), valamint a református gyülekezetekben rendszerint hálaadó ünnepet tartanak az újkönyv és újbor áldásáért (rendszerint augusztusban és október-november táján). Az ünnepnapokon úrvacsorai közösségre is sor kerül, több gyülekezetben az ünnepeken túl havi rendszerességgel élnek az úrvacsora sákramentumával.

Mindenszentek és halottak napja

Egyéb gyülekezeti emlénapok, hálaadások a helyi szokásoknak megfelelően szintén lehetnek, több esetben a nemzeti ünnep alkalmából is megemlékezést tartanak a gyülekezetekben. A *mindenszentek* és a *halottak napja* (november 1–2.) nem egyházi ünnep, de a reformátusok is felkeresik ebben az időszakban a temetőket. Református-protestáns közösségekben az elhunytakról szokás még megemlékezni az első adventi vasárnapot megelőző vasárnapon, azaz az egyházi esztendő utolsó vasárnapján, amelyet *Örök Élet* vagy *Örökkévalóság vasárnapjának* szoktak nevezni.

Az adott egyházközség életéhez kapcsolódó jeles eseményeket (templomszentelés, felújításért való hálaadás, orgonaszentelés, egyházi épületek avatása, lelkészszeikratás stb.), valamint az egyházi iskolák rendszeres vagy alkalmi eseményeit (például évnyitó, évzáró, ballagás, ünnepek, hálaadások, évfordulók stb.) szintén istentiszteleti keretben szokás megünnepelni. A gyülekezeti eseményeket rendszerint közös étkezés, ún. szeretetvendégség követi a gyülekezet tulajdonában lévő közösségi épületekben vagy más alkalmas helyeken.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

Rendészeti dolgozók esküvője, temetési búcsúztatója alkalmával a templomban vagy a ravatalozóban a díszőrség vagy díszkíséret tagjai fejedőiket rendszerint hónuk alatt testükhöz szorítják (ugyanaz vonatkozik arra az esetre is, ha fegyveres testület, rendészeti alkalmazott a vőlegény), illetve díszfegyvereiket le szokták csatolni a templom előterében. Az egyházi szertartásokat nem szokás megszakítani vagy megzavarni semmilyen cselekménnyel, például a köszöntések stb. általában az egyházi szertartás végén, vagy utána hangzanak el. Minden esetben szükséges előzetesen egyeztetni a szertartást végző lelkipásztorral.

Amennyiben extrém esetben felfegyverkezett és/vagy körözött személy egy templomtérbe menekülne, és az ott összegyűltek közé keveredne, a rendészeti szervezetek körültekintő megfontolás mellett – az emberek életének és testi épségének maximális védelmére törekedve – a jogszabályok szerint cselekedjenek. A mai társadalmakban és közjogi értelemben a templom már nem menedékhely (*asylum*), mint például az ókorban vagy a korábbi évszázadokban, azonban – lehetőség szerint – a fegyveres összeütközést, a vérontást kerülni kell.

Tapasztalatok

A tapasztalatok alapvetően pozitívak, a református közösségek kérik és igénylik a hatóságok együttműködését, segítségét és védelmét.

Szakirodalom

A Magyarországi Református Egyház hivatalos honlapja: www.reformatus.hu

Heidelbergi Káté: www.reformatus.hu/egyhazunk/mutat/6216

II. Helvét Hitvallás: www.reformatus.hu/egyhazunk/mutat/6218

Név és képviselő

Magyarországi Református Egyház

Dr. Bölcskei Káté püspök, a Zsinat lelkészi elnöke

Dr. Huszár Pál főgondnok, a Zsinat világi elnöke

Szervezeti áttekintés

<http://www.reformatus.hu/egyhazunk/>

Református Missziói Központ

www.rmk.hu

Elérhetőségek

Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala

1146 Budapest, Abonyi u. 21.

Levelezési cím: 1440 Budapest 70., Pf. 5.

Tel.: +361 343-7870

<http://www.reformatus.hu/>

Protestáns Tábort Püspökség

www.taborilelkesz.hu

www.taborilelkesz.hu/rovatok/hm_tlsz/info/protestans/info

www.reformatus.hu

Elektronikus címtár keresőfunkcióval (központi szervezetek, egyházkerületek, egyházmegyék, egyház-községek, intézmények, lelkipásztorok): <http://epont.reformatus.hu/#/tart/organization/1>

A Magyarországi Református Egyháznak a Zsinat által megállapított törvényei:

<http://www.reformatus.hu/mutat/7359>

László Emőke református lelkész, tanársegéd (KRE TFK)
laszlo.emoke@kre.hu

(László Emőke és Dr. Pap Ferenc által összeállított szöveg szerkesztett változata)

Dr. Pap Ferenc református lelkész, docens (KRE HTK)
pap.ferenc@kre.hu

XI. MAGYARORSZÁGI ORTODOX EGYHÁZ

Papi szolgálat a börtönökben

Bűnössége miatt az emberiség nem lehet meg börtönök nélkül. A börtönök és az oda bezárt bűnözők száma – az egész társadalom bűnösségének mutatója.

A börtön egy bonyolult mikrotársadalom, ahol zárt területen, kisebb és nagyobb cellákba vannak összegyűjtve tragikus sorsú, de eltérő jellemű, eltérő életúttal és élettapasztalattal rendelkező emberek.

Itt olyanok szenvednek, akik a filmekben nevelkedve a „szabad és gondtalan életre”, nőkre és alkoholra vágytak, vannak tapasztalt visszaesők, a bűnözők világában elért tekintélyükre büszke nehézsúlyúak, vannak kiskorúak, vannak olyanok, akik szolgálati bűnököt követtek el, a törvény figyelmen kívül hagyása miatt sújtott le rájuk, vannak naiv értelmiségiek, akikre főnökeik ráhúzták a piszkos ügyeket, vannak alkoholisták és narkósok, erőszaktevők, sok közöttük a kiöregedett sportoló.

Szabad életük során nem érintette meg őket a jó és a szép, nem voltak képesek felismerni a bűn és a szentség közötti választás köteleességét, a legtöbbször hiányzott életükből a szeretet és az emberi kapcsolatok szépsége. Közöttünk éltek, együtt jártak velünk, talán még keresztény templomokba is betértek.

A börtön olyan hely, ahol sok embert zárnak össze kis területen. Vannak itt egészségesek és betegek, többek között lelki betegek is. Gyakran a pszichés torzulások a börtönben még tovább mélyülnek.

Letartóztatásuk után a rabok előtt elsötétülnek a kilátások, különös erővel kezdi kínozni őket a múlt. Elgondolkoznak eddigi életükről, és félelemmel várják a jövőt. A letartóztatás, a vizsgálati fogság, a börtön kiszakítják a rabot élete örült ámokfutásából.

Különlegesen nagy a lelki feszültség a vizsgálati fogságban levők számára – még előttük van a bírósági tárgyalás és a teljes bizonytalanság.

Nagy szenvedéssel jár igyekezetük, hogy eligazodjanak életükben. Ezen gondolatok közötti eligazodásban, ebben az útkeresésben kell és lehetséges segíteni őket, ebben kell keresztény igével a megvilágosodáshoz vezetni a rabot. Sok rab a lelke mélyén vágyik a bűnbánatra. Ha képes szívét megnyitni az Úr előtt, a börtön viszonyai között is képes lesz a lelki és erkölcsi megújulásra.

A szabad világból nagyon gyakran a pap az egyetlen személy, aki a fogolyhoz nem mint bűnözőhöz, hanem mint szenvedő bűnös emberhez közeledik. Arról a világból, ahonnan a pap érkezik, a letartóztatott nem tudott, vagy nem akart tudni. A börtön világa fájdalommal és szenvedésekkel telített, ezért itt elsősorban minden elméleti moralizmus nélküli, a szétfolyó szentimentalizmust nem megengedő, együtt érző lelkesi szeretetre van szükség. A börtön összetett világ, amelyben a papnak tudnia kell eligazodni, hogy képes legyen Isten igéjét eljuttatni a fogoly szívéhez. Tudnia kell, hogy e közegben sajátos hierarchia uralkodik, sajátos kapcsolatrendszer alakul ki a rabok és az őrk, a parancsnokság és az alárendeltek, a rabok és a szabadok között.

A bűnöző miatt sok ember szenved a szabad világban. Miatta és érte szenvednek az anyák, apák, feleségek, hozzátartozók. De miatta szenvednek az áldozatok, a kiraboltak, megerőszakoltak, megnyomorítottak, a meggyilkoltak családjai: szüleik, rokonaik, özvegyek és árvák is. Felborult, sérült és traumatizálódott számos emberi élet – azonban mások életének tönkretételével egy időben a rab saját életét is tönkretette, saját lelkét is megnyomorította.

A papnak kötelessége, hogy segítséget nyújtson azoknak a raboknak, akik keresik vele a kapcsolatot, hogy megpróbáljanak kiigazodni önmagukon, akik kérik a segítségét, hogy feltárják életük tönkretételének okait.

A foglyok nagy része életében először tart bűnbánatot. A gyónás általában 40–60 percig tart. Ekkor a papnak el kell felejtetnie, hogy bűnözővel áll szemben, csupán a bűnt elkövetett embertársát láthatja öbenne. Az ő feladata, hogy rávegye a rabot bűneinek kezdetére. A bűnbánat előtt fontos elbeszélgetni a rabbal a bűn és annak kialakulásának kérdéseiről. Meg kell próbálni megértetni vele, hogy minden nyilvános törvényszegést megelőző számos titkos és nyilvános bűn. A bűncselekedeteknek belső okait kell a rabnak magának megtalálnia. Irigység, nagyravágyás, hatalomehség, könnyű és gazdag életre törő vágyakozás, amelyeket korunkban a mozi és a televízió által sugallt erkölcstelen képzetek, a szégyentelen, hamis és félrevezető reklámok, a kortárs szennyirodalom erősítenek. A rabnak meg kell találnia azokat a gondolatokat, amelyek rávezették a bűn elkövetésére.

A bűnbánat során segíteni kell a rabnak, hogy képes legyen felismerni a kapcsolatot az úgynevezett kisebb vétkek és komolyabb következményeik között. Gyakran konkrét példákon kell rámutatni arra, hogy különbség van a bűn és a törvényszegés között.

Bizonyos esetekben a bűn és a törvényszegés egybeesik, más esetekben a bűn nem jelent törvényszegést, megint más esetekben a törvényszegés nem bűn, hiszen minden ókori és újkori keresztény vértanú és hitvalló bűnöző volt az állami törvények szerint.

A raboknak Isten nevében segíteni akaró pap vagy világi számára rendkívül fontos, hogy megőrizze keresztény józanságát. Óvakodnia kell mindenféle egzaltáltságtól és nem helyénvaló szentimentalizmustól, mert e bonyolult és sajátos emberi közösségben, e sajátos lelki és pszichés állapotban lévő emberek esetében ez csak árthat a keresztény tanúságtételnek.

- *A börtönbe került ember elutasít minden moralizálást, direkt kioktató hangnemet.* A raboknak Isten Igéjére, valódi emberi együttérzésre és emberi kapcsolatra, a Szentségekre és istentiszteletre van szükségük. A rabbal való viszonyban a legfontosabbak az egyszerű emberi szavak és az egyszerű szeretet.
- Hasznos az Istenhez fordulás örömeiről, a lelki élet felfedezéséről, az ortodox szentek példájáról beszélgetni a rabokkal.
- *Ezek az emberek szenvednek, és lelki szenvedéseik gyakran különösen mélyek.* A keresztény ember tudja, hogy az emberi fájdalomnak nevelő, megváltoztató hatása van, képes feléleszteni az elnyomott lelkiismeretet, de megátalkodottá is tehet. A papnak hinnie kell, hogy a rab képes megváltozni.
- *Természetesen a börtön atmoszférája önmagában nyomasztó,* nem csak a foglyok és a személyzet, de az ide látogató pap számára is. Itt mindent áthat az emberi lélek szenvedése. De a papnak képesnek kell lennie felismerni minden konkrét bűnösben a szenvedő lelket, amely vágyik a megváltásra. Meg kell próbálnia legalább egy kis időre kivonni a rabot a börtön általános nyomasztó atmoszférájából.

A börtön atmoszférája nyomasztóan hat a papra is. Nyomasztóak a zárkák, a rácsok, a sötét falak, az áporodott levegő, az egyenruhában sorakozó rabok. Minden alkalommal le kell győzni ezt az érzést. A figyelmet a látszólag egyforma emberek egyéni szenvedéseire kell összpontosítani.

Elviselhetetlen teher lenne a pap számára, ha tevékenysége csak a börtönben folytatott lelkipásztori szolgálatra korlátozódna. Az emberi társadalom perifériáján élő embereket látogató pap ehhez az erőt, kitartást a normális egyházközségi élet örömeiben és gondjaiban kapja meg. A világ tapasztalatát így képes elvinni a börtönbe, a börtön tapasztalatát így képes elvinni a világba.

Rendkívül felelősségteljes pillanat a fogoly életében a *szabadulás*. A börtönben töltött évek mély nyomokat hagynak az ember személyiségén, az emberi tudatban, az ember lelki és szellemi életében. Azoknak a raboknak, akik a börtönben képesek voltak választani a jó és a rossz között, szabadulásuk után feltétlen megerősítésre van szükségük ebben a választásban.

- *A papnak figyelmeztetnie kell a rabot az ima, a Szentírás olvasásának szükségességére,* életútjának mind mélyebb és komolyabb átgondolására, mert a külvilághoz történő alkalmazkodás a legtöbb esetben nagyon nehéz. A régi szokások, a bűnös életmód szörnyű erővel kínozzák a volt rabokat.

Ezért a papnak becsületesen figyelmeztetnie kell a rabot arra a sok kísértésre, amelyek a szabadságban várni fogják, és amelyeket lehetetlen legyőzni Isten segítségével nélkül és a valódi egyházi életmód megtanulása nélkül. Szabadlábba került volt foglyoktól kaptunk leveleket, amelyben leírják lelki szenvedéseiket, kísértéseiket arra, hogy visszatérjenek korábbi életmódjukhoz: időnként ezek a kísértések olyan erősek lehetnek, hogy tapasztalt lelki vezetés nélkül az ember nem képes megbirkózni a szenvedélyek óriási nyomásával.

- *Előfordul, hogy a volt foglyok saját hitük kísértésének áldozatává válnak,* amely segítségével sok bűnös szokást győztek le, és saját erejükre kezdenek hagyatkozni, nem pedig Isten kegyelmére és segítségére.

A foglyok között lelkipásztori szolgálatot végző lelki atyának tudnia kell, hogy az emberek e kategóriája kiszakadt a normális emberi közegből és szabadlábba is hordozza magával múltjának terhét, amelytől a lelki vezetés mellett csak fokozatosan tud megszabadulni.

Mivel a leggyakrabban Ukrajnából, Oroszországból, Moldáviából és Kazahsztánból származó foglyokkal találkozunk, akik beszélnek oroszul, szólni kell még egy problémáról. Jelenleg a börtönökben főleg nem megkeresztelt, vagy megkeresztelt, de egyházi életet egyáltalán nem élő rabok vannak. Nagy részük csak a börtönben tért meg az Úrhoz. Az ő lelki fejlődésük számára elsőrendű feladat a *katekizáció*. E rabok gondolkodása és világnézete annak a társadalomnak a terméke, amely nemzedékről nemzedékre szovjet ideológián nevelkedett. Amikor a totalitarizmus ilyen hosszan tartó, hatása már nem csak a világnézetben mutatkozik meg, de az életmód szintjén is. Amikor az emberi lélek, hibás viszonyrendszert alakít ki legfőbb céljával kapcsolatban, akkor a lelki élet csak az én önmegerősítésével és öncsalással helyettesítődik. A pap nagyon gyakran szembesül ilyen öncsalással és babonákkal, mágikus gondolkodásmóddal. Isten Igéjének az Egyház üdvösségre vezető szentségi élete nélküli helyes megértése hiányában ezek az emberek világnézeti arzenáljukban mágikus képzeteket alakítanak ki bizonyos imák, frázisok önműködő hatásáról, amelyekről úgy gondolják, hogy segítenek a börtönből történő gyors kiszabadulásban. A lelkipásztornak a leghatározottabban harcolnia kell ezekkel a „vad képzetekkel”, és a fogoly figyelmét folyamatosan arra kell terelnie, hogy a valódi lelki szabadsághoz az önmagunkkal történő valódi szembenézéssel keresztül, a valódi bűnbánaton keresztül vezet az út – az Egyház kegyelmi életében való részvétel által.

A foglyok néha panaszkodnak a papnak a börtönparancsnokság szigorúságára, a vizsgálat objektivitásának hiányára, kérik közbenjárását az igazságszolgáltatás előtt. A papnak ezeket a panaszokat türelmesen végig kell hallgatnia, de a beszélgetést mindenképpen a lelkipásztori gondoskodás területére kell terelnie.

Emlékeztetni kell a rabot, hogy életünk nem csak saját igazságunk keresése, a saját igazságunk gyakran bűnös és részleges, a szabadulás feltétele Isten Igazságának keresése, a belső változás útja. Az Isten kopogtat az ember szívében kegyelmi ajándékaival és büntetésével is. Ha az ember nem rezdül meg Isten kegyelmének hívására, akkor élete szenvedésekkel, fájdalommal, szerencsétlenséggel teli. Isten kegyelme képes megállítani az ember örült rohanását az életben, csak Ő képes gondolkodásra készíteni életéről, életútjáról. Így történik az egyes ember életében, így zajlik az egyes népek életében is.

A rabokkal saját szenvedésükről azonban csak nagy tapintattal és emberi taktussal szabad beszélgetni. Nem szabad elfelejteni, hogy a hamis moralizálás a lelki élet tévútja. Nem szabad ugyanakkor mindenre logikus választ sem adni. Gyakran vannak olyan pillanatok, amikor semmi másra nincs szükség, csak együttérzésre, a szenvedő lélekért mondott őszinte imára, Isten segítségül hívására, hiszen „Jézus Krisztus azért jött e világra, hogy megmentse a bűnösöket” (1Tim 1, 15). Minden gondolat, amelyet túlságosan bonyolultan fogalmazunk meg, elveszíti tisztaságát, mélységét és hatóerejét.

A börtönviszonyok kényes kérdése: „a gyónási titok”.

Gyóntatásra általában a vizsgálótisztek irodájában, látogatási szobákban van lehetőség, a helyiséget a börtönparancsnokság jelöli ki az adott börtönben rendszeres szolgálatot végző papság (lelkipásztorok, katolikus vagy ortodox papok) számára.

A börtönparancsnokság biztosított minket arról, hogy azokban a helyiségekben, ahol gyóntatás zajlik, nincsenek lehallgató készülékek. Ezt közölni kell a foglyokkal is, és azt ajánlani, hogy ha nem bízik a parancsnokság szavában, akkor leírhatja bűneit egy papírra, amelyet átnézés után rögtön megsemmisítünk. Egyetlen gyónásnak sem volt következménye a vizsgálat menetére.

A pap eredményes szolgálata csak akkor lehetséges, ha tevékenységéhez a börtönparancsnokság kedvezően viszonyul. A börtönben külön szabályrendszer érvényesül, amelynek megsértése komoly következményekkel járhat, bár ezek a szabályok messze nem tökéletesek. A börtönszemélyzet majd mindenütt jelen van, kíséri a papot a kaputól az elítéltig, a parancsnokság dönti el, hogy hol, mikor, kivel beszélhet, tarthat-e „vallásos rendezvényt”. Ugyanakkor a parancsnokság elsődleges feladata a nyomozás érdekeinek szem előtt tartása.

Ám gyakran a személyzettel is külön lehetne foglalkozni, hiszen a nap nagy részét a börtönben töltik ők is. A börtön személyzetének magának is gyakran komoly lelkipásztori segítségre és komoly pszichiátriai rehabilitációra lenne szüksége. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a börtön alkalmazottai nehéz, hálátlan, tiszteletünkre és elismerésünkre méltó munkát végeznek.

Tapasztalatunk az, hogy Magyarországon majdnem mindig lehetőséget kaptunk, hogy találkozunk az elítéltekkel. A börtönök parancsnoksága mindig készségesen fogadott minket és tisztelettel viseltettek a pap missziója iránt.

Ortodox pap nagyon ritka jelenség a magyar börtönökben. Ennek persze részben az az oka, hogy a magyar börtönökben viszonylag kevés ortodox fogoly van. Viszont tömegesen vannak jelen a börtönökben a komolyan elkötelezett és tapasztalt protestáns és katolikus egyházi és világi segítők. Elmondható, hogy méltón képviselik a keresztény tanúságtételt ezen a helyen.

A protestánsok általában igyekeznek minél több cellába bejutni, ahol szétosztják az Evangéliumot, könyveiket, és igyekeznek a lehető legrövidebb idő alatt a foglyot saját világnézetüknek megnyerni. Ez természetesen eltér attól a módszertől – a fokozatos elmélyülés útjától –, amelyet a szent atyák hagyományára támaszkodó ortodoxia képvisel. Aki misztikus mélységet keres és az őszinte, józan lelki élet útjára akar lépni, az megtalálja az utat Krisztushoz a börtönben is.

Személyes tapasztalataink arról győztek meg, hogy ahol már nincs Isten, nincs ember sem. Isten képmásának elvesztése nagyon hamar az ember képmásának elvesztéséhez vezet, elemberteleníti a világot, növeli annak „megszállottságát”. *(Kádár Iván protoierej előadásának szerkesztett változata, amely elhangzott a Magyar Ortodox Egyházmegye (Moszkvai Patriarchátus) „Az Ortodox Egyház a mai világban” című konferenciáján – Budapest, 2004. június 19–20.*

XII. MAGYAR PÜNKÖSDI EGYHÁZ

Történeti áttekintés, földrajzi jellemzők, nemzetközi tagozódás

A pünkösdi mozgalom nemzetközi történelme

A Magyar Pünkösdi Egyház (MPE) a – világméretben mintegy 500 millió tagot számláló – pünkösdi-karizmatikus mozgalomhoz tartozik. Teológiaiilag a metodizmus és a 19. századi ébredési-szentségi mozgalmak hatásai voltak a legjelentősebbek a pünkösdi mozgalom kialakulásában.

1900-ban az Egyesült Államokban egy fiatal metodista lelkész, *Charles F. Parham* különös figyelemmel olvasta az Apostolok Cselekedeteit és a páli leveleket. Amikor összehasonlította saját szolgálatát az apostolokéval, megdöbbenően kérdezte önmagától: „Hol vannak a csodák, a gyógyítások?” Megállapította, hogy az őskeresztények életének valami titka volt, amit sem ő, sem egyháza nem ismer. E titok felkutatására bibliaiskolát nyitott önként jelentkezők számára a Kansas állambeli Topekában. *Parham* ismerte az ébredési mozgalmak második áldását, a „megszentelődést”, melynek lényege mindig a Szentlélekkel való találkozás volt. Éppen ezért e találkozás központi eseménye, a Szentlélek-keresztség félreérthetetlen bizonyítéka után kutatott. A hallgatók az Apostolok Cselekedeteit tanulmányozták, és egymástól függetlenül felismerték, hogy a Szentlélek-keresztség keresett bizonyítéka a nyelveken szólás. Felfedezték, hogy a Szentlélekkel való beteljesedés öt bibliai esetének leírása közül hárommal közvetlenül, kettővel pedig közvetve bizonyítható. Elhatározták, hogy másnap reggeltől estig imádkozni fognak a Lélek kiáradásáért. A következő napon így cselekedtek, és este egy *Agnes N. Ozman* nevű lány arra kérte *Parhamet*, hogy kézrátétellel imádkozzon érte. *Parham* engedett a kérésnek, és a lány elkezdett folyékonyan beszélni olyan nyelven, amit nem értettek. Ez 1900 szilveszterének estéjén történt. Néhány napon belül többen nyertek Szentlélek-keresztséget.

Parham tanítványa *W. J. Seymour*, afro-amerikai lelkész, Los Angelesben a Szentlélek kitöltetéséről beszélt egy kis templomban, s szolgálata után egy asszony saját házába hívta meg prédikálni. Itt három nap múlva, 1906. április 9-én a hallgatók az igehirdetés alatt megteltek Szentlélekkel, általuk nem ismert nyelven imádkoztak és énekeltek. Hamarosan egy épületet vásároltak istentiszteleti alkalmak megtartására. Az Azusa Street 312. szám alatti épület lett a pünkösdi mozgalom leghíresebb helye. Az ébredés több mint három éve alatt nagyon sokan részesedtek itt a Szentlélek kiáradásának élményében. Amerikán kívül, egymástól függetlenül, több más helyen is fellángolt a pünkösdi „tűz” a világon. Átélték a Szentlélek általi megújulást az örmény presbiteriánus egyházban és Indiában is. Chilében a metodista egyházon belül indult pünkösdi ébredés *W. C. Hoever* lelkész közreműködésével. Európában, a skandináv országokban erőteljes pünkösdi mozgalom indult, amely hatással volt a kontinens nyugati részére is.

A 20. század hatvanas éveiben pünkösdi megújulás indult a katolikus, a presbiteriánus, az anglikán és az evangélikus egyházakban is. Ezekkel a megújulási csoportokkal jó kapcsolatot ápoltak a pünkösdi felekezetek. Ezek a kapcsolatok lettek az alapjai a pünkösdi ökumenikus együttműködésének más keresztény egyházakkal. A század utolsó évtizedeiben elindult egy újabb karizmatikus ébredés, amely független a népegyházi megújulástól, de a pünkösdi felekezetektől is. Az új évezredben egyre erősebb az igény és a készség az együttműködésre a Szentlélek megújító munkáját képviselő népegyházi, pünkösdi és karizmatikus közösségek között.

Az MPE megalakulása Magyarországon

Magyarországon a pünkösdi mozgalom előfutárainak az I. világháborúból hazatérő hadifoglyokat és az Amerikából visszajött emigránsokat tekintjük.

Az I. világháborúban foglyul esett magyar katonák közül néhányan Szentlélekkel megáldott hívókkal találkoztak fogságuk alatt. Így a mórchidai *Sipos István* is, aki bemerítkezett és Szentlélek-keresztséget nyert hívóként tért haza az orosz hadifogságból 1918-ban. *Sipos Istvánnak* már a harctéren jó ismerőse volt a kispesti *Sebestyén István*, aki idehaza az Élő Isten gyülekezetének tagja volt, amíg *Mihók Imrével* nem találkozott. Attól kezdve, 1926 nyarától az ő kispesti lakása a pünkösdi gyülekezőhelyévé lett. 1919-ben megtért és Szentlélek-keresztségben részesült emberként érkezett haza az orosz hadifogságból *Horváth János* viszneki lakos is.

Az Amerikába kivándorolt magyarok közül többen az amerikai pünkösdi ébredéssel is kapcsolatba kerültek, megtértek, és közülük egyesek már azért jöttek haza, hogy hirdessék a pünkösdi tanítást, a Szentlélek-keresztségről szóló jó hírt. *Szalai József* és neje a Somogy megyei Darány községbe tért vissza 1921-ben, miután 1919-ben az Egyesült Államokban a pünkösdi közösség tagjai lettek. A hazatérő Szalai házaspárt sok rokon és ismerős meglátogatta. Beszélgetésük fő témája a Szentleket adományozó Isten megtérésre hívó evangéliuma volt. Ezt mind többen szeretnék volna hallani, így alakultak ki a rendszeres összejövetelek Darányban. Az istentiszteleteket nagy lelki megmozdulás és áldás követte. Az első bemerítés alkalmával 26 fő részesült hitvalló keresztségben. 1923-ban Darányban épült fel az első magyarországi pünkösdi imaház. A darányi gyülekezetet később a hazai úttörő pünkösdi prédikátorok szinte kivétel nélkül felkeresték, és hosszabb-rövidebb ideig többször is munkálkodtak ott.

A szervezett pünkösdi misszió megindulását Magyarországon *Mihók Imre* Bakony környéki munkálkodása készítette elő. Mihók Imre bakonycsernyei származású volt, mint kivándorolt magyar, Amerikában ő is kapcsolatba került a pünkösdiakkal. Megtérése után Detroitból jött haza feleségével együtt. 1926 tavaszán érkeztek meg Bakonycsernyére. Rokonaik és a baptista ismerősök körében beszélgettek a Szentlélek-keresztség szükségességéről, annak jeleiről és saját élményeiről. Az első összejöveteli alkalom 1926 húsvétjának második napján volt. Napok alatt elterjedt a környéken a híre *Mihók Imre* Isten különös erejével megáldott munkálkodásának. 1926-ban mindössze néhány hónapot töltött el Mihók testvér Magyarországon, de ezen rövid idő alatt sok helyen megfordult. Munkálkodásának eredményességét az is bizonyítja, hogy a magyar pünkösdi mozgalom későbbi vezető személyei közül többen az ő rajta keresztül nyert áldás segítségével lettek Isten alkalmas eszközei a pünkösdi üzenet hirdetésére. Az első pünkösdi gyülekezetek életét Isten különös módon megáldotta, egyre jobban gyarapodtak mind létszámban, mind csodálatos élmények megtapasztalásában. Alig történt meg, hogy a gyülekezet imádkozó köréből egy beteg ne egészségesen távozott volna. A pünkösdi hitelvek terjesztését Mihók Imre jelentős irodalmi tevékenységével szolgálta, traktátusai egymásután jelentek meg. Mihók Imréről kapott információ alapján kapcsolódott be a magyar pünkösdi munkába *Rároha F. Dávid* és felesége. A Rároha házaspár 1927. augusztus 28-án érkezett Amerikából Magyarországra. Rároháék nyomdát vásároltak és öthetente adták ki a magyar pünkösdi mozgalom első lapját, az Apostoli Hitet. Gyülekezeteket látogattak és alapítottak, átvették a kispesti gyülekezet vezetését. Fő feladatuk lett a magyarországi pünkösdi gyülekezetek egyházi egységének megteremtése. A pünkösdi gyülekezetek neve ebben az időben „Isten Gyülekezete” volt.

A felekezet alakuló konferenciája 1928. február 5–9. között zajlott Kispesten a Villany utca 6. szám alatti központi imateremben. A jegyzőkönyv megállapítása szerint az alapszabályokat összesen nyolc gyülekezet fogadta el (Kispest, Cegléd, Bakonycsernye, Bakonytamási, Darány, Csetény, Öskü és a Baranya megyei Somogy), és egy évre szólóan választották meg a tisztségviselőket. A lezajlott választás eredményeképpen *Rároha F. Dávid* elnök lett. Az 1928-as alakuló konferencia után Rároháék már nem csupán eszmei irányítói, hanem demokratikusan megválasztott elöljárói is a magyar pünkösdi mozgalomnak. Az évente rendezett konferenciákon újabb gyülekezetek csatlakoztak a szövetséghez, így 1929-ben 15, 1930-ban 20, az V. Konferencián 1932-ben, amikor a felekezet az „Isten Gyülekezetei Szövetsége Magyarországon” nevet vette fel, már 70 gyülekezetet foglalt magában az egyházi szervezet. 1932-től kezdődően a magyarországi pünkösdi mozgalom vezetői hosszú évekig *Siroky István*, *Tomi József*, *Fábián József* voltak.

Már az 1930-as években szociális intézményei voltak a pünkösdi közösségnek, ahol gondoskodtak az idősekről és az árvákról. Ezeket a szocializmus ideje alatt fel kellett „ajánlani” az államnak.

1939. december 2-án adták ki a magyar királyi belügyminiszter 363.500/1939.VII.a számú rendeletét „A honvédelem érdekeit veszélyeztető szekták működésének megszüntetése” tárgyában. Ezen rendelettel több más kiségyházzal együtt a pünkösdi gyülekezetek istentiszteleteit is betiltották. Ettől kezdve a II. világháború végéig az Evangélikus, a Baptista és a Metodista Egyházak védelme alatt működtek a pünkösdi gyülekezetek. Ennek az időszaknak a következményeként a háború után több felekezetben működtek tovább a pünkösdi gyülekezetek (Evangélikus Pünkösdi Egyház, Evangélikus Keresztény Gyülekezetek, Óskeresztény Felekezet). 1962-ben az Evangélikus Pünkösdi Egyház és az Evangélikus Keresztények nevű pünkösdi felekezetek egyesüléséből jött létre az Evangélikus Pünkösdi Közösség. Az Óskeresztény Felekezet önálló egyházként működött tovább.

Az Evangélikus Pünkösdi Közösség 1967-től a Szabadegyházak Tanácsa Lelkészképző Intézetében képezte lelkészeit, illetve 1991-től az Evangélikus Pünkösdi Közösség Bibliai Főiskoláján. Napjainkban Pünkösdi Teológiai Főiskola néven, akkreditált felsőfokú intézményként működik ez az iskola. 1985 nyarától Dunaharasztiiban, később pedig Budapesten a Cserkesz utcában is rehabilitációs intézetet működtet a pünkösdi egyház. Kadarkúton 1987. október 31-én nyitotta meg a közösség szeretetotthonát idősek gondozására. A rendszerváltozás adta lehetőséget felhasználva az elsők között nyitottak általános iskolákat az Evangélikus Pünkösdi Közösség gyülekezetei. **1995-ben megalakul az Evangélikus Szabadegyházak Szövetsége, amelynek alapító tagjai a pünkösdiak. Az egyház – nevet változtatva – 2011-től Magyar Pünkösdi Egyház néven folytatja tevékenységét.** A Magyar Pünkösdi Egyház a Parlament által elismert bevett egyház. A 2011-es népszámlálás adatai szerint azon kevés egyházak közé tartozik,

amelyek tagjainak létszáma tíz év alatt nem csökkent, sőt 18%-kal nőtt. Jellemző még az egyház gyülekezeteire, hogy istentiszteleteiken sok fiatal is jelen van, és aktívan részt vesz az egyházi szolgálatokban.

A Magyar Pünkösdi Egyház napjainkban egyházi fenntartóként több iskolát működtet országszerte, intézményein keresztül naponta több mint 20 000 ember részesül szociális ellátásban. A magyarországi pünkösdi külmiszió Afrikában iskolát épített, kórházak, lepratelepek és árvák otthonai több mint ezer lakójának élel-miszter- és gyógyszerellátását biztosítja. Itthon a romák között szolgáló egyházak között az egyik legaktívabb munkát a Pünkösdi Egyház végzi Országos Cigánymisziója révén, erős ökumenikus együttműködéssel.

Az egyház a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának is tagja, kifejezve ezzel ökumenikus elkötelezettségét, hiszen Jézus azért imádkozott, hogy az övéi egyek legyenek. Az egyház gyülekezetei az ország minden részén megtalálhatóak, de az észak-nyugati országrészben az átlagosnál kevesebb pünkösdi gyülekezet van.

Hitvallás – célkitűzések

- A Magyar Pünkösdi Egyház vallja az Apostoli Hitvallást, valamint a 16. Pünkösdi Világkonferencián, Oslóban elfogadott *Egyetemes Pünkösdi Hitvallást*:
- Hisszük, hogy a Biblia Istentől ihletett, és Isten egyedüli, csalhatatlan és hiteles Igéje.
- Hisszük, hogy egy Isten van, aki örökké létezik három személyben: az Atyában, a Fiúban és a Szentlélekben.
- Hisszünk Jézus Krisztus istenségében, szűztől történt születésében, bűntelen életében, csodatételeiben; mások helyett történt váltságahalálában, amellyel vére által engesztelést szerzett az emberek bűneire. Hisszünk testben történt feltámadásában, mennybemenetelében; hisszük, hogy most az Atya jobbján van, és visszajön hatalommal és dicsőséggel.
- Hisszünk a bűnös, elveszett emberek újjászületésének abszolút fontosságában, amelyet Jézus Krisztusba vetett hitük által a Szentlélek végez el.
- Hisszünk a vízkereszttségben, melyet az újjászületett személy hitvallása alapján – a Szentírás szerint – alámerítéssel végzünk el.
- Hisszünk a Szentlélek-kereszttségben, melynek bizonyítéka a nyelveken szólás, ahogyan a Lélek adja az Apostolok cselekedetei (2, 4) szerint, valamint hisszünk a lelki és a szolgálati ajándékok működésében.
- Hisszünk a Szentlélek szolgálatában, aki képessé teszi a hívő embert arra, hogy istenfélő életet éljen.
- Hisszünk az igazak és a bűnösök feltámadásában. Hisszük, hogy a megváltottak örök életre, a kegyelmet visszautasítók pedig ítéletre támadnak fel.
- Hisszünk Jézus Krisztus egyházában és a hívők egységében. Elfogadjuk és valljuk az apostoli hitvallást.
- Hisszük, hogy a keresztény hitet az élet mindennapi gyakorlatában alkalmazni kell.

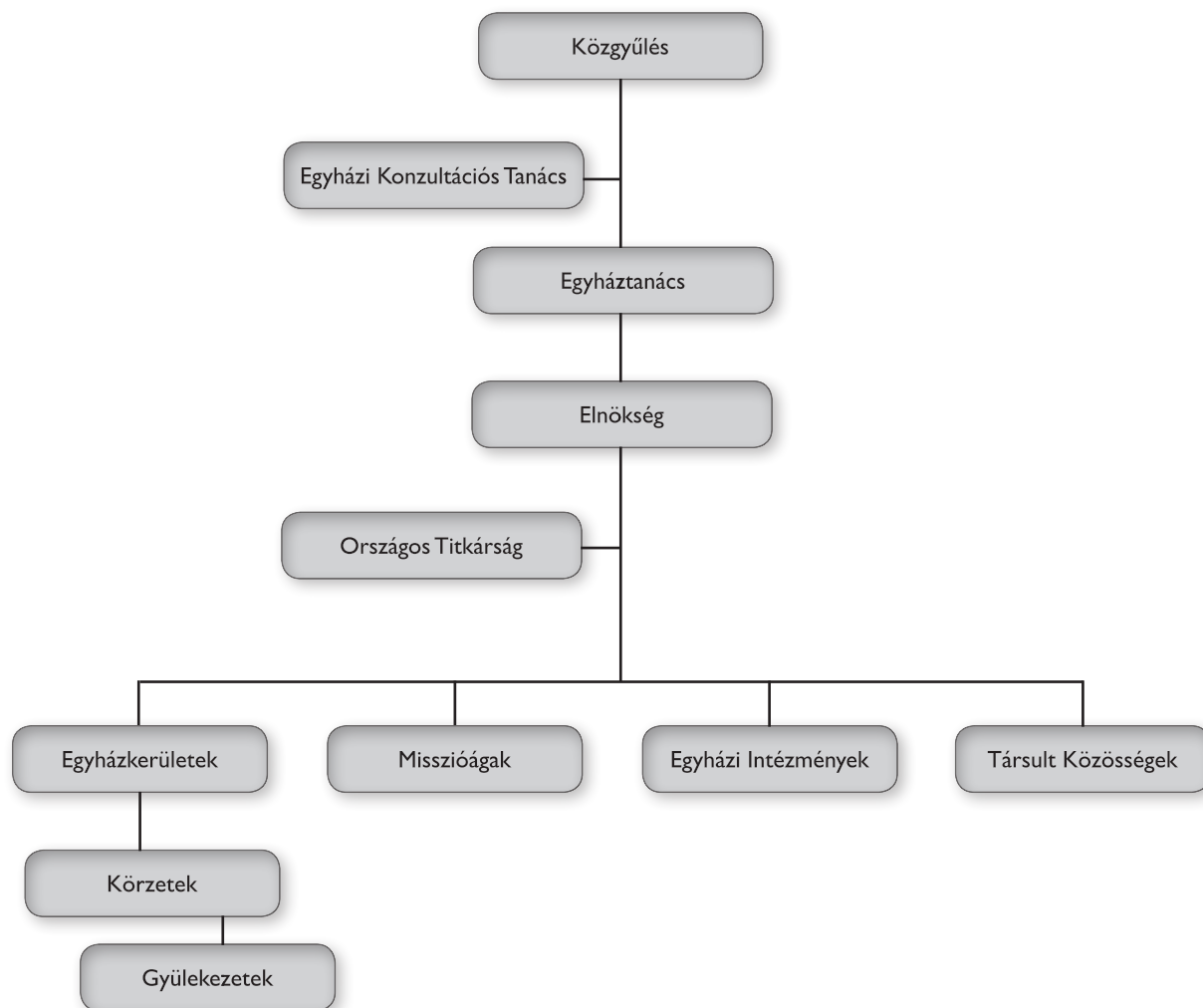
Az egyháznak ezen túl van saját hitvallási irata is, amely az Apostoli Hitvallás és a fenti Egyetemes Pünkösdi Hitvallás bővebb kifejtése. Ez tartalmazza még a családdal, a gyülekezeti étellel és a társadalomban végzett szolgálattal kapcsolatos bibliai hitelveket is. Ezt a bővebb hitvallást terjedelmi okokból itt nem áll módunkban ismertetni.

Az egyház:

- Kiemelten figyel a társadalom perifériáján élőkre, és segítséget nyújt számukra.
- Alkohol- és drogrevenziós, valamint rehabilitációs szolgálatokat, intézményeket működtet.
- Aktív a cigánypasztorációban és általában a romák felzárkózását támogató tevékenységekben, csak az ország keleti felében több mint száz roma gyülekezete van.
- Az egyházra jellemző, hogy mindig sikeres volt a fiatal korosztály elérésében.
- Iskolákat tart fenn, illetve az állami iskolákban a hitoktatáson túl is tart prevenció foglalkozásokat, családi és társadalmi étellel kapcsolatos előadásokat.
- Az egyház célkitűzése, hogy segítse az embereket az egészséges személyiségfejlődésben, valamint a társadalmi környezetükhöz való aktívan segítő kapcsolódásban.

Jelképek, szimbólumok, közösségi szabályok, egyházi törvények

Az egyház jelképei a kereszt, a Biblia, valamint a galamb, mint a Szentlélek szimbóluma. Az egyház tagjai, ha valami különösen nem akadályozza őket, vasárnaponként részt vesznek istentiszteleten. Az egyház elvárja tagjaitól, hogy a Szentírás erkölcsi szabályai és mintái szerint éljenek, valamint – a Biblia tanítása szerint – betartsák a törvényeket. Különösen fontos a pünkösdié számára a bibliai normák szerinti házasság és családi élet óvása. Az egyház tagjai nem dohányoznak, nem fogyasztanak drogokat, egészséges életvitelre törekednek.

1. ábra A Magyar Pünkösdi Egyház szervezeti felépítése

Hierarchia-szintek (funkciók) és tisztségviselők elnevezései

Tisztségviselők elnevezései

- Egyházelnök: képviseli az egyházat a kormányzati, társadalmi és egyházi szervek előtt.
- Alelnök: az elnököt helyettesítheti a fentebb felsorolt funkciókban, valamint az egyház missziós tevékenységeit koordinálja.
- Főtitkár: felelős az egyház gazdálkodásáért, illetve intézményeinek a működéséért.
- Lelkipásztorok: a gyülekezetek felelős vezetői.
- Presbiterek: a lelkipásztorok munkáját segítik.

Megszólítások, tisztségviselők megnevezései

Az egyházelnök megszólítása:

- egyháztagok számára: elnök testvér, vagy az egyházelnök keresztnéve a testvér szóval kiegészítve;
- nem egyháztagok számára: elnök úr.

Az alelnök megszólítása:

- egyháztagok számára: alelnök testvér, vagy az alelnök keresztnéve a testvér szóval kiegészítve;
- nem egyháztagok számára: alelnök úr.

A főtitkár megszólítása:

- egyháztagok számára: főtitkár testvér, vagy a főtitkár keresztnéve a testvér szóval kiegészítve;
- nem egyháztagok számára: főtitkár úr.

A lelkipásztor megszólítása:

- egyháztagek számára: lelkipásztor testvér, vagy a lelkipásztor keresztnéve a testvér szóval kiegészítve;
- nem egyháztagek számára: lelkész úr.

Kulturális jellemzők (művészetek és kommunikáció), öltözködés, étkezés

Kulturális jellemzők

Az egyház tagjai a kultúrára és a művészetekre nyitottak, de elutasítják a trágár, obszcén, valamint okkult háttérű műveket és alkotásokat. Kommunikációjukban a minden ember iránti tiszteletet és megbecsülést fejezik ki, elutasítva a káromkodást és erős indulatokat.

Öltözködés

Sem az egyházvezetésnek, sem a lelkipásztoroknak nincs meghatározott egyházi egyenruhájuk. Férfiaknál elvárt viselkedés: öltöny, ing és nyakkendő.

Temetésen, esküvőn a katolikus, illetve az evangélikus egyházban ismert „papi galléros inget” viselhetnek.

A gyülekezeti tagok öltözködése: visszafogott, nem kihívó-kirívó ruházat; szolid smink és nem eltúlzott ékszerviselés elfogadott.

Étkezés

Bibliai alapelveken nyugodva a vér bármilyen formában való elfogyasztása tiltott. Ezen kívül bármilyen étel fogyasztható. Az egyház tagjai számára az alkoholfogyasztás általánosságban nem tiltott, de tudatmódosító hatású, vagy függőség kialakulásához vezető gyakoriság, mennyiség fogyasztása már igen.

Érintkezési és magatartási szabályok, tabuk

Az egyházi személyekre és az egyház tagjaira a társadalomban elfogadott általános érintkezési és magatartási szabályok érvényesek, figyelembe véve az előző pontban írottakat. Igazoltság során az azt végző rendőrnek a rendőrségi törvényben (1994. évi XXXIV. tv.) és a 30/2011. (IX. 22.) BM rendeletben meghatározott szabályok értelmében kell eljárnia, mint bármely más állampolgár esetében. Figyelemmel kell lenni azonban arra, miszerint az egyházi személy – a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (Ehtv.) 13.–13/A. § alapján – fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelemben részesül. Büntetőeljárás esetén az eljáró hivatalos személynek a következő szabályokat kell figyelembe vennie az egyházi személy tanúvallomás tételi akadályaként (A büntetőeljárásról szóló törvény szerint 1998. évi XIX. tv. 81. § (1) (Be.).

Nem hallgatható ki tanúként: az egyházi személy és a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja arról, amire a hivatásánál fogva titoktartási kötelezettsége áll fenn; az Ehtv. 13. § (2) bekezdése szerint az egyházi személy – hitéleti tevékenysége során – tudomására jutott, személyiségi jogot érintő információkat nem köteles a hatósággal ismertetni. A titokgazda – a hatóság megkeresésére – felmentést adhat az egyházi személy titoktartási kötelezettsége alól.

Születéstől a halálig

- A kisgyermek életére hathetes koruk környékén egy „bemutatósi” szertartás keretében áldást kér a gyülekezet lelkésze.
- Az iskolai hitoktatást megelőzően és azon túl is külön foglalkozásokat, ún. „gyermek bibliakört”, „ifjúsági alkalmakat”, „ifjúsági istentiszteletet” tart a gyülekezet a gyermekek és fiatalok számára.
- A hitre jutott (értsd: a bibliai igazságokat és az egyház hitelveit elfogadó és valló) közel nagykorú vagy nagykorú személyeket vízbe merítéssel részesíti a lelkész keresztségben. Nem nagykorúak esetében szükséges a szülők (vagy a törvényes képviselő, illetve a szülői felügyeleti jogot gyakorló személy) egyetértése is.
- A polgári házasságkötés után a gyülekezetben ünnepélyes esküvői istentisztelet keretén belül részesülnek áldásban a házaspárok.
- A különböző – életkor és érdeklődési kör szerinti – csoportokban hétköznapiokon is szerveznek a gyülekezetek tagjai számára speciális alkalmakat. Kiemelkedő esemény a vasárnapi istentisztelet.
- Nagy gondot fordítanak a gyülekezetekben az idős, magukra maradt emberek látogatására, lelki gondozására, segítetésére és megsegítésére.

- Hasonló kiemelt figyelemben részesülnek a betegek.
- A család kérésére minden halottat a temetésen gyászistentisztelettel búcsúztat a pütkösdi lelkész.
- Az egyházban minden szertartás ingyenes.

Rendészeti szempontból fontos tudnivalók

- Az egyháztagok és egyházi személyek tiszteletben tartják a „ha vezet, nem iszik, ha iszik, nem vezet” elvet, ugyanakkor az istentiszteleten az úrvacsorát jelképes mennyiségű (kb. 1cl) vörösborral és kenyérrel veszik. Ez a mennyiség 20 percig szondával kimutatható. Általában az egyház úrvacsorai istentiszteleten részt vevő tagjai ez után ülnek gépjárműbe. Határesetben, közvetlenül induláskor ez kimutatható.
- Az eljárások során a hatóságok képviselői úgy járhatnak el, ahogy azt más állampolgárok esetében előírják számukra a törvények és intézkedési szabályok. Az egyháznak és tagjainak joga van az Alaptörvényben is deklarált vallás-, meggyőződés- és vélemény szabadság jogán vallási tanításukat hirdetni közterületeken is. Ezen rendezvények bejelentési kötelezettséggel járnak, viszont engedélyt nem kell kérni hozzá.
- A gyülekezeti istentiszteleteken és nyilvános evangelizációkon a zene nem minősülhet a nyugalom megzavarásának, ha ott betartják az egyéb nyilvános rendezvényekkel kapcsolatos szabályokat.
- Nem számíthat gyűlöletbeszédnek a bibliai erkölcsi normák hirdetése, amennyiben az vallási normákat hirdet, de tiszteletben tartja a személyek szabad választási jogát, és tiszteli a más normák szerint élőket is. Ugyanakkor a bibliai normák szerint élő és meggyőződéséről vallást tevő embert is megilleti a tisztelet és nézeteinek tiszteletben tartása. Az Ehtv. 1. § szerint: A lelkiismereti vagy vallási meggyőződés megválasztása, elfogadása, kinyilvánítása és megvallása, továbbá annak megváltoztatása, illetve gyakorlása miatt senkit előny vagy hátrány nem érhet. Az intézkedő rendőr legyen figyelemmel a fentiekre.
- További jelentős körülmény, hogy e törvény 5. § (1) bekezdésének értelmében a lelkiismereti és vallásszabadság jogával összefüggésben állami hatóság által különleges adat nem gyűjthető.
- Büntetés-végrehajtási intézetekben, vagy előzetes letartóztatásban bírósági, vagy rendőrségi őrizetben joga van a fogva tartottnak lelkészt, egyházi személyt kérni. Ha a fogva tartott a pütkösdi egyház szolgálatát igényli, a pütkösdi lelkészt minden más bevett egyház lelkészével egyenlő eljárásjog illeti meg, hivatkozva az Ehtv.-re, melynek 3. § (1) értelmében a lelkiismereti és vallásszabadság gyakorlását az oktatási, egészségügyi, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi intézményben ellátott, valamint a büntetés-végrehajtási intézetben fogva tartott számára egyéni és közösségi szinten is lehetővé kell tenni.
- Az egyháznak joga van saját tagjai számára és intézményei dolgozóinak, alkalmazottainak bibliai erkölcsi normák betartását előírni. Ez nem számít diszkriminációnak az Ehtv. szerint.

Tapasztalatok

Az egyháznak általában pozitív tapasztalata van a rendőrség, a tűzoltóság, a büntetés-végrehajtás, valamint a vám- és pénzügyőrségi intézkedések során. Az esetenként felmerült kérdéseket sikerült az egyház és az illetékes szervek képviselőinek együtt megoldani.

Szakirodalom

Tárház magazin pütkösdi mozgalmat bemutató száma: <https://docs.google.com/file/d/0BzMIGqwhNOU1NzI5MTBIZjYtMDMyYS00M2ZILTIOWItYmY0YzI0YmM2YTk1/edit>

Elérhetőségek

Magyar Pütkösdi Egyház
1143 Budapest, Gizella út 37.
Tel.: +361 251-6987
E-mail: info@punkosdi.hu
www.punkosdi.hu

XIII. ORSZÁGOS LENGYEL ÖNKORMÁNYZAT

„Mi a nemzetiség szeretetét mindenkiben becsüljük, még ha ellenünk volnának is azok. S bármi nyelven imádja is valaki az istent, bármi néven nevezze a hazát, ha velünk egy földön él, testvérünknek nevezzük őt és tudjuk szeretni [...] tisztelet, becsület azoknak, kik anyanyelvüket és nemzetiségük eszméit megóva, a túlnyomó idegen elem között is összetartanak, s nem szégyenlik gúnnyal illetett édesanyjukat...” (Jókai Mór, Az Életképek. 1848. február 20-i száma)

Lengyelek Magyarországon

A lengyel nemzetiség történetével Magyarországon legintenzívebben *dr. Bödi Erzsébet* néprajztudós és *dr. Rémiás Tibor* muzeológus foglalkozik, lengyel részről *Urszula Kaczmarek* filológus folytatott kutatásokat.

A 19. század első feléig a magyar–lengyel történelmi határt a Kárpátok földrajzi vonulata képezte. A hegyek és erdőségek miatt az állataikat legeltető lengyelek gyakran átjártak a magyar Felvidékre, a mai Szlovákia területére, és közülük sokan végleg letelepedtek. Az ország közepén, Isaszegen már a 11. században éltek lengyelek, akiknek feladata a királyi erdők őrzése volt, és vadászok is akadtak köztük. A török hódoltság alatt elnéptelenedett középkori falvakba a nagybirtokosok lengyeleket is betelepítettek. Más lengyel telepések a Börzsöny, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység falvaiban telepedtek le, ahol fakitermeléssel és más erdei munkákkal foglalkoztak. Az 1720-as években az *Esterházy* család kezdeményezésére jött létre a magyar–szlovák határon levő lengyel Derenk falu. (Neve a lengyel „drén” szóból származik, jelentése: som, vagyis az ideköltözött lengyelek sombokrok között telepedtek le.) A Délkelet-Lengyelországból átköltözött gorál lakói földműveléssel, állattenyésztéssel és szénégetéssel, fakitermeléssel foglalkoztak. Derenk közigazgatásilag a történeti Torna megyéhez tartozott, ahol a II. világháborúig kizárólag lengyel anyanyelvűek éltek.

A lengyelek a nehéz megközelíthetőség miatt több mint két évszázadon át, zárt közösséget alkottak, nem asszimilálódtak, nyelvüket, szokásaikat, hagyományukat egészen 1941-ig megőrizték.

A 19–20. század fordulóján a lengyel kivándorlókkal foglalkozó gondozók számára készült egy gyűjtemény, amely különböző figyelmeztetéseket tartalmaz. A törekvések háttérben a lengyelség iránti aggodalom húzódott meg.

A *lengyelségnek*, mint fogalomnak másodlagos volta, a „*lengyel nemzeti jellem*” vagy „*lengyel ethos*” értelmezésének szerepe különösen manapság, a globalizáció és Európa egyesítésére való törekvés korszakában nőtt meg. A nemzeti-ségi és az etnikai csoportoknak jelentős befolyásuk van mindezekre a folyamatokra.

Magyarországon a nemzeti kisebbségek jogait Magyarország Alaptörvénye (az Országgyűlés a 2011. április 18-i ülésnapján fogadta el, és 2012. január 1-jén lépett hatályba) biztosítja (XXIX. cikk), amely lehetőséget ad a békés együttélésre. A nemzetiségek jogait a 2011. évi CLXXIX. törvény tartalmazza.

A posztkommunista országokban a demokrácia jegyében egyrészt nyilvánossá tették a köztük élő nemzeti kisebbségek létét, ugyanakkor olyan intézményes formák jöttek létre, amelyek láthatóvá teszik a különböző kultúrákat, értékeket és a kulturális identitást. Ez ahhoz vezetett, hogy megnőtt a kisebbségi csoportok társadalmi-kulturális identitása. Az Alaptörvény széles körben engedi meg a kulturális különbségek megmutatását. Kedvező társadalompolitika folytatására ad lehetőséget, mely figyelembe veszi a különböző csoportok érdekeit.

A lengyelség számára kiemelkedően fontos:

- A kulturális sajátosságok, a kultúra, a normák alapvető értékeinek akceptálása, a lengyel hagyományok őrzése, ápolása.
- A lengyel szervezetekhez való tartozás, kötelességvállalás a lengyel csoportok tevékenységében.
- A lengyel etnikai csoporthoz való tartozás érzése leggyakrabban a római katolikus egyházi közösséghez való tartozásban nyilvánul meg.
- Népszokások – különösen az egyházi évhez tartozó szertartások – folytatása, ápolása.
- A lengyel nyelv kiemelt fontossága, annak ismerete, családi körben való használata, s a törekvés arra, hogy gyermekeik is elsajátítsák azt.
- Közös történelmi sors, egy meghatározott területtel való azonosulás, közös sztereotípiák.
- Kapcsolat az anyaországgal, érdeklődés a lengyelországi problémák és események iránt.

A lengyelség körében végzett kutatások eredményei azt mutatják, hogy a megkérdezettek 75%-a érzi magát *lengyelnek*, mások azonos mértékben *lengyelnek és magyarnak, magyar lengyelnek*. A második vagy még régebbi nemzedékek képviselői pedig – az asszimiláció vagy beolvadás hatására – *magyarnak* érzik magukat.

1994 februárjától Magyarországon lehetővé vált a kettős állampolgárság megszerzése. Ezzel a lehetőséggel a nálunk élő lengyelek nagy része élt is. Lengyelnek lenni a többség számára azt jelenti, hogy lengyel kultúrában nevelkedtek, lengyel gyökereik vannak, Lengyelországban születtek, az a hazájuk, a szülők vagy az egyik szülő lengyel.

- *A kultúra, a hagyomány, a szokások, a nyelv, a közös sors, az átélte történelem, a vallás vagy a lakóhely* alakítja a népet, alkot belőle fennállásra és fejlődésre képes egységet. Az általános gondolkodásban a vezető szerepet a *nyelv* tölti be, mely a nemzeti csoporthoz való tartozás egyik alapkritériuma. A nyelv segítségével lehet megismerni a nemzeti kultúrát, s művészi tevékenység anyaga is lehet. Az emigrációban leggyakrabban a szakmai életből szorul ki a nyelv használata, sokszor a mindennapi, sőt még a családi életből is. Néha csak ünnepi használatra marad meg a lengyel közösségekben és a templomban. A többségi társadalomban megkívánják a magyar nyelv lehető leggyorsabb elsajátítását, ez szükséges egyrészt a munkavállaláshoz, másrészt pedig a többségi, jelen esetben a magyar társadalomba való beilleszkedéshez.¹
- A lengyelség körében *a haza fogalma* az idegenben gyakran összekapcsolódik a közeli emberekkel, családdal, barátokkal. A lengyelek többsége számára a *haza* az ősök országa, születési vagy esetleg neveltetési hely. A lengyelek általában erősen fejlett öntudattal rendelkeznek, ami a másságukat, különállóságukat, sőt különlegességüket illeti. Gyakran hangsúlyozzák a legmélyebb lengyel értékek és szimbólumok eredeti jellegét. A Lengyelországgal, kultúrájával, hagyományaival való azonosulás szimbóluma legfőképpen a zászló, a *fehér sas*, a lengyel állam címere, május 3. – a hazafiság szimbóluma.
- *Az egyházi élethez való viszonyukban* meghatározó, hogy a Magyarországra érkező lengyelek egy új, laicizáltabb társadalomba érkeztek, amely megosztotta az egyéneket. 1989 után megfigyelhető a lengyel közösségekben a vallásos megelevenedés, visszatérés a „lengyel” egyházhoz, a lengyel egyházközséghez. Ebben fontos szerepe van a Magyarországi Lengyel Katolikusok Egyesületének (hivatalos neve: *Magyarországi Lengyel Katolikusok Szent Adalbert Egyesülete*). A két háború közötti időszakban a lengyel egyház és a Lengyel Ház (*Dom Polski*) töltötte be a társadalmi-kulturális élet lengyel központjának a szerepét. 1998. augusztus 24-én a Lengyel Ház visszakerült az Egyesülethez. Vallási hovatartozás szerint az itt élő lengyelek 88,8%-a katolikus (bár a megkérdezettek 50%-a vallotta magát hívőnek). A vallásosság két síkon figyelhető meg a lengyelség körében:
  1. *Össz nemzeti*, amikor a nemzeti érték, a lengyel kultúra saját csoportjuk társadalmi életének integrációs tényezőjévé válik. A római katolikus egyházhoz való tartozás a lengyelség egyik megnyilvánulása.
  2. A mindennapi életben a *hit*, mint az élet értelmét adó érték jelenik meg, amely segít átvészelni a nehéz pillanatokot.

A lengyelek rengeteg elemet őriztek meg a lengyel katolikus hagyományokból, a sajátos szertartásosságát, a jellegzetes lengyel szentek tiszteletét, vagy különösen az Istenanya – Matka Boza másképp *Matka Boska*, *Boza Rodzicielka*, Bogurodzica vagy *Bogarodzica*, görögül: *Theotokos* (ΘΕΟΤΟΚΟΣ), – kultuszát, amelyet a 17. században valósággal a *Lengyel Korona Királynőjeként* (*Najświętsza Maryja Panna Królowa Polski*) fogadtak el. A kereszt, a csechostowai Istenanya (*csechostowai Fekete Madonna*, lengyelül: *Czarna Madonna* vagy *Matka Boska Czechochowska*) képei – a lengyel egyház szimbóluma.

A lengyelség megőrzése Magyarországon egy globális társadalom etnikai jelenségeként szerepel. A lengyelek megtartják szokásaikat, megőrzik a nyelv értékét, etnikai származásuk szimbólumait, és csak részben asszimilálódnak. Ebben nagy segítségükre vannak a sokszor új profilú lengyel szervezetek, egyesületek, a szervezett lelkipásztori, illetve önkormányzati tevékenységek és a megélénkült tömegtájékoztatás (rádió, tévé, internet stb.).

A lengyel–magyar barátság

A magyarországi lengyelek anyaországa a *Lengyel Köztársaság* (lengyelül: *Rzeczpospolita Polska*) közép-európai állam, mely a Balti-tengerrel határos. Fővárosa Varsó (lengyelül *Warszawa*). Szárazföldön: nyugaton Németországgal, délen Csehországgal és Szlovákiával, keleten Fehéroroszországgal, Ukrajnával, északon Litvániával és Oroszországgal (a Kalinyingrádi terület nevű exklávé révén) határos. Tengeri határ választja el Dániától és Svédországtól. Hivatalos nyelve a lengyel.

A lengyel állam több mint 1000 éves. A 16. században, a Jagelló-dinasztia uralkodása idején Lengyelország Európa egyik leggazdagabb és legerősebb országa volt. 1791. május 3-án a Lengyel–Litván Unió elfogadta Lengyelország májusi alkotmányát, amely Európa első és a világ második írott alkotmánya volt.

¹ Urszula KACZMAREK: *Postrzeganie polskości w środowisku Polonii węgierskiej*. = Rocznik wschodni no. 7. Rzeszów 2001, 128–135.

Röviddel később Lengyelországot felosztották szomszédai (Oroszország, Ausztria és Poroszország). Lengyelország 123 év után, 1918-ban nyerte vissza államiságát az első világháború lezárultával. A második világháború után a Szovjetunió befolyási övezetéhez tartozott. 1989-ben az ország második világháború utáni történetének első részlegesen szabad választásai zárták le a *Szolidaritás* (lengyelül: *Solidarność*) mozgalom szabadság iránti törekvéseit. Lengyelország 1999-től a NATO, 2004-től az Európai Unió tagja.

Az 1000 éves magyar és lengyel történelmi és kulturális kapcsolatok jelmondata a rímbe szedett közmondás, amely a két nép történelmi barátságát példázza:

Lengyelül: „Polak, Węgier, dwa bratanki, i do szabli, i do szklanki.” („Lengyel, magyar – két jó barát, együtt harcol, s issza borát.”). Hosszabb lengyel változat: „Polak, Węgier, dwa bratanki / I do szabli, i do szklanki / Oba zuchy, oba żwawi / Niech im Pan Bóg błogosławi.” („Lengyel-magyar két jó barát / Együtt harcol, s issza borát / Vitéz s bátor mindkettője / Áldás szálljon mindkettőre.”). Másik lengyel változat: „Polak, Węgier, dwa bratanki, i do bitki, i do szklanki!”

Két más nép történelmi barátságáról nem ismeretes hasonlóan közismert vers. Egy nemrégiben nyilvánosságra került kutatás alapján² a közmondásnak akár genetikai alapjai is lehetnek. A két nemzet, a lengyel és a magyar génállományában fordul elő Európában leggyakrabban az Y kromoszómán található R1a1 mutáció. Az előfordulási gyakoriság 56-60% közötti ezeknél a népcsoportoknál. A mutáció jelenléte arra enged következtetni, hogy a két nép egy körülbelül 10 000 évvel ezelőtt élt közös őstől származik.

A magyarországi lengyeleknek a *Lengyel Köztársaság Szenátusa* (*Senat Rzeczypospolitej Polskiej*), a *LK Budapesti Nagykövetsége* (*Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Budapeszcie*) és a nemzetközi tevékenységű *Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”* nyújt támogatást. Kulturális tevékenységüket a *Lengyel Intézet* (*Instytut Polski*) segíti, idegenforgalmi ügyekben a *Lengyel Nemzeti Idegenforgalmi Képviselet* nyújt információkat és segítséget.

A lengyel–magyar történelmi kapcsolatok

Lengyelország neve lengyelül Polska. A magyar nyelvben használatos „lengyel” és „Lengyelország” szó eredete az óoroszlendo („irtásföld”, „szűzföld”) szó *lendzsan* származéka lehetett (azaz „irtásföldön élő ember”), amely az ómagyar nyelvben még *lengyen* alakban szerepelt. A lengyel–magyar dinasztikus kapcsolatok még Géza fejedelem korában kezdődtek, majd az Árpádok, Piastok, Anjouk, Jagellók idejében folytatódott tovább, szinte minden generációra jutva egy-egy nevezetesebb személy. Ez mindaddig folytatódott, míg Lengyelország el nem veszítette önálló államiságát.

Stanisław Gabriel Worcell (1799–1857) lengyel politikai aktivista és újságíró 1849-ben így fogalmazta meg: „*Magyarország és Lengyelország két örökéletű tölgy, melyek külön törzset növesztettek, de gyökereik a föld alatt messze futnak, összekapcsolódtak és láthatatlanul egybefonódtak. Ezért egyiknek léte és erőteljessége a másik életének és egészségének feltétele.*”

A középkor elején, az 10–14. század között a magyar és a lengyel nép kapcsolatait az Árpád-ház és a Piastok dinasztikus érdekei befolyásolták. A két uralkodóházat családi kapcsolatok fűzték egymáshoz.

Dinasztikus kapcsolatok

Géza fejedelem második felesége *Adelajda*, Siemomysł fejedelem lánya. Vitéz Boleszláv első felesége Géza fejedelem lánya, *Judit* (Szent István nővére). Ebből a házasságból született *Bezprym* (968–1032) herceg, aki magyar földre menekült, ahol nagybátyja, I. István király a Balaton-felvidéken birtokot adományozott neki. Egy monda szerint Veszprém városa róla kapta a nevét.

I. Szent István halálát követő évtizedben Péterrel szemben az Árpád-házi hercegek: András, Béla és Levente lengyel földön kerestek segítséget. I. András lengyel segítséggel távolította el a trónról Pétert, míg a trónon őt követő öccse I. Béla felesége *Rycheza* II. Mieszko lánya volt. Béla harcolt a lengyel seregben a balti pomerán törzsek ellen, ezért jutalmul adta hozzá feleségül Mieszko a lányát. Bélának ettől a feleségétől született három fia, ezek közül a későbbi I. Géza és I. László magyar király lett.

2 *The Genetic Legacy of Paleolithic Homo sapiens sapiens in Extant Europeans: A Y Chromosome Perspective*. Science, 290, 1155–1159, 2000.

3 „Węgry i Polska to dwa wiekuiste dęby, każdy z nich wystrzelił pnien osobnym i odrębnym, ale ich korzenie, szeroko rozłożone pod powierzchnią ziemi, i spleły się, i zrastały niewidocznie. Stąd byt i czerstwość jednego jest drugiemu warunkiem życia i zdrowia” – Stanisław WORCELL (1849)

I. László király is II. (Merész) Boleszláv lengyel király segítségével győzte le Salamon király magyar–német seregét. Mivel Szent László Lengyelországban született és egyes források szerint anyja is lengyel volt, a magyarországi lengyeliség védőszentjévé vált. II. Boleszlávot (1058–1080) – I. Béla sógorát – VII. Gergely pápa kiátkozta, mert 1079-ben Szent Szaniszló krakkói püspököt kivégeztette. II. Boleszlav ekkor a fiával együtt Magyarországra menekült, ahol Szent László magyar király fogadta. II. *Ulászló* (1139–1146) elűzetett, s II. Kázmér szerezte meg a trónt (1177–1194). Később a mongolok csaptak le Lengyelországra is, és a korábbi fejlődés megrekedt. V. István magyar király 1270-ben személyesen indult Krakkóba, ahol Boleszlávval véd- és dacsövetségre lépett.

Az Anjou-kor elején Károly Róbert és Łokietek Ulászló lengyel király szövetséget kötöttek. A magyar király segítette a lengyelt a Német Lovagrend ellen, 1320-ban Károly Róbert feleségül vette *Lokietek Erzsébetet*, Ulászló lányát. 1335-ben sikerült a magyar közvetítés János cseh és III. Kázmér lengyel király között, melyet a novemberben megtartott visegrádi királytalálkozón erősítettek meg. János lemondott lengyel trónigényéről. A magyar és cseh király – mint döntőbírák – Lengyelország és a Német Lovagrend vitájában Kujáviát és más területeket a lengyeleknek, Pomerániát a német lovagoknak ítélték. Nem sikerült azonban megegyezni a cseheknek és lengyeleknek a vitatott Szilézia kérdésében. Még ezt megelőzően Trencsénben cseh–magyar gazdasági szerződést kötöttek, amely azt próbálta elérni, hogy Bécs árumegállító jogát kikapcsolva a német–magyar kereskedelmi utat Csehországon keresztül vezessék. 1339-ben Kázmér arra az esetre, ha fiú utód nélkül halna meg, Károly egyik fiát tette meg a lengyel trón örökösévé.

Anjou királyaink uralkodásának idején – így a magyar–lengyel perszónalunió éveiben – számottevően fejlődtek a két nép közötti kulturális kapcsolatok is. Mindkét országban virágzott az ötvösművészet. Károly Róbert udvarába érkezett itáliai mesterek a krakkói udvarnak is dolgoztak. Az Anjou-korban arany és ezüst bányakincsekben az akkori Magyar Királyság volt a leggazdagabb egész Európában. Attól kezdve pedig, hogy Nagy Kázmér király Krakkóban egyetemet alapított, egyre több magyarországi diák folytatta tanulmányait a lengyel univerzitásban.

A czestochowai monostort 1380-ban magyar szerzetesek, a pálosok alapították. 1934-ben viszont lengyel pálosok jöttek Czestochowáról Magyarországra, hogy megerősítsék a rendet.

Nagy Lajos királynak fiú örököse nem volt, ezért legidősebb lánya, Mária magyar királynő lett. A lengyelek Nagy Lajos kisebbik leányát, Hedviget koronázták meg, *Jadwiga* néven (uralkodott: 1384–1399). Lajos király leánya akkoriban legfeljebb tíz-tizenkét éves volt, ezért *Jagiello* litván nagyfejedelem felesége lett, aki 1386. február 17-én – II. Ulászló néven – lengyel király lett. Ettől kezdve 1572. július 7-éig a Jagelló-ház tagjai foglalták el a lengyel trónt. II. Ulászló 1434-ig uralkodott. A lengyel trónra került első Jagelló hatalmas érdeme volt, hogy a vezérlete alatt egyesült lengyel, litván, cseh, orosz, rutén és havasalföldi hadak 1410. július 15-én, a kelet-poroszországi Grunwaldnál tönkrevették a hatalmának fénykorát élő Német Lovagrend seregeit. A vereséget a rendi állam soha nem heverte ki.

Anjou Hedvig (Jadwiga), a lengyelek királynője, aki haláláig férjével együtt uralkodott, rövid élete során sokat tett a litvánok keresztény hitre térítése érdekében, és jelentős mértékben járult hozzá a krakkói egyetem fejlesztéséhez. A lengyelek szentként tisztelik.

Luxemburgi Zsigmond (németül *Sigismund von Luxemburg*), (Prága, 1368. február 14. – Znaim, Morvaország, 1437. december 9.) magyar, német és cseh király, német–római császár, a késő középkor egyik legjelentősebb uralkodója volt. – Édesapja IV. *Károly* német–római császár (1316–1378), édesanyja *Pomerániai Erzsébet* hercegnő (1347–1393) volt. Zsigmond nevéhez fűződik az utolsó összeurópai kereszties hadjárat megszervezése (1396), a nagy nyugati egyházszakadás felszámolása (1417), és a huszitizmus elleni harc megkezdése. Magyar királyként elsősorban Dalmácia elvesztésével, Visegrád és Buda nyugati színvonalú kiépítésével, illetve az Oszmán Birodalommal szembeni defenzívába vonulással, a végvárrendszer kiépítésével, valamint törvényeinek gazdasági és jobbágyokkal kapcsolatos előremutató jellegével írta be magát a történelembe. Fiú örökös hiányában utódjául lánya férjét, *Habsburg Albertet* jelölte a magyar trónra. *Habsburg Albert* (Bécs, 1397. augusztus 16. – Neszmély, 1439. október 27.) mint osztrák herceg (1404–1439), német király (1438–1439), Magyarország (1437–1439) és Csehország királya (1438–1439) az első Habsburg a magyar trónon. Az idők során szoros szálak fűzték össze a Jagelló-házat és Magyarországot.

II. (Jagelló) Ulászló fiát, az időközben lengyel királlyá koronázott III. *Ulászlót* a magyar rendek 1440-ben királyukká választották (I. Ulászló). A török ellen harcolva, a várnai csataterén esett el 1444. november 10-én. A lengyel trónon Várnai Ulászlót öccse, a litván nagyfejedelem követte, IV. Kázmér néven (1444–1492). Az ő felesége Erzsébet, Habsburg Albert magyar király leánya volt. Legidősebb fiukat 1471-ben a csehek, 1490-ben pedig a magyarok választották királyukká (II. Ulászló, 1490–1516), akinek első felesége I. (Hunyadi) Mátyás király özvegye, Beatrix, nápolyi hercegnő volt. Őt második feleségétől, egy francia hercegnőtől származó fia követte a magyar trónon, II. *Lajos* (1516–1526), aki a mohácsi csatában vesztette életét. Halálával kihalt a magyarországi Jagellók ága.

Az utolsó előtti Jagelló a lengyel trónon az az I. Zsigmond király (1507–1548) volt, akinek leányai közül Izabellát I. (Szapolyai) János (1487–1540), 1526-tól magyar király, másik leányát, Annát pedig somlyai Báthory (Báthori) István (Szilágysomlyó, 1533. szeptember 27.– Grodnó, 1586. december 12.) erdélyi fejedelem (1571–1586), Lengyel-

ország királya (1576–1586) vette nőül. *Szapolyai János* – a török szultán támogatásával – a lengyel uralkodóháznál keresett segítséget, hiszen Zsigmond lengyel király hercegként egy ideig Budán élt. Felesége, *Jagelló Izabella* hercegnő *János Zsigmond* (1540–1571) nevű gyermekével Erdélyben alakíthatja ki uralmát. Erdély a reformáció korában a lengyel–magyar szellemi kapcsolatok rendkívül bonyolult területévé vált. Itt találtak menedékre a lengyelektől elmenekült ariánusok (szentháromságtagadók, a nevük a magyaroknál unitáriusok). Zsigmond Ágost (1548–1572) lengyel király Erdély erősítésére törekedett. Így az erdélyi fejedelmek és a lengyel királyok közti kapcsolat vitte tovább a korábbi dinasztikus kapcsolatokat.

1573-ban előbb Valois Henrik lett rövid időre a lengyel király, majd az újabb királyválasztó gyűlés után, 1576-ban *Báthory Istvánt* koronázták lengyel királlyá. Báthory megszilárdította a nemesi köztársaság belső egyensúlyát, és sikeres erőfeszítéseket tett a királyi hatalom megerősítésére. Ez tette lehetővé eredményes hadjáratainak sorát és az ország gazdasági jólétének kibontakoztatását. Felismerte azt is, hogy a közép-európai népek az egymással folytatott meddő harcokban egymás erejét forgácsolják szét, s terveik között szerepelt – a török elleni felszabadító hadjárat miatt – egy széles alapokon nyugvó, kelet-európai szövetség megerősítése. Halála után ez a kényes egyensúlyon alapuló központi hatalom őrlődött fel, s vált a nemesi szabadság követése szabadossággá, és vezetett a 18. században Lengyelország feldarabolásához.

Az erdélyi fejedelmek szeme előtt mindig Báthory István példája lebegett, lengyel segítséggel kívánták megszervezni Habsburg-ellenes terveik megvalósítását és Magyarország felszabadítását a török uralom alól. *II. Rákóczi György* szerencsétlenül végződött 1657-es akciója is ezt példázta.

A 17. század végén az Oszmán Birodalom meggyengült, reális lehetőség nyílt visszaszorítására, annak ellenére, hogy 1683-ban a törökök még Bécsset is megostromolták. *III. Sobieski János* (1674–1696) lengyel király szövetségre lépett a Habsburgokkal, létrejött a Szent Liga, amelynek seregei hosszú és véres harcban kiűzték hazánk területéről a török megszállókat. Fontos szerepet játszottak ebben a lengyel hadak, amelyek 1683-ban felszabadították Párkányt és bevették Esztergom várát.

A török kiűzése után Habsburg uralom alá került Magyarország kuruc lázadói – hasonlóan az előző korok politikai menekültjeihez – ismét Lengyelországban találhattak menedéket. *A Sobieski János és Thököly Imre* közötti kapcsolatnak köszönhetően a lengyel föld biztos menedéket jelenthetett a számukra. 1701 novemberében *II. Rákóczi Ferenc* megszökött a bécsújhelyi börtönből, Lengyelországba menekült. Krakóban és Varsóban élt, bujdosásában *Bercsényi Miklós* volt a társa. Amikor hazatér 1703-ban, a lengyelek is segítik, többek között az a *Stanisław Leszczyński* herceg, akivel szemben *I. Péter* orosz cár 1707-ben Rákóczit akarta a lengyel királyi trónra segíteni.

Derenk az 1711-es pestisjárvány következtében teljesen elnéptelenedett. Urai, az Esterházy grófok 1717-ben lengyel (szepességi gorál) jobbágyokkal telepítették be újra.

A 18. században Lengyelországban bekövetkező hanyatlás és a három felosztás korában megszűnt a dinasztikus kapcsolatok lehetősége. A francia forradalom eszméi mindkét országban elterjednek, Eperjesen éppen lengyel hatásra alakult meg hazánkban az első szabaddkőműves páholy. A magyar jakobinus értelmiség lelkesedik *Tadeusz Kościuszko*ért (1746–1817) és gyászolja a maciejowicei csatavesztést (1794). A lengyel függetlenség elvesztése és az ország háromszori felosztása (lengyelül: *Rozbiory Polski*, 1772, 1793, 1795) új tartalommal telítette a sok évszázados magyar–lengyel kapcsolatokat. A 19. század elején a lengyelek maguk is részt vettek a napóleoni háborúkban (1799–1815 között), azt várták, hogy a francia császár helyreállítja a lengyel állam egységét. A magyarok viszont a Habsburgok oldalán harcoltak Napóleon ellen. A bécsi kongresszuson (1815) a *Szent Szövetség* eldöntötte a lengyelek sorsát: a gazdaságilag fejlett nyugati részek a Poznani Nagyhercegséghez, vagyis a *Porosz Királysághoz*, a középső és keleti területek *Lengyel Királyság* néven Oroszországhoz kerültek, *Galiciát* Ausztria kapta meg. Az egykori lengyel államiságot a három nagyhatalom felügyelete alá helyezett Krakói Köztársaság képviselte.

A lengyelek a szétszakított lengyel állam egyesítésén dolgoztak, minden alkalmat megragadtak, hogy sorsukon változtassanak. 1830-ban felkelés tört ki, a magyar vármegyék gyűjtéseket, jótékonyági bálakat rendeztek a lengyeleknek, sőt Bars vármegye közgyűlése feliratban fordult I. Ferenc királyhoz, hogy nyújtson támogatást a lengyeleknek. Az ifjúság szimpátiából lengyel ruhában járt, sőt sokan átszöktek a határon, hogy harcolhassanak a felkelők oldalán. Az ellenzék vezetői: *Deák Ferenc*, *Kossuth Lajos*, *Kölcsey Ferenc*, *Eötvös József*, az írók közül *Vörösmarty Mihály*, *Bajza József* nyíltan támogatták a lengyelek ügyét. 1831-ben a lengyel felkelők Ostrołękánál súlyos vereséget szenvedtek, az orosz csapatok bevonultak Varsóba, a bukást véres megtorlás követte. A lengyel történetírás a felkelés politikai menekültjeit nagy emigráció néven tartja számon, akik nagyrészt nemesek és katonák, kisebb részben értelmiségiek voltak. A lengyel menekülteket mindenhol segítették, a bécsi rendőrhatalóságok állítólagos lengyel felforgatók ellen nyomoztak. Sok helyütt házkutatást is tartottak, a vármegyék tiltakozása után ezzel leálltak, így történhetett, hogy a rendőrök által „nem talált” lengyelek nyilvános kávéházakban és máshol is szabadon mutatkozhattak. Közülük kevesen maradtak hazánkban, főképp Pesten, Pozsonyban és a nagyobb felvidéki városokban, így Bártfán – ahol központjuk is kialakult.

A magyarországi lengyelség – egyúttal a lengyel és magyar nemzet – történetének legjelentősebb és legfényesebb fejezetei közé tartozik a 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc – amelyben *Bem József* (Tarnów, 1794. március 14. – Aleppó, 1850. december 10.) lengyel és magyar honvéd altábornagy, valamint gróf *Henryk Dembiński* (Strzałków, Lengyelország, 1791. január 16. – Párizs, 1864. június 13.), a lengyel szabadságharc altábornagya, az 1848–49-es magyar szabadságharc honvédtábornagya vezetésével több ezer lengyel tiszt és közkatona vett részt.

1848 márciusában a Magyarországon élő lengyelek is lelkesedéssel fogadták a magyar forradalmat. A pesti lengyelek fáklós felvonulással köszöntötték a Pestre érkező és a magyar kormánnyal kapcsolatot kereső galíciai lengyelek képviselőit. A bécsi forradalom és a poznani felkelés vezetői is magyar földön kerestek menedéket, Kossuth örömmel fogadta a nagyobb harci tapasztalatokkal rendelkező lengyelek belépését a magyar hadseregbe. *Bem, Dembinski, Wysocki, Bulharyn* kiválóan képzett tisztek voltak, és a császári oldalról is tömegesen szöktek át lengyel katonák a magyar oldalra. Ilyen volt *Mieczysław Woroniecki* herceg (*Skurowie 1825 – Budapest 1849*) is, aki már 1848 őszén bekapcsolódott katonáival a délvidéki harcokba. A lengyelek célja egy Légio szervezése volt, bár Bem a lengyelek részvételét a honvédség sorain belül képzelte el. *Bulharyn, Woroniecki* századai *Damjanich, Görgey* seregében harcoltak, Bem az erdélyi hadsereg élére állt. 1849 tavaszán Kossuth a főparancsnokságot *Dembinski*re bízta, bár a Kápolnánál elszenvedett vereség hatására leváltotta, a lengyelek ott harcoltak a legnagyobb csatákban: *Szolnok* alatt (1849. március 5.) *Poninski* ulánusai; *Hatvannál József Jagman* lovasai és *Tápióbicskénél* ismét az ulánusok tüntették ki magukat. A honvéd hadseregben három lengyel származású hadbíró is szolgált (*Nizsalovszky Andor, Antal és András*). Kossuth Lajos előttük tisztelgett *Gödöllőn* levett kalappal. 1849. május 6-án megalakult a Lengyel légio *József Wysoczki* vezetésével, ennek tűzkeresztsége Buda visszavétele volt. Bem erdélyi seregében is szerveztek egy lengyel légiót, aminek nagy szerepe volt az 1849-es nagy orosz támadás feltartóztatásában. A szabadságharc utolsó csatáját, a temesvári ütközetet Bem, majd sebesülése után *Dembinski* vezényelte.

A szabadságharc leverésével a hazánkban élő lengyelek sorsa is megpecsételődött, emigrációba kényszerültek. A magyar szabadságharc lengyel mártírjai: *Mieczysław Woroniecki, Karol d'Abancourt de Franqueville* honvéd-huszárszázados, *Dembinski* adjutánsa, valamint *Konrad Rulikowski*.

Orosz-Lengyelországban 1863-ban újabb lengyel felkelés tört ki, több száz magyar küzdött itt a lengyelek oldalán. Ilyenek voltak például *Eszterházy Ottó* lovaskapitány (aki *Melchów* alatt veszítette életét), *Nyáry Ferenc* őrnagy és *Wallis Béla* hadnagy, vagy *Herman Ottó*, mint közlegény. Kossuth a lengyelek támogatására önálló magyar légio felállítását tervezte, azonban a körülmények nem tették lehetővé ennek megszervezését. A bukás után mintegy négyezer menekült érkezett hozzánk, szinte minden magyar településnek volt egy saját lengyelje.

Kultúrtörténeti jelentőségű *Zielinski Szilárd* (Mátészalka, 1860. május 1. – Budapest, 1924. április 24.) építómérnök, műegyetemi tanár, a magyarországi vasbetonépítés úttörőjének tevékenysége. Apja *Stanislaus Zielinski*, politikai okokból Magyarországra menekült lengyel nemesember volt, anyja *Böhm Terézia*. A sziléziai születésű *Schickedanz Albert* (Biala, 1846. október 14. – Budapest, 1915. július 11.) magyar műépítész, festő volt, többek között a Milleniumi emlékmű, a Múcsarnok és a Szépművészeti Múzeum tervezője.

Ebben az időben lengyelek milliói távoztak elsősorban Galíciából megélhetést és munkát keresve Európa más országaiba, illetve Amerikába. Magyarországra a lengyel munkakeresők első nagy hulláma az 1880-as években ért el. Az olcsó munkaerőt elsősorban Budapest nagy építkezései és a kibontakozó nagyipar foglalkoztatták. A fővároson kívül Kassán, Miskolcon, Pozsonyban és a többi ipari városban alakultak ki lengyel kolóniák, emellé minden nyáron kb. 8–10 ezer lengyel mezőgazdasági idénymunkás érkezett.

A magyarországi lengyelség önszerveződésére a 19. században jött el az idő (1867-től kezdve). Számos kulturális egyesület hoztak létre, 1883-ban megalakult a *Budapesti Lengyelek Egyesülete*, 1895-ben a *SYLA Munkásképző Egyesület*, ezen kívül működtek lengyel klubok és vendéglők is.

Az 1900-as népszámláláskor 50 182 lengyel élt Magyarországon, 1916-ban 36 524 volt a számuk. A többi nemzetiségekkel összevetve ugyan arányuk eltörpült az összlakossághoz képest. Igazi falusias jellegű kolónia Kőbányán (ma Budapest, X. kerület) alakult ki, ahol a kőbányában, porcelángyárakban, illetve a sörgyárban dolgoztak.

1910-ben *Miklós Ferdinánd Leó* (1889–1968) létrehozta a Magyar–Lengyel Egyesületet. Az egyesület első elnöke báró *Nyári Albert* (1871–1933) jeles történész és festőművész volt. Ez az egyesület alakította meg az első világháború kitörésekor a Lengyel Katonai Bizottságot, amely magyar földről közel ezer önkéntest toborzott a Lengyel Légio számára, mindvégig *József Piłsudski* mellett harcoltak a lengyel függetlenségért. 1920-ban, varsói csata idején a magyar löszerek segítségével a lengyelek nem tudták volna legyőzni a szovjet hadsereget.

1918–1920 között, a *versailles-i békeszerződés* során Magyarország a háború veszteseként megalázott helyzetbe került, elvesztette területének mintegy kétharmadát, lakosságának több mint a felét, ami azt is jelentette, hogy a 10 millió magyarból minden harmadik a szomszéd országokhoz került. A háború és a területi elcsatolás gazdaságilag tönkretette és nemzetközileg elszigetelte az országot. Lengyelország viszont visszanyerte hón áhított állami szuverenitását. A versailles-i békerendszer egyben megszüntette a hosszú évszázadok óta fennálló lengyel–magyar közös határt is.

A magyar–lengyel barátságot mélyen átérző Teleki-kormány – a maga szerény és korlátozott eszközeivel – megpróbálta a német–lengyel ellentéteket elsimítani 1939 áprilisától, illetve határozottan kiállt amellett, hogy nem akar a németek oldalán egy lengyelelles háborúba keveredni. „Magyarország részéről nemzeti becsület kérdése az, hogy ne vegyen részt semmiféle agresszióban Lengyelország ellen [...], ennek folytán semmi körülmények között nem engedhetjük meg német csapatok magyarországi vasútvonalakon történő átszállítását Lengyelországba.” Ezt Teleki meg is írta Hitlernek, annak ellenére, hogy erőteljes német nyomás nehezedett a magyar kormányra.

1939 márciusától a két ország határos lett egymással, továbbá a Harmadik Birodalom aktívan támogatta a magyar revíziós törekvéseket. Amikor Lengyelországot lerohanták a hitleri Németország (1939. szeptember 1-től) és a sztálini Szovjetunió csapatai (1939. szeptember 17-től), több mint 100 ezer lengyel menekült – katonák és civil személy – talált menedéket Magyarországon a háború egész időtartama alatt, vagy legalább átmenetileg. A két oldalról érkező támadók elől a lengyelek csak dél, azaz hazánk felé menekülhettek, a magyar kormány 1939. szeptember 17-én megnyitotta a határt a lengyel menekültek előtt. Megígérték, hogy senkit nem adnak ki a németeknek és a menekülteknek megfelelő életkörülményeket biztosítanak.

A németek folyamatosan erőteljes nyomást gyakoroltak Budapestre: követelték a diplomáciai kapcsolatok megszakítását, a már itt tartózkodó lengyelek kiadatását, a magyar lakosság lengyelbarát megnyilvánulásainak beszüntetését stb.

A magyar földre lépő lengyel katonák átadták a fegyvereiket (megőrzésre), honvédségi ellátást, sőt még zsoldkiegészítést is kaptak. A menedéket kérőket a magyar rendőri hatóságok nyilvántartásba vették, ellátták őket igazolványokkal, ez számukra jogi védelmet is jelentett. A menekültek gondozását az akkori belügyminisztériumban id. dr. Antall József (1896–1974) irányította (emléktáblája a Ferenciek terén található). Létrejött a Magyar–Lengyel Menekültügyi Bizottság, amit formálisan a Magyar Vöröskereszt kezdeményezett. A menekültek jelentős számban csatlakoztak a lengyel emigráns kormány hadseregéhez. 1941-ig működhetett a lengyel követség, ami megszervezte, hogy kb. 70 ezer lengyel katona és tiszt jutott el hazánkon keresztül Franciaországba és a Közel-Keletre. A Magyarországon maradtak polgári menekülttáborokba kerültek, de itt a település közigazgatási határain belül a menekültek szabadon mozoghattak, családnál vagy bérelt panziókban, szállodákban laktak. Differenciált napidíjat kaptak, aminek havi összege megfelelt a hazai átlagjövedelemnek.

1940 tavaszától a táboron kívül is élhettek, munkát is vállalhattak. Szabadon szervezhették saját életüket. Működött a „Lengyel Menekülteket Védő Polgári Bizottság” Henryk Slawik (1894–1944) vezetésével, a Lengyel Vöröskereszt, a lengyel orvosok csoportja, a győri lengyel katonai kórház. A fiatalok számára először Zamárdiban Lengyel Ifjúsági Tábort, 1941 nyarán – Varga Béla plébános támogatásával – Balatonbogláron középiskolát hoztak létre, mintegy 600 diák számára. Ez volt a háború alatt az akkori európai kontinens egyetlen lengyel nyelvű és tanrendű középiskolája. Ekkor érkezett 3–4 ezer lengyel zsidó is hazánkba, akiknek befogadását megakadályozta volna a második zsidótörvény. A németek és szélsőjobboldali tiltakozások ellenére mindenkit keresztényként jegyeztek be, kivéve, aki végéig ragaszkodott a tényleges vallása bejegyzéséhez. Mindenkit elhelyeztek, a zsidóságukhoz ragaszkodókat budapesti és vidéki hitközségek gondjaira bízta. Az utóbbiak nagyobb részét a Dunakanyarban telepítették le, óvodákat és iskolákat biztosítottak a számukra. Kollégiumi rendszerű lengyel zsidó elemi és középiskola Rákosfalván és Csillaghegyen működött. A német tiltakozások miatt ezeket megszüntették, de Vácott titokban 150 férőhellyel létrehozták a „Lengyel Tiszti Árvák Otthonát”, ahová ezek a gyerekek kerültek. Sokan menekültek meg a gettók vagy koncentrációs táborok elől.

1944. március 19. után, a német megszállás során a lengyel menekültekkel való bánásmód megváltozott. A német gestapósok letartóztatták a lengyel emigráció teljes tisztikarát. Egy részüket: Edmund Fietowicz-Fietz diplomatát, Henryk Slawikot és társait Mauthausenben gyilkolták meg. A polgári táborok lakói is veszélybe kerültek, a megvont segélyek és visszavont munkavállalási engedélyek miatt.

A lengyel menekültek elhelyezésében, illetve külföldre juttatásában tolmácsként részt vett Nizalowski Ernő repülőfőhadnagy is. 1944 augusztusában a Nemzetközi Vöröskereszt kiterjesztette védelmét az összes magyarországi lengyel menekültre. A nyilas megszállás után sok lengyelt gyalog hajtottak el Németország felé. A háború végén a lengyelek többsége nem várt, hanem elindult haza gyalog. Sokan itt maradtak, a magyar föld lett a második otthonuk.

A háború idején a németek által megszállt Lengyelországban az ottani Magyar Szövetség és a lengyelországi magyar kolónia vezetőjeként Domszky Pál kapcsolatot tartott a németek ellen küzdő lengyel Honi Hadsereg (Armia Krajowa) főparancsnokságával. A Varsó környékén szolgálatot teljesítő magyar hadtest parancsnokságával fenntartott kapcsolatai révén fegyvereket szerzett a varsói felkelőknek. Veszélyben lévő lengyeleket menekített Magyarországra. Adományokkal támogatta a Varsóban állomásozó magyar honvédeket, a Vöröskereszt segítségével gyógyszert szállított egy varsói kórháznak.

A II. világháború befejezése után, 1945-től új korszak kezdődött a két állam kapcsolatában. Magyarország a vesztesek, Lengyelország a győztesek oldalán ült a párizsi béketárgyalásokon. Később a Szovjetunió figyelme arra is kiterjedt, hogy az egyébként egymással rokonszenvező két nép ne kerüljön közel egymáshoz.

1956-ban a diktatúrával és a szovjet rendszerrel szembeforduló két társadalom élénken reagált a másik országban lezajló eseményekre. 1956. június 28-án a lengyelországi Poznańban közel ötvenezer munkás vonult az utcára, kényeret és szabad választásokat követelve; a biztonsági erők fegyverrel verték szét a tüntetést. Az 1956. október 23-i magyar tüntetés a lengyelek melletti rokonszenv kinyilvánításának jegyében szerveződött. A lengyelek is hasonlóképpen reagáltak a magyar eseményekre: vért adtak a magyar sérülteknek, gyógyszer- és élelmiszer-szállítmányokat indítottak el Budapestre.

Az 1960-as években a két országban a következő eltérés mutatkozott: a magyar gazdaság jobb életszínvonalat biztosított, Lengyelországban szabadabb szellem uralkodott. Ez utóbbi kiterjedt az új szellemi irányzatok befogadására, az avantgárd és a modern művészetek lehetőségére. A családi kapcsolatok is gyakoribbak lettek, 10–20 ezerre becsülhető a vegyes házasságok száma. Az 1980-as években szerveződő magyar ellenzék számára fontos kapcsolatot jelentett a lengyel ellenzékkel való közvetlen érintkezés. A két országban felvirágzott a szamizdat irodalom. Lengyel földön ekkor jelentek meg *Kopácsi Sándor* emlékiratai, a magyar forradalom és megtorlás iratai, Magyarországon a katyáni vérengzés igazsága, a lengyel személyi kultusz terrorja. A rendszerváltás után nem véletlenül került ismét közelebb a két állam hivatalos vezetése.

A rendszerváltás után, 1989-től számos magyarországi lengyel szervezet újult vagy alakult meg hazánkban. Napjainkban kb. 70–80 ilyen vallási, kulturális és karitatív közösség működik „az ezer virág egy kertben” elve alapján. Legtöbbjük civil társadalmi kezdeményezés, más részük önkormányzati jellegű.

Előbbiek közé tartozik például a *Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület (Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J. Bema na Węgrzech)*, a Szent Adalbert Egyesület (*Stowarzyszenie Katolików Polskich na Węgrzech p.w. św. Wojciecha*), a Lengyel Templom, ahol évente megrendezik a Lengyel Keresztény Kulturális Napokat (*Dni Polskiej Kultury Chrześcijańskiej*) és utóbb az Országos Lengyel Önkormányzat és ennek intézményei, a Magyarországi Lengyeliség Múzeuma és Levéltára, a Lengyel Nemzetiségi Nyelvoktató Iskola (*Polska Szkoła na Węgrzech*) és a Lengyel Ház (*Dom Polski*).

1990-ben rendezték meg először a modernkori visegrádi csúcst, ami kiszélesítette Lengyelország és Magyarország, illetve a további szomszédos államok közötti együttműködéseket. Jelenleg a Visegrádi Együttműködés (*V4-ek*) Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia regionális szervezete. Az 1997 évi lengyelországi árvizek idején a magyar nemzet több módon segített. A két ország 1999-től a NATO, 2004-től pedig az EU tagja.

2006. március 24-én a lengyelek és magyarok közötti sok évszázados szoros barátság szellemében tartott nagyszabású rendezvényen *Lech Kaczyński* (1949–2010) lengyel és *Sólyom László* magyar államfő Győrött a Bem József téren felavatta az első köztéri *Magyar–Lengyel Barátság Emlékművet*. Folytatásaként 2007. március 12-én a Magyar Országgyűlés, és március 16-án a Lengyel Sejm egyhangú szavazattal március 23-át a *Lengyel Magyar Barátság Napjává* nyilvánította.⁴

A 2010-ben felálló új kormány miniszterelnökeként Orbán Viktor elsőként Varsóba látogatott hivatalos látogatásra. 2012 márciusában több ezer lengyel érkezett Budapestre, a 15-i ünnepekre, hogy kifejezze szolidaritását az Orbán-kormány intézkedései miatt támadott Magyarországgal.

A magyarországi lengyelek területi elhelyezkedése, kulturális intézményei

A magyarországi lengyeliség az ország területén szóróanyagban él, körülbelül egyharmaduk Budapesten. A II. világháború után a magyarországi kommunista államgépezet feloszlatta a korábbi lengyel szervezeteket és államosította vagyonukat. Az ismételt önszerveződésre csak 1958-ban nyílt lehetőség, a valódi, új nemzetiségi mozgalom megszületésére azonban csupán a Magyar Köztársaság teljes függetlenségének időszakában kerülhetett sor, azaz 1990-től kezdve.

- Becslések szerint napjainkban 10–12 ezer lengyel nemzetiségű él Magyarországon. A 2011. évi hivatalos népszámlálási adatok szerint a lengyel nemzetiséghez 7001 fő tartozott. 5730 fő a nemzetiség alapján, illetve 3049 fő anyanyelv alapján vallotta magát lengyelnek.⁵ A szóróanyagban élő lengyeliség a legutóbbi, 2010. évi választások során 49 települési és 2 középszintű Lengyel Nemzetiségi Önkormányzatot hozott létre. Érdekképviselőinek ellátására az Országos Lengyel Önkormányzat (a továbbiakban: OLÖ) 1995-ben alakult. A magyarországi lengyeliség kulturális autonómiájának megerősítése érdekében az OLÖ intézményeket hozott létre.

4 17/2007. (III. 14.) OGY határozat a Magyar–Lengyel Barátság Napjáról

5 http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_orosz_2011.pdf

- A Magyarországon élő lengyel kisebbség népi gyökerei elsősorban Derenken (1717 óta) és környékén, valamint Kőbányán (a 19. század második felétől) találhatóak. Derenk a magyarországi lengyelség történelmi emlékhelye, ahol az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat szabadtéri kiállítást hozott létre az 1941–1943-ban felszámolt Derenk romfalú területén a Nemzeti Fejlesztési Terv keretén belül.
- A 20. század elején a legnagyobb kolóniává vált Kőbányán épült a Lengyel Templom (1927-től, mint plébánia 1991-től), amely 1991-ben a Budapesti Római Katolikus Lengyel Perszonális Plébánia címet nyerte el, majd az (államosításból 1998-ban visszaszerzett és 2000–2002-ben átépített) Lengyel Ház.
- A Magyarországi Lengyelség Múzeuma és Levéltára (*Muzeum i Archiwum Węgiejskiej Polonii*) 1998. évi alapítása óta gazdagítja gyűjteményét, amellyel létrehozta a világ egyetlen magyar–lengyel kapcsolatokkal foglalkozó múzeumi anyagát. 2004-ben emeletráépítéssel jelentősen megnövelte kiállítási területét, és lehetővé vált az állandó kiállítás mellett időszakos kiállítások rendezése is.
- A Lengyel Nemzetiségi Nyelvoktató Iskola (*Polska Szkoła na Węgrzech*), az ún. „vasárnapi iskolák” megszűnését követően 2004 óta speciális kiegészítő iskolaként a magyar oktatási rendszeren belül működik, ami lehetővé teszi a tanulók részére az érettségig lengyel nyelvből. 2011 óta az iskola az ECL rendszeren belül nemzetközi vizsgáztatásra is jogot szerzett. Magyar és lengyel állami segítséggel 2009-ben épült fel az iskola központi épülete az OLÖ székhelyén, ami nagyban hozzájárult az oktatás színvonalának emeléséhez.
- Az OLÖ harmadik intézménye a 2004 óta működő *Lengyel Ház Intézmény* átszervezésével 2011-ben létrejött *Lengyel Közművelődési Központ*, amely már három telephelyen látja el kulturális feladatát.

Ünnepek, kulturális események, intézmények, írott és elektronikus sajtó

A magyarországi lengyelség két legnagyobb országos kulturális rendezvénye az évenként júniusban, a magyarországi lengyelség patrónusa, Szent László tiszteletére rendezett

- *Szent László Nap*, valamint júliusban a
- *Derenki Búcsú*, amelyekre az egész országból jönnek résztvevők.

Ezek az ünnepek azon túl, hogy erősítik az összetartozás érzését az itteni lengyelekben, nagyban hozzájárulnak a két nép barátságának elmélyítéséhez is.

- A *Lengyel–Magyar Barátság Emlékművét* 2006 márciusában avatták fel Győrött, amely kiinduló pontja lett az évente március 23-án – felváltva magyar és lengyel helyszínen – megrendezendő állami ünnepségnek, a *Lengyel–magyar Barátság Napjának*.
- Babusa János II. *János Pál pápa szobra* Budapest XVII. kerületében áll, s vallási jelentősége van.

A kulturális autonómia biztosításában aktív szerepet játszanak a hagyományok őrzésével az országszeretete működő kisebb-nagyobb társadalmi szervezetek.

A két legfontosabb országos szervezet:

- az 53 éves múltra visszatekintő *Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület*, valamint
- a magyarországi lengyelség hitéletében jelentős összetartó erőnek számító kőbányai *Lengyel Perszonális Plébánia* mellé szerveződött *Magyarországi Lengyel Katolikusok Szent Adalbert Egyesülete* az ún. *Lengyel Ház* épületében.

Komoly kulturális élet folyik továbbá részben a helyi lengyel önkormányzatoknak, részben a társadalmi szervezeteknek köszönhetően több városban, mint Békéscsaba, Győr, Sárvár, Székesfehérvár, Tata stb.

Ugyancsak a lengyelek kulturális autonómiájának biztosításához járulnak hozzá a lengyel nyelvű tömegtájékoztatói eszközök.

- A folyóiratok közül a „*Polonia Węgiejska*” című havilap „*Głos Polonii*” elnevezésű, negyedévenként megjelenő mellékletével. Vallási jellegű a Lengyel Templom kiadásában negyedévenként megjelenő „*Quo vadis*” folyóirat.
- Internetes honlapok: az OLÖ összes magyarországi lengyel szervezet számára nyitott www.polonia.hu honlapja, a történelmi, kulturális és földrajzi ismeretek közlő www.leki17.hu honlap, valamint a civil szervezetek és önkormányzatok honlapjai.

- Média: a „*Magazyn Polski*”, a Magyar Rádió lengyel nyelvű adása, továbbá időről időre a Duna TV „*Rondo*” azonos nevű adása.
- Kulturális csoportok: a lengyel művészeti és hagyományörző csoportosulások, mint a „*Polonez*”, budapesti ifjúsági néptánc-együttes (2000 óta, független együttes), a *Wysocki Légió Lengyel Hagyományörző Egyesület* (1998 óta) és lengyel kórusok (budapesti Szent Kinga Kórus, békéscsabai Chopin Kórus, győri Akkord Kórus és a borsodiak Drenka Kórusa), hogy csak a legfontosabbak említsük meg.
- A művészet és tudomány művelői a *Magyarországi Lengyel Alkotók Fórumát* hozták létre (1996-ban), az üzletemberek pedig a „*Polonia-Hungaria*” *Magyarországi Lengyelek Érdekvédelmi Szövetsége* alapítói (1996). Számos irodalmi és történelmi mű megjelenése köszönhető az itt élő lengyeleknek, amelyek bemutatását szervezik a Magyarországi Lengyelség Múzeuma mellett az egyes társadalmi szervezetek.
- A magyarországi lengyelség hagyományaihoz híven nagy gondot fordít hősei és halottai tiszteletére, megemlékezik a történelmi eseményekről, ápolja a történelmi emlékhelyeit, felújította és rendben tartja a II. világháborús lengyel katonai sírokat (Rákoskeresztúr, Solymár, Sárvár stb.). Állandó kapcsolatot tart mind az óhazával, mind a világ különböző területein élő lengyel szervezetekkel.
- 2003-ban az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat (OLKÖ) Derenk romfalut a *Magyarországi Lengyelség Történelmi Emlékhelyévé* nyilvánította.

A jövő legfontosabb feladata a fiatalság bevonása közös ügyeinkbe. Ezt különféle érdekes programokkal, vetélkedőkkel, sport- és kulturális rendezvényekkel, diákcserekkel igyekszünk megvalósítani. A magyar egyetemeken lengyel tanzségeire (Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapesten, Debreceni Tudományegyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Piliscsában), valamint a Lengyel Nemzetiségi Nyelvoktató Iskolára ebből sok feladat és felelősség hárul. További kiemelt feladatunk még a már meglévő kb. 150 magyar–lengyel testvérváros gazdasági és kulturális kapcsolatainak ápolása, valamint számuk növelése.

Lengyel hagyományok

A lengyel kultúrában a mai napig él „a több nemzet köztársaságának” emléke, a „határvidék kultúrája”, amely Európa szívében jött létre, és ötvözi a kelet és nyugat hagyományát – a pravoszláv miszticizmust a latin antikvitással, az ikon élő kultuszát a zsidó haszidok hagyományával, a szarmaták barokk mitológiáját a színes népi kultúrával.

Lengyelországban, ahol keresztezik egymást az európai útvonalak, a kulturális hagyományok sajátos szövevénye alakult ki, s ehhez újra meg újra visszanyúlnak a művészek és az írók.

- A lengyel művészek hozzájárultak a világ művészetének fejlődéséhez.
- A kollektív tudatban jelen van a lengyel film-, plakát- és költőiskola.
- A lengyelek hagyományaikban az európai népi kultúrkörhöz kötődnek. Hűen ápolják a karácsonyi hagyományokat is, szenteste az otthonokban az asztalra 12 féle étel kerül, mindenki osztozik az oplatkán (ostya), a nagy kerek ostyán, karácsonyi dalokat, kolindákat énekelnek, és természetesen, hogy az asztalon egy terítéssel több van.

Lengyel ünnepnapok

- Kiemelt ünnepek: január 1.– újév napja; december 31. – az óév búcsúztatása.
- Állami ünnepek: május 3. – az Alkotmány napja (1791); november 11. – a Függetlenség ünnepe (1918: Święto Niepodległości – e napon nyerte vissza Lengyelország 123 év után államiságát);
- november 29.– nemzeti ünnep (1830-ben e napon tört ki a novemberi felkelés);
- Egyházi ünnepek: húsvét – április körül, változó; húsvét hétfő – április körül, változó; május 2. – Czestochowai Mária ünnepe; pünkösd – június körül, változó; augusztus 15. – Nagyboldogasszony; november 1. – mind-szentek; december 25. – karácsony; december 26. – István napja;
- Egyéb ünnepek: március 8. – a nők napja; május 1. – a munka ünnepe, május ünnepe;
- Magyarországi lengyelség körében tartott ünnepek továbbá: Szent László ünnepe – június; derenki búcsú – július.

Ételek

A lengyel konyhát (lengyelül: kuchnia polska) szláv és idegen kulináris hagyományok, hatások keveréke alkotja.

Mivel Lengyelország különböző régióinak és a környező területeknek a kulináris hagyományai keverednek benne, nagy változatosságot mutat a felhasznált összetevőkben. Sok húst (főleg sertést), káposztát és fűszert használ, jellemző a tészták és gombócok készítése – ez utóbbiból a leghíresebb a *pierogi* (derelye avagy lengyel pirog). A magyar tócsni megfelelője a lengyel *placki ziemniaczane*. A többi szláv konyhához hasonlóan szerepelnek a kásák (*kasza*) és más gabonafélék, de nagy hatást gyakoroltak rá a török, német, magyar, zsidó, francia, olasz és gyarmati konyhák.

(Buskó András – az Országos Lengyel Önkormányzat elnökhelyettese – írásának szerkesztett változata.)

XIV. ORSZÁGOS ROMA ÖNKORMÁNYZAT

Történeti áttekintés

A romák őshazájának Európa tudományos közvéleménye Indiát gondolja, de eddig ezt csak nyelvi bizonyítékok támasztották alá. Két elterjedt nézettel találkozhatunk a romák eredetét kutatva. Az egyik megoldás szerint egy indiai néptörzsek vándorolt a mai Pakisztán, Afganisztán, Irán térségébe, és az ott őket ért hatásokra alakultak néppé és vándoroltak szét a világba. A másik lehetőség szerint egy ismeretlen eredetű népcsoportként érkeztek Indiába, ott teljes nyelvcsere után át, beépítették az indiai kulturális elemek nagy részét, és függetlenségüket megőrizve kezdték meg vándorútjukat.

2. ábra A roma népesség vándorlása

Feljegyzések szerint a romák Örményországból a Fekete-tenger tartományain keresztül Bessarábiába, Moldovába, Oláhországba, valamint Görögországba vándoroltak. 1415-ben Erdély, 1416-ban Magyarország területére érkeztek. Tömeges bevándorlásuk Magyarország területére a 16–17. századra – a török megszállás idejére – tehető, többségük magyar anyanyelvűvé vált. Az 1760-as években a Kiskunságban telepedtek le, majd a 19. század második felében a Havasalföldről nyugat felé indult meg a vándorlás újabb hulláma.¹

Svájc	Itália	Franciaország
A 15. században Luzern környékén éltek cigányok, majd innen később Savoieba és Spanyolországba vándoroltak.	Északon telepedtek le a szintó roma családok.	A cigányok nagy része Franciaországba érkezett, többen a navarrai királyság területére menekültek és onnan baszkföldre, Elzász-Lotaringiába, Nyugat-Franciaországba vándoroltak. Később 1870-től oláh cigányok érkeztek ide.

Európai cigány csoportok:

- Görög cigányok
- Oláh cigányok
- Magyar cigányok (romungro, kalo, manush)
- Lallerik vagy csehmorva cigányok (laleri-szito)
- Szinto cigányok
- Keletporosz (litván, mazuri) cigányok)
- Lengyel-litván cigányok
- Orosz cigányok
- Finn cigányok

1 ROSTÁS-FARKAS György: *A cigányok története (LE romengi historija)*. Datus Nyomda, Budapest, 2001, 87–88. old.

- Skandináv cigányok
- Khelderashok
- Olasz cigányok
- Baszk cigányok
- Angol-skóciai cigányok
- Spanyol cigányok

A roma lakosság földrajzi eloszlása Magyarországon

Hazánkban a romák földrajzi elhelyezkedésére ható okok a természetföldrajzi és a társadalmi-gazdasági környezetben keresendők. *Hermann Antal* szerint ott telepedtek le a cigányok, ahol a mesterségüknek megfelelő alapanyag megtalálható volt. Ezen kívül fontos szerepet játszott, hogy hol, mely területeken találhatják meg a felvevő piacukat, hol tudják értékesíteni a portékájukat.²

A legutóbbi, 2011-es népszámlálás során 315 ezer fő vallotta magát roma származásúnak. A roma népesség aránya a lakosságon belül a legmagasabb Északkelet-Magyarországon, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, de jelentős ez az arány Jász-Nagykun-Szolnok, Baranya és Somogy megyében is.

A cigányok jelképei

A cigányok zászlaját és himnuszát az 1971-ben Londonban megtartott első Roma Világkongresszuson fogadták el: „A zászló kék színe jelzi az ég végtelenségét, a szabadságot, Isten gondviselését, amellyel óvta a vándorló cigányokat. A zöld szín utal a természetre, az erdőkre, mezőkre, a reményre. A középen található kerék ősi indiai jelkép. Utal a lenyugvó napkorongra, a vándorlásra, a cigányszekér kerekére, általában pedig a világ változásaira.”

Magyarországon két cigány himnusz terjedt el: az egyiket egy régi balkáni cigány népdal alapján írta *Zarko Jovanovic* (Jagđino) *Gelem, Gelem* címmel. A másikat *Bari Károly* által gyűjtött beás népmesére *Varga Gusztáv*, a beás dalszöveget *Orsós Jakab* írta, a Kalyi Jag együttes pedig megzenésítette. A himnusz utolsó két sorát annak jegyében írták hozzá, hogy kifejezze az Isten szeretetét a nép iránt.³

A romák kapcsolata a vallással, egyházakkal

A romák általában vallásosak, a zarándoklatok, a zarándokhelyek mélyen megérintik őket. Híres nemzetközi zarándokhely a franciaországi *Saintes Maries de la Mer*, ahol szent Sárát tisztelik. VI. Pál pápa 1965. szeptember 26-án Poméziában találkozott cigány zarándokokkal, ahol a következőket mondta nekik: „A cigányok nem az Egyház peremén, hanem az Egyház szívében vannak!” Ekkor a romák egy Szűzanya szoborral ajándékozták meg a pápát, azóta ez a szobor a cigány Madonna nevet viseli, és a *Vándorlók és Úton lévők Pápai Tanácsának* kápolnájában található Rómában.

Jelentős a római katolikus cigánypasztoráció tevékenysége például Arlón, Borsosberényben, Budapesten a VII. kerületben, Megyaszón, Szerencsen, Monoron, Miskolcon. A Váci Egyházmegyében evangelizációs csoport jött létre cigányok és nem cigányok részvételével, ahol a nagy egyházi ünnepeken a Rajkó Zenekar és a Száztágú Cigányzenekar is játszik.

Az Országos Roma Önkormányzat is működtet Országos Roma Missziót, melynek a közfeladata a romáknak nyújtott karitatív támogatás, e cél megvalósításához szükséges tevékenység megszervezése, az ehhez kapcsolódó családsegítés.⁴

2 A magyarországi romák 21. század eleji társadalmi helyzete. http://www.parlament.hu/biz/isb/tan/roma_osszefoglalo.pdf

3 Székely János: Cigány népmeser. Te del o Del baxt! Szent István Társulat, Budapest, 2011, 8–10. old.

4 Országos Roma Misszió Alapító Okirat

Kulturális jellemzők, öltözködés

A kultúra vizsgálatánál hagyományosan külön kell választani a tárgyi és szellemi kultúrát. A tárgyi kultúra vizsgálatánál fontos figyelembe venni, hogy a hagyományos, illetve klasszikus roma foglalkozási formákban domináns a fa- és fémművesség.

Ruházat

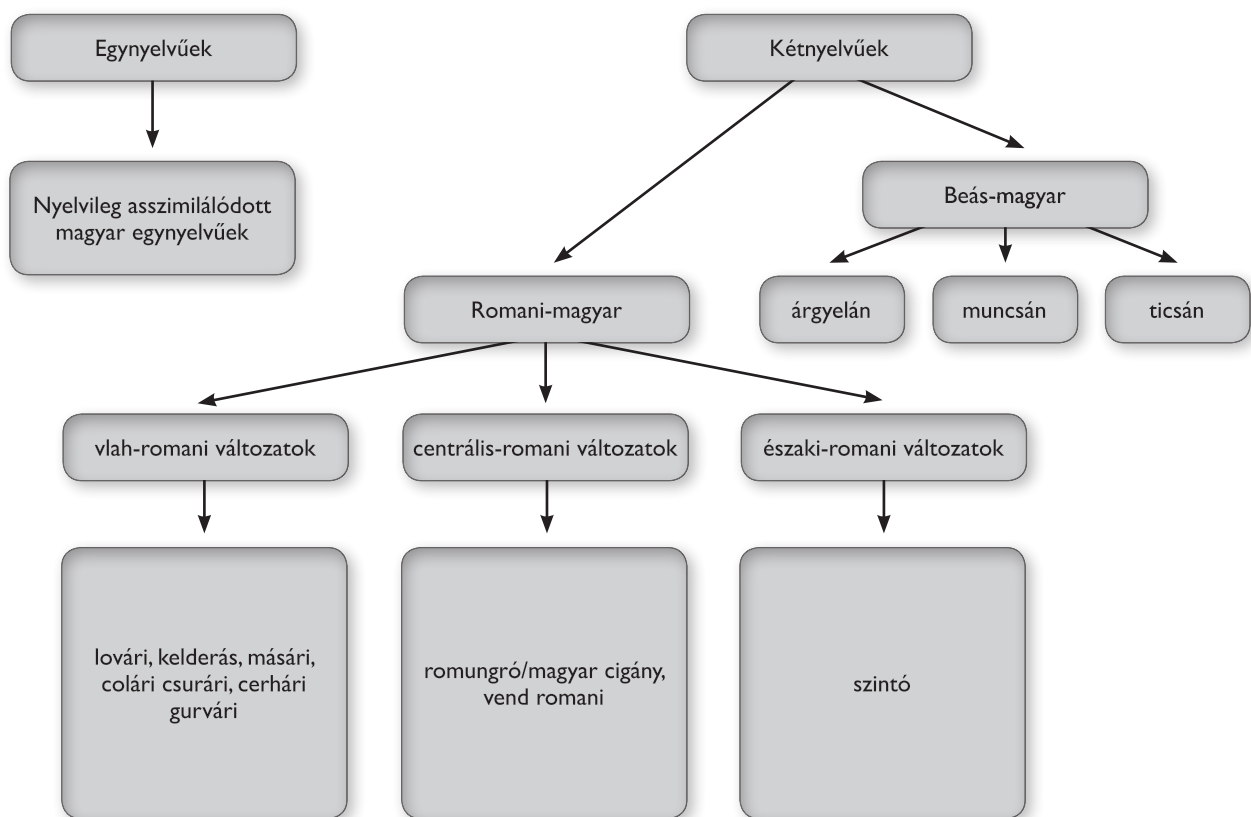
Nem létezik egységesnek mondható cigány népviselet. Nyugaton a spanyol cigány nők megjelenése a legjellegzetesebb. Jellemző a hatalmas fülbevaló, a megkötött virágos kendő, a színes virágos blúz, a hosszú – szintén virágokkal díszített – szoknya és a kis papucs viselete. Hazánkban a romák az öltözködést illetően is sajátos helyzetben voltak: a zenészek a 18. századig a magyar nemesi viseletet hordták. *„Ennek távoli visszfénye, ami a cigányzenekarok zsinórdíszes mellénye, amely ilyenformán a cigánykultúra egy sajátos alkotórésze lett, elszakadva eredeti jelentésétől.”*⁵

Tárgyi eszközök

A hagyományos életmód legfontosabb eszköze, tárgya az üst, továbbá a hús dekagrammnál nem nehezebb, keskeny fejú kalapács, a kb. két kilogramm súlyú, „T” vagy „I” alakú, földbe szúrható üllő és a hosszú pófájú vasfogó. A földművesek esetében a csákányvéső és a kisméretű balta.

Nyelv

A magyarországi cigány népesség nyelvileg legalább három, egymástól elkülönülő főbb csoportra oszlik:

3. ábra A cigány kisebbség nyelvi csoportjai Magyarországon⁶

5 Bencsik Gábor: Cigányokról. Magyar Mercurius, Budapest, 2008, 163–165. old.

6 Európai Tükör, XVI. évfolyam 3. szám (2011. március) 109.

Művészetek

• Népzene

Hajdú András népzenekutató szerint két csoportra osztható a cigányság népzenei anyaga: lassú, lírai dalra és táncdalra. „A lassú dalok (lóki gili) hagyományosan hat vagy nyolc szótagú sorokból állnak, dallamversszakuk négysoros, ereszkedő szerkezetű, dúr vagy moll hangsorú. A lassú dalt sok helyütt hallgatónak is hívják.” A táncdalt pedig kevés szöveggel, hangutánzó szótagokkal fölpróvizva éneklük, az előadásmódot pengetésnek nevezik.⁷

• Képzőművészetek

A magyarországi cigányság képzőművészetének elindítója *Péli Tamás*, aki a reneszánsz és barokk hagyományhoz visszanyúlva egyedi festészetet teremtett a 60–70-es években. Az 1980–1990-es években csatlakozott a kezdeményezéséhez *Szentandrassy István*, valamint *Péli Tamás* és Szentandrassy tanítványaként *Túró Zoltán*.

• 18. és 19. század híres muzsikusai

A cigányzene megjelenik a katonai toborzáson-kedvcsináláson át a magyar klasszikus és dzsessz zenéig. Neves képviselőik: *Czinka Panna* (1711–1772) hegedűsnő, *Bihari János* (1764–1827) zeneszerző és hegedűművész, *Dankó Pista* (1858–1903) szegedi cigányprímás, *Banda Marci* (1847–1924) prímás, *Rácz Aladár* (1886–1958) cimbalmos.⁸

• Filmművészet

Magyarországi alkotások:

- *Chacho Rom*, rendezte: Szabó Ildikó (2000)
- *Kísértések*, rendezte: Kamondi Zoltán (2001)
- *Koportos*, rendezte: Gyarmathy Livia (1979)
- *Romani Kris-Cigánytörvény*, rendezte: Gyöngyössy Bence (1997)

Dokumentumfilmek:

- *Fekete vonat*, rendezte: Schiffer Pál (1970)
- *Porrajmos*, rendezte: Varga Ágota (2000)
- *Cséplő Gyuri*, rendezte: Schiffer Pál (1978)

Külföldi alkotások:

- *Gadjp Dilo*, rendezte: Tony Gatlif (1998)
- *Cigányok ideje*, rendezte: Emir Kusturica (1989)
- *Macskajaj*, rendezte: Emir Kusturica (1998)
- *Találkoztam boldog cigányokkal is*, rendezte: Alekszander Petrovic (1967)

Születéstől a halálig

Terhességgel, születéssel kapcsolatos hiedelmek, babonák

- Amikor eljön a szülés ideje, és az asszonyoknak kórházba kell menni, jóval szegénylősebbek a nem cigány származású társaiknál: nem vetkőznek le addig, amíg bárki is bent tartózkodik a helyiségben. A megszületett gyereket az anya mindig maga mellett szereti tartani, nem tartja be szigorúan a három óránkénti etetést, a gyermek igényei szerint szoptatja a kisdedet – nem szereti, ha a gyermeket elviszik mellőle. A gyermek csuklójára a kórházi karszalag mellé egy piros szalagot kötnek, ezzel védik meg a szellemektől, az éjjeli kicseréléstől.
- Már a terhesség alatt odafigyelnek, nem csodálnak meg sérült, csúnya embereket. Ha mégis megtörténik, keresztbe rakják ujjukat, és a szoknya oldalához dörzsölik. Hosszú hajjal fog születni a gyermek, akinek anyja gyomorégésben szenved.
- Fésülködéskor elhullajtott hajszálaikat összetekerik, és elégetik, hiszen a cigányok úgy tartják, hogy ezzel lehet rontást, betegséget okozni.
- Szokás, hogy a cigányok a gyermekágyas nőt és az újszülöttet teljes rokonságukkal, ha lehet, egyszerre látogatják és megajándékozzák őket. Az egész nagycsalád apraja-nagyja együtt van ilyenkor. A meglátogatott gyerek-

7 LIGETI György: *Cigány népmesmereti tankönyv a 7–12. osztály számára*. Konsept-H Könyvkiadó, 2010, 48–49.

8 uo. 119–123.

nél egy szál hajtat vagy ruhaszálat kell hagyni, hogy ne vigyék el a gyerek álmát. Amikor vendég jön a házhoz, le kell ültetni, mert elviszi a gyerek álmát.

- A cigányoknál az anya az első pillanattól kezdve egyedül látja el a gyermeket, nem fekszi ki, piheni ki a gyermekágyas időszakot. Ugyanúgy végzi a ház körüli teendőket, mintha mi sem történt volna: házimunka, állatok gondozása, a család férfi tagjainak kiszolgálása.
- A gyermeket keresztelésig nem viszik közösségbe, féltik a szemmel veréstől. Ha mégis elviszik, és sokat sír a gyerek, minden este megnyálazzák a mutatóujjukat, és keresztet vetnek a gyermek szemére. Feje alá keresztelésig fésűt és tükröt raknak, ezzel úzik el, tartják távol a gonosz szellemeket tőle. Ruháikat éjjel nem hagyják kint, fürdővizüket soha nem öntik ki az udvarra, vagy olyan helyre ahol „taposnak”, „járnak”.
- Az a gyerek, amelyik foggal születik, különleges tulajdonságokkal rendelkezik, táltosnak hívják. Régebben az ilyen gyerekeket csak javasasszonyhoz vitték, és ő húzhatta ki a fogát, ő vette le róla a rontást olyan módon, hogy rongy sarkába kötötte, kilencszer elmondta a megfelelő szöveget, és eldobta.
- Csecsemőt nem szabad tükörbe nézteni. A gyereket nem szabad átlépni, mert akkor nem nő meg.

Keresztelés

A keresztelő a cigány szokásrend szerint nagy közösségi-társadalmi ünnep. Korántsem csupán vallási aktus, inkább a gyermek közösség általi befogadása. Ezért a keresztelőn részt kell vennie a rokonoknak, ismerősöknek.

- A csecsemőt gyakran kiteszik az asztal közepére, köszöntik, áldomást isznak rá. Korábban illett kiinni a tele poharakat, mert aki a poharat nem itta fenéig, rosszat akart a gyerekeknek. Ha a családnak nincs módja a közösségi rítus megszervezésére (például nem tudnak elég pénzt összeszedni a vendéglátáshoz), akkor inkább elhalasztják az eseményt.
- A gyereknevelés is sajátos volt. Nem volt jellemző a tudatos nevelés. Ma sincs szigorú napirend, mind az étkezés, mind a munka egyénre szabott. Mindent, amit kívánnak, megadnak nekik, nem kényszerítik a kicsiket semmire, amíg nem szólnak. Arra sarkallják őket, hogy a fiúk rámenősek, ügyesek, furfangosak legyenek, a lányok pedig szépek és rendesek, ezen felül mindannyian összetartóak.
- A roma gyerekek inkább hallgatnak a szülőkre, mint az iskolára. Szociális helyzetük miatt a gyerekeknek gyakran kell segíteni otthon, ami kimaradást jelent az iskolából. A lányok hamar megtanulták a süttést-főzést, a tűzrakást, a kicsik gondozását. A fiúkat az „apjuk fogta be arra, amit éppen foglalkozásként űzött”.

Halállal kapcsolatos hiedelmek

Ha valaki meghal, hamar elterjed a hír, a hozzátartozók, rokonok, ismerősök mennek, és részvétet nyilvánítanak, egyrészt tiszteletből, másrészt, mert félnek a halott szellemétől. A lényeg az, hogy a cigányok hite szerint a halott ember lelke nem egyszerűen tovább él a túlvilágban, hanem valamiképpen kapcsolatban marad az itt maradottakkal.

- A halott lelkének a túlvilágon *megnyugvást* kell találnia. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az itt maradottak által történő *elbúcsúztatása* megfelelő módon, a *hagyományos rítusok* szerint történik. Az első lépés a *virrasztás*. Az eredeti hagyomány szerint a halottat saját házában, saját ágyában kell felravatalozni, és a virrasztás a temetés előtt *három napig* tart. Ez alatt az idő alatt, éjjel-nappal a család, kisebb-nagyobb időtartamban a rokonok, ismerősök is a halott körül vannak. Beszélgetnek, felidézik a halott cselekedeteit, kedves történeteit. A hosszú idő alatt természetesen esznek-isznak, eközben hangoznak el a siratóénekek is. A halottnak szabályosan berendezték hálószobáját: saját ágyára került a koporsó, mellé tették az éjjeliszekrényt, öltözőszekrényt, széket, dohányzóasztalt, szőnyeget és természetesen az ezekhez tartozó tárgyakat. A tükröt és az ablakokat letakarták, ugyanis a szellemvilágba visszatükrözi az arcképét a halottnak. Mindenki tudta, hogy halottas ház ablakán nem szabad benézni, mert az sárgaságot hoz a családra.
- *Régen lovas kocsival vitték a halottat a temetőbe*, ahol a kocsi megállt, a cigányok és a vajda vagy a közösség legöregebb férfi tagja hosszú búcsúztatót mondott. Lassú cigányzenét játszottak, míg ki nem értek a sírhoz. A halott fejénél gyertyát gyújtottak, a hozzátartozók ott álltak, a rokonság a halott lábánál, a pap elbúcsúztatta, majd a sírhoz vitték. A siratók jajgattak, vigyáztak arra, hogy a sír oldala ki legyen téglázva, hogy utána a koporsót oda tegyék deszkával, tudják letakarni, mert akkor a föld nem nyomja a halott mellét. Értékes tárgyakat, személyes dolgait vele kell eltemetni. Fejfájára patkót szoktak tenni, hogy szerencsés útja legyen a túlvilágon.
- *A temetés után következik a halotti tor*. Ezen a szűk családon kívül természetesen részt vesznek a közelebbi rokonok, ismerősök is, éppúgy, mint a keresztelőn. Az ételeket gyakran egy rokon vagy ismerős főzi úgy, hogy mire a temetésről megjönnek, készen legyen minden. Ha rokon hal meg, a férfiak 6 hétig nem borotválkoznak, de azután kell, különben újabb halott lesz. A nők levágnak a hajukból. A halott kedves ételeit, italt, dohányt vagy cigarettát kell vinni a temetőbe, mert a túlvilágon is iszik, eszik a halott. Otthon este még egy gyertyát gyújtanak a lelki üdvéért. A halottnak minden nap délben megterítenek 6 hétig, utána csak halottak napján.

A halotti tort 6 hét után tartják meg, mert ha nem, az elhunyt lelke bolyongani fog. Iváskor mindig megemlékeznek a halottakról, ilyenkor pár cseppet a padlóra kell önteni, hogy a halott is igyon.⁹

Szakirodalom

- DUPCSIK Csaba: *A magyarországi cigányság története. Történelem a cigánykutatás tükrében. 1890–2008.* Osiris Kiadó, Budapest, 2009.
- FEISCHMIDT Margit: *Etnicitás, különbségteremtő társadalom.* Gondolat–MTA Kisebbségkutató Intézet, 2010.
- HAVAS GÁBOR (1997): *A cigány közösségek történeti típusairól.* In: VAJDA Imre (szerk.): *Periférián. I. kötet. Roma szociológiai tanulmányok.* Budapest, Ariadne Alapítvány. 80–108.
- HAVAS GÁBOR – KEMÉNY ISTVÁN (1997): *A magyarországi romákról.* In: CSEPELI György – ÖRKÉNY Antal – SZÉKELYI Mária (szerk.): *Kisebbségzociológia: Szöveggyűjtemény egyetemi és főiskolai hallgatók számára.* (Minoritás könyvek 4.) Budapest, ELTE Kisebbségzociológiai Tanszék. 153–169.
- KEMÉNY ISTVÁN (szerk.) *A magyarországi romák.* Pess Pumlca, 2000.
- SZÉKELY JÁNOS: *Cigány népismeret. Te del o Del baxi!* Szent István Társulat, Budapest, 2011.
- SZUHAY PÉTER: *A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája.* Panoráma, Budapest, 1999.
- TUZA TIBOR: *A cigányok jeles napjai,* Tanító, XLI. évf. 10. sz. 10–11.
- TUZA TIBOR: *A cigányok jeles napjai,* Tanító, XLII. évf. 1. sz. 10.
- TUZA TIBOR: *A cigányok jeles napjai,* Tanító, XLII. évf. 2. sz. 10.

Nemzetközi dokumentumok

Az Európai Unió Alapjogi Chartája:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:hu:PDF>

Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya:

<http://www.menszt.hu/layout/set/print/content/view/full/203>

A Gazdasági Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya:

<http://www.menszt.hu/layout/set/print/content/view/full/202>

A faji alapú hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről:

http://www.ittvagyonk.eu/userfiles/File/jogszabaly/Nemzetkozi%20szerzodesek/1965_faji%20megk%C3%BCI%C3%B6nb%C3%B6ztet%C3%A9s.pdf

Egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód ellen:

<https://www.ajbh.hu/documents/10180/122652/ENSZ+egyezme%CC%81ny+a+ki%CC%81nza%CC%81s+e%CC%81s+ma%CC%81s+kegyetlen,%20embertelen,%20megal%CC%81zo%CC%81%20bu%CC%88ntete%CC%81se...pdf/4655aad0-22b1-4b5f-9638-15195fe30aee;jsessionid=ED23970026359CF4980AD901D85B96C5?version=1.0>

Regionális vagy kisebbségi nyelvek Európai Chartája:

<http://www.ajbh.hu/documents/10180/122652/Regionalis+vagy+kisebbs%C3%A9gi+nyelvek+Euro%CC%81pai+Charta%CC%81ja.pdf/e70ba9fb-e1d5-465c-b00c-50713fef64e2;jsessionid=052A1379C19326DAF912BA5466EC9388?version=1.0>

9 Kalányos Erika: Lovári szokások, hiedelmek, babonák című előadása, 2009. június 5. http://centrifuga.blog.hu/2009/12/02/lovari_szokasok_es_hiedelmek_a_szuletestol_a_halalig,

Az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény:

<http://www.hungarianhumanrights.eu/Strasbourggi%20keretegyezmény%20a%20kisebbségek%20vedelmerol%201995.pdf>

Egyéb törvények és ajánlások

Ajánlás az európai cigányokról és más vándorló életmódú emberekről: 563/1969

Az Európai cigányokról szóló ajánlás: 1203/1993

A romák jogi helyzete Európában: 1557/2002

(Az Országos Roma Önkormányzat által készített összeállítás szerkesztett változata)

A HIT GYÜLEKEZETE HITVALLÁSA

ISTEN

Isten szellem, legfelsőbb, láthatatlan és halhatatlan lény, valóságos személy, Aki teremtője, fenntartója és kormányzója az egész világmindenségnek (láthatóknak és láthatatlanoknak egyaránt). Székhelye a mennyben van, de mindenütt jelen van.

Legfőbb tulajdonságai: örökkévaló, mindenható, mindentudó, szent, igazságos, hűséges, irgalmas, kegyelmes és féltőn szerető. Isten egy, Aki az emberi értelmet és befogadóképességet túlhaladja, de természetes és kegyelmi kinyilatkoztatásán keresztül megismerhető. Három személyben jelentette ki magát: ő az Atya, a Fiú és a Szent Szellem. Személyét, lényegét és természetét illetően elfogadjuk a valamennyi keresztény egyház által vallott Apostoli, illetve Niceai-Konstantinápolyi Hitvallást („Hiszekegy”).

Az Atya

Az Atya tökéletes és jó Isten, aki minden létező gondviselője. A Fiún keresztül ismerhető meg: ő nyilatkoztatta ki az Atya természetének lényegét, a szeretetet. Az Atyától származik a Fiú és a Szent Szellem, Akik Vele egylényegűek, úgy, hogy az Atya elsőbbséggel bír közöttük.

A Fiú

A láthatatlan Isten képmása és egyszülött Fia, örökkévaló Isten, egy az Atyával. Minden teremtmény előtt született, a földi, mennyei dolgok és létezők őbenne, Általa és Érte állnak fenn. A Mindenható akarátának engedelmeskedve megüresítette magát, emberi természetet vett fel. A Szent Szellem által fogantatott, a szűz Máriától megszületett és itt élt a földön.

Mindenben hasonlóvá lett az emberhez, kivéve a bűnt. Földi életében és szolgálatában is engedelmes volt az Atyának, egészen a kereszthalálig. Ezért az Atya feltámasztotta őt a halálból, és dicsőséggel, tisztességgel koronázta meg, úrrá tette kezeinek minden munkája fölött, és a maga jobbára ültette. **„Ajándékozott Néki oly nevet, amely minden név fölött való, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieiké, földieké és föld alatt valóké. És minden**

nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.” Ő az új és örökkévaló szövetség szerzője, közvetítője az Atya és a világ között.

A Szent Szellem

A Szent Szellem valóságos személy, Aki az Atyától és a Fiútól származik. Azért jött, hogy az Egyházban Jézus Krisztus személyét fölmagasztalja, és minden hívőt elvezessen a Fiúval való személyes közösségre, valóságos Isten ismeretre és imádatra. A Szent Szellem Úr és Isten. Az ellene elkövetett bűnökre nincs bűnbocsánat. Ő kente fel a názáreti Jézust, hogy betegeket gyógyítson, démonokat űzzön, halottakat támasszon és hirdesse Isten országát. Ő munkálja ki az emberekben – az Igével egységben – a megtérést, újjászületést, és teszi valóságossá a hívőkben a megváltás ajándékait. Legfontosabb tevékenységei: vezet, tanít, vigasztal és bizonyosságot tesz Jézus Krisztusról. (Az elterjedt magyar fordítások a „Szentlélek” szót használják, az eredeti görög kifejezés szó szerinti fordítása „Szent Szellem”).

A SZENTÍRÁS

A teljes Szentírás Isten Igéjének írott formája. Szerzője az egyetlen élő, igaz és valóságos Isten, Ábrahám, Izsák és Jákob Istene, Jézus Krisztus Atyja és Istene, aki Szent Szellemtől felkent szolgálói által kinyilatkoztatta örökkévaló igazságait, és utasította őket arra, hogy Igéjét írásban is rögzítsék.

Az Ószövetségből és Újszövetségből álló Biblia (66 könyv) nem tartalmaz tévedést. E két rész között nincs el-
lentmondás, hanem azok folytonos, egységes isteni művet alkotnak, egymást kiegészítik, magyarázzák és értelmezik.

A Szent Szellem által megelevenített Ige a keresztény élet és szolgálat forrása, alapja, éltetője, mértéke és legfőbb célja, abszolút tekintély, amelynek az egész anyagi, emberi és szellemi valóság alá van rendelve.

AZ ANGYALOK

Az angyalok szolgáló szellemi lények, akiket Isten arra teremtett, hogy az ő akaratának engedelmeskedjenek. Megszámálhatatlanok, erejükre és hatalmukra nézve magasabb rendűek az embernél.

Az angyali rendet az Úr angyalai és a Sátán angyalai alkotják. Az előbbiek feladata: Isten dicsérete és imádata, parancsolatainak végrehajtása, isteni üzenetek továbbítása, hívő emberek szolgálata, különösen a gyermekek képviselete, védelme.

Közreműködnek Isten terveinek és ígéreteinek megvalósításában (például a megváltás hirdetése, az ellenséges erők ellen való harc Isten népének oldalán, Isten ítéletének végrehajtása). A Biblia tiltja az angyalok imádatát.

A Szentírás a szellemi lényeknek négy fő rendjét sorolja fel: trónok, uraságok, fejedelemségek és hatalmasságok (Károli-fordítás).

SÁTÁN ÉS KIRÁLYSÁGA

A Biblia több néven említi a Sátánt, amelyek egyúttal fő tevékenységeit is meghatározzák. Ilyenek: pusztító, vádló, tolvaj, ördög, rágalmozó, hazugság atyja, embergyilkos, e világ istene, a levegőbeli hatalmasságok fejedelme stb. Követőiből királyságot szervezett, amelynek ő a vezetője. Főhadiszállásuk a magasságban van.

Lucifer az egyik leghatalmasabb és legszebb angyali fejedelem, aki Isten fölkent kerubja volt. Felfuvalkodott különleges szerepe és hatalma miatt. Isten ellen lázadást szervezett Ádám teremtése előtt. Célja az volt, hogy egyenlővé tegye magát Istennel. Lázadásába magával vonta az angyalok egy részét is. Erre válaszul Isten Lucifert minden követőjével együtt levetette a mennyből. Így lett Lucifer Sátánná, Isten ellenfelévé.

A Sátán és követőinek főbb feladatai:

- Isten tervének és ígéreteinek megghiúsítása;
- az emberek, családok és nemzetek sátáni uralom alatt való tartása;
- Jézus Krisztus megváltói művének elhomályosítása;
- a hívők vádlása, elszakításuk Isten dicséretétől és imádatától;
- az Egyház szellemi, lelki és anyagi előbbre jutásának hátráltatása.

Működésük végső célja a Sátán totális uralmának és imádatának megvalósítása a földön.

A Sátán leghatalmasabb szolgálói a **halál** és a **pokol** sötét angyala. A halál angyalának az ember testén van hatalma, hogy fizikai halált hozzon létre. A pokolnak arra van hatalma, hogy a bűnösöként meghalt emberek szellemét saját birodalmában tartsa.

A **démonok** olyan szellemi lények, akik a Sátán királyságában a gonosz angyalok alatti hatalmi szinten vannak. Testük nincs, földközéleben élnek, és legfőbb céljuk az, hogy emberek testébe költözhessenek, és bűnös kívánságaikat rajtuk keresztül végrehajthassák. Vezetőjük Belzebub; a démonokat a Biblia tisztátalan, illetve gonosz szellemeknek is nevezi.

Lucifer lázadásának következménye, hogy a világban felbomlott a harmónia, és egy gigantikus szellemi harc kezdődött Isten királysága és Sátán királysága között.

AZ EMBER TEREMTÉSE ÉS BŰNBEESÉSE

Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette, férfivá és nővé. A föld porából formálta testét, és szellemet (ruach) lehelt belé. Így lett az ember élő lélekké (nefes), akinek teste, lelke és szelleme van.

Az ember fő feladata Isten dicsérete, imádata és uralmának kiterjesztése az egész földön. Isten egy Igét adott Ádámnak, amelynek megtartása biztosította az ember számára az Istennel való harmonikus közösséget és a Sátánnal szembeni védettséget.

Az ördög a kígyó által megkísértette Évát, aki engedetlen lett Isten Igéjének. Ádám követte Évát a lázadásban, aminek eredményeként kiestek Isten tökéletes akaratából.

A bűnbeesés következményei:

- az ember természete megromlott, élete a bűn és a halál hatalma alá került, aminek következtében megszakadt az Istennel való személyes közössége;
- az ember Istentől kapott hatalmát Sátán szerezte meg és bitorolja;
- az emberiség ki lett szolgáltatva a démonok és gonosz angyalok zaklatásának és uralmának, ezért az emberi élet részévé vált a betegség, szenvedés, fájdalom és nélkülözés;
- az ember és élettéré alá lett vetve a hiábavalóságnak és kárhozatnak;

- mivel Ádám azonosult a Sátán céljaival, Isten haragját vonta magára, élete és munkája alá van rendelve az ítéletnek és átoknak.

A bűnbeesés után Ádám és Éva az Éden kertjén kívül, Isten nélkül kezdett élni, aminek végeredménye az lett, hogy a bűn elterjedt az egész földön.

SZÖVETSÉGEK

A szövetség Isten és ember közötti egyezés, szerződés, amelynek alapján Isten helyreállítja személyes közösségét a hívő emberrel. A szövetséget az üdvtörténetben mindig Isten kezdeményezte, természetfölötti módon. Ő dolgozta ki a szövetség részleteit és szabályait, amelyekhez a hívő embernek alkalmazkodnia kellett. Isten célja a szövetséggel az egység megteremtése az ember és az Úr között.

A szövetség tartalmazza Isten ígéreteit, amelyek lehetnek feltételesek és feltétlenek, továbbá Isten parancsait, amelyek abszolút tekintélyűek a hívő számára. A szövetségben az ember feladata mindig a hit és az engedelmség Isten Igéjének. Ezek által az ember belép a szövetségi kapcsolatba, és újra Isten áldása alá kerül személyes élete és tevékenysége. A szövetség alapja, éltetője az engesztelő áldozat (vérontás).

Isten legfontosabb szövetségei:

- Noéval kötött szövetség (külső jele: a szivárvány);
- az Ábrahámmal kötött szövetség (külső jele: a körülmetélkedés) – ezt a szövetséget az Úr Izsákkal és Jákobbal megerősítette;
- az Izrael népével kötött szövetség a Szináj hegyen (angyalok rendelése alapján, Mózes közvetítésével – külső jele szintén a körülmetélés);
- az örökkévaló vagy új szövetség, amelyet Isten a názáreti Jézus Krisztus személyén keresztül kötött Izraellel és az egész világgal. Az új szövetségben Isten célja az, hogy Jézus Krisztusban minden embert megbékéltessen az Atyával. Ennek a szövetségnek Jézus Krisztus vére az alapja, ami tökéletes és megismételhetetlen áldozat volt a bűnökért, és betöltötte Isten célját. Ennek a szövetségnek a jele a Jézus által szerzett úrvacsora, amely valóságos személyes közösséget ad Jézus Krisztussal, és kiterjeszti a szövetséget a hívők egymás közötti kapcsolatára is.

A MEGVÁLTÁS

A megváltás Isten ingyen ajándéka, amely Isten végtelen szeretetét és irgalmát fejezi ki. A megváltás megvalósítására Krisztus önként ajánlkozott az Atyánál, Aki e feladat elvégzésére felkente és a világba küldte őt. Krisztus a názáreti Jézusban lett emberré. Miután megkeresztelkedett és betöltkezett Szent Szellemmel, hirdette Isten országának evangéliumát, csodákat és jeleket tett, megszabadította az embereket a Sátán hatalmából.

Szenvedett az emberek üldöztetése és megvetése miatt, megfeszítették Pontius Pilátus uralkodása idején, meghalt, eltemették, majd harmadnapon feltámadt, amint azt a próféták előre megjelentették. Felment a mennybe és ott ül az Atya jobbján, közbenjár értünk, és várja, hogy ellenségei lába alá vettessenek.

A megváltás főbb területei:

- Jézus Krisztus bűnné lett mindenkiért, hogy a Benne hívők bűnbocsánatot nyerjenek és örök életet; ezáltal megszabadultak a halál rabságából és helyreállt az Istennel való személyes közösségük.
- Jézus Krisztus meghalt és feltámadt, hogy a hívő ember megszabaduljon romlott, ádami természetétől, és isteni természet részesévé váljon.
- Jézus döntő vereséget mért a Sátánra és az ő királyságára, elvette a fegyvereit, és saját vére által megnyitotta az utat a hívő ember számára Sátán hatalmából Isten országába, illetve a mennybe, és képessé tette arra, hogy uralkodjék a sátáni és démonikus erők fölött.
- Magára vette az emberiség szenvedéseit, betegségeit, fájdalmait, hogy az ő sebeiben gyógyulást nyerjen Isten népe.
- Megszabadította az ember életét és életterét a romlottságtól és hiábalóságtól, halhatatlansággal és romolhatatlansággal ajándékozta meg a hívőket.
- Átokká lett mindenkiért, hogy a Benne hívők Ábrahám áldásainak örökösivé váljanak. A Jézus Krisztusban újjászületettek megszabadultak a végső kárhóztató ítélettől, és hatalmat kaptak arra, hogy Isten fiaivá legyenek.
- Jézus Krisztus szegénnyé lett mindenkiért, hogy az ő végtelen gazdagságából és teljes ellátásából a hívő ember bőségesen részesüljön.

ISTEN ORSZÁGA

Jézus Krisztus legfontosabb üzenete Isten országa (a mennyek országa) eljövételének bejelentése. Isten országa nem e világból való, nem anyagi, hanem szellemi természetű, erő, igazság, békesség, öröm. Olyan ország, amelyben Isten uralma tökéletesen, az élet minden területén megvalósul. Alapítója és királya Jézus Krisztus, Akinek földi szolgálata Isten országának kiterjesztését munkálja.

Isten országának eljöttét csodák és jelek bizonyították és bizonyítják ma is. Ennek az országnak az alkotmányát és alaptörvényeit Jézus elsősorban az un. „hegyi beszéd”-ben foglalta össze, példabeszédeiben pedig annak belső igazságait és természetét nyilatkoztatta ki.

Cselekedetei, ezen belül is csodái – betegek gyógyítása, halottak feltámasztása, leprások megtisztítása, démonok kiűzése – Isten országának felsőbbrendűségét és diadalmát bizonyították a Sátán királysága fölött, és azt, hogy terjedésének és növekedésének semmi sem tud gátat vetni.

Jézus Krisztus tanítványainak adott legfőbb utasítása az, hogy hirdessék Isten országa evangéliumát, és bemutassák annak szellemi erejét és hatalmát. Ez a parancsolat ma is érvényes, és ez jelenti az Egyház legfőbb feladatát.

A MEGTÉRÉS

Ádám bűnesete miatt minden ember romlott természettel születik, aminek következménye a bűnös életmód. A bűn gyökere a hitetlenség, az Isten Igéjétől és törvényétől való elfordulás. Isten jósága mellett a Biblia nyilvánvalóvá teszi az emberi gonoszság és romlottság hatalmát is, ami alól az ember képtelen saját erejéből kiszabadulni. Ez a kilátástalan helyzet Isten természetfölötti beavatkozását tette szükségessé.

A Szent Szellem által megelevenített Ige teszi képessé a bűnös embert arra, hogy romlott életmódjával szakítson, és az Úr akarata szerint éljen. Ez az átfordulás jelenti a megtérést.

A megtérés mozzanatai:

- a bűnbánat, amely belső akarati döntésre épül, és Isten szerinti megszomorodás a bűn miatt;
- a megalázkodás Isten előtt, amelyben a megtérő elismeri bűnösségét;
- Jézus Krisztus engesztelő áldoztának személyes elfogadása és az ő nevének segítségül hívása;
- a bűnök őszinte, töredelmes szívű megvallása;
- elszakadás a bűnös cselekedetektől és életmódtól, ezek elhagyása, és odaszánás Jézus Krisztus követésére.

A megtérés gyümölcse a megigazulás, ami azt jelenti, hogy Isten Jézus Krisztus igazságát a megtértnek tulajdonítja, aki felszabadul a végső kárhozható ítélet, a bűn és a bűntudat érzése alól, és hiszi, hogy Jézus Krisztus által örök életet nyert.

Megtérő ima:

Mennyei Atyám! Az Úr Jézus Krisztus nevében megyek eléd. Elismerem, hogy mindenható, örökkévaló Isten vagy, az egész világmindenségnek a teremtője. Én is a Te teremtményed vagyok. Elismerem, hogy bűnös ember vagyok, és sokat vétkeztem ellened. De én ma elhatározom, hogy megtérek és elfogadom a Názáreti áldozatát, és elismerem, hogy erre az áldozatra nekem is szükségem van. Ezért a szívemet, életemet megnyitom. Kérlek Uram, jöjj a szívembe. Bocsásd meg a bűneimet, szabadíts meg engem a bűntől és annak minden következményétől! Hiszek Benned Jézus. Hiszem, hogy Te vagy az élő Istennek a Fia, ki meghaltál az én bűneimért és feltámadtál a halálból, hogy megigazítsál engem. Elfogadlak Uramnak, Megváltómnak, Szabadítómnak és átadom az életemet, szívemet Neked. Szabadíts meg Uram! Tiszta szívet teremts bennem! Te azt ígérted, hogy a zörgetőnek ajtó nyitattik. Én Isten jelenlétebe akarok kerülni, és Te vagy az Út. Kérlek, vezess engem a Mindenható jelenlétebe! Dicsérlek és áldalak. Szeretlek Uram szíveimből, lelkemből, erőmből, a Názáreti Jézus nevében. Dicsőség Istennek, most és mindörökké! Ámen!

A HIT

A hit a nem látott dolgokról való meggyőződés, a remélt dolgok valósága. Biztos tudás arról, hogy amit Isten Igéje mond, az mindig, minden körülmények között igaz és megvalósul. A hit kifejezi az ember belső magatartását Isten felé.

Hit nélkül lehetetlen Istennel személyes közösségre lépni, Tőle áldást nyerni. A bibliai hit alapvetően Isten ajándéka, ami által az ember Isten igazságának részesévé válik.

A hit Istennek a Szent Szellem kenetével prédikált Igéje hallásából származik. Ezáltal a hallgató szívébe kerül a hit szelleme, amely képessé teszi őt arra, hogy higgyen Isten kinyilatkoztatott igazságaiban. A hit tárgya megvallás által lesz hathatós a hívő életében.

Az úgynevezett általános hiten kívül, amelynek jutalma az üdvözülés, a Biblia a hitről mint szellemi gyümölcsről is beszél, amely az Úrral való együttélés következménye a hívő életében.

Ezen kívül szól a Szentírás a hit ajándékáról is, mikor valaki egy kritikus helyzetben különleges módon tud hitet gyakorolni Isten Igéjében, és ezt Isten természetfölötti módon megjutalmazza.

A hit szellemi fegyver is: pajzs az ellenség támadásainak visszaverésére. A hitet növelni lehet Isten Igéjének hallása és megvallása, könyörgés, böjt és Szent Szellemmel való ima által.

KERESZTSÉGEK

A vízkeresztség olyan szent cselekedet, amelyet Isten Igéje parancsol. A keresztségben a hívő teste teljesen a víz alá merül. A Szent Szellemmel való betöltekezés leggyakoribb jele a nyelveken szólás, ami természetfölötti jel: ilyenkor a Szent Szellem szól a hívőn keresztül. A Szent Szellem vételének feltétele a megtérés és a hit Jézus Krisztusban.

A vízkeresztség

Ez egy engedelmességbeli és hitbeli tett, amelyben a hívő azonosul Jézus Krisztus halálával, eltemetetésével és feltámadásával.

A vízkeresztség feltétele a Jézus Krisztushoz való megtérés és a belé vetett hit.

A vízkeresztség eredményezi a bűnök eltörlését, az ömber megfeszítését és eltemetését, a föltámadott életre való újjászületést, a szív körülmetélését és a Krisztus Testébe, az Egyházba való belépést. A Bibliában több kereszteselési formulát találunk, amelyek teljesen egyenértékűek.

Szent Szellem-keresztség (Szent Szellemmel való betöltekezés)

Az újjászületés is a Szent Szellem munkájának gyümölcse, de nem azonos a Szent Szellemmel való betöltekezéssel, ami a megtérés után a második megtapasztalást jelenti a hívő életében.

Jézus Krisztus főpapi szolgálatának egyik legfontosabb része az Egyházban ma is az, hogy Szent Szellemmel keresztesel. Ezáltal a hívő Isten erejének részesévé válik, ami alkalmassá teszi őt arra, hogy eleget tegyen tanítványi kötelezettségeinek (az evangélium hirdetése, bizonyoságtevés, gyógyítás, szabadítás stb.).

A Szent Szellemmel való betöltekezés leggyakoribb jele a nyelveken szólás, ami természetfölötti jel: ilyenkor a Szent Szellem szól a hívőn keresztül.

A Szent Szellem vételének feltétele a megtérés és a hit Jézus Krisztusban.

KÉZRÁTÉTEL

A kézrátétel olyan szent cselekedet, amikor Isten szolgája meghatározott szellemi célból teszi kezét egy másik személyre. Rendszerint ima vagy prófécia kíséri.

Az Újszövetség alapján a kézrátételnek öt szellemi célja lehet:

- fizikai gyógyulás;
- szellemi gyümölcsök és ajándékok megosztása, illetve azok nyilvános elismerése;
- Szent Szellemmel való betöltekezés;
- keresztény munkások kiküldése a helyi gyülekezetből egy isteni feladat teljesítésére;
- egy bizonyos tisztségre való kiválasztás, illetve felavatás a helyi gyülekezetben.

A kézrátételt csak a Szentírás útmutatásának megfelelően szabad gyakorolni.

FELTÁMADÁS

A keresztény hit valóságos alapja Jézus Krisztus feltámadása, ami történelmi tény és minden ember feltámadásának mintája és bizonyítéka. A feltámadás két fő mozzanatról áll: a test föltámad a halálból, az elköltözött szellemet pedig Isten előhívja (akár a mennyből, akár az alvilágból), és az ember személyisége újra összeáll, teljes és egységes lesz.

A Biblia kétféle feltámadást ismer: az igazak feltámadnak örök életre, a gonoszok pedig örök kárhozatra.

A feltámadás isteni rendje:

- Jézus Krisztus és az első zsenge feltámadása (már megtörtént).
- A hívők azon közösségének feltámadása, akik Krisztuséi: ennek ideje Krisztus első visszajövetele (a felhőkig).
- A két tanú feltámadása az antikrisztusi birodalom bukása után, az ezeréves királyság megalapításakor.
- Egyetemes feltámadás Krisztus ezeréves királysága végén, amikor főleg gonosz emberek támadnak fel (és mennek a gyehenna tüzébe, az örök kárhozatra).

Azok pedig, akik be vannak írva az élet könyvébe, mindörökké az Úr jelenlétének dicsőségében maradnak.

JÉZUS KRISZTUS VISSZAJÖVETELE

A Biblia Jézus Krisztus több visszajöveteléről beszél.

Ezek fő céljai:

- az Egyház elragadtatása és Jézus Krisztussal való egyesülése (ekkor támad fel minden Krisztusban elköltözött hívő, az élő hívők pedig átváltoznak).
- Izrael helyreállítása, amikor a zsidóság el fogja ismerni Jézus Krisztust, mint Messiást, megbékül Ábrahám Istenével, és visszakerül az ő kegyelmében és áldásába.
- Az Antikrisztus ledöntése és a Sátán fogságba vetése ezer évre.
- A pogány nemzetek megítélése.
- Krisztus ezeréves királyságának megalapítása.

ÖRÖK ÍTÉLET

A bírói hivatal örök jogon Istené, ő mindenek bírója. Haragját teremtményeinek hálátlan és istentelen magatartása váltotta ki. Az új szövetségben az Atya bírói hivatalát átadta a Fiúnak, egyrészt azért, hogy a Fiú megkapja ugyanazt a tiszteletet, mint az Atya, másrészt, mert Krisztus – Aki ugyanúgy ember fia is, ahogy Isten Fia – ítéletében együtt érez az emberrel, és figyelembe veszi annak erőtlenségét.

Krisztus megtestesülésének és földi szolgálatának elsődleges célja a világ megváltása volt, ezért a bírói jogkörrel Isten Igéjét ruházta fel. Ez az a páratlan és változhatatlan mérték, amellyel egyszer mindenkinek meg kell méretetnie.

Az ítélet fő elvei:

- igazság szerint;
- a cselekedetek szerint;
- személyválogatás nélkül;
- minden személy a számára elérhető erkölcsi világosság és megértési fok szerint.

Isten ítéletének első szakasza az ítélet időben (ennek színtere az emberi történelem), második és egyben végső szakasza pedig az ítélet az örökkévalóságban. Az örök ítélet minden emberre vár az örökkévalóságban, amikor az időnek és az emberi történelemnek vége szakad.

Az örök ítélet három eseménye:

- **Krisztus ítélőszéke:** az elragadtatás után közvetlenül csak az üdvösséget elnyert keresztények állnak elé, ahol Isten megvizsgálja cselekedeteiket is, és csak a hitből, tiszta indítékokból és engedelmségből fakadó cselekedeteknek lesz mennyei jutalma.
- **Krisztus dicsőséges királyi széke:** a pogány nemzetek állnak ez elé, az antikrisztusi birodalom bukása után, az ezeréves királyság alapítás kezdetén. Itt az ítélet fő elve az lesz, hogyan viszonyultak a pogány nemzetek Jézus Krisztus atyjafiaihoz (a zsidókhoz és a keresztényekhez).
- **A fehér trón:** az ezeréves királyság végén minden test feltámad és Isten ítélete elé áll. Ez az ítélet véget vet a Sátán királyságának, és az ördögöt a halállal, a pokollal és többi alattvalójával együtt örök fogságba rekeszti. Ezzel az eseménnyel az emberi történelem végleg lezárul, és az Úr új eget és új földet teremt, Jézus Krisztus pedig átadja az ő királyságát az Atyának.

AZ EGYHÁZ

Az Egyház az Istentől természetfölötti módon elhívott, Jézus Krisztusban hívő, újjászületett emberek összessége. Az Egyház Jézus Krisztus tulajdona, amelyet Ő épít és irányít. Jézus Krisztusnak egyetlen Egyháza van, amely a helyi gyülekezetek összességéből tevődik össze.

Helyi gyülekezet alatt a Biblia az egy adott helyen és időben élő szentek közösségét érti. Az Egyházhoz tartoznak azok is, akik meghaltak, miután Isten váltságát elfogadták; azok is, akik élnek, miután hit által elnyerték az üdvösséget; valamint azok is, akiket Isten a jövőben fog elhívni.

A Bibliában az Egyház úgy is szerepel, mint Krisztus Teste. Olyan élő organizmus, amelyben a tagok kapcsolódnak egymáshoz, és a Test együttműködik a Fejjel, Jézus Krisztussal.

A Szentírás úgy is bemutatja az Egyházat, mint Krisztus Menyasszonyát: olyanoknak a közösségét, akik Jézus Krisztus vérében megtisztultak, szentek, felöltöztek igazságos cselekedetekbe, és várják a Völegény megjelenését és a Vele való egyesülést.

Az Írás úgy is szól az egyházzal, mint templomról, épületről, vagyis olyan helyről, amely Isten Szellemének a lakóhelye és eredeti fundamentumát Isten az apostolok, és próféták által tette le Jézus Krisztusban, mint szegletköben.

Az Ige az Egyházat olyan fegyelmezett és rendezett hadseregként is megjeleníti, amelynek feladata a Sátán királyságának visszaszorítása és ledöntése az Istentől kapott szellemi fegyverekkel.

Az Egyház fő küldetése: Isten dicsőítése és imádása, tanúságtétel a világban Jézus Krisztus feltámadásáról és megdicsőüléséről; Isten országa reprezentálása és az evangélium hirdetése az egész földön; az egyháztagek őrzése, tanítása és nevelése, hogy eljussanak Krisztusban a teljes érettségre életük minden területén.

A SZOLGÁLATI AJÁNDÉKOK

Jézus Krisztus – mennybemenetele után, az Egyház Fejeként – szolgálati ajándékokat helyezett az Egyházba. Ezek közül az öt legfontosabb: apostol, próféta, tanító, evangélista, pásztor.

- Az **apostol**: Jézus Krisztus szolgálója (szó szerint: követő), akinek feladata, hogy gyülekezeteket plántáljon, alapítson és erősítsen, valamint felügyeletet gyakoroljon a működő helyi gyülekezetek fölött.
- A **próféta**: Isten nevében szól Istentől vett kijelentéseket és látást az egyház számára. A próféta üzenete az Egyházat építi, inti és vigasztalja.
- A **tanító**: Isten Igéje alapján az egyházat tökéletesíti, képzeti és építi Isten ismeretében.
- Az **evangélista**: Jézus Krisztus megváltásának hírvivője, aki ezzel a tevékenységével az Egyház alapjait rakja le.
- A **pásztor**: Jézus Krisztus juhainak az őrzője, vezetője és gondviselője a gyülekezetben, aki a Szent Szellem vezetése szerint ellátja a rábízott hívőket szellemi és lelki táplálékkal.

A szolgálati ajándékokon keresztül Jézus Krisztus vezeti, építi és tanítja az Egyházat.

A SZENT SZELLEM AJÁNDÉKAI

A szentírás minden keresztényt buzdít arra, hogy életükben és szolgálatukban kívánják a Szent Szellem ajándékait. Mindezen ajándékok működése és megnyilvánulása kívánatos része az istentiszteletnek, azonban használatuknak jó és ékes rendben, Isten Igéjének alávetve kell történnie.

A Szent Szellem természetfölötti ajándékai három kategóriába oszthatók:

- az ún. **kijelentés ajándékai** (tudomány beszéde, bölcsesség beszéde, szellemek megkülönböztetése);
- az **erő ajándékai** (hit, gyógyítás, csodatevés);
- a **szólás ajándékai** (prófétálás, nyelvek nemei és nyelvek magyarázata).

Ezen ajándékok céljai:

- Jézus Krisztus szolgálatának folytatása és kiterjesztése minden nemzetre;
- Krisztus Testének felépítése és megszilárdítása;
- az egyház szellemi és fizikai szükségeinek kielégítése és ellátása.

A SZELLEMI GYÜMÖLCSÖK

Isten a keresztényeket aktív és gyümölcstermő életre rendelte. A szellemi gyümölcsök a Jézus Krisztussal való együttélés következményei, amelyek az Úr természetét jelenítik meg a hívőben.

A legfontosabb gyümölcs a **szerelem**, amely a leginkább kifejezi és bizonyítja Istennel való személyes közösségünket. A szeretet hiánya a szolgálati és szellemi ajándékokat értéktelenné teszi.

A további gyümölcsök: **öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jószág, hűség, szelídség és mértékletesség** (Károli-fordítás). Ezek mindegyike a megtérés őszinteségét igazolja. Teljes hiányuk az Úr jelenlétéből és kegyelméből való kizárást eredményezi.

AZ ISTENTISZTELET

A Biblia az istentiszteletet nem köti rituális formához, de bizonyos alkotórészeiről nyilvánvalóan beszél. Ezek: ima (könyörgés, hálaadás, közbenjárás stb.), dicséret, imádás, igehirdetés, tanítás, bizonyágtevés, úrvacsora, a gyülekezet szellemi és fizikai szükségeinek ellátása a Szent Szellem ajándékainak működése által.

Az istentisztelet alkotórészei:

- **ima** (könyörgés, hálaadás, közbenjárás stb.), amely által Isten népe kifejezi háláját a már elvett áldásokért, és természetfölötti segítségért fordul Urához;
- **dicséret**: Isten kegyelmének hirdetése és magasztalása énekszóval (szívvel-lélekkel), hangszerekkel, táppsal, tánccal;
- **imádás**: az Úr jelenlétében való leborulás, Isten elismerése abszolút Úrként, Neki való hódolás;
- **igehirdetés**: az írott Ige felolvasása és magyarázata, valamint a Szent Szellemtől kapott üzenetek átadása;
- **tanítás**: a Szentírás mélyebb összefüggéseinek feltárása;
- **bizonyágtevés**: a hívők beszámolója Jézus Krisztus bennük, értük és mellettük végzett munkájáról;
- **úrvacsora**: valóságos közösség Jézus Krisztus testével és vérével, ami minden áldás forrása;
- a gyülekezet szellemi és fizikai szükségeinek ellátása a Szent Szellem ajándékainak működése által (pl. gyógyulásokért, szabadulásokért, anyagi áldásért stb. történ ima).

Az istentiszteleteken a fentiek bármelyike – a helyi gyülekezet szükségének megfelelően – előtérbe kerülhet és meghatározhatja az egész összejövetel jellegét. Istentiszteletet szabadban és zárt helyen (magánházaknál, imaházban, sportcsarnokban stb.) egyaránt lehet tartani.

A TANÍTVÁNYSÁG

Jézus az öt követőket tanítványoknak nevezte – később, először Antiókiában kapták a keresztény nevet. Jézus Krisztus célja az, hogy a Benne hívőket egy szoros, tanítványi kapcsolatba vezesse be.

A tanítványság feltételei:

- a hívő életében Jézus Krisztus legyen a középpont (szüleinél, rokonainál és önmagánál is jobban ragaszkodjon Hozzá);
- a saját akarat és egyéniség alárendelése Isten akaratának, a Szent Szellem vezetésének;
- az anyagi javak átadása Istennek, hogy a lelkiismeret szabad legyen minden anyagi értéktől és dologtól. Isten akarata az, hogy a hívők mindenükkel – mint rájuk bízott javakkal – Isten dicsőségére sáfárkodjanak;
- elkötelezettség Isten igazságára, és kapcsolódás azokhoz a szolgálati ajándékokhoz, amelyeket Jézus Krisztus helyezett a Testbe.

Ezeknek a feltételeknek a teljesítése után következik a hívő életében a tanulási időszak, amelynek során az újjászületett keresztény elsajátítja a Szentírás főbb tanításait, valamint megtanulja hallani a Szent Szellem hangját és az annak való engedelmisséget.

Jellemében, magatartásában Krisztus természete kezd kibontakozni. Isten akarata Jézus Krisztus minden tanítványának életében az, hogy szent legyen, ami nélkül senki sem juthat a dicsőség Istenének jelenlétébe.

Ennek a folyamatnak az eredményeként a hívő igei értelemben vett tanítvánnyá válik. Ezt a szolgálatra való kiküldés, illetve valamilyen tisztségre való beiktatás követheti, aminek elsőrendű célja új tanítványok elhívása és nevelése Jézus Krisztus számára.

HÁZASSÁG, CSALÁD

A házasság olyan szent, szövetségi közösség egy férfi és egy nő között, amelyet csak a halál bonthat fel. Egyik fő célja gyermekek nemzése és felnevelése. A természetes világban a házasság jelkép is, amely megjeleníti Jézus Krisztus és az Egyház szellemi-lelki közösségét. A házasságba szellemi, lelki és testi tisztasággal lehet belépni.

A válás Istennek nem tetsző engedetlenség. Isten Igéje – erős korlátozásokkal, bizonyos esetekben – megengedi a válást. A paráznság és a házasságtörés oka lehet a válásnak, olyan esetben, amikor a vétkező fél nem kívánja helyreállítani személyes közösségét az Úr Jézus Krisztussal.

A házasság keretein belüli, a férj és felesége közötti házasság Isten ajándéka. A házasság, a család intézményét különösképpen a paráznság, az abortusz, a pornográfia, a homoszexualitás, a vérfertőzés, az alkoholizmus, a kábítószer-fogyasztás és a hasonló bűnök rombolják. Ahogyan a bűn válaszfalat von Isten és az ember közé, ugyanúgy a férjet és a feleséget is elválasztja egymástól.

A férj a feleség és az egész család feje és vezetője. Köteles feleségét úgy szeretni, mint saját testét. Elsősorban ő felelős a családjá biztonságáért, szellemi és anyagi ellátásáért. A feleség a férj segítőtársa, aki alárendeli magát a férj vezetésének. Feladata, hogy gyermekeket szüljön, gondoskodjon háza népéről és szeresse férjét.

A szülők felelőssége gyermekeik iránt:

- szeretet adása;
- jó példa mutatása;
- tanítani gyermekeiket Isten Igéjére és annak való engedelmisségre;
- a gyermekeket arra nevelni, hogy istenfélő emberré fejlődjenek;
- ellátni a gyermekek szellemi, lelki és fizikai szükségait.

A gyermekek felelőssége szüleik iránt:

- a szülőket tisztelni és nekik engedelmeskedni;
- tisztelni Istenüket és engedelmeskedni Neki;
- segítőkésznek lenni a szülők bármilyen szükségében.

A szülők hite megszenteli a gyermeket. A gyermekek akkor válnak éretté az újjászületésre és a kereszténységre, amikor személyes szabadságból önálló döntésre képesek.

A HATALOM

Minden hatalom forrása az Atya, Aki Jézus Krisztusnak – feltámadása után – teljhatalmat adott mennyen és földön. Jézus Krisztus jelenleg a földön világi és egyházi szolgálóin keresztül gyakorolja hatalmát.

Ennek megjelenési formái:

- **Világi kormányzat:** Istentől származó feladatuk a jót cselekvők megjutalmazása és a rosszat elkövetők megbüntetése. Ebből adódóan a hívők engedelmisséggel tartoznak nekik, amit jó cselekedetekkel kell kifejezniük. A Szentírás minden keresztényt felszólít a hatalom képviselőiért való imára.
- **Munkáltató:** a munkaadó hatalma is Istentől származik. Igei kötelessége mindenkinek munkája szerint fizetni. A keresztény Isten parancsa alapján köteles engedelmeskedni munkaadójának és munkája végzésében kiválóságra törekedni.
- **Család:** Krisztus feje a férjnek, a férj feje a feleségnek. A feleség viszonya férjéhez kifejezi Istenhez való viszonyát is. A gyermekek számára az otthonban a szülők képviselik Isten hatalmát.
- **Az Egyház:** az itt megnyilvánuló hatalom szellemi természetű, ami nem kényszeríthető erőszakos módon egy emberre sem. Önkéntes alávetettség alapján működik. Az Egyházban Jézus Krisztus a legfőbb hatalom. Neki van alárendelve minden hívő, közösség és szolgálat.

A Szentírás beszél olyan időszakról, amikor a világban növekvő törvénytelenység befolyása alá kerül sok keresztény, és ennek eredményeként a szeretet sokakban meghidegül. A keresztény szeretet megőrzése miatt a hívő embereknek a Szentírás alapján kell engedelmeskedniük a hatalomnak.

A MAGYARORSZÁGI BAPTISTA EGYHÁZ HITVALLÁSA

1. A Szentírás

Hisszük, hogy a Szentírás (az Ószövetség 39 és az Újszövetség 27 könyve) Isten kinyilatkoztatott Igéje. E művet a Szentlélektől ihletett emberek írásaiból az egyház a Lélek ösztönzésére és útmutatása szerint állította össze. Isten gondviselése a Szentírás könyveit – keletkezésük és továbbadásuk során – minden lényeges hibától megőrizte. A Szentírás részleteiben és egészében a legtökéletesebb isteni igazságot közli velünk. Belőle megismerhetjük Istent, az örök élethez vezető utat, és azokat az elveket, amelyek alapján Isten meg fogja ítélni az emberiséget. A teljes Írás – összefüggéseiben és a Szentlélek világosságában értelmezve – a keresztyén hitélet tévedhetetlen és kielégítő szabályozója, legfőbb tanácsadónk a mindennapi élet dolgaiban és a legtökéletesebb próbakő, amellyel minden emberi hagyományt, tanítást és gyakorlatot megvizsgálhatunk.

2. Az egy igaz Isten

Hisszük, hogy van egy élő, valóságos és örök Isten, aki végtelenül bölcs, mindenható, mindenütt jelenvaló, személyes szellemi valóság. Tökéletes, szent lény egyedül méltó teljes szeretetünkre, hódolatunkra és engedelmisségünkre. Az egy Isten Atyának, Fiúnak és Szentléleknek jelenti ki magát a Szentírásban.

Az ATYA: eredete, oka és célja minden létezőnek. Fönntartja és kormányozza a világmindenséget, amelyet a láthatatlanból teremtett hatalma szavával.

A FIÚ: a láthatatlan Isten képmása, aki által, és akire nézve teremtett minden. Valóságos Isten, aki az emberiség megváltásáért hozzánk hasonló emberi testet öltött magára. Istenségére nézve öröktől az Atyától való, emberi létére nézve pedig az időnek teljességében Szentlélektől fogantatva, szűz Máriától született.

A SZENTLÉLEK: Isten személyes jelenlétének hordozója a teremtett világban. Biztosítja a teremtettség rendjét, és általa valósulnak meg Istennek a világban elhelyezett törvényei és igazságai. A Szentlélek készítette elő a megváltást, vele győzött Jézus Krisztus a bűn és a halál felett. Általa válik elérhetővé a Fiú szabadtása és jut céljához az Atya üdvözítő akarata. Valljuk, hogy Isten egy-valósága és a kinyilatkoztatásból megismert hármassága között nem szükséges az ember okoskodása, bármely szétválasztó vagy egyeztető kísérlete, mert ezt a kijelentésbeli tényt elsősorban nem magyaráznunk kell, hanem hittel elfogadnunk.

3. Az ember teremtése, bűne és bukása

Hisszük, hogy az embert Isten teremtette saját képére és hasonlatosságára, jónak és igaznak. Isten az embert a föld porából formálta és az élet lelkét lehelte belé. Bölcsességgel és hatalommal ruházta föl, és az érzékelhető világban mindent uralma alá vetett. Alkalmassá tette arra, hogy vele, mint teremtőjével közösségben, az ő dicsőségére éljen. Szabadságot ajándékozott néki, hogy önként utasíthassa el magától a gonoszt, és önként választhassa a jót. Az ember azonban a Sátán kísértésének engedve, vétkezett teremtője ellen. Bűnbeesése folytán testileg-lelkileg a bűn és a halál uralma alá került. Elveszítette a teremtésben nyert isteni képmás jellemvonásait, és eredeti adottságait csak korlátozottan fejtheti ki.

4. Az ember megváltása

Hisszük, hogy a bűn uralma alatt élő ember megváltása kegyelemből, Jézus Krisztusnak, Isten egyszülött Fiának közbenjáró áldozata által történt. Ő az isteni törvény követelményeit önként és engedelmesen betöltve, kereszthalálával teljes engesztelést szerzett bűneinkért, harmadnapon föltámadott megigazulásunkért, azután fölment a mennybe, és az Atya jobbján – mint egyetlen közbenjáró Isten és ember között – esedezik érettünk. Hisszük, hogy Isten – öröktől fogva elvégzett kegyelmi döntése szerint – minden bűnösnek, személyválogatás nélkül föl kínálja a Jézus Krisztus által szerzett megváltást. Az ember saját maga dönthet, hogy elfogadja, vagy elutasítja ezt a följánlott kegyelmet.

5. A hit

Hisszük, hogy Isten örökkévaló kegyelméből képessé teszi az embert arra, hogy őt megismerje és szent Igéjét értelmével megragadja, és szívébe fogadja. A befogadott Ige által az ember hithez jut, és kedvessé válik Isten előtt, üdvbizonyosságot nyer, és a láthatatlan valóságok felől meggyőződésre jut. A hit egyrészt ismeret, amely által igaznak tartjuk Isten kijelentéseit, akár képesek vagyunk felfogni azokat, akár nem; másrészt erős bizalom mennyei Atyánkban. Az igazi hit bizonyítékai a jócselekedetek, amelyek nélkül a hit halott önmagában.

6. A megtérés és az újjászületés

Hisszük, hogy a megtérés által a bűnös ember a kárhozott állapotából az üdvösség útjára lép. A megtérő bűnös – Isten Igéje és a Szentlélek munkája nyomán – fölismeri, megutálja és megvallja bűneit; Isten jogos és igazságos ítélete alól az egyetlen szabadítóhoz, Jézus Krisztushoz menekül, és hit által elnyeri bűnei bocsánatát. Hisszük, hogy Isten a hittel hozzátérő embert Igéje és Szentlelke által újjászüli, újjáteremti, és képessé teszi arra, hogy a Jézus Krisztus iránti szeretettől áthatva, Isten akarata szerint éljen. Az újjászületés valóságát a Jézus Krisztus példája szerinti élet bizonyítja.

7. A megigazítás és az istenfűség

Hisszük, hogy a megigazulás Isten kegyelmes cselekvése, amellyel az Úr Jézus Krisztusban hívő, újjászületett bűnösnek fölmentést ad a bűnösség vádjá és a bűnért járó ítélet alól, és igaznak nyilvánítja. A megigazításban nem saját, igazságos cselekedeteink, hanem egyedül Jézus Krisztus áldozata és igazsága alapján, hit által részesülünk. A megigazítás gyümölcse az Istennel való közösség és békesség. Hisszük, hogy Isten a Jézus Krisztusba vetett hit által nemcsak megigazítja, hanem gyermekévé is fogadja az újjászületett embert. Elküldi szívébe a fiúság Lelkét, aki által úgy járulhat Istenhez, mint Atyjához. Megajándékozza az istenfiúi szabadsággal és kiváltságokkal. Szükség szerint megfenyíti, de nem taszítja el soha magától, hanem fölkészíti arra, hogy Jézus Krisztus örökostársaként az Ő kibeszélhetetlen dicsőségének részese lehessen az örökkévalóságban.

8. A megszentelődés és megtartás

Hisszük, hogy a megszentelődés a Szentlélek munkája által végbemenő folyamat, amelyben az újjászületett ember fokozatosan halad az erkölcsi és lelki tökéletesség felé. A hívő ember megszentelődését elősegíti az önvizsgálat, az önmegtágadás, a buzgó imádság, az igetanulmányozás és a közösség gyakorlása. Hisszük, hogy a megtartás Isten különös gondviselésének műve a Jézus Krisztus követésére őszintén törekvő hívő életében. Isten újjászületett gyermeke a Szentlélektől támogatva, gyöngeségei ellenére is győz kísértései felett, és mindvégig hűségesen megáll Jézus Krisztus mellett, végezetül pedig elnyeri az örök élet koronáját.

9. A Szentlélek munkája

Hisszük, hogy a Szentlélek szüntelenül munkálkodik az újjászületett ember szívében és életében. Tanítja, vezeti, tanácsolja, megfeddi, bátorítja és vigasztalja a hívőt; lelki gyümölcsök termésére készíti; képessé teszi arra, hogy Istennel és testvéreivel valóságos közösségben élhessen; esedezik érette, és elpecsételi a teljes váltság napjára.

Hisszük, hogy a Szentlélek Isten dicsőségére, Krisztus testének építésére, a gyülekezet tagjainak tökéletesbítésére kegyelmi ajándékokat oszt megváltott és megszentelt gyermekeinek. A Szentlélek ezeket az adományokat bölcs elhatározásának megfelelően ajándékozza azoknak, akik erre törekednek. Senki sem kapja meg a kegyelmi javak összességét. Ezért szükséges, hogy a tagok – anélkül, hogy a gyülekezet jó rendjét megzavarnák – alázatosan és mégis készségesen szolgáljanak egymásnak a sáfárságra nekik adott lelki ajándékokkal.

10. A bemerítés

Hisszük, hogy a bemerítést az Úr Jézus Krisztus rendelte. A bemerítés az újjászületés jelképe, a Megváltóba vetett hit szeretetből és engedelmségből fakadó gyümölcse, Krisztussal és az ő testével, a hívők közösségével való egyesülésünk kiábrázolása.

Bemerítésben csak az részesülhet, akinek életében láthatók a megtérés gyümölcsei; aki az Úr Jézus Krisztusba vetett hitéről vallást tett, és bemerítését önként kérte. Jézus Krisztus rendelése és az apostolok példája nyomán a bemerítendő az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevére teljesen a vízbe merítjük. A bemerítéssel az újjászületett ember ünnepélyesen vallást tesz arról, hogy bűnös életével szakítva, magát mindenestől átadja Jézus Krisztusnak. Isten a bemerítésben részesülő embert bizonyossá teszi arról, hogy amiképpen meghalt és eltemettetett Jézussal együtt a bűnnek, aképpen föl is támad vele együtt új életre. A bemerítés által kiábrázolt igazságok a bemerítendő szívében munkálkodik élő hit által válnak foganatossá.

11. Az úrvacsora

Hisszük, hogy az úrvacsorát Jézus Krisztus szerezte, hogy azzal rendszeresen élve, hálaadással emlékezzünk végtelen szeretetére, és cselekvő módon hirdessük halálát, amíg visszatér.

Az Úr Jézus halálának emlékjegyeiben, a kenyérben és a borban azok részesülhetnek, akik újjászülettek, hitük vallomására bemelegedtek, Istennel és embertársaikkal rendezett közösségben élnek.

Az úrvacsora jegyei – a kenyér és a bor –, Krisztus megtört testének és kiontott vérének jelképei. Ha ezeket hittel, a Megváltóra emlékezve vesszük magunkhoz, a Szentlélek által lélekben egyesülünk Urunkkal, mert a külső cselekmény során megújul bennünk a bizonyosság: Immánuel! Velünk az Isten.

Az úrvacsorában – Krisztussal való közösségünkkel egyidejűleg – kiábrázolódik és megújul testvéreinkkel való közösségünk is.

12. A gyülekezet és az egyetemes egyház

Hisszük, hogy az újszövetségi gyülekezet azoknak az újjászületett és bemelegített hívőknek a közössége, akik Jézus Krisztust megváltójuknak elfogadják és az ő Igéje szerint élnek. Valljuk, hogy az újszövetségi gyülekezet nyilvánvaló ismertetőjegyei: a tiszta igehirdetés, a bemelegítés és az úrvacsora Ige szerinti alkalmazása, az imádkozás és az éneklés, az önkéntes adakozás, a szeretetszolgálat és a gyülekezeti fegyelem. Hisszük, hogy van egy szent, egyetemes és láthatatlan egyház, ennek feje Jézus Krisztus és tagjai a különféle látható egyházak tagjai közül mindazok, akik a Bárány vérében megmosattak és a Szentlélek által újjászülettek. Hisszük, hogy gyülekezeteink az egyetemes egyháznak, Krisztus testének élő részei, és minden esetben, amikor a Szentírásra épülő hitelveiket a gyakorlatban következetesen megvalósítják, a láthatatlan közösség látható képmásai.

13. A gyülekezet tisztviselői

Hisszük, hogy az Úr a gyülekezetek tanítására, gondozására lelkipásztorokat, presbitereket és diakónusokat hív el a családi, a társadalmi és a gyülekezeti élet terén feddhetetlen és példamutató gyülekezeti tagok közül. Az elhívást Isten, a Szentlélek vezetését kérő és annak engedelmeskedő gyülekezet választása által teszi nyilvánvalóvá. Az elhívottakat, miután hitükről és elhívásukról vallást tettek, lelkipásztorok és presbiterek kézrátétellel és imádsággal avatják föl a szolgálatra, a gyülekezet színe előtt. A tisztviselők a Szentlélek és az Ige tanácsolása és a gyülekezet rendje szerint szolgálnak; a lelkipásztorok és presbiterek elsősorban a lelki munka végzésére, a diakónusok az anyagi ügyek intézésére hivatottak. Semmiképpen sem uralkodhatnak a reájuk bízott gyülekezeten, de jó munkájukért, alázatos, hűséges és felelősségteljes szolgálatukért megkülönböztetett tisztelet illeti meg őket.

14. A gyülekezeti fegyelem

Hisszük, hogy a gyülekezeti fegyelem Istentől rendelt eszköz a gyülekezet Szentírásra épülő rendjének, erkölcsi és tanbeli tisztaságának, és a gyülekezeti tagok egészséges lelki életének megőrzésére. Arra törekszünk, hogy a Jézus Krisztushoz hűséges tagokat a helyesen hirdetett Igével neveljük és erősítsük. Azt, aki ennek ellenére mégis vétkezik, mentő szeretettel fenytjük előbb személyesen, azután tanúk jelenlétében, vagy ha ez nem elegendő, akkor a gyülekezet színe előtt. A fenytés célja, hogy a tévelygőt útbaigazítva, a könnyelműt megintve, a vétkezőt megfeddve a bűn hálójából kiszabadítsa. Azt a gyülekezeti tagot, aki bűnéhez ragaszkodik és az enyhébb fenytéket ismételtlen megveti, végső esetben kizárjuk a gyülekezetből, hogy magára maradva, lelki nyomorúságát fölismerje, és őszinte bűnbánattal visszatérjen a Megváltóhoz és a gyülekezethez.

15. A bizonyágtétel

Hisszük, hogy a Szentlélek minden újjászületett embert fölhatalmaz a bizonyágtételre, és képessé tesz arra, hogy az örömmüzenetről, a szívében lévő reménységről és az életében naponta megnyilvánuló kegyelemről bátran vallást tegyen Isten gyermekeinek és mindazoknak, akik még nem jutottak Jézus Krisztussal élő közösségre. A bizonyágtétel akkor kedves Isten és emberek előtt, ha nem csupán szavakban, hanem velük összhangban álló cselekedetekben is megnyilvánul.

16. Az imádság

Hisszük, hogy az imádság az ember Istennel való közösségének fenntartója és elmélyítője. Az imádkozás lehetőségét Isten kínálja föl az embernek. Imádságban fejezzük ki hódolatunkat és hálánkat mennyei Atyánk iránt; imádságban járulunk Istenhez a Jézus Krisztusban felkínált bűnbocsánatért, és imádságban tárjuk fel kéréseinket és kívánságainkat annak, aki mindent megcselekedhet. Szükséges azonban, hogy az imádság hitből fakadó és Istennek az Úr Jézus Krisztusban kinyilvánított akaratával összhangban álló legyen.

17. A nyugalomnap

Hisszük, hogy Isten a nyugalomnapot lelki és testi felüdülésünkre ajándékozta. Ezen a napon időnk javát igetanulmányozásra, istentiszteleteken való részvételre, imádságra, a közösség gyakorlására és a testvéri szeretet ápolására szenteljük. A nyugalomnapon az irgalmasság cselekedeteit és az elkerülhetetlen közérdekű munkákat kivéve, minden köznapi, fáradtságos tevékenységtől tartózkodunk. A nyugalomnapot – az Úr Jézus Krisztus föltámadására emlékezve, és az apostoli gyülekezet gyakorlatát követve – a hét első napján, vasárnap ünnepeljük.

18. A házasság

Hisszük, hogy a házasságot Isten szerezte, hogy a házaspárok az ő szent akaratának megfelelően, holtig tartó szeretetben és hűségben, egymás örömeire és támogatására éljenek, és gyermekeket neveljenek. Isten rendelésének az a házasság felel meg leginkább, amelyet kölcsönös és tiszta vonzalom alapján, a Szentlélek vezetésére és az Ige tanácsára figyelve, józan megfontolással köt meg a szellemi, lelki és testi szempontokból egymáshoz illő férfi és nő. Az elválást – házasságtörés esetét kivéve – Isten Igéje alapján megengedhetetlennek tartjuk. A házasságtörők nem mehetnek be Isten országába. Az elválás után magára maradt fél, volt házastársának élete végéig lehetőleg ne kössön újabb házasságot. Elismerjük azonban, hogy „jobb házasságban élni, mint égni”, ezért, a magára maradt fél újabb házasságkötését tudomásul vesszük.

A MAGYAR KATOLIKUS EGYHÁZ HITVALLÁSAI

A katolikus egyház hitvallásai az úgynevezett Apostoli Hitvallás és a Nicea-konstantinápolyi Hitvallás (vagy: Credo).

Apostoli Hitvallás

Hitünk legfontosabb igazságainak összefoglalását Apostoli Hitvallásnak nevezzük, mert elemeiben az apostolokra megy vissza. Ez a hit ősi szabálya. Eleinte a keresztelezésnél, később más szertartásokban is mondták. De nem csak hitvallás, hanem imádság is: Isten titkainak imádó szemlélése, hálaadás a kinyilatkoztatott igazságokért és Istennek szóló hűség-nyilatkozat. Nem csak az Istenhez szóló beszéd lehet imádság, hanem az Istenről szóló is.— Szertartásokon kívül is rendszeresen élünk vele hitünk erősítésére.

HISZEK EGY ISTENBEN, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében.

És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban; aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától; szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül; fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atyaisten jobbján; onnan jön el ítélni élőket és holtakat. Hiszek Szentlélekben. Hiszem a katolikus Anyaszentegyházat; a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát; a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

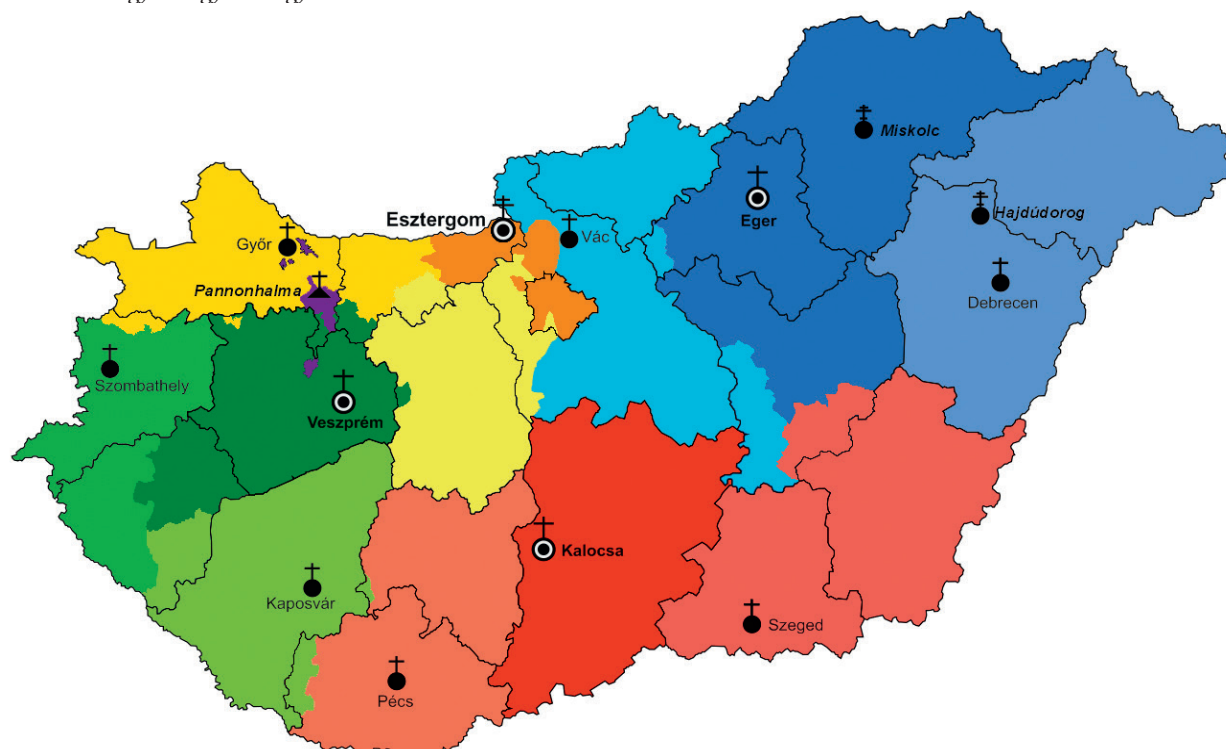
Nicea-Konstantinápolyi hitvallás

A Szentháromságról és Krisztus isten-emberi természetéről szóló tanítás hitünk és keresztény életünk alapja. Minden torzítás, ami e tekintetben a századok folyamán jelentkezett, következményeiben az egész hitrendszert, az erkölcsi és szertartási életet is fenyegette. Ezért az Egyház különös gonddal lépett föl minden ilyen tévedéssel szemben, s újból és újból kifejtette az igaz hitet. Az Apostoli Hitvallást a niceai (325) és konstantinápolyi (381) zsinatokon bővítették ki az ősi hit részletesebb kifejtésével. Ne tekintsük e szöveget fölösleges teológiai részletezésnek. Inkább hatoljunk be a szöveg segítségével még jobban Isten titkaiba. Válgék ajkunkon imádással, s egyben hálaadással, amiért Isten önmaga életét az Egyházon keresztül föltárta nekünk.

HISZEK AZ EGY ISTENBEN, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak Teremtőjében. Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született az idő kezdete előtt. Isten az Istentől, világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől. Született, de nem teremtmény, az Atyával egylényegű és minden általa lett. Értünk emberekért, a mi üdvösségünkért, leszállott a mennyből. Megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Máriától és emberré lett. Poncius Pilátus alatt értünk keresztre feszítették, kínhalt szenvedett és eltemették. Harmadnapra föltámadott az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atyának jobbján, de újra eljön dicsőségben ítélni élőket és holtakat és országának nem lesz vége. Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és Fiútól származik, akit éppúgy imádunk és dicsőítünk mint az Atyát és a Fiút, Ő szólt a próféták szavával. Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban. Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak föltámadását és az eljövendő örök életet. Amen.

A katolikus egyház, és tágabb értelemben véve a kereszténység célja, hogy az ember befogadja Isten szeretetét, ebben a szeretetben éljen, és halála után eljusson Isten örök szeretetébe. Isten szeretete Krisztusban, az ő életében, halálában és feltámadásában nyilvánult meg a világ számára.

A katolikus egyház egyházmegyéi

MAGYARORSZÁGI KRISNA-TUDATÚ HÍVŐK KÖZÖSSÉGE

a) Utcai missziós prédikáló tevékenység

1. Nyilvános hitéleti tevékenység

A Krisna-hívők vagy hivatalosabb néven vaisnavák számára az adománygyűjtés a hitéleti tevékenységük elválaszthatatlan, szerves része. A Krisna-tudat vallása elsősorban nem hittérítő, de prédikáló mozgalom. Ezen azt kell érteni, hogy a Krisna-tudat tanításait (így a hinduizmus világvallásának alaptanításait, a Védák természetes magyarázatait, a Srímad Bhágavatamot és a Bhagavad-gítát) a hívők igyekeznek mind több és több ember számára elérhetővé tenni, azt azonban mindenki maga dönti el megértése szerint, hogy e tanításokból mit tesz magáévá, mit követ.

A különféle könyvekben leírt és rendszerezett védikus irodalom az Úr Krisna szavait tartalmazza, ezt a tudást mintegy 5300 évvel ezelőtt hagyta ránk, amikor megjelent a Földön és bemutatta példás cselekedeteit. A Krisna-hívők számára a szent könyvek, így a tanítások megismertetése másokkal (akár járókelőkkel) ezért kiemelten fontos szereppel bír – az Úr szavainak közvetlen átadását jelenti. A könyvek lehetőséget biztosítanak minden ember számára, hogy megismerjék az Istenség Legfelsőbb Személyiségének tanításait, úgy, ahogyan azt kinyilvánította.

A hívők tevékenységükre a *szankírtan* kifejezést használják, ami szigorú fordításban azt jelenti: közösen énekelni az Úr Szent Nevét, tágabb értelemben minden olyan tevékenységre utal, amely az Úr Krisna tanításait és a Tőle kapott imádságokat megőrzi, megismerteti az érdeklődőkkel, és ezen keresztül az Úr Szent Nevének közös éneklését lehetővé teszi.

A hívek a hit terjesztése, s ezzel párhuzamosan a könyvek és magazinok ajándékozása során adományokat fogadhatnak el a könyvek terjesztésének további támogatására, illetve a szegények segítése céljából, amely a Krisna-hívők másik, alapvető vallásos kötelessége (kegyesség gyakorlása).

2. A prédikáló tevékenység filozófiai háttere

A hit terjesztésének fontosságát a védikus írások és a vaisnava szentek is megerősítik.

A védikus tanítások szerint a hívők számára a lelki fejlődés és az odaadó szolgálat 5 leghatékonyabb formája: „Szent helyeken, így Mathurá városában élni; imádni az Úr Krisna istenszobor (*múrti*) formáját; elbeszélni a *Srímad-Bhágavatamot* (*kírtanam*, azaz átadni a tudást a hiteles szentírásokon keresztül); szolgálni, segíteni más hívőket; énekelni az Úr Szent Nevét, a *Haré Krisna mahámantrát*.” – írja Rúpa Gosvámí a 16. századi vaisnava szent *Az Odaadás nektárja* című munkájában.

Srila Prabhupáda, a Krisna-tudat Nemzetközi Szervezetének (ISKCON) alapítója, a Krisna-tudat mozgalmának úttörő tagja a szervezet bejegyeztetésekor az alábbi célokat fogalmazta meg a követők számára:

A Krisna-tudat Nemzetközi Szervezete céljai:

- (1) **Hogy módszeresen terjessze a lelki tudást a társadalomban, s az embereket a lelki életre nevelje azzal a szándékkal, hogy az élet értékeinek egyensúlyát visszaállítsák, s így a világra igazi egység és béke köszöntson.**
- (2) **Hogy a Krisna-tudatot úgy terjesszék, ahogyan azt a Bhagavad-gítá és a Srímad-Bhágavatam kinyilvánítja.**
- (3) **Hogy a Közösség tagjait egyesítse és közelebb vigye Krisnához, a legfőbb lényhez, s ezzel a közösség tagjaiban és az emberiségben kifejlessze azt az eszmét, hogy minden lélek az Istenség (Krisna) minőségének része.**
- (4) **Hogy tanítsa mindenkinek a szankírtan mozgalmat, hogy bátorítson a szankírtan mozgalomra, Isten szent nevének közös éneklésére, ahogy azt az Úr Sri Caitanya Maháprabhu kinyilvánította tanításaiban.**
- (5) **Hogy a tagok és az egész társadalom számára a kedvtelések színhelyén szent helyet emeljen, Krisnának szentelve azt.**
- (6) **Hogy a tagokat közelebb hozza egymáshoz, hogy egy egyszerűbb és természetesebb életformát taníthassanak.**

(7) Hogy a fentebb említett célokat szem előtt tartva rendszeresen kiadványokat, folyóiratokat, könyveket és különféle írásokat adjon ki és terjesszen.

A hét pontból négy (1.,2.,4.,7.) közvetlenül kapcsolatban áll a hitterjesztés és az ehhez kapcsolódó könyv-ajándékozás tevékenységi körével.

Srila Prabhupáda továbbá arra kérte híveit, hogy mindig minden körülmények között gondoskodjanak a társadalom elesettjeiről, a szegényekről, mivel az emberek metafizikai, lelki témákkal és így Istennel csak akkor képesek behatóbban foglalkozni, hogyha alapvető testi szükségleteik kielégítésre kerültek. *Srila Prabhupádat* rendkívül megérintette az éhező gyermekek látványa Kalkuttában, ezért arra kérte tanítványait, hogy a templomközpontok 10 mérföldes (kb. 20 km-es) körzetében egyetlen éhező se legyen. Ennek megteremtéséhez a helyes táplálékelosztásról szóló ismeretek átadását, valamint a vaisnava tanítások széleskörű terjesztését javasolta.

A vonatkozó törvények szerint a hívők hitük terjesztése során a felkínált adományokat elfogadhatják. A védikus szentírások a *bráhmanák* (papok, lelkészek) egyik vallásos kötelességének nevezik az adományok elfogadását az Úr missziója számára. Az adományozást és az adományok elfogadását pedig a hívők közötti odaadás és szeretet kifejezésének egyik jeleként írja le *A tanítások nektárja*, vagyis a *Srí Upadésámrita* 4. verse.

A Krisna-tudat további alapvető tanításairól egyházunk hivatalos weboldalán (www.krisna.hu) *olvashatnak bővebben.*

3. Az adományok felhasználása

A felajánlott adományokat a Közösség a fentiek alapján tehát két fő célra fordítja:

Az Úr Krisna tanításainak terjesztése: **A tudás és a könyvek terjesztése a hagyományos, ősi módszer szerint.** A könyvek osztása a tudásátadás személyes formáját teszi lehetővé, közvetlen kapcsolat alakul ki a hívő és az érdeklődő között és lehetőség van kérdések feltevésére. Ez a védikus szentírásokban meghatározott tudásátadási módszer.

Az adományok a missziót és a tudásátadást segítik. Az adományozás szolgálat Istennek, amely áldással jár a felajánló fél számára is, az adománygyűjtőt pedig segíti az alázatos, önfeláldozó mentalitás kialakításában. Ez a sokszor igen megterhelő szolgálati forma.

A szegényélelmezés megvalósítása: **A szentírások szerint a vallásgyakorlásnak 4 alappillére a tisztaság, a lemondás, az igazságosság és a kegyesség.** Ez utóbbit valósítják meg a hívők a szegényélelmezésen keresztül.

Az adományozó fél közvetlenül segíthet az elesetteken. Az adományozó szintén Krisnának ajánlja fel a felesleget, amelyből a Krisna-hívők erőszakmentes, tehát vegetáriánus, friss meleg ételt készítenek, és ezeket felajánlják Istennek. A megszentelt lelki ételt osztják már ki a rászorulóknak, amelyet *praszádamnak* neveznek. Ez az étel nem csak testileg, hanem lelkileg is táplálja az elesetteket.

A hívők számára vallásos kötelesség az Úrnak felajánlott ételek osztása, ez ugyanis a legegyszerűbb formája annak, hogy bárki kapcsolatba kerülhessen Istennel. Az élelmiszerek kiosztásakor a szerzetesek és önkéntesek egyfajta lelki gondozást is folytatnak, mindegyik az utcán felajánlott adományok is páratlan lehetőséget biztosítanak.

4. Az adománygyűjtés jogi háttere

Magyarország Alaptörvénye VII. cikkelyében kimondja, hogy mindenkinek joga van a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja azt is, hogy a vallását mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján, vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együtt, nyilvánosan kinyilvánítsa, gyakorolja, vagy tanítsa.

A 2011. évi CCVI. törvény 1. §-a az Alaptörvény fenti rendelkezéseit megismétli.

Egyházunk alapszabálya értelmében a hitéleti tevékenységhez hozzátartozik a hit és a vallás tanainak nyilvános terjesztése, a Krisna-tudat megismertetése minden érdeklődővel.

Egyházunk tagjai az alapszabály szellemében járják tehát az utcákat, és folytatnak meggyőző tevékenységet.

Ételt az Életért Alapítvány

A szervezet bemutatkozása

Az Ételt az Életért Közhasznú Alapítvány 1999 óta működik, hátrányos helyzetű, rászoruló személyek, családok ingyenes ételosztás útján történő megsegítésével foglalkozik, tevékenységét országos jelleggel végzi. Célunk, hogy a szegénységben élő, mindennapi étkezésükről önerőből gondoskodni nem tudó rászorulóknak, valamint természeti katasztrófák áldozatai számára megfelelő minőségű és mennyiségű ételmet biztosítsunk, és ezzel hozzájáruljunk hátrányaik csökkentéséhez, illetve azok további növekedésének elkerüléséhez.

Mottónk: „Testi-lelki egészség”, hisz mindennapos tevékenységünk során célunk túlmutat a gyomor megtöltésén. Azon túl, hogy a meleg étel kézzelfogható segítséget jelent egyes embereknek, társadalmunk általános életminőségén, táplálkozási szokásain, az egymás iránti tolerancia bemutatása által kívánunk javítani.

A fővárosban **nyilvános étkeztetésünk** évekig a Blaha Lujza téren, majd a Teleki László téren, 2014-től pedig ismét új helyszínen működik, ahol minden hétköznap több mint 500 embernek osztunk meleg ételt. Az ebéd mellé vacsorára eltehető ételt is kapnak, pékárut, gyümölcsöt, joghurtot. A készételek mellett **tartós élelmiszereket tartalmazó csomagokat** is osztunk, ebből évente több mint 3500 darab, egyenként 3000–4000 Ft értékű csomag talál gazdára Budapest területén.

Családsegítő programunk keretében az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központtal együttműködésben napi 600 óbudai álláskereső, nyugdíjas és rászoruló család részére biztosítunk gazdag ebédet a hét 5 napján. Munkánk elismeréséül az Önkormányzat Képviselő Testülete a Fischer Ágoston Óbudai Szociális Díjat adományozta szervezetünknek, és 2011 óta együttműködési megállapodás keretében támogatja. Ezt a programot 2012 novembere óta már Erzsébetvárosban is működtetjük, ahol naponta 400 helyi lakos étkeztetéséről gondoskodunk a helyi önkormányzati szervezetekkel karöltve.

A 2010 óta működő **élelmiszer segélycsomag-küldő** szolgáltatásunk országsszerte ismertté vált, így telephelyeinktől távol eső települések rászorulóit is támogatni tudtuk. A napi szinten érkező rengeteg kérelem elbírálását követően a jelentkezőknek egy több ezer forint értékű egységcsomagot juttattunk el, azonban 2013 végére olyan nagyszámú kérelem futott be hozzánk, aminek már nem tudtunk a továbbiakban eleget tenni. Programunkat ezért továbbfejlesztettük, így már nem egyesével küldünk ki csomagokat, hanem havonta néhány településre személyesen szállítunk ki több helyi rászorulóknak élelmiszert. A személyes találkozás során a gyermekeknek külön kedveskedünk nekik szóló programokkal, ajándékokkal.

Amellett, hogy mindennapos étkeztetésünk során is számtalan gyermek jut ételhez általunk, **gyermekétkeztetési programunk** keretében a Fővárosi Önkormányzat Bokréta Lakásotthonában élő fiatalok számára is napi 50 adag komplex menüt biztosítunk a hét 5 napján. Több gyermekeknek szóló rendezvényen, eseményen, táborban is részt veszünk minden évben, ahol játékokkal, édességekkel, tartós étellel, kulturális programokkal segítjük a felnövő nemzedéket és családjaikat.

Ételkiszállítást is végzünk olyan szociális intézmények megsegítésére, amelyek nem nyújtanak étkeztetést, ugyanakkor klienseik igénylik ezt a fajta segítséget. Ennek keretében például szombatonként a BMSZKI hajléktalanszállójára, valamint a Gyömrői úti munkásszállóra is visznek ki ételt önkénteseink, így több száz ember részesül rendszeres támogatásunkban.

Ünnepi ételosztásaink (például húsvét, gyermeknap stb.) során országosan több ezer adag ételt, hidegcsomagot és egyéb ajándékokat osztunk ki a rászorultak között. Karácsonykor mintegy 6000 embert érintenek programjaink, ilyenkor más szociális szervezetekkel együttműködésben folytatjuk akciónkat. Budapesten ilyenkor 3 napon át napi 1200 adag ételt és csomagot, meleg ruhát, játékokat ajándékozunk szegény emberek tömegeinek.

Szervezetünk **rendkívüli segélyakciók** keretében aktívan részt vesz a természeti katasztrófák áldozatainak megsegítésében, illetve a mentési munkálatokban részt vevő szakemberek étellel való támogatásában. A Haitit ért földrengés, az iszaptasztrófa, illetve a magyarországi árvizek idején is önkénteseink sok ezer adag meleg étellel segítettek és segítenek.

Vidéki telephelyeink fejlesztése révén Debrecenben, Miskolcon, Pécsen és Egerben is rendszeres ételosztásokat szervezünk a helyi szociális ellátókkal együttműködve.

Számos kulturális, gasztronómiai, ifjúsági és szociális **rendezvényen** képviseljük szervezetünket, nem csak kiadványokkal, előadásokkal, hanem természetesen ételleinkkel is. A nyári hónapokban több kulturális, ifjúsági rendezvényen veszünk részt, ahol lelkészeink, szociális munkásaink, pszichológusaink segítségével a tiszta, egészséges élet alternatíváját kínáljuk, illetve kábítószerfüggő és pszichés problémákkal küzdő fiatalokat részesítünk mentálhigiénés gondozásban. Számos olyan megmozduláson jelen vagyunk, mely az egészséges táplálkozást, a szegénység elleni küzdelmet, az önkéntes munka fontosságát, az emberi jogokat stb. hivatott propagálni. Több ezer adag ételt osztunk ki ezeken a helyszíneken, ahol a támogató, pszichét építő párbeszéddel is igyekszünk segíteni a fiatalokat és a kollégákat egyaránt.

Alapítványunk a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium **Pártfogó Felügyelői Szolgálatával** együttműködve fiatalkorú és fiatal felnőtt, enyhe bűncselekmények elkövetésében érintett személyek jóvátételi és közérdekű foglalkoztatásába kapcsolódott be. A kapcsolat által az alapítványunkhoz ítélt elkövetőkkel egy szilárd erkölcsi és lelki értékeket képviselő életmódot tudunk megismertetni, mely mintaként szolgálhat számukra. Önkénteseinkkel egy egymást tiszteletben tartó, békés közösség részeként tevékenykedhetnek, megtapasztalva, hogy ők is képesek hasznos, a köz számára is pozitív hatással járó munkát végezni.

Célcsoportunkat a háztartással nem rendelkezők, a létminimum alatt élők, a kisnyugdíjasok, és a nagycsaládosok alkotják. A fenti társadalmi rétegződéseken túl roma családok, kallódó fiatalok (kábitószerfüggők, állami gondozás-

ban élők), fogyatékkal élők, csökkent munkaképességűek, munkanélküliek, bedőlt lakáshitelesek és egyéb rászorulóknak is megjelennek, így karitatív munkánk az **esélyegyenlőség** elősegítése és megteremtése jegyében zajlik.

b) Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola

A Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola (www.bhf.hu) a **Budapesti Haré Krisna Oktatási és Kulturális Központ szerves része, oktatási alappillére**. A főiskolát a Magyarországi Krisna-tudatú Hívók Közössége hozta létre 2001-ben azzal a céllal, hogy a vaisnava kultúrát, vallásbölcseletet, tudományt és művészetet – a hinduizmus gaudíja-vaisnava vagyis Visnu-, illetve Krisna-hívó ágának ősi hagyományait – felsőfokú képzés keretében oktathassa. Az intézmény 2004-ben nyert állami akkreditációt.

A Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola a test, a szellem és a lélek tudományának központja, ahol a világi tudás és az Istenről, lélekről szóló transzcendentális tudomány kéz a kézben járnak.

Sok olyan hely van a világon, ahol minőségi felsőoktatásban részesülhetnek a hallgatók, és számos olyan is létezik, ahol lehetőség nyílik az abszolút igazság utáni kutatásra és a spirituális fejlődésre. Nehéz viszont olyan helyet találni, amely mindkettőt egyszerre biztosítja, ahogyan azt a Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola teszi. Manapság egyre többek számára válik nyilvánvalóvá, hogy az élvonalbeli tudományos fejlődés önmagában nem szolgálja sem a személyes, sem az emberiség kollektív jólétét, boldogulását. Ugyanakkor tudatossággal és egy újfajta szemléletmód elsajátításával – amely a lelki értékeket egyaránt szem előtt tartja – orvosolhatóak korunk információs-fogyasztói társadalmának negatív folyamatai (például elidegenedés, elszemélytelenedés stb.), kezelhetőek a sokrétű problémák.

A lélek tudományát sajnos nem tanítják iskolai, felsőoktatási keretek között, pedig a lélek a test legfontosabb része, amelynek jelenléte nélkül a test is élettelen. A Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola különleges felsőoktatási intézmény, ahol ez elsajátítható, és ahol lehetőség nyílik az élet valódi értelmének felfedezésére. Célunk, hogy az átadott tudás révén, hallgatóink tudományos, szellemi és lelki téren is gyarapodhassanak; India ősi bölcsességéből merítve, diplomájuk megszerzése után szakmailag jól képzett, motivált, kiegyensúlyozott és független gondolkodású, az életük valamennyi területén sikeres emberekké válhassanak.

Hallgatóink tapasztalt, professzionális oktatók, valamint kiválóan képzett és hiteles vaisnava tudósok segítségével sajátíthatják el ezt a tudást, melyben a mentori rendszer is segíti őket.

Főiskolánkon jelenleg nappali és levelező oktatás keretében vaisnava teológus BA (Bachelor of Arts) és vaisnava jogamester BA szakokon szerezhető diploma. (Intézményünk Európában egyedülként nyújt diplomát adó jogamester képzést.) 2014 őszétől várhatóan vaisnava teológus MA (Master of Arts) szakkal is bővül kínálatunk. 2009 óta a főiskolának székhelyen kívüli képzése működik a finnországi Helsinkiben, ahol a hallgatók angol nyelven szerezhetnek vaisnava teológia BA diplomát.

Képzésük során a hallgatók az ősi védikus hagyományok alapját képező tudás legtöbb ágával megismerkedhetnek. Így a tanterv meghatározó részét képezik a védikus irodalom és filozófia, valamint a szanszkrit nyelv elsajátítása és a szentírások tanulmányozása, de szerephez jutnak a különböző kultúra- és társadalomismereti tárgyak is (például ájurvéda, védikus asztrológia, védikus matematika, védikus szociológia stb.).

Az ismeretanyag színvonalas átadásán túl, a főiskolán folyó tudományos élet fontos részét képezi a tanulást és kutatást támogató, a Puskás Ildikó Indológiai Gyűjteménnyel kiegészített 21000 db-os állománnyal rendelkező szakkönyvtár, valamint az évente megrendezendő Létkérdés Konferencia (www.letkerdes.hu) – az intézmény legjelentősebb tudományos-közéleti eseménye –, továbbá kiadványok – köztük saját kiadású jegyzetek, könyvek és a TATTVA tudományos folyóirat (www.tattva.hu) – megjelentetése. A jóga és az egészséges életmód iránt érdeklődők számára a főiskola szerkesztésében megjelenő Jógapont online jogamagazin (www.jogapont.hu) biztosít könnyen elérhető és a mindennapokba is beépíthető tudást.

A főiskola hangsúlyt fektet arra is, hogy hallgatói az elméleti tudást a gyakorlatba is átültethessék, így tantervi keretek között lehetőséget biztosít a különböző lelki gyakorlatok végzésére. Mindehhez a szomszédos Haré Krisna Templom is hozzájárul támogató és spirituálisan emelkedett környezetével.

Ajtóink – felekezeti hovatartozástól függetlenül – mindenki előtt nyitva áll, aki e kultúrát és vallást nem hitéleti alapon, hanem tudásszomjából szeretné megismerni. A diplomás képzések mellett az érdeklődők számára tanfolyamok keretében is lehetőség nyílik a védikus filozófia, kultúra és életmód, valamint a jóga gyakorlatok alapjainak elsajátítására.

A főiskola az oktatáson kívül is élénk társadalmi és diákélet fenntartására törekszik. Nagy népszerűségnek örvendenek például az évente megrendezett kerülő Hattyúbálok, valamint a Lélekvándor Klub havi kirándulásai.

c) Krisna-völgy: lelki központ és ökofalu

Az Öko-völgy Alapítvány mintaterülete

Amikor 1993-ban Krisna-völgyet megalapították, valószínűleg senki sem gondolt arra, hogy 20 év alatt hazánk egyik legjobban működő ökofalva jön itt létre. Azért sem gondolhattak erre, mert a cél egészen más volt, valami sokkal magasabb, mint általában egy ökofalu alapítása: beteljesíteni az egyházalapító, Sríla Prabhupáda vágyát, és egy olyan önálló közösséget létrehozni, amely a Krisna-hívők lakhelye, Krisna imádatának színhelye, s egyúttal a magyarországi Krisna-hívők életének és meditációjának szakrális központja lesz.

Aki az utóbbi években járt a Somogyvámos határában elterülő Krisna-völgyben, annak számára nem kell bizonygatni, hogy e lelki és közösségépítési célok közül sok már most is megvalósult. A Krisna-hívők számára ez a hely, szívében a templommal, ma is elsősorban szent hely, egy olyan csodálatos vidék, ahol Krisnát tiszta szívvel, elvárások és önzés nélkül imádják hívei (bhaktái), ahol Isten, a Legfelsőbb Személy olyan módon léphet kapcsolatba híveivel, ahogyan Ő a leginkább szeretné. Krisna és bhaktáinak szeretet-kapcsolatából a lelki világ egy darabkája jelenik meg itt, az anyagi világban. Ez Krisna-völgy legbensőségesebb titka és létének eredeti célja.

Mégis, Krisna-völgyet gyakran emlegetjük ökofaluként is. És valóban, ha valaki végiglátogatja a ma már több mint tucatnyi hazai ökofalut, akkor nem lesz kétsége e megnevezés jogosságára felől. Amikor 2007-ben először látogattam el ide, egyszerre ért a lelki élmény és a szakmai meglepetés: nem nyomhattam el magamban sem az ökológus kutató, sem a természetvédelmi szakember csodálkozását. Krisna-völgyben már az első látogatás rövid ideje alatt olyan eredményeket láthattam, amilyenekkel nem sok hazai gazdálkodó, kisközösség büszkélkedhet.

A Krisna-völgy tájszerkezetében bekövetkezett változásokról Farkas Judit kulturális antropológus ad szemléletes képet: „A térképek tanúsága és a visszaemlékezések szerint Krisna-völgy létrejöttékor a terület a térszervező tevékenység hatására hatalmas táblákból álló egysíkú terület volt. A Krisna-hívők megtelepedése és régi-új típusú gazdálkodási szemlélete lassan megváltoztatta a tájat: megjelent a falu, házai körül nagy kertekkel (mesterséges elemek); a falu különböző épületei között lassan kialakultak az ösvények (félig mesterséges elemek); az egybefüggő gabonátáblák helyett vagy mellett a kisebb kukorica-, mustár-, facéliatáblák, gyümölcsösök, kertek és erdősávok jöttek létre (természeti elemek). [...] Amikor idejöttek, sivár, élővilágában egysíkú terület fogadta őket, mostanra viszont az ökológiai sokszínűség, a biodiverzitás lassú kialakulásának/visszaállításának hatásaként és jeleként színesebbé vált a növény-, rovar- és madárvilág.” (Farkas J. 2003: „Krisna egyik kertje” Hitorientált életmód és környezetátalakítás Somogyvámoson.)

Mindezeket látva nyomban felmerülnek az oknyomozó kutató fő kérdései: miért és hogyan? Az itt élők miért valósították meg lelki céljaik mellett azt, amire minden ökológikusan gondolkodó és gazdálkodó ember is törekszik? Hogyan élnek a mindennapokban, milyen módszerekkel gazdálkodnak, szervezik mini-társadalmukat? Végül az egyik legfontosabb kérdés: Hogyan alkalmazható ez a példa mások számára is?

A miért kérdésére az itt élő Krisna-hívők rövid és egyértelmű választ adnak: „Ezt kérte tőlünk Egyházunk alapítója, Sríla Prabhupáda, erre utasít bennünket Krisna, az Ő kinyilatkoztatásait egybefoglaló védikus szentírások.” Az ökológus és a természetvédő számára viszont a felismerés erejével hatnak ezek a szavak, hiszen, ha Krisna-völgy lakói Isten-tudatos életmódjuk révén egy ökofalut hoztak létre, ha a Bhagavad-gítá és más védikus szentírások utasításait követve élnek fenntartható módon, akkor ebből az következik, hogy a fenntarthatóság az Isten-tudatosság következménye.

Mindez számomra 2007-ben újdonság volt, de nem volt az Gaura Sakti dász (Sölétormos Jenő) számára, aki Krisna-völgy elnökeként az itteni fejlesztések fő motorja és irányítója volt, és aki Krisna-völgy számos titkát feltárta előttünk. Útmutatása nyomán világossá vált: Ha meg szeretnénk mutatni mások számára, hogy milyen alapelvek alkalmazásával valósítják meg Krisna-völgyben a fenntartható életmódot, ha élhető mintát, mások számára is alkalmazható gyakorlati útmutatást szeretnénk adni, akkor a hogyan típusú kérdések légiójára kell majd választ találnunk. Ez utóbbi mondat összegzi azt a feladatot, amelyet 2008-ban, az Öko-völgy Alapítvány létrehozásakor tűztünk ki magunk elé.

Alapítványunk munkatársai az elmúlt években szerteágazó tevékenységet folytattak hazai ökofalvakban, felsőoktatási intézményekben, elsősorban a fenntarthatóság népszerűsítése, kutatása és oktatása terén. A fő vizsgálati és bemutató területünk továbbra is Krisna-völgy, amely komplexitásában, lakóinak életmódjában, biogazdaságuk működtetésében, önellátási törekvésükben, de talán legelsősorban társadalomfejlesztési eredményeit tekintve, egyedülálló helyet foglal el a hazai ökofalvak sorában.

A Krisna-völgyben tartott programjainkon, bemutatóinkon a vendégek saját tapasztalatokat szerezhetnek arról, hogy az itteni életmód-minta elemeiben és egészében is másolható. Számos önkéntesünk írása, szakdolgozatok sora és egyetemi terepgyakorlatok jegyzőkönyvei tanuskodnak Krisna-völgy oktatási jelentőségéről. Kiadványaink, honlapjaink, levelezőlistánk népszerűsége, olvasottsága, kisfilmjeink nézettsége pedig további inspirációt jelentenek mun-

kánk folytatásához. Krisna-völgy önellátás terén összegyűlt tapasztalatait mindeddig legteljesebb formában 2012-ben megjelent könyvünk, a „Beszélgetések az önellátásról” mutatja be.

További információk: www.okovolgy.hu

Az Öko-völgy Alapítvány tevékenységei számokban (2008–2013):

Tudományos és oktatási programok

Hivatalos partnerintézmények száma: 16 db

Futó és lezárult kutatási programok: 17 db

Elkészült szakdolgozat: 39 db

Oktatási intézmények tantárgyi és terepgyakorlat-vezetése: 21 alkalommal, összesen 490 fő részére

Nemzetközi képzés: 9 alkalommal, összesen 710 fő részvételével

Tudományos publikációk: 46 db

Kiadványok, könyvek: 16 kiadvány, 1 könyv, összesen 31 000 példányban

Előadások, rendezvények

Fenntarthatósági Konferenciák, egyéb saját rendezvények: 8 esemény, összesen 1600 résztvevővel

Fenntarthatósági Nyílt Napok: 12 alkalom, 160 résztvevővel

Előadások: 172 db

Egyetemi Klubok: 9 esemény, összesen 192 fővel

Kommunikáció

Saját honlapjainkon megjelent cikkeink: 590 db

Filmjeink: 16 db

Ökologika levelezőlista tagságának létszáma 2013-ban: 410 fő

Pályázatok

Benyújtott: 23 db

Elnyert: 15 db

Kapcsolat:

Kun András

kun.andras@okovolgy.hu

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.